

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Αθήνα, 16 - 04 - 2014
Αριθ. πρωτ.: 373/2014

Ταχ. δ/ση: Σταδίου 27, Αθήνα
Ταχ. κώδικας: 101 83
Πληροφορίες: Μ. - Α. Τσούτσουρα
Τηλέφωνο: 2131364032
Φαξ: 2131364354
Ηλεκ. ταχυδρ.: matsoutsoura@ypes.gr

Προς:
Τη Βουλή των Ελλήνων
Διεύθυνση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων &
Αιτήσεων Κατάθεσης Εγγράφων

Κοινοποίηση:
Βουλευτή κ. Πέτρο - Γεώργιο Τατσόπουλο
Βουλή των Ελλήνων
(με συνημμένο ψηφιακό δίσκο)

Θέμα: Κοινοβουλευτικός Έλεγχος
Σχετ.: Η υπ' αριθμ. πρωτ. 324/30-07-2013 Ερώτηση

Σε συνέχεια του υπ' αριθμ. πρωτ. 1704/20-08-2014 έγγραφου μας και σε απάντηση της ανωτέρω σχετικής Ερώτησης, που κατέθεσε ο Βουλευτής κ. Πέτρος - Γεώργιος Τατσόπουλος, με θέμα «Στεγαστική και δημοτολογική αποκατάσταση Ρομά», κατά λόγο αρμοδιότητας, σας διαβιβάζουμε τα ακόλουθα έγγραφα που έχουν περιέλθει στο Υπουργείο Εσωτερικών μέχρι σήμερα, ως εξής:

Ως προς την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής: Το υπ' αριθμ. πρωτ. 45436/37287/26-02-2014 έγγραφο της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής, με το οποίο διαβιβάσθηκαν τα κάτωθι απαντητικά έγγραφα Δήμων της χωρικής της αρμοδιότητας, ήτοι:

- Το υπ' αριθμ. πρωτ. 31429/27-08-2013 έγγραφο του Δήμου Ασπροπύργου.
- Το υπ' αριθμ. πρωτ. 17168/02-09-2013 έγγραφο του Δήμου Μάνδρας - Ειδυλλίας.
- Το υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 23270/19-08-2013 έγγραφο του Δήμου Ελευσίνας.
- Το υπ' αριθμ. πρωτ. 17097/12-08-2013 έγγραφο του Δήμου Δάφνης - Υμηττού.
- Το υπ' αριθμ. πρωτ. 23138/19-08-2013 έγγραφο του Δήμου Βύρωνα.
- Το υπ' αριθμ. πρωτ. 12651/20-08-2013 έγγραφο του Δήμου Πετρούπολης.
- Το υπ' αριθμ. πρωτ. 4700/19-08-2013 έγγραφο του Δήμου Ύδρας.
- Το υπ' αριθμ. πρωτ. 45760/21-08-2013 έγγραφο του Δήμου Βάρης - Βούλας - Βουλιαγμένης.
- Τα υπ' αριθμ. πρωτ. 1489/21-08-2013 και 46845/21-08-2013 έγγραφα του Δήμου Καλλιθέας.
- Το υπ' αριθμ. πρωτ. 20969/20-08-2013 έγγραφο του Δήμου Πεντέλης.
- Το υπ' αριθμ. πρωτ. 30126/22-08-2013 έγγραφο του Δήμου Ελληνικού - Αργυρούπολης.
- Το υπ' αριθμ. πρωτ. 33156/19-08-2013 έγγραφο του Δήμου Κορυδαλλού.
- Το υπ' αριθμ. πρωτ. 7953/22-08-2013 έγγραφο του Δήμου Ραφήνας - Πικερμίου.
- Το υπ' αριθμ. πρωτ. 43590/20-08-2013 έγγραφο του Δήμου Ιλίου.
- Το υπ' αριθμ. πρωτ. 17439/12-08-2013 έγγραφο του Δήμου Φιλοθέης - Ψυχικού.
- Το υπ' αριθμ. πρωτ. 28655/23-08-2013 έγγραφο του Δήμου Αγίου Δημητρίου.
- Τα υπ' αριθμ. πρωτ. 16906/23-08-2013, 16682/19-08-2013 και 16299/10-09-2013 έγγραφα του Δήμου Χαλανδρίου. Επίσης, το υπ' αριθμ. πρωτ. 4820/22-08-2012 έγγραφο της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικής Επιθεώρησης του Υπουργείου Οικονομικών προς το Δήμο Χαλανδρίου.

- Το από 23-08-2013 έγγραφο του Δήμου Βριλησσίων.
- Το υπ' αριθμ. πρωτ. 47889/20-08-2013 έγγραφο του Δήμου Γλυφάδας.
- Το υπ' αριθμ. πρωτ. 8528/26-08-2013 έγγραφο του Δήμου Λυκόβρυσης - Πεύκης.
- Το υπ' αριθμ. πρωτ. 41803/29-08-2013 έγγραφο του Δήμου Νέας Σμύρνης.
- Το υπ' αριθμ. πρωτ. 1897/05-09-2013 έγγραφο του Δήμου Πειραιά.

Ως προς την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας:

- Το υπ' αριθμ. πρωτ. 15056/153903/26-08-2013 έγγραφο της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας με συνημμένα το υπ' αριθμ. πρωτ. 58463/12-08-2013 έγγραφο του Δήμου Λαμιέων, τα υπ' αριθμ. πρωτ. 4233/08-08-2013, 14869/151772/09-08-2013 και 4265/09-08-2013 έγγραφα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Ως προς την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου:

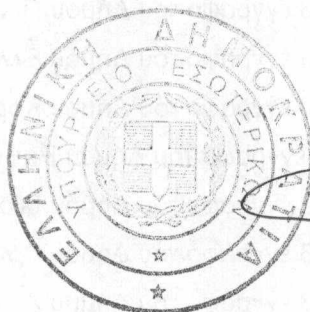
- Το υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 92943/6451/14-08-2013 έγγραφο της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου, το υπ' αριθμ. πρωτ. 21843/3573/13-08-2013 έγγραφο της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, το υπ' αριθμ. πρωτ. 3647/138840/14-08-2013 έγγραφο του Δήμου Πατρέων, την υπ' αριθμ. 22/20-06-2013 Απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Πατρέων (Α.Δ.Α.: ΒΛ4ΨΩΞΙ-ΙΥΩ), καθώς και το Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης για την Ένταξη των Ρομά (Οκτώβριος 2010) της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Ως προς την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης:

- Το υπ' αριθμ. πρωτ. 837/27-02-2014 έγγραφο της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης.
- Το υπ' αριθμ. πρωτ. 3270/07-08-2013 έγγραφο της ως άνω Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Επιπροσθέτως, σας υπενθυμίζουμε ότι το Υπουργείο Εσωτερικών είχε προβεί σε αναζήτηση στοιχείων αρχικά με το υπ' αριθμ. πρωτ. 31981/08-08-2013 έγγραφο, ενώ εν συνεχεία απηύθυνε και το υπ' αριθμ. πρωτ. 7294/25-02-2014 υπενθυμιστικό έγγραφο προς τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις Αττικής, Αιγαίου και Κρήτης αναφορικά με τα μη διαβιβασθέντα στοιχεία. Μόλις περιέλθουν οι σχετικές απαντήσεις, θα επανέλθουμε με νεότερο έγγραφό μας, προκειμένου να ενημερωθεί η Εθνική Αντιπροσωπεία.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΙΧΕΛΑΚΗΣ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΥΡΙΜΗΣ

Συνημμένο:

Διακόσιες πενήντα τέσσερις (254) σελίδες [Ψηφιακός δίσκος]

Εσωτερική διανομή:

1. Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού κ. Γρηγοράκου
2. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Πληθυσμού & Κοινωνικής Συνοχής κ. Συρίγου
3. Γραφείο Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
4. Γραφείο Τύπου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ-ΣΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ

ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΕΣΩΤ. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
Δ/ΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Πληροφορίες : Β. Αλέμου
Τηλέφωνο : 2413 503567

Fax : 2413 503587
E-mail : v.aleμου@apdthest.gov.gr

Ταχ. Δ/ση : Σωκράτους 111
Ταχ. Κώδ. : 413 86 Λάρισα

ΕΠΕΙΓΟΝ - ΦΑΞ

Λάρισα 26 -8-2013
Αριθμ. πρωτ.:15056/153903

✓ ΠΡΟΣ: Υπουργείο Εσωτερικών
Γενική Διεύθυνση Οικονομικών
Υπηρεσιών
Διεύθυνση Οικονομικής & Αναπτυξιακής
Πολιτικής Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Τμήμα Αναπτυξιακών Προγραμμάτων

FAX: 213-1364713

ΘΕΜΑ: Απάντηση στην αριθμ. 324/30-7-2013 Ερώτηση του βουλευτή κ. Π. Τατσόπουλου

ΣΧΕΤ: Το αριθμ. 31981/8-8-2013 έγγραφό σας.

Απαντώντας στο παραπάνω σχετικό, με το οποίο διαβιβάσθηκε στην υπηρεσία μας η με αριθμ. 324/30-7-2013 ερώτηση, αναφορικά με τη «**Στεγαστική και Δημοτολογική Αποκατάσταση ΡΟΜΑ**», σας αποστέλλουμε το υπ' αριθμ. 58463/12-8-2013 έγγραφο του Δήμου Λαμιέων όπου εκτίθενται αναλυτικά οι απόψεις του Δημάρχου επί του θέματος.

Όσον αφορά την υπ' αριθμ. 8 παράγραφο της ερώτησης η Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης και Κοινωνικών Υποθέσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης έχει αποστείλει προς το Υπουργείο σας, την υπ' αριθμ. 4233/8-8-2013 απάντηση, φωτοαντίγραφο της οποίας σας επισυνάπτουμε.

Συνημμένα :σελ. Πέντε (5)

ΕΣΩΤ. ΔΙΑΝΟΜΗ:
Χρον. Αρχείο

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Η ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ, ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΓΚΟΥΒΑΝΗ

Η ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ-
ΣΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ

ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΓΕΡΑΚΟΥΔΗ

ΔΗΜΟΣ ΛΑΜΙΕΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΗΜΑΡΧΟΥ

13-8 2013
15047/153048

Λαμία, 12 Αυγούστου 2013
Αρ.Πρωτ.:58463

Προς:

Τη Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Λειτουργίας Της Αποκεντρωμένης Διοίκησης
Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας

Σχετικό έγγραφο:

α. 14869/151772 / 9-8-2013

Σε απάντηση του α. σχετικού εγγράφου σας σε σχέση με τη χρηματοδότηση για τον προσωρινό καταυλισμό των τσιγγάνων, τη δανειοδότηση και τη μετακίνηση από τον Ξηριά σας γνωρίζουμε τα εξής:

- 1) Ο Δήμος Λαμιέων από ΔΗΜΟΤΙΚΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ και μετά από σύμφωνη γνώμη των ROM αγόρασε καταβάλλοντας 35.217 ευρώ έκταση 24,68 στρεμμάτων για τη δημιουργία προσωρινού καταυλισμού τσιγγάνων.
- 2) Ο Δήμος μας χρηματοδοτήθηκε με το ποσό των 80.000.000 δραχμών με το 7373/29-2-2000 απόφαση του Υπουργείου Εσωτερικών αποκλειστικά και μόνο για τη βελτίωση ποιότητας ζωής τσιγγάνων με τμηματική απόδοση ανάλογα με την πρόοδο των έργων.
  - α) έγινε διευθέτηση των ομβρίων με σωληνωτούς αγωγούς
  - β) έγινε εκσκαφή του χώρου για τη διαμόρφωση οδικού δικτύου
  - γ) έγινε εκσκαφή του χώρου για τη δημιουργία παταριών (αναβαθμών) για την τοποθέτηση λυομένων
  - δ) κατασκευάστηκαν βάσεις από οπλισμένο σκυρόδεμα για την έδραση των λυόμενων ρυκίσκων.

- ε) κατασκευή γεώτρησης και λειτουργίας της
- στ) κατασκευή δικτύου ύδρευσης-αποχέτευσης
- ζ) κατασκευή κοινόχρηστου φωτισμού

Τα ανωτέρω πιστοποιήθηκαν και ολοκληρώθηκε η χρηματοδότηση.

Αξίζει να σημειωθεί ότι τα λυόμενα δεν ήρθαν ποτέ!!!

- 3) Παράλληλα με τον προσωρινό καταυλισμό ο Δήμος συμμετείχε και στο πρόγραμμα του Υπουργείου Εσωτερικών για εξεύρεση μονίμου κατοικίας στους ROM μέσω δανείων.

Ο Δήμος Συγκέντρωνε τα δικαιολογητικά τα αιέστελνε στο ΥΠΕΣΔΑ το οποίο έδινε τις εγκρίσεις δανείων, τα χρήματα των οποίων είχαν αναλάβει να τα διαχειριστούν η Εθνική, η Αγροτική και η Εμπορική τράπεζα.

Πραγματοποιήθηκαν 2 προγράμματα:

Στο 1^ο πρόγραμμα κατατέθηκαν 139 αιτήσεις και υπήρξαν 59 εγκρίσεις

Στο 2^ο πρόγραμμα κατατέθηκαν 272 αιτήσεις και υπήρξαν 51 εγκρίσεις

Ο κάθε δικαιούχος λάμβανε μέχρι 60.000€ και με ελεύθερη βούληση αγόραζε ή έχτιζε, όπως επιθυμούσε.

Συνολικά χορηγήθηκαν από τις τράπεζες :

40 Δάνεια από το 1^ο πρόγραμμα
και 29 δάνεια από το 2^ο πρόγραμμα

- 4) Η εγκατάσταση των ROM στον Ξηριά Λαμίας χρονολογείται από το 1993 ο χώρος είναι ακατάλληλος επικίνδυνος, γιαυτό και μετά τη σύμφωνη γνώμη των ROM αγοράσθηκε οικοπέδο για τη δημιουργία συγκροτημένου χώρου προσωρινής Διαμονής.

Για όσο διάστημα παρέμεναν στον Ξηριά ο Δήμος Λαμιέων λειτουργήσε Ιατροκοινωνικό Κέντρο για να υποστηρίξει τη διαβίωση τους, η δε μετεγκατάσταση τους έγινε στον προβλεπόμενο χώρο ο οποίος είχε διαμορφωθεί και συνεχίζει να διαμορφώνεται και να βελτιώνεται αφού με πρόσφατη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου θα αγοραστεί και νέο οικόπεδο 46 στρεμμάτων σε επαφή με το προηγούμενο.

5) Αξιζει να σημειωθεί ότι παρά τα επανειλημμένα αιτήματά μας για χορήγηση λυομένων οικισμών το κράτος μέχρι σήμερα δεν είχε ανταποκριθεί στο αίτημα του Δήμου για την παραχώρησή τους.

Με εκτίμηση

Δημάρχος Λαμίων
Γεώργιος Κοτρωνιάς

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ-ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΣΩΤ. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

ΑΜΕΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ - ΠΡΟΦΕΞΜΙΑ

Λάρισα 9 - 8 - 2013

Αριθμ. Πρωτ.: 14869/151772

ΠΡΟΣ: Δήμο Λαμιέων
(Γραφείο Δημάρχου)

τηλ. : 2413 503 567 - 515

Fax: 2413 503 587 - 2410 552 651

Σας διαβιβάζουμε φωτοαντίγραφο ΕΡΩΤΗΣΗΣ με Αριθμ. Πρωτ. 324/30-7-2013 που μας έστειλε το Υπουργείο Εσωτερικών, η οποία αναφέρεται σε θέματα αρμοδιότητάς σας.

Είναι αναγκαία η αποστολή της απάντησής σας προς το Γραφείο της Γενικής Γραμματέως μέχρι 12-8-2013, με υπηρεσιακό σημείωμα στο FAX: 2410 552651 και 2413 503587 και με e-mail στην ηλεκτρονική διεύθυνση v.aleμου@apdthest.gov.gr.

Χειριστής του θέματος (για περισσότερες πληροφορίες) είναι η Αλέμου Βασιλική.

Αριθμός σελίδων με την παρούσα: Τέσσερις (4).

Με Εντολή Γ.Γ.
Απακεντρωμένης Διοίκησης
Ο
Προϊστάμενος Διεύθυνσης

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΝΤΟΒΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ - ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Ταχ. Δ/ση: Σωκράτους 111
Ταχ. Κώδικας: 41336 Λάρισα
Πληροφορίες: Προϊσταμένη Δ/σης
Τηλέφωνο: 2413 503629
FAX: 2413 503535

13-8-2013
15056/153903 Λάρισα 9 Αυγούστου 2013
Αριθμ. Πρωτ.: 4265

ΠΡΟΣ

Διεύθυνση Διοίκησης
Τμήμα Τοπικής Αυτ/σης & Νομικών
Προσώπων
Σωκράτους 111
Ενταύθα

ΘΕΜΑ: «Απάντηση στη Βουλή των Ελλήνων»

Αίτημα

Σχετ.: Το υπ' αριθμ. 14951/152571/9-8-2013 έγγραφο σας.

Σε συνέχεια του ανωτέρω σχετικού σας, σας ενημερώνουμε ότι η Υπηρεσία μας απάντησε με το υπ' αριθμ. 4233/8-8-2013 έγγραφο της, αντίγραφο του οποίου σας επισυνάπτουμε.

Κατόπιν τούτου παρακαλούμε για τις δικές σας ενέργειες.

ΣΥΝΗΜΜΕΝΑ:

Ακριβές αντίγραφο του υπ' αριθμ.
4233/8-8-2013 έγγραφου μας.

ΜΕ ΕΝΤΟΛΗ
Γ.Γ. ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ - ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
Η ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ Δ/ΣΗΣ

ΚΑΛΑΝΤΖΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

Handwritten signature

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ - ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Ταχ. Δ/ση: Σωκράτους 111
Ταχ. Κώδικας: 41336 Λάρισα
Πληροφορίες: Προϊσταμένη Δ/σης
Τηλέφωνο: 2413 503629
FAX: 2413 503535

13-8-2013
15055/153899

Λάρισα 8 Αυγούστου 2013
Αριθμ. Πρωτ.: 4233

ΠΡΟΣ

Υπουργείο Εσωτερικών
Γενική Διεύθυνση Διοικητικής
Υποστήριξης
Διεύθυνση Αστικής & Δημοτικής
Κατάστασης
Τμήμα Μητρώων, Δημοτολογίων &
Ληξιαρχείων
Σταδίου 31 - Τ.Κ. 10559 - Αθήνα

ΘΕΜΑ: «Απάντηση στη Βουλή των Ελλήνων»

Σχετ.: Το υπ' αριθμ. Φ. 131360/21336/13/5-8-2013 έγγραφο σας.

Σε συνέχεια του ανωτέρω σχετικού σας, σας ενημερώνουμε ότι στην Υπηρεσία μας δεν έχουν εμφανιστεί περιπτώσεις ανιθαγενών ατόμων (Roma), σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στο ως άνω σχετικό σας.

Σας επισημαίνουμε ότι αρμοδιότητα της Υπηρεσίας μας είναι η διαπίστωση της ιθαγένειας των ανιθαγενών ατόμων (Roma) η οποία δεν στηρίζεται αποκλειστικά και μόνον στη σύνταξη ληξιαρχικής πράξης κατόπιν δικαστικής απόφασης αλλά και σε αναζήτηση και άλλων εγγράφων από άλλες Υπηρεσίες (Αστυνομικές Αρχές, Κρατική Ασφάλεια, Δήμους κ.λ.π.).

Κατόπιν τούτου παρακαλούμε για τις δικές σας ενέργειες.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

Γενική Δ/ση Εσωτερικής Λειτουργίας
Γραφείο Γενικού Διευθυντού

ΜΕ ΕΝΤΟΛΗ
Γ.Γ. ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ - ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
Η ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ Δ/ΣΗΣ

ΚΑΛΑΝΤΖΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ, ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ &
ΙΟΝΙΟΥ
ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Ταχ. Δ/ση : Ν.Ε.Ο. Πατρών-Αθηνών 158
Πληροφορίες : Α. Κάτσενος
Τηλέφωνο : (2610) 490-330
FAX : (2610) 490-356 / 59
e-mail : diafaneia@apd-depin.gov.gr

Βαθμός Πρωτ. ΕΞ' ΕΠΕΙΓΟΝ
Πάτρα, 14 - 08 - 2013

Αριθ. Πρωτ. οικ 92943/6451

ΠΡΟΣ: Υπουργείο Εσωτερικών
Τμ. Αναπτυξιακών Προγραμμάτων
(μέσω τηλεομοιοτυπίας)
213-1364713

ΘΕΜΑ: Κοινοβουλευτική ερώτηση με θέμα: «Στεγαστική και δημοτολογική αποκατάσταση Ρομά».

ΣΧΕΤ: (α) Το με αρ. πρωτ. 31981/8-8-13 έγγραφό σας

(β) Το με αρ. πρωτ. 218437/3573/13-8-13 έγγραφο της Περιφέρειας Δυτ.
Ελλάδας

(γ) Το με αρ. πρωτ. 3647/138840/14-8-13 έγγραφο του Δήμου Πατρέων

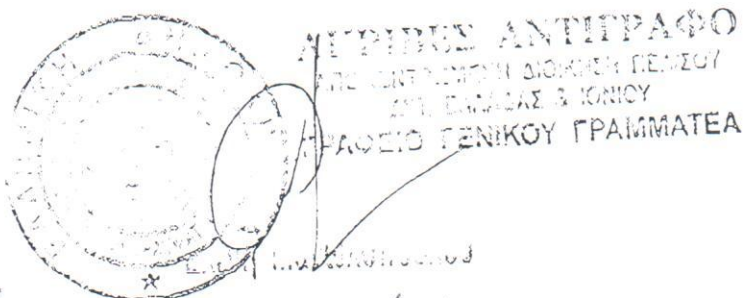
Σε συνέχεια του ανωτέρω (α) σχετικού, που αφορά στην αριθ. 324/30-7-13 Κοινοβουλευτικής ερώτησης θέμα. «Στεγαστική και δημοτολογική αποκατάσταση Ρομά» σας διαβιβάζουμε τις ανωτέρω (β) κ' (γ) σχετικές απαντήσεις.

Το επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης της Περιφέρειας Δυτ. Ελλάδας για την ένταξη των ΡΟΜΑ (170 σελ.) θα σας σταλεί με email.

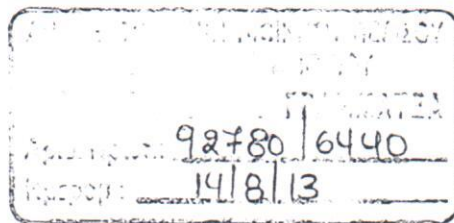
Ο Γενικός Γραμματέας
α/α

Ιωάννης Φουρκαλίδης
Γεν. Δ/της Εσωτ. Λειτουργίας

Συνημμένα: Το (γ),(δ) σχετικά (Φ.5)

Συντηρήθηκε με γραφείο Κ.Ε.
να διαλείψει με αναγνώσεις η
λογισμ. Αποσπασμ. Διοικήσεων.
14/8/2013

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ

Πάτρα 13.08.2013

Αρ. πρωτ: 218437/3573

Ν.Ε.Ο. Πατρών-Αθηνών 32, 3ος όροφος
Τ.Κ. 26441, Πάτρα

Πληροφορίες: Βλάσσης Κίτσος

Τηλ: 2613 613506

fax: 2613 613532

email: v.kitsos@pde.gov.gr

web: www.pde.gov.gr

ΠΡΟΣ: Αποκεντρωμένη Διοίκηση
Πελοποννήσου, Δυτ.Ελλάδας & Ιονίου
Γραφείο Γενικού Γραμματέα

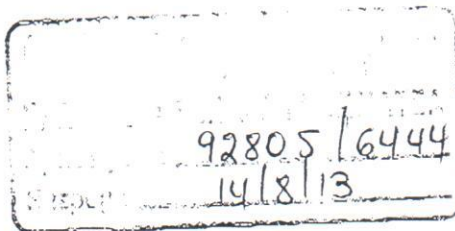
ΚΟΙΝ :

ΘΕΜΑ : Απάντηση σε κοινοβουλευτικό έλεγχο με θέμα:
«Στεγαστική και Δημοτολογική αποκατάσταση Ρομά»

ΣΧΕΤ : α. Η υπ'αριθ. Ερώτηση 324/30.07.2013 Ερώτηση του Βουλευτή κ. Πέτρου
Τατσόπουλου.
β. Το υπ'αριθ.91991/6374/12.08.2013 έγγραφο της Αποκεντρωμένης Διοίκησης
Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας & Ιονίου.
γ. Το από Οκτώβριο 2012 Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης της Περιφέρειας
Δυτικής Ελλάδας.

Σε απάντηση της υπ'αριθ. 324/30.07.2013 Ερώτησης του Βουλευτή κ.
Πέτρου Τατσόπουλου, με θέμα «Στεγαστική και Δημοτολογική αποκατάσταση
Ρομά», σας διαβιβάζουμε το Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης της Περιφέρειας
Δυτικής Ελλάδας για την ένταξη των Ρομά, το οποίο έχει ήδη εγκριθεί από το
Περιφερειακό Συμβούλιο Δυτικής Ελλάδας με την υπ'αριθ. 167απόφαση/2013
και αναρτήθηκε στην Διαύγεια με στοιχεία ΒΛ4Υ716-0ΣΩ/17.07.2013 και αριθ.
πρωτ: 184198/702.

Με το παρόν σχέδιο Επιχειρησιακού Προγράμματος για τους ΡΟΜΑ
επιδιώκεται, η αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης του πληθυσμού των
Ρομά, εξετάζονται οι ειδικότερες πτυχές των θεμάτων που άπτονται των
χαρακτηριστικών βιοτικής εγκατάστασης, στέγασης και πρόσβασης σε δίκτυα
κοινωνικής ωφελείας, εκπαίδευσης, υγείας και κοινωνικής φροντίδας,
απασχόλησης καθώς επίσης πολιτισμού και αθλητισμού.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ ΑΧΑΪΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΠΑΤΡΕΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΗΜΑΡΧΟΥ
ΤΗΛ. 2613 610390
ΦΑΞ 2610 279572
e-mail: patrasmayor@gmail.com

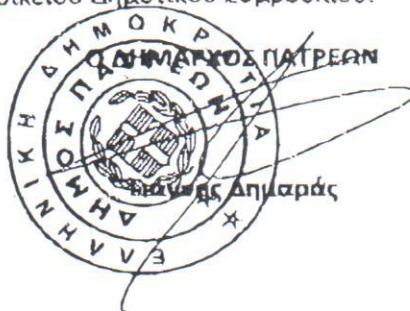
Πάτρα, 14 Αυγούστου 2013
Αριθμ. Πρωτ. : 3647/138840

Προς
Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελ/σου
Δυτικής Ελλάδας & Ιονίου
Γενικός Γραμματέας
Υπόψη : κ.Α.Κάτσενου
(μέσω τηλεομοιοτυπίας 2610/490356)

ΘΕΜΑ «Κοινοβουλευτικός Έλεγχος»
ΣΧΕΤ.: Το υπ' αριθμ. 91991/6937/12-08-2013 έγγραφό σας.

Σε απάντηση του παραπάνω εγγράφου σας που αφορά την υπ.αριθμ.324/30-07-2013 Κοινοβουλευτική Ερώτηση με θέμα: «Στεγαστική και δημοτολογική αποκατάσταση Ρομά » του Βουλευτή κ Π.Τατσόπουλου , σας γνωρίζουμε ότι ο Δήμος Πατρέων με την υπ.αριθμ.350/2013 Απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου (η οποία σας επισυνάπτεται) συγκρότησε Διαπαραταξιακή Επιτροπή για την εξέταση κατάλληλων χώρων για την προσωρινή εγκατάσταση ΡΟΜΑ .

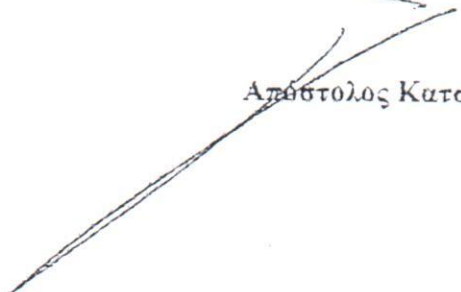
Άλλωστε, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία η εν λόγω Επιτροπή έχει γνωμοδοτικό χαρακτήρα , δεδομένου ότι αρμόδια αρχή για τον καθορισμό των κατάλληλων χώρων για την προσωρινή εγκατάσταση των ΡΟΜΑ είναι η εκάστοτε Αποκεντρωμένη Διοίκηση, ύστερα από πρόταση του οικείου Δημοτικού Συμβουλίου.

Στους αναφερόμενους άξονες αναλύονται κι εξειδικεύονται οι κατηγορίες των προτεινόμενων παρεμβάσεων στο πλαίσιο της προώθησης των αρχών, της ισότητας των ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης.

Οι παρεμβάσεις αυτές καθορίζονται στο προγραμματικό έγγραφο, με την συνεργασία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, της Μ.Ο.Δ. Α.Ε., των Ιατροκοινωνικών Κέντρων φροντίδας Τσιγγάνων, των Δήμων της περιοχής αναφοράς, και σχεδιάζονται για να ανταποκρίνονται στις συγκεκριμένες ανάγκες των ΡΟΜΑ.

Περιφερειάρχης

Απόστολος Κατσιφάρας

ΑΔΑ: ΒΛ4ΨΩΞΙ-ΙΥΩ

Αριθμός 350

22^η Συνεδρίαση
(συνέχεια της διακοπείσης
συνεδρίασης στις 19-6-2013)
Δημοτικού Συμβουλίου Πατρέων
της 20^{ης} Ιουνίου 2013

Στην Πάτρα και στην Αίθουσα του Δημοτικού Συμβουλίου, στο Συνεδριακό Κέντρο του Δήμου στο Διμάνι, σήμερα την 20^η Ιουνίου 2013, ημέρα Πέμπτη και ώρα 14:00 μετά από γραπτή πρόσκληση του κ. Προέδρου, με αριθμό 24/14-6-2013, η οποία εκδόθηκε νομότυπα και δόθηκε σε όλους τους κ.κ. Δημοτικούς Συμβούλους, ήλθαν για συνέχιση της συνεδρίασης της 19^{ης} Ιουνίου 2013, η οποία διεκόπη, λόγω του προχωρημένου της ώρας, για την εξέταση των (82) θεμάτων της ημερησίας διατάξεως, τα παρακάτω Μέλη του Σώματος:

1) Μπουρδούλης Κωνσταντίνος- Πρόεδρος, 2) Κανκάς Γεώργιος- Αντιπρόεδρος, 3) Ανδρικοπούλου - Ρούβαλη Μαρία- Αντ/ρχος, 4) Βαφέας Παναγιώτης- Αντ/ρχος, 5) Γεωργακόπουλος Αχιλλέας- Αντ/ρχος, 6) Λοιτσάρης Βασίλειος- Αντ/ρχος, 7) Μανέτας Ιωάννης- Αντ/ρχος, 8) Μασσαράς Θεοχάρης- Αντ/ρχος, 9) Σιγαλός Γεώργιος- Αντ/ρχος, 10) Στανίτσας Χαράλαμπος- Αντ/ρχος, 11) Φίλιας Ανδρέας- Αντ/ρχος, 12) Αϊβαλής Δημήτριος, 13) Βανταράκης Απόστολος, 14) Γίκας Παναγιώτης, 15) Γκόλφης Χρήστος, 16) Δημακόπουλος Φώτιος, 17) Δροσοπούλου - Αραβαντινού Παναγιώτα, 18) Καρκούλιας Χαράλαμπος, 19) Κατσικόπουλος Δημήτριος, 20) Κουρή - Βασιλοπούλου Ήρα - Ειρήνη, 21) Κορδός Χρήστος, 22) Κωστόπουλος Νικόλαος, 23) Λέγκας Χρήστος, 24) Μπινιέρης Γεώργιος, 25) Παπαντωνοπούλου Αναστασία, 26) Πατούχας Χρήστος, 27) Πελετίδης Κωνσταντίνος, 28) Σκαρμέας Αλέξιος και 29) Χριστόπουλος Κωνσταντίνος.

Η κα Μανωλοπούλου - Νικολοπούλου Αναστασία- Γραμματέας, δεν ήλθε στη συνεδρίαση, απουσιάζουσα δικαιολογημένα. **χρέη δε Γραμματέως ανέλαβε η κα Δροσοπούλου - Αραβαντινού Παναγιώτα.**

Ο κ. Γζουραμάνης Ανδρέας δεν ήλθε στη συνεδρίαση, απουσιάζων δικαιολογημένα.

Οι κ.κ. Γιαλελής Ιωάννης, Καλεντζιώτη Ελένη, Κεραμιδής Ευστάθιος, Μακρής Νικόλαος, Μαλλιώρας Σταύρος, Μπακαλάρης Χρήστος, Νικηφορίδης Γεώργιος, Ευπολιάς Παναγιώτης, Παπαγιαβής Παναγιώτης, Πατρώνη Αθηνά, Πολίτης Σπυρίδων, Σαμούρη - Βαγενά Ακριβή, Σταματιάδου Μαριάννα, Τζανάκος Νικόλαος, Τρίγγος Κωνσταντίνος, Τσιμπούκης Ιωάννης, Χαροκόπος Αντώνιος και Χρυσανθακοπούλου Γεωργία, δεν ήλθαν στη συνεδρίαση αν και κλήθηκαν.

Επίσης στη συνεδρίαση δεν ήλθε και ο κ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΗΜΑΡΑΣ - Δήμαρχος Πατρέων, **χρέη δε Δημάρχου εκτέλεσε ο κ. Σιγαλός Γεώργιος- Αντ/ρχος- Αναπληρωτής Δημάρχου.**

Αφού έγινε νόμιμη απαρτία, ο κ. Πρόεδρος κηρύσσει την έναρξη της συνεδρίασης.

(Διευκρινίζεται ότι ήδη έφυγαν από τη συνεδρίαση οι κ.κ. Σκαρμέας Αλέξιος, Κανκάς Γεώργιος, Πελετίδης Κωνσταντίνος, Κορδός Χρήστος, Γίκας Παναγιώτης, Λέγκας Χρήστος και Δροσοπούλου - Αραβαντινού Παναγιώτα, **χρέη δε Γραμματέως ανέλαβε ο κ. Καρκούλιας Χαράλαμπος**)

Στη συνέχεια, ο κ. Πρόεδρος, εισάγει το αριθμ. 65 θέμα της ημερησίας διατάξεως: «Συγκρότηση Διαπαραταξιακής Επιτροπής για την εξέταση κατάλληλων χώρων για την προσωρινή εγκατάσταση «ΡΟΜΑ»», (σχετικό εισηγητικό έγγραφο του Αντιδημάρχου Κοινωνικής Πολιτικής, Υγείας και Πρόνοιας- Αντιδημαρχία

ΑΔΑ: ΒΛ4ΨΩΞΙ-ΙΥΩ

Κοινωνικής Πολιτικής, Υγείας και Πρόνοιας- με αριθμό 211/14-6-2013 και σχετικό διαβιβαστικό του κ. Δημάρχου- με αριθμό 2773/14-6-2013).

Το Σώμα, αφού άκουσε τον κ. Πρόεδρο και δέχτηκε την εισήγηση του κ. Αντιδημάρχου, καθώς και τις σχετικές προφορικές προτάσεις που υπεβλήθησαν,

ΟΜΟΦΩΝΑ ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ:

Συγκροτεί Διαπαραταξιακή Επιτροπή, η οποία θα εξετάσει και θα εισηγηθεί αρμοδίως, για την ύπαρξη χώρων εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου Πατρέων που πληρούν τις προϋποθέσεις για την προσωρινή εγκατάσταση των ΡΟΜΑ, όπως αυτές προβλέπονται από την παράγραφο 1 του άρθρου 2 της υπ' αριθ. Γ.Π./23641/2003 ΚΥΑ (ΦΕΚ 973/Β'/2003) «... ο καθορισμός των κατάλληλων χώρων για την προσωρινή εγκατάσταση των ΡΟΜΑ γίνεται με απόφαση του Γ.Γ. της Περιφέρειας, και πλέον του Γ.Γ. της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ύστερα από πρόταση του Δημοτικού Συμβουλίου και εισήγηση Επιτροπής που συγκροτεί ο Γενικός Γραμματέας...», ως εξής:

1. Μασσαρά Θεοχάρη - Αντιδήμαρχο, ως Πρόεδρο
2. Ανδρικοπούλου - Ρούβαλη Μαρία - Αντιδήμαρχο
3. Τσιμπούκη Ιωάννη - Δημοτικό Σύμβουλο
4. Σταματιάδου Μαριάννα - Δημοτική Σύμβουλο
5. Κορδά Χρήστο - Δημοτικό Σύμβουλο
6. Πατούχα Χρήστο - επικεφαλής δημοτικής παράταξης «Ανυπότακτη Πολιτεία»
7. Αϊβαλή Δημήτριο - επικεφαλής δημοτικής παράταξης «Ενωμένοι για την Πάτρα»
8. Παπαντωνοπούλου Αναστασία- Δημοτική Σύμβουλο

Ο Πρόεδρος

Ο Γραμματέων

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΟΥΡΔΟΥΛΗΣ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΡΚΟΥΛΙΔΗΣ

Τα Μέλη

Επείγον - Προθεσμία
διαβίβαση με φαξ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ

ΤΑΧ. Δ/ΝΣΗ: Κατεχάκη 56
ΤΑΧ. ΚΩΔ.: 115 25
Πληροφορίες: Σ.Τσιάρα
Τηλέφωνο: 213 2035742
213 2035602-3
ΦΑΞ: 213 2035700

Αθήνα, 26/2/2014
Αρ.Πρωτ. 45436/37287

ΠΡΟΣ:

Υπουργείο Εσωτερικών
1.Δ/νση Αστικής & Δημοτικής
Κατάστασης
Φαξ: 213-1361349

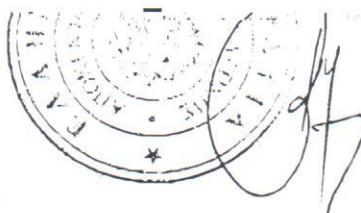
2.Τμήμα Αναπτυξιακών
Προγραμμάτων
Φαξ: 213-1364713

ΘΕΜΑ: Απάντηση στην 324/30.7.2013 Ερώτηση της Βουλής των Ελλήνων
ΣΧΕΤΙΚΑ: Τα υπ' αριθμ. 31981/08.08.2013, Φ.131360/21336/05.8.2013 και
7294/25.2.2014 έγγραφά σας

Σε απάντηση των ανωτέρω σχετικών εγγράφων σας, με τα οποία μας διαβιβάστηκε η υπ' αριθμ. 324/30.7.2013 Ερώτηση της Βουλής που κατέθεσε ο βουλευτής κ. Παναγιώτης Τατσόπουλος με θέμα «Στεγαστική και δημοτολογική αποκατάσταση Ρομά», σας διαβιβάζουμε συνημμένα τα απαντητικά έγγραφα που λάβαμε από τους Δήμους αρμοδιότητάς μας και παρακαλούμε για τις ενέργειές σας προς ενημέρωση του κ. Υπουργού και του Εθνικού Κοινοβουλίου.

ΜΕ ΕΝΤΟΛΗ Γ.Γ. ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
Η ΤΜΗΜΑΤΑΡΧΗΣ ΤΟΠ.ΑΥΤ./ΣΗΣ & ΝΠΔΔ

ΑΝΤΩΝΙΑ ΠΑΠΑΗΛΙΑΔΟΥ

ΟΛΓΑ ΚΑΤΑΡΑ

2617

ΑΠΟΚΕΝΤΡΙΚΕΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ
ΔΕΛΤΑ

Αριθ. Πρωτ. 45436/39287

Ημερ. Εισόδου: 27-8-13

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ

Ασπρόπυργος, 27 Αυγούστου 2013

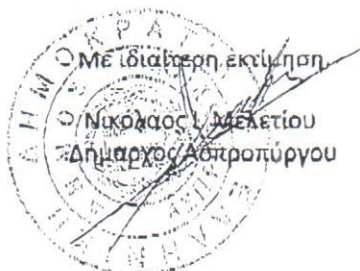
Αρ. Πρωτ.: 31429

Δ/ση: Λ. Δημοκρατίας 18
Τ.Κ. 19300 - ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΣ
Τηλ.: 213 200 64 09
Τηλεομοιότυπο.: 210 557276
Ηλεκτρονικό Ταχ.: grafeiodimarxou@aspropyrgos.grΠρος : Το Υπουργείο Εσωτερικών
Γενική Διεύθυνση
Διοικητικής Υποστήριξης
Διεύθυνση Αστικής & Δημοτικής
Κατάστασης

Θέμα: "Απάντηση στη Βουλή των Ελλήνων"

Σχετ.: Φ.131360/21336/05-08-13, έγγραφό σας.

Σε απάντηση του εγγράφου σας, με Α.Π : Φ.131360/21336/05-08-13, σας γνωρίζουμε ότι, στον Δήμο μας, δεν έχουν εμφανιστεί περιπτώσεις ανιθαγενών ατόμων ("Roma"), με σκοπό τη δημοτολογική τους τακτοποίηση, προσκομίζοντας Ληξιαρχικές πράξεις γέννησης, συντεταγμένες με Δικαστική Απόφαση, κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΜΑΝΔΡΑΣ-ΕΙΔΥΛΛΙΑΣ
Διεύθυνση Αστικής & Δημοτικής Κατάστασης

Δ/ση : Στρ. Ν. Ρόκα 45
Τ.Κ: 196 00
Τηλέφωνα : 213 20 14 930
Fax: 210-5555880
Πληροφ. : Τριαντόπουλος Ι.

Μάνδρα Ειδυλλίας: 02/09/2013
Αριθμ. πρωτ. : 17168

ΠΡΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΣΤΙΚΗΣ &
ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Σταδίου 31
10559 Αθήνα

ΘΕΜΑ : Απάντηση στη Βουλή των Ελλήνων
ΣΧΕΤ. : Φ.131360/21336/05-08-2013 έγγραφό σας

Σε απάντηση του πιο πάνω σχετικού, σας ενημερώνουμε ότι μετά από έρευνα που έγινε στο αρχείο των αρμόδιων υπηρεσιών του Δήμου μας, δεν έχουν κατατεθεί Ληξιαρχικές Πράξεις Γέννησης συνταταγμένες με Δικαστική Απόφαση για Δημοτολογική Τακτοποίηση ανιθαγενών ατόμων (Roma).

Ο Δήμαρχος κ.ε
Μαρούγκα Γεωργ. Μαρία

ΟΡΘΗ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ

Ελευσίνα, 19 Αυγούστου 2013
Αρ.Πρωτ. : ΟΙΛ 23240

Ταχ.Δ/ση : Δημήτρος & Χατζηδάκη
Τ.Κ. : 19200, Ελευσίνα
Πληροφορίες : Κοκκώνη Μαρίνα
Τηλέφωνο : 2105537263
Fax : 2105537233

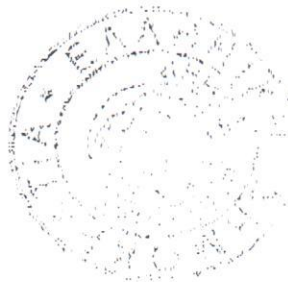
ΠΡΟΣ : Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής
Γραφείου Γενικού Γραμματέα
fax: 2132035700
Υπόψη κ. Τσιάρα

324

ΘΕΜΑ : «Η υπ' αριθμ. 324/30-7-2013 Ερώτηση της Βουλής των Ελλήνων»
ΣΧΕΤ: Το υπ' αριθμ. 43655/35981 έγγραφο σας.

Σε απάντηση του ανωτέρω σχετικού εγγράφου σας, σας ενημερώνουμε ότι στο Δήμο Ελευσίνας δεν έχουν εμφανιστεί περιπτώσεις ανιθαγενών ατόμων (Roma) με σκοπό τη δημοτολογική τους τακτοποίηση..

Με εντολή Δημάρχου

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΣΤΑΘΗ ΚΑΛΛΟΠΗ
ΠΕ με βαθμό Β'

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΔΑΦΝΗΣ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ
ΕΛΛΗΣ 16 & ΚΑΝΑΡΗ
Τ.Κ. 172.35 - ΔΑΦΝΗ
ΤΗΛ : 213 208 5510
FAX : 210 9750-614

Δάφνη 12 Αυγούστου 2013

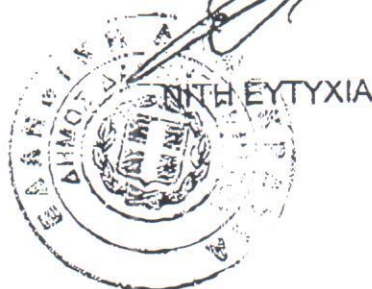
Αριθμ. πρωτ : 17097

ΠΡΟΣ :
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
Ενταύθα

Σχετ. : Έγγραφό σας αριθμ. πρωτ. Φ.131360/21336/13/5-8-2013 .

Σας ενημερώνουμε ότι σύμφωνα με το αριθμ. πρωτ. Φ.131360/21336/13/5-8-2013 έγγραφο σας, στο Δημοτολόγιο του Δήμου **δεν έχουν εμφανιστεί** περιπτώσεις ανιθαγενών ατόμων (ROMA) με σκοπό τη δημοτολογική τους τακτοποίηση .

Η ΑΡΜΟΔΙΑ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ

Βύρωνας :19/8/2013

Αριθ.πρωτ.:23139

Ελληνική Δημοκρατία
Νομός Αττικής
Δήμος Βύρωνας
Τμήμα Δημοτικής Κατάστασης - Ληξιαρχείο
Γραφείο Δημοτολογίου
Υπεύθυνος Καλογεροπούλου Βιολέττα
Τηλ. 2132008613,-600
Fax. 2132008615
E-mail: kalogeropoulou@dimosbyrona.gr

ΠΡΟΣ

ΤΗΝ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΑΤΤΙΚΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ
ΥΠΟΥΧΗ Κ.ΤΣΙΑΡΑ

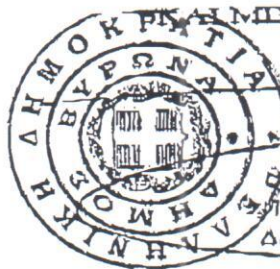
Θέμα : Ενημέρωση σχετικά με την υπ' αριθμ.324/30-7-2013 Ερώτηση της Βουλής των Ελλήνων που αφορά δημοτολογική τακτοποίηση ανιθαγενών ατόμων (ROMA)

Σχετ.: Το με αρ.43655/16-8-2013 έγγραφο Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής

Απαντώντας στο ανωτέρω σχετικό έγγραφο,σας ενημερώνουμε ότι δεν έχουν κατατεθεί στο Δήμο μας αιτήσεις κτήσης της Ελληνικής Ιθαγένειας ανιθαγενών (ROMA) με σκοπό τη δημοτολογική τους τακτοποίηση ,προσκομίζοντας Ληξιαρχικές Πράξεις Γέννησης συντεταγμένες με Δικαστική Απόφαση κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας .

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ

ΜΕ ΕΙΔΙΚΗ ΕΝΤΟΛΗ

Βιολέττα Καλογεροπούλου
Προϊσταμένη Τμήματος
Δημοτικής Κατάστασης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
Δ/ση : Κ. Βάρναλη 76-78 Τ.Κ. 13231
Πληροφορίες : Κακαλιάς Ευστράτιος
Τηλ.: 213-2024412 Fax.: 213-2024413
e-mail.: dimoto@petroupoli.gov.gr

Πετρούπολη, 20 Αυγούστου 2013
Αριθμ. Πρωτ.: 12651

ΠΡΟΣ: Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής
Γραφείο Γενικού Γραμματέα
(Υπόψη κ. Τσιάρα)

ΘΕΜΑ: Η υπ. αριθμ. 324/20.7.13 Ερώτηση της Βουλής των Ελλήνων
Σχετ.: 43655/35981/16.8.2013

Σε απάντηση του ανωτέρω σχετικού εγγράφου σας, σας γνωρίζουμε ότι στην υπηρεσία μας δεν έχουν εμφανισθεί περιπτώσεις ανιθαγενών ατόμων (Roma) με σκοπό τη δημοτολογική τους τακτοποίηση, προσκαρίζοντας Ληξιαρχικές Πράξεις Γέννησης συντεταγμένες με Δικαστική Απόφαση κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας.
Παρακαλούμε για τις δικές σας ενέργειες.

Ο Αντιδήμαρχος
Διοικητικών Υπηρεσιών

Σίμος Ευάγγελος

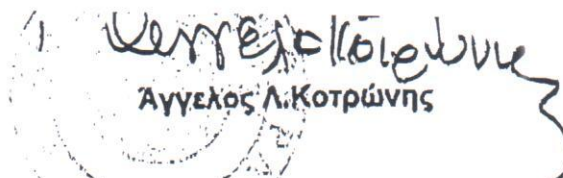
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΥΔΡΑΣ

Υδρα 19 Αυγούστου 2013
Αρ.πρωτ.4700

Π ρ ο ς
Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής
Γραφείο κ.Γενικού Γραμματέα
Α θ ή ν α

ΘΕΜΑ : «Η υπ' αριθ.324/30.7.2013 Ερώτηση της Βουλής των Ελλήνων
ΣΧΕΤ : Το με αρ.πρωτ.43655/35981/16-8-2013 έγγραφό σας

Σε συνέχεια του ανωτέρω σχετικού σας εγγράφου, σας γνωρίζουμε ότι στο Δήμο μας δε συντρέχει περίπτωση.

Αγγελος Α.Κοτρώνης

From:2132020109

To:2132035700

21/08/2013 12:04

#573 P.001/001

ΔΗΜΟΣ
ΒΑΡΗΣ ΒΟΥΛΑΣ ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗΣ

Ελληνική Δημοκρατία
Νομός Αττικής
Δήμος Βάρης Βούλας Βουλιαγμένης
Δ/ση: Διοικητικών Υπηρεσιών
Τμήμα: Δημοτικής Κατάστασης
Ταχ. Δ/ση: Λεωφ. Κων/νου Καραμανλή 18
Ταχ. Κώδικας: 166 73, Βούλα
Πληροφορίες: Αναστασία Ψαρρά
Τηλ: 213-2020107
Fax: 213-2020109
e-mail: apsarra@vvv.gov.gr.

Χρόνος διατήρησης: 3 χρόνια
Βαθμός Ασφαλείας: αδιαβάθμητο
Βούλα, 21/8/2013
Αρ. Πρωτ.: 45760
Βαθμός προτεραιότητας: ΕΠΕΙΓΟΝ

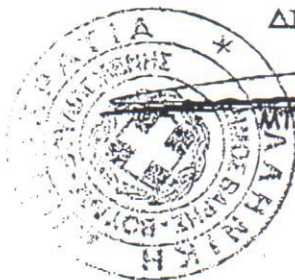
ΠΡΟΣ : Αποκεντρωμένη Διοίκηση
Αττικής
Γραφείο Γενικού Γραμματέα
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΤΕΙΑΡΑ

ΘΕΜΑ : Η υπ' αριθμ. 324/30.7.2013 Ερώτηση της Βουλής των Ελλήνων.
ΣΧΕΤΙΚΟ: Το με αριθμ. πρωτ.: 43655/35981/16.8.2013 έγγραφό σας.

Κατόπιν του ανωτέρω σχετικού σας γνωρίζουμε τα εξής :

Στο Δήμο μας δεν υπάρχουν περιπτώσεις ανιθαγενών ατόμων (ROMA) που να έχουν τακτοποιηθεί δημοτολογικά, προσκομίζοντας Ληξιαρχικές Πράξεις Γέννησης συντεταγμένες με δικαστική απόφαση κατά την διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας.

Ο ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΜΠΕΛΕΤΣΙΩΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΝΟΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ

Καλλιθέα 21/08/2013
Αριθμ. Πρωτ : 1489

ΠΡΟΣ

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής
Γραφείο Γενικού Γραμματέα

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ : ΛΗΞΙΑΡΧΕΙΟΥ
ΤΑΧ. Δ/ΣΗ : Ματζαργιωτάκη 62, 176 72 Καλλιθέα
ΤΗΛΕΦΩΝΟ: 2132070522 - FAX : 2109573330
ΑΡΜΟΔΙΑ : Π.Οχανιάν
ΘΕΜΑ : Απάντηση σε ερώτημα βουλευτή με
αριθμό 324/30-07-2013.

Σε απάντηση του με αρ.πρωτ. 43655/35981/16-08-2013 εγγράφου σας, σχετικά με ερώτημα του βουλευτή κ. Παναγιώτη Τατσόπουλου, σας πληροφορούμε ότι στο Ληξιαρχείο Καλλιθέας Αττικής δεν έχει καταχωρηθεί έως και σήμερα γέννηση άνευ ιθαγένειας ατόμων (Roma) με απόφαση Δικαστηρίου.

Η ΛΗΞΙΑΡΧΟΣ

Περλάντη Οχανιάν
ΔΕ-Β

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΠΕΝΤΕΛΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ
Καλαμβόκη 2^Α – Μελίσσια
Τηλ. 2132050000

Μελίσσια 20/8/2013
Αριθ.Πρωτ. 20969

Προς : Αποκεντρώμενη Διοίκηση Αττικής
Κατεχάκη 56
ΑΘΗΝΑ

Θέμα : Η υπ' αριθ. 324/30-7-2013 Ερώτηση της Βουλής των Ελλήνων

Σχετ. : Το υπ' αριθ. 43655/35981/16-8-2013 έγγραφό σας.

Σε απάντηση του ανωτέρω σχετικού , σας γνωρίζουμε ότι δεν συντρέχει στον Δήμο μας ανάλογη περίπτωση.

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ
ΣΤΕΡΓΙΟΥ ΚΑΡΑΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ**

Καλλιθέα, 21/8/2013
Αριθμ. Πρωτ. 46845

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ : ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ : ΔΗΜΟΤΟΛΟΓΙΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ :
Ταχ.Δ/ση : ΜΑΤΖΑΓΡΙΩΤΑΚΗ 62, Τ.Κ. 17672
ΑΡΜΟΔΙΟΣ : ΣΕΪΤΗ ΙΩΑΝΝΑ
ΤΗΛΕΦΩΝΟ : 2132070501
ΦΑΞ : 2109578988
ΘΕΜΑ : Απάντηση σε έγγραφο

Πρός
Την Αποκεντρωμένη Διοίκηση
Αττικής
Γραφ.Γεν.Γραμματέα
Ταχ.Δ/ση Κατεχάκη 56
Τ.Κ. 11528
(Υπόψη κ.Τσιάρα)
(Η υπ'αρ.324/30-7-2013 Ερώτηση)

ΣΧΕΤ. ΑΡΙΘ :

Σε απάντηση του με αρ.πρωτ. 43655/35981/16-8-2013 εγγράφου σας, σας γνωρίζουμε ότι στο Δήμο Καλλιθέας Αττικής δεν έχουν εμφανιστεί περιπτώσεις ανιθαγενών ατόμων (Roma) με σκοπό τη δημοτολογική τους τακτοποίηση, προσκομίζοντας Ληξιαρχικές Πράξεις Γέννησης συντεταγμένες με Δικαστική Απόφαση κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, για τους οποίους εκ των υστέρων αποδείχθηκε απόπειρα εξαπάτησης της Ελληνικής Διοίκησης από αλλοδαπούς.

ΔΗΜΟΤ. ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΓΕΩΡΓ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ
ΠΕ 1Α

Εσωτερική Διανομή

- Δ/ση Δημ. Κατάστασης

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ - ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ**

Αργυρούπολη 22/08/2013
Αριθμ. πρωτ: 30126

Ταχ. Δ/ση : Κύπρου 68 Αργυρούπολη
Ταχ. Κωδ. : 164 10
Πληροφ. : κ. Ρ. Κάουλα
Τηλ. : 213 2018718, 213 2018700

ΠΡΟΣ : 1. ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ
Ταχ. Δ/ση : Κατεχάκη 56
Αθήνα Τ.Κ. 11 525
Υπόψη Κας Τσιάρα

Σε απάντηση του υπ' αριθμ. πρωτοκ. 43655/35981/19-8-2013 έγγραφου σας με θέμα : " Η υπ' αριθμ. 324/30-7-2013 Ερώτηση της Βουλής των Ελλήνων (σχετικά με τη στεγαστική και δημοτολογική αποκατάσταση Ρομά) ", σας ενημερώνουμε ότι δεν έχουν εμφανιστεί στο Δήμο μας περιπτώσεις ανιθαγενών ατόμων (Roma) με σκοπό τη δημοτολογική τους τακτοποίηση.

Στην διάθεσή σας για οποιαδήποτε διευκρίνιση.

Η ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ ΤΟΥ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Η Δ/ΝΤΡΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΡΟΖΑΛΙΑ ΚΑΟΥΛΑ

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΜΑΘΙΟΥΔΑΚΗ

 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΝΟΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ Δ/ΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ & ΛΗΞΙΑΡΧΕΙΟΥ	Κορυδαλλός 19/08/2013	
	Αριθμ. Πρωτ: 33156	
Ταχ. Δ/ση: Γρ. Λαμπράκη 231, Τ.Κ.: 18120 Κορυδαλλός Πληροφορίες: Αικ. Χατζηελευθερίου Τηλέφωνο: 210 4990448 FAX: 210 4990444 e-mail: dimotologio@korydallos.gr	ΠΡΟΣ:	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΣΤΙΚΗΣ & ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

ΘΕΜΑ: «Απάντηση στη Βουλή των Ελλήνων και στην υπ' αριθμ.324/30-7-2010
ερώτηση του Βουλευτή κ.Π.Τατσόπουλου»

ΣΧΕΤ.: Το έγγραφό σας με Α.Π. Φ.131360/21337/13/5-8-2013

Σε απάντηση του ανωτέρου εγγράφου, σας γνωρίζουμε ότι δεν έχουν
εμφανιστεί περιπτώσεις ανιθαγενών ατόμων (Roma), για τους οποίους εκ
των υστέρων να αποδείχτηκε απόπειρα εξαπάτησης της ελληνικής Διοίκησης
από αλλοδαπούς

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

υπόψη κ. Τσιάρα

ΒΑΘΜΟΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ:

ΔΗΜΟΣ ΡΑΦΗΝΑΣ-ΠΙΚΕΡΜΙΟΥ

Γραφ. Δ/ση: Αραφηνίδων Αλάν 10 - 12
19009, Ραφήνα
Τηλ.: 2294321025
ΦΑΧ: 2294028063
ΠΛΗΡΟΦ.: Λυγίζος Ιωάννης
Δημοτολόγιο

ΡΑΦΗΝΑ, 22.08.2013
Αριθ. Πρωτ.: 7953

ΠΡΟΣ: ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ

ΘΕΜΑ: Η υπ' αριθμ. 324/30-7-2013 ερώτηση της Βουλής των Ελλήνων

Σχετ.: 43655/35981

Σε απάντηση του ανωτέρω σχετικού εγγράφου σας, σας ενημερώνουμε ότι δεν έχουν εμφανιστεί στο δήμο Ραφήνας-Πικερμίου περιπτώσεις ανιθαγενών ατόμων (Roma) με σκοπό τη δημοτολογική τους τακτοποίηση.

Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΟΛΟΓΙΟΥ

ΛΥΓΙΖΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
Πρόϊστάμενος
Τμήματος Διοικητικών Υπηρεσιών

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΙΛΙΟΥ

Ιλιον 20 / 08 / 2013
Αριθ. Πρωτ. 43590

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ : ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ
ΤΜΗΜΑ : ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ
ΤΑΧ. Δ/ΝΣΗ : ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
Τ.Κ. : ΚΑΛΧΟΥ 48-50
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ : 13122
ΤΗΛΕΦΩΝΟ : ΜΠΑΡΔΗ Ε.
FAX : 2132030199
EMAIL : 2102613373
URL : e.bardi@ilion.gr
www.ilion.gr

Προς: ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ
Κατεχάκη 56 Αθήνα
Τ.Κ. 11525

Υπ' όψιν κ. Τσιάρα
Κοιν. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
Τμήμα Μητρώων, Δημοτολογίων & Ληξιαρχείων

**ΘΕΜΑ: Η υπ' αριθμ. 324/30-7-2013 Ερώτηση της Βουλής των Ελλήνων
Σχετικό: το υπ' αριθμ. πρωτ. 43655/35981/16-8-2013 έγγραφό σας**

Σας ενημερώνουμε ότι δεν βρέθηκαν περιπτώσεις ανιθαγενών ατόμων (Roma) στα αρχεία του Δήμου μας όπως αναφέρεται στο ανωτέρω σχετικό έγγραφό σας κατόπιν ερωτήματος του Βουλευτή κ. Π. Τατσόπουλου στη Βουλή των Ελλήνων.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΔΗΜΟΣ ΙΛΙΟΥ
Αντιδήμαρχος
Χρυσάγη
Πρόισταμένη Διευθύνσεως
Διοικητικών Υπηρεσιών

Ο Δήμαρχος α/α

Νικολέττα Βορμπιράκη
Αντιδήμαρχος

ΥΠ'ΟΦΙΟ Κου ΤΣΙΑΡΑ

(αρ. 324/30-7-2013 Ερώτηση)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΔΗΜΟΣ ΦΙΛΟΘΕΗΣ-ΨΥΧΙΚΟΥ

ΜΑΡΑΘΩΝΟΔΡΟΜΟΥ 95 - ΨΥΧΙΚΟ Τ.Κ.15452

ΤΜΗΜΑ ΑΣΤ. & ΔΗΜ. ΚΑΤ/ΣΗΣ

ΤΗΛ. 2132014738-9 FAX.2106722934

ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ.: 17439

Ψυχικό 12/8/2013

Προς: Το Υπουργείο Εσωτερικών

Γενική Δ/νση Διοικητικής Υποστήριξης

Δ/νση Αστικής & Δημοτικής Κατάστασης

Τμήμα Μητρώων, Δημοτολογίων & Ληξιαρχείων

ΘΕΜΑ: Απάντηση στη Βουλή των Ελλήνων.

ΣΧΕΤ: Το αριθμ.πρωτ. Φ. 131360/21336/13/5-8-2013 έγγραφό σας.

Σε απάντηση του ανωτέρω σχετικού εγγράφου σας, σας γνωρίζουμε ότι δεν έχουν εμφανιστεί περιπτώσεις ανιθαγενών ατόμων (Roma) στο Δήμο μας με σκοπό τη δημοτολογική τους τακτοποίηση, προσκομίζοντας Ληξιαρχικές Πράξεις Γέννησης συντεταγμένες με Δικαστική Απόφαση κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, για τους οποίους εκ των υστέρων αποδείχθηκε απόπειρα εξαπάτησης της Ελληνικής Διοίκησης από αλλοδαπούς.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΤΗΛΕΦΩΝΟ 2132007718
ΦΑΞ 210 9733259

ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ 23/08/2013

ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΩΤ.: - 28655 -

ΠΡΟΣ:

Την ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΑΤΤΙΚΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ
Φαξ: 213 2035700

ΘΕΜΑ: «Απάντηση στην υπ'αρ. 324/30-07-2013 Ερώτηση της Βουλής των Ελλήνων»

ΣΧΕΤΙΚΟ: α) Το υπ' αρ. πρωτ. 43655/35981/16-08-2013 έγγραφό σας

β) Τα υπ 'αρ. 31981/08-08-2013 και Φ. 131360/21336/13/05-08-2013 έγγραφα του ΥΠ.ΕΣ.

Σε απάντηση του ανωτέρω (α) σχετικού αναφορικά με το αντικείμενο του θέματος του (β) σχετικού, σας γνωρίζουμε ότι μετά από έλεγχο των αρχείων της Υπηρεσίας μας, δεν φαίνεται να έχουν εμφανιστεί στο Δήμο μας περιπτώσεις ανιθαγενών ατόμων (**Roma**) με σκοπό τη δημοτολογική τους τακτοποίηση, έχοντας προσκομίσει Ληξιαρχικές Πράξεις Γέννησης συντεταγμένες με Δικαστική Απόφαση, με σκοπό την απόπειρα εξαπάτησης της Ελληνικής Διοίκησης.

Στη διάθεσή σας,

Δ/ΝΤΡΙΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ
α.α.
ΚΑΛΟΠΗ ΤΡΟΥΤΠΕΓΛΗ

Εσωτερική Διανομή:

- 1) Δ/νση Διοικητικών Υπηρεσιών
- 2) Τμήμα Δημοτικής Κατάστασης

7614

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ
Δ/ση: Αγ. Γεωργίου 30 15234, Χαλάνδρι
ΤΗΛ: 2132023885

Χαλάνδρι, 23/08/2013
Αρ. Πρωτ. 16906

Προς: ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ
Υπ'όψιν κ. Τσιάρα
ΤΗΛ: 2132035602-3
ΦΑΞ: 2102035700

ΘΕΜΑ: Η υπ'αριθμ. 324/30.07.2013 Ερώτηση της Βουλής των Ελλήνων
ΣΧΕΤΙΚΑ: Το υπ'αρ. πρωτ. 43655/35981/16.08.2013 έγγραφο του Γραφείου Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής

Σε απάντηση των υπ'αρ. 1 και 3 επιμέρους ερωτημάτων, που περιλαμβάνονται στην Ερώτηση του Βουλευτή κ. Παναγιώτη Τατσόπουλου και κατά το λόγο γνώσεως και αρμοδιότητάς μας αναφέρουμε τα εξής:

Στα πλαίσια του με αρ. έργου 2000ΣΕ0550002 «Εκτέλεση εργασιών βελτίωσης της υποδομής των χώρων διαμονής των τσιγγάνων σε ΟΤΑ της Χώρας π.κ. 2055002» του ΥΠΕΣΔΔΑ, ο Δήμος Χαλανδρίου, ως διαχειριστής ποσού Ευρώ (856.283,60), εκτέλεσε το 2007 εργασίες καθαρισμού και αποκομιδής απορριμμάτων των περιοχών διαβίωσης τσιγγάνων της περιφέρειάς του. Μετά την νόμιμη θεώρηση του υπ'αρ. 003126 χρηματικού εντάλματος πληρωμής οικονομικού έτους 2007, που εκδόθηκε από το Δήμο Χαλανδρίου και αφορά στην καταβολή των εξόδων για την εκτέλεση των εν λόγω εργασιών, το Ελεγκτικό Συνέδριο προέβη σε κατασταλτικό έλεγχο της καταβληθείσας δαπάνης. Η υπόθεση εκκρεμεί δικαστικά.

Σε σχέση με τη χορήγηση ή μη στεγαστικών δανείων σε Ρομά της περιφέρειάς μας, όπως προκύπτει από το επισυναπτόμενο υπ'αρ. πρωτ. 16299/10.09.2012 έγγραφο της Διεύθυνσης Διοικητικών Υπηρεσιών και Ανθρώπινου Δυναμικού του Δήμου μας, ο Δήμος μας δεν έχει υλοποιήσει πρόγραμμα οικιστικής αποκατάστασης για Έλληνες τσιγγάνους.

Είμαστε στη διάθεσή Σας για κάθε τυχόν περαιτέρω διευκρίνηση.

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΔΗΜΟΥ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΤΣΟΠΡΙΝΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ
ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ 30
ΧΑΛΑΝΔΡΙ Τ.Κ. 15234
ΤΗΛ. 2132023801

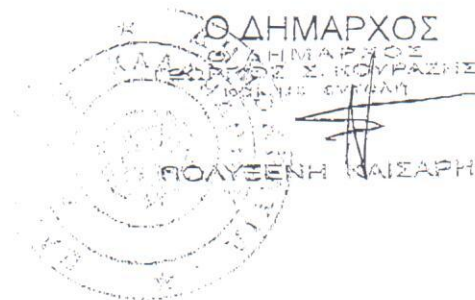
Χαλάνδρι 14/8/2013
Αριθμ. Πρωτ.: 16682

ΥΠΗΡΕΣΙΑ : ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ
ΓΡΑΦΕΙΟ : ΔΗΜΟΤΟΛΟΓΙΟΥ
ΑΡΜΟΔΙΟΣ : Καίσαρη Π.
ΤΗΛ. : 213 2023801-803
FAX : 213 2023805

ΠΡΟΣ: ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΣΤΙΚΗΣ &
ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
Τμήμα Μητρώων, Δημοτολογίων &
Ληξιαρχείων.
Ταχ. Δ/ση : Σταδίου 31
Ταχ. Κώδικας : 10559
Πληροφορίες : Κ. Ευσταθίου

ΘΕΜΑ: Απάντηση στο υπ.αρ. Φ.131360/ 21336/ 13/ 5-8-2013 έγγραφο σας.

Προκειμένου η Υπηρεσία σας, να απαντήσει στην υπ.αρ. 324/30-7-2013 Ερώτηση που κατέθεσε στη Βουλή των Ελλήνων ο Βουλευτής κ. Π.Τατσόπουλος, σας γνωρίζουμε ότι δεν έχουν εμφανιστεί στο Δήμο μας, περιπτώσεις ανιθαγενών ατόμων (Roma) προσκομίζοντας Ληξιαρχικές Πράξεις Γέννησης συντεταγμένες με Δικαστική Απόφαση κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας με σκοπό την απόπειρα εξαπάτησης της Ελληνικής Δικαιοσύνης.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Χαλάνδρι, 10/09/2012
Αριθμ. Πρωτ.: 16299

ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ &
ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
ΑΡΜΟΔΙΟΣ : ΜΑΡΙΑ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
Ταχ.Δ/ση : Αγ. Γεωργίου 30 & Αριστείδου
Ταχ. Κώδικας : 152 34
ΤΗΛ. : 2132023865
FAX : 2132023872

ΠΡΟΣ: ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ
& ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΟΙΚ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
ΠΕΙΡΑΙΑ

Ταχ. Δ/ση: Κολωνού 2
Τ.Κ. 104 37 - ΑΘΗΝΑ
Υπ' όψιν: Οικονομικής Επιθεωρήτριας
κ. Κаланτζή Χριστίνας

ΘΕΜΑ: «ΠΑΡΟΧΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ»

Σχετ.: Το υπ' αριθμ. 4820/22-08-2012 έγγραφό σας.

Σε απάντηση του ανωτέρω σχετικού εγγράφου, σας αποστέλλουμε:

1. Την υπ' αριθμ. 365/2006 Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου « Περὶ σύστασης Ειδικής Εισηγητικής Επιτροπής για τη χορήγηση στεγαστικών δανείων σε Έλληνες Τσιγγάνους».
2. α). Συγκεντρωτικό Πίνακα «Προτεινόμενων Δικαιούχων» (Α): Για ένταξη σε προγράμματα οικιστικής δόμησης που υλοποιούν οι Ο.Τ.Α.
β). Συγκεντρωτικό Πίνακα «Προτεινόμενων Δικαιούχων» (Β): Για χρήση εκτός προγραμμάτων οικιστικής δόμησης.
3. Τον προτεινόμενο πίνακα κατάταξης «ΤΕΛΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ» για ένταξη σε προγράμματα οικιστικής δόμησης που υλοποιούν οι Ο.Τ.Α., συνοδευόμενο από τα Πρακτικά Νο 4 & Νο 5 της Ειδικής Εισηγητικής Επιτροπής.
4. Την σχετική αλληλογραφία του Δήμου μας, τόσο με τις χρηματοδότες Τράπεζες, όσο και με τους εμπλεκόμενους στη διαδικασία δανειοδότησης Δήμους.
Επιπλέον δικό μας έγγραφο όπου έχουν καταγραφεί τα ανωτέρω έως και 7/9/2009.
Στο έγγραφό μας για οκτώ (8) άτομα (α.α. 2). & (α.α 9) φαίνεται ότι οι φάκελοί τους έχουν αποσταλεί σε δύο Δήμους. Αρχικά τα άτομα αυτά είχαν εκδηλώσει ενδιαφέρον για δανειοδότησή τους από το Δήμο Αρακύνθου Ν. Αιτωλοακαρνανίας, όμως άλλαξαν γνώμη, οπότε οι φάκελοί τους επεστράφησαν στο Δήμο μας και απεστάλησαν στους Δήμους 2^{ης} επιλογής τους, μετά από σχετικά αιτήματα των Δήμων.

20/02/2014 12:30 2102000000
#1400 11/02/020
2. Τους φακέλους των τελικών πενήντα (50) δικαιούχων με τις αιτήσεις, τα σχετικά δικαιολογητικά και τις εγκριτικές αποφάσεις του Υφυπουργού Εσωτερικών.

Επιπλέον σας ενημερώνουμε ότι ο Δήμος μας, δεν έχει υλοποιήσει πρόγραμμα οικιστικής αποκατάστασης για Έλληνες Τσιγγάνους.

Η ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ
ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ &
ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

ΜΑΡΙΑ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ
ΑΚΡΙΒΕΣ ΦΩΤΟΚΟΠΗΘΗΣ
ΧΑΛΑΝΔΡΙ

10/9/2018

Η ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ
ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ &
ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

ΜΑΡΙΑ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ
& ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΠΕΙΡΑΙΑ
Οικονομική Επιθεωρήτρια: Καλαντζή Χριστίνα
Τηλέφωνο: 210-52.36.678
Ταχ. Δ/ση: Κολωνού 2 - Αθήνα
Ταχ. Κωδ. : 104.37
Γραμματεία: 210-52.36.940
Fax: 210-52.36.940

Αθήνα 22-08-2012

Αριθμ. Πρωτ. 4820

✓
Προς

Δήμο Χαλανδρίου

Ζαλοκώστα 4

Τ.Κ. 15233- Χαλάνδρι

Κοινοποίηση

Οικονομική Επιθεώρηση Αθηνών

Υπόψη Οικ. Επιθεωρητή Ιωάννου Β.

5815/Φ.Τ.Ε. 178/02-07-12

Κολωνού 2 - 10437- Αθήνα

ΘΕΜΑ: «Παροχή στοιχείων»

ΣΧΕΤ: 1. Η με Α.Β.Μ ΣΤ/09/14691/29-03-2012 Παραγγελία της Εισαγγελίας
Πρωτοδικών Αθηνών.

2. Η με αριθ. ΔΕΚΟ Α 1087625 ΕΞ/07-06-2012 εντολή της Γενικής Δ/σης
Οικονομικής Επιθεώρησης.

Μετά την ΔΕΚΟ Α 1087625 ΕΞ/07-06-2012 εντολή της Γενικής Διεύθυνσης
Οικονομικής Επιθεώρησης διενεργείται έλεγχος εάν τηρήθηκαν οι όροι της Κ.Υ.Α.
33165/29-2006 για την χορήγηση στεγαστικών δανείων σε Έλληνες Τσιγγάνους.

Παρακαλούμε να μας στείλετε εντός (5) ημερών από την λήψη του παρόντος
εγγράφου ακριβή φωτοαντίγραφα των παρακάτω:

1. Την απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του δήμου σας σχετικά με την συγκρότηση της Ειδικής Εισηγητικής Επιτροπής.
2. Τον πίνακα των τελικών δικαιούχων που επιθυμούν να ενταχθούν σε πρόγραμμα οικιστικής αποκατάστασης που υλοποιεί ο Δήμος.
3. Τον πίνακα των τελικών δικαιούχων που επιθυμούν να προβούν στην απόκτηση κατοικίας εκτός οικιστικών προγραμμάτων.
4. Τις χρηματοδότης τράπεζες στις οποίες διαβιβαστήκαν οι φάκελοι των τελικών δικαιούχων μαζί με τα δικαιολογητικά και την εγκριτική απόφαση του Υφυπουργού Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.
5. Τους φακέλους των τελικών δικαιούχων μαζί με τα δικαιολογητικά και την εγκριτική απόφαση του Υφυπουργού Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που βρίσκονται στο Δήμο σας.

ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ

* ΑΚΡΙΒΕΣ ΦΩΤΟΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

ΧΑΛΑΝΔΡΙ

29/8/2012

- Η ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ

ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΕΠΕΞΕΡΧΩΝ
ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ

ΕΛΑΡΙΑ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΡΙΑ

ΚΑΛΑΝΤΖΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ

AUG-2013 14:35 From:

To: 2132035630

Vasy - K. T61αΡα

ΔΗΜΟΣ ΒΡΗΛΙΣΣΙΑΣ**Δ/ΝΣΗ Δ/ΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ****ΤΜΗΜΑ ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΔΗΜΟΤΩΝ**

Ταχ. Δ/ση : Δ.Βερνάρδου 23

Ταχ. Κώδικας: 152 35, Βριλήσσια

Πληροφορίες: Ε.Τζελέπη

Τηλέφωνο : 210 6831111

ΦΑΞ : 213 2050516

Ταχ. Κώδικας: 152 35, Βριλήσσια

ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΑ ΕΠΕΙΓΟΝ-ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ

22/8/2013

ΠΡΟΣ: ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΑΤΤΙΚΗΣ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΓΕΝ.ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ.

ΚΑΤΕΧΛΗ 56

115 25 ΑΘΗΝΑ

**Θέμα: Στεγαστική και Δημοτολογική αποκατάσταση Ρομά-324/30-7-2013 Ερώτηση
Κοινοβουλευτικού Ελέγχου**

Σχετ.: 1) Το αριθμ. 43655/35981/16-8-2013 έγγραφό σας

2) Τα υπ' αριθμ.31981/8-8-2013 και Φ131360/21336/13/5-8-2013 έγγραφα του ΥΠΕΣ

Σε συνέχεια του ανωτέρω σχετικού σας εγγράφου καθώς και των ανωτέρω σχετικών του ΥΠ.ΕΣ σας ενημερώνουμε ότι δεν έχουν εμφανιστεί περιπτώσεις ανιθαγενών ατόμων (Roma) με σκοπό τη δημοτολογική τους τακτοποίηση στο Δήμο Βριλησίων.

Ελληνική Δημοκρατία

Νομός: Αττικής

Δήμος: Γλυφάδας

Ταχ.Διεύθυνση: Άλσους 15,

Γλυφάδα, Τ.Κ.16675

Διεύθυνση: Διοικητικού

Τμήμα: Δημοτικής Κατάστασης

Πληροφορίες: κ.Πανόπουλος

Τηλέφωνο: 2132025240

Φαξ: 2108944521

Γλυφάδα, 20/8/2013

Αρ.Πρωτ.: 47889

ΠΡΟΣ:

Το Γραφείο Γενικού Γραμματέα

Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής

Κατεχάκη 56, Αθήνα

Φαξ: 2132035700 (Υπόψη κ.Τσιόρα)

ΘΕΜΑ: Η υπ'αριθ.324/30-7-2013 Ερώτηση της Βουλής των Ελλήνων

Σχετ.: Τα με αρ.31981/8-8-2013 και Φ 131360/21366/13/5.82013
Έγγραφα ΥΠ.ΕΣ.

Σε απάντηση της σχετικής 324/30-7-2013 ερώτησης της Βουλής των Ελλήνων, σας γνωρίζουμε ότι δεν έχουν εμφανιστεί περιπτώσεις ανιθαγενών ατόμων (ROMA) στο Δήμο μας.

Ο Προϊστάμενος

Παναγιώτης Πανόπουλος

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΛΥΚΟΒΡΥΣΗΣ-ΠΕΥΚΗΣ
ΤΑΧ.Δ/ΝΣΗ:Ελ.Βενιζέλου 15
15121 ΠΕΥΚΗ

Πληροφορίες : Χαρ.Μεταλλινός
Τηλέφωνο :210- 6145102
Fax:210-6145155

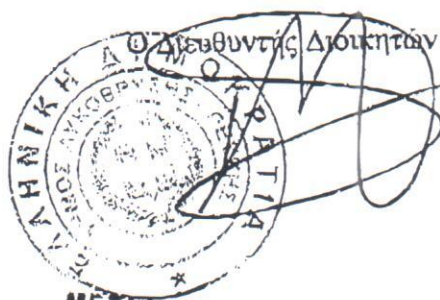
ΠΕΥΚΗ 26 /8/2013
Αρ.Πρωτ. 8528

ΠΡΟΣ
Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής
Γραφείο Γενικού Γραμματέα
Κατεχάκη 56

Θέμα: Σχετικά με την υπ'αριθμ.324/30.7.2013 ερώτηση της Βουλής των Ελλήνων
Σχετικό :Το υπ'αρ. 43655/35981/2013 έγγραφό σας

Σε απάντηση του ανωτέρω εγγράφου σας ,σας ενημερώνουμε ότι δεν έχουν εμφανιστεί περιπτώσεις ανιθαγενών ατόμων (Roma) στο Δήμο μας με σκοπό τη δημοτολογική τους τακτοποίηση ,προσκομίζοντας Ληξιαρχικές πράξεις γέννησης συντεταγμένες με δικαστική απόφαση κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας.

Ο Διευθυντής Διοικητών υπηρεσιών

ΜΕΤΑΛΛΙΝΟΣ ΧΑΡΙΛΑΟΣ
ΠΕ 1-Α' ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ

Ελληνική Δημοκρατία
Περιφέρεια Αττικής
Δήμος Νέας Σμύρνης
Γραφείο Δημάρχου

Νέα Σμύρνη, 29.08.2013

Αρ. πρωτ.: 41803

Ταχ. Δ/ση: Ελ. Βενιζέλου 14
Ταχ. Κώδικας: 171 21 - Ν. Σμύρνη
Τηλ.: 213 2025 851-853
Αριθ. Fax: 213 2025 846
Ηλεκ. Δ/ση: dnsmyrni@0149.syzefxis.gov.gr

ΥΠΟΣ: Αποκ. Δ/ση Αττικής
Γρ. Γεν. Γραμματέα
Κατεχάκη 56
115 25 Αθήνα

Θέμα : το υπ' αρ. 43655/35981 έγγραφό σας σχετικά με ερώτηση
βουλευτή κ. Παναγιώτη Τατσόπουλου

Σε απάντηση του ανωτέρω σχετικού θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε ότι στο Δήμο μας δεν
έχουν εμφανιστεί ανιθαγενείς (Roma) για δημοτολογική τακτοποίησή τους

ΑΠΟ :

ΑΡ.ΦΑΞ :

05 ΣΕΠ. 2013 11:16

P1

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΠΕΙΡΑΙΑ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ-
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΛΗΞΙΑΡΧΕΙΟΥ Κ'
ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Πειραιάς 05/09/2013
Αριθ.Πρωτ.: 1597

Προς: Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής
Γραφείο Γενικού Γραμματέα
υπόψη κ. Τσιάρα

ΘΕΜΑ: «Η υπ' αριθμ. 324/30-07-2013 ερώτηση της Βουλής των Ελλήνων»

Σας ενημερώνουμε ότι στο Δημοτολόγιο του Δήμου Πειραιά δεν έχουν εμφανιστεί περιπτώσεις ανιθαγενών ατόμων (Roma) με σκοπό τη δημοτολογική τους τακτοποίηση, προσκομίζοντας Ληξιαρχικές Πράξεις Ιέννησης συντεταγμένες με Δικαστική Απόφαση κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, για τους οποίους εκ των υστέρων αποδείχθηκε απόπειρα εξαπάτησης της Ελληνικής Διοίκησης από αλλοδαπούς.

Ο Δ/ΝΤΗΣ

ΝΤΚΟΛΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΛΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΡΗΤΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
Ταχ.Δ/νση: Ελευθέρας και Συβρίτου 2,
71303 Ηράκλειο
Πληροφορίες: ΤΣΑΓΚΑΡΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Τηλ. 2810 64181 Fax 2810264180
e-mail: dasy@apdkritis.gov.gr

Ηράκλειο, 27-02-2014
ΑΡ.ΠΡΩΤ.: 837
ΑΡ.ΦΑΚΕΛΟΥ: 1000001

ΠΡΟΣ: Α.Δ. ΚΡΗΤΗΣ
Γραφείο κ. Γενικού Γραμματέα

Πλ. Κουντουριώτη
712 02 Ηράκλειο

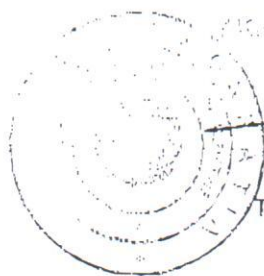
ΘΕΜΑ: Κ. νομοθετικός έλεγχος
Σχετ.: αριθ. 656/26-02-2014 έγγραφό σας

Κατόπιν της παραπάνω σχετικού, σας γνωρίζουμε ότι η υπηρεσία μας έχει απαντήσει στην αρ. 324/30-7-2013 ερώτηση του Βουλευτή κ. Ταυτοπούλου από 07-08-2013, με το αριθ. 3270/07-08-2013 έγγραφο, αντίγραφο του οποίου σας αποστέλλουμε συνημμένα.

Με Εντολή Γ.Γ. Αποκεντρωμένης
Διοίκησης Κρήτης
Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΟΙΝ:

ΤΣΑΓΚΑΡΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑΡΧΗΣ ΕΛΛΗΝ
ΤΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ

ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΡΗΤΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
 ΤΟΧ.Δ/ΝΣΗ Ελευθέρας και Συβρίτου 2,
 71303 Ηράκλειο
 Πληροφορίες: **ΝΙΚΟΣ ΤΣΑΓΚΑΡΑΚΗΣ**
 Τηλ. 2810 264181 Fax 2810264180
 e-mail: info@apdkritis.gov.gr

ΣΧΕΔΙΟ

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΕΘΗΚΕ

7-8-2013

Ηράκλειο, 07-08-2013

ΑΡ.ΠΡΩΤ. :3270

ΑΡ.ΦΑΚΕΛΟΥ :1000001

ΣΧΕΤ. - 3235, 3236, 3237 / 2013

ΠΡΟΣ :ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΣΤΙΚΗΣ &
ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Σταδίου 31
 10559 ΑΘΗΝΑ

ΘΕΜΑ :Αιτιολογηση στη Βουλή των Ελλήνων

Σχετ. :Π. αριθ.πρωτ. Φ.131360/21336/13/5-8-2013 έγγραφό της

Απαντώντας στο παραπάνω σχετικό, σας γνωρίζουμε ότι δεν έχουν περιέλθει στην υπηρεσία μας περιπτώσεις ανιθαγενών ατόμων (Roma) με σκοπό τη δημοτολογική τους τακτοποίηση, προσκομίζοντας Ληξιαρχικές Πράξεις Γέννησης συντεταγμένες με Δικαστική Απόφαση κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας για τους οποίους εκ των υστέρων αποδείχθηκε απόπειρα εξαπάτησης της Ελληνικής Διοίκησης με αλλοδαπούς.

ΜΕ ΕΝΤΟΛΗ Γ.Γ. Αποκεντρωμένης
Διοίκησης Κρήτης
Η ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ κ.α.α.

ΝΙΚΟΣ ΤΣΑΓΚΑΡΑΚΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ-ΣΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ

ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΕΣΩΤ. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
Δ/ΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Πληροφορίες : Β. Αλέμου
Τηλέφωνο : 2413 503567

Fax : 2413 503587
E-mail : v.ale mou@apdthest.gov.gr

Ταχ. Δ/ση : Σωκράτους 111
Ταχ. Κώδ. : 413 86 Λάρισα

ΕΠΕΙΓΟΝ - ΦΑΞ

Λάρισα 26 -8-2013
Αριθμ. πρωτ.:15056/153903

✓ ΠΡΟΣ:

Υπουργείο Εσωτερικών
Γενική Διεύθυνση Οικονομικών
Υπηρεσιών
Διεύθυνση Οικονομικής & Αναπτυξιακής
Πολιτικής Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Τμήμα Αναπτυξιακών Προγραμμάτων

FAX: 213-1364713

ΘΕΜΑ: Απάντηση στην αριθμ. 324/30-7-2013 Ερώτηση του βουλευτή κ. Π. Τατοόπουλου

ΣΧΕΤ: Το αριθμ. 31981/8-8-2013 έγγραφό σας.

Απαντώντας στο παραπάνω σχετικό, με το οποίο διαβιβάσθηκε στην υπηρεσία μας η με αριθμ. 324/30-7-2013 ερώτηση, αναφορικά με τη «**Στεγαστική και Δημοτολογική Αποκατάσταση ΡΟΜΑ**», σας αποστέλλουμε το υπ' αριθμ. 58463/12-8-2013 έγγραφο του Δήμου Λαμιέων όπου εκτίθενται αναλυτικά οι απόψεις του Δημάρχου επί του θέματος.

Όσον αφορά την υπ' αριθμ. 8 παράγραφο της ερώτησης η Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης και Κοινωνικών Υποθέσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης έχει αποστείλει προς το Υπουργείο σας, την υπ' αριθμ. 4233/8-8-2013 απάντηση, φωτοαντίγραφο της οποίας σας επισυνάπτουμε.

Συνημμένα :σελ. Πέντε (5)

ΕΣΩΤ. ΔΙΑΝΟΜΗ:
Χρον. Αρχείο

Η ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ-
ΣΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ

ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΓΕΡΑΚΟΥΔΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Η ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΓΚΟΥΒΑΝΗ

ΔΗΜΟΣ ΛΑΜΙΕΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΗΜΑΡΧΟΥ

Μιχαλολοπούλου

13-8 2013
15047/153048

Λαμία, 12 Αυγούστου 2013
Αρ.Πρωτ.:58463

Προς:

Τη Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Λειτουργίας Της Αποκεντρωμένης Διοίκησης
Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας

Σχετικό έγγραφο:

α. 14869/151772 / 9-8-2013

Σε απάντηση του α. σχετικού εγγράφου σας σε σχέση με τη χρηματοδότηση για τον προσωρινό καταυλισμό των τοιγγάνων, τη δανειοδότηση και τη μετακίνηση από τον Ξηριά σας γνωρίζουμε τα εξής:

- 1) Ο Δήμος Λαμιέων από ΔΗΜΟΤΙΚΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ και μετά από σύμφωνη γνώμη των ROM αγόρασε καταβάλλοντας 35,217 ευρώ έκταση 24,68 στρεμμάτων για τη δημιουργία προσωρινού καταυλισμού τοιγγάνων.
- 2) Ο Δήμος μας χρηματοδοτήθηκε με το ποσό των 80.000.000 δραχμών με το 7373/29-2-2000 απόφαση του Υπουργείου Εσωτερικών αποκλειστικά και μόνο για τη βελτίωση ποιότητας ζωής τοιγγάνων με τμηματική απόδοση ανάλογα με την πρόοδο των έργων.
  - α) έγινε διευθέτηση των ομβρίων με σωληνωτούς αγωγούς
  - β) έγινε εκκαφή του χώρου για τη διαμόρφωση οδικού δικτύου
  - γ) έγινε εκκαφή του χώρου για τη δημιουργία παταριών (αναβαθμών) για την τοποθέτηση λυομένων
  - δ) κατασκευάστηκαν βάσεις από οπλισμένο σκυρόδεμα για την έδραση των λυόμενων ρικίσκων.

- ε) κατασκευή γεώτρησης και λειτουργίας της
- στ) κατασκευή δικτύου ύδρευσης-αποχέτευσης
- ζ) κατασκευή κοινόχρηστου φωτισμού

Τα ανωτέρω πιστοποιήθηκαν και ολοκληρώθηκε η χρηματοδότηση.

Αξίζει να σημειωθεί ότι τα λυόμενα δεν ήρθαν ποτέ!!!

- 3) Παράλληλα με τον προσωρινό καταυλισμό ο Δήμος συμμετείχε και στο πρόγραμμα του Υπουργείου Εσωτερικών για εξεύρεση μονίμου κατοικίας στους ROM μέσω δανείων.

Ο Δήμος Συγκέντρωσε τα δικαιολογητικά τα αιόστελνε στο ΥΠΕΣΔΑ το οποίο έδινε τις εγκρίσεις δανείων, τα χρήματα των οποίων είχαν αναλάβει να τα διαχειριστούν η Εθνική, η Αγροτική και η Εμπορική τράπεζα.

Πραγματοποιήθηκαν 2 προγράμματα:

Στο 1^ο πρόγραμμα κατατέθηκαν 139 αιτήσεις και υπήρξαν 59 εγκρίσεις

Στο 2^ο πρόγραμμα κατατέθηκαν 272 αιτήσεις και υπήρξαν 51 εγκρίσεις

Ο κάθε δικαιούχος λάμβανε μέχρι 60.000€ και με ελεύθερη βούληση αγόραζε ή έχτιζε, όπως επιθυμούσε.

Συνολικά χορηγήθηκαν από τις τράπεζες :

40 Δάνεια από το 1^ο πρόγραμμα

και 29 δάνεια από το 2^ο πρόγραμμα

- 4) Η εγκατάσταση των ROM στον Ξηριά Λαμίας χρονολογείται από το 1993 ο χώρος είναι ακατάλληλος επικίνδυνος, γιαυτό και μετά τη σύμφωνη γνώμη των ROM αγοράσθηκε οικόπεδο για τη δημιουργία συγκροτημένου χώρου προσωρινής Διαμονής.

Για όσα διάστημα παρέμεναν στον Ξηριά ο Δήμος Λαμιέων λειτουργήσε Ιατροκανωνικό Κέντρο για να υποστηρίξει τη διαβίωση τους, η δε μετεγκατάσταση τους, έγινε στον προβλεπόμενο χώρο ο οποίος είχε διαμορφωθεί και συνεχίζει να διαμορφώνεται και να βελτιώνεται αφού με πρόσφατη αιπόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου θα αγοραστεί και νέο οικόπεδο 46 στρεμμάτων σε επαφή με το προηγούμενο.

5) Αξίζει να σημειωθεί ότι παρά τα επανειλημμένα αιτήματά μας για χορήγηση λυομένων οικισμών το κράτος μέχρι σήμερα δεν είχε ανταποκριθεί στο αίτημα του Δήμου για την παραχώρησή τους.

Με εκτίμηση

Εκπαινεμένος
Κ. Ρ. Αργύριος Κοτρωνιάς

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ-ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΣΩΤ. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

ΑΜΕΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ - ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ

Λάρισα 9 - 8 - 2013

Αριθμ. Πρωτ.: 14869/151772

ΠΡΟΣ: Δήμο Λαμιέων
(Γραφείο Δημάρχου)

τηλ. :2413 503 567 - 515

Fax: 2413 503 587 - 2410 552 651

Σας διαβιβάζουμε φωτοαντίγραφο ΕΡΩΤΗΣΗΣ με Αριθμ. Πρωτ. 324/30-7-2013 που μας έστειλε το Υπουργείο Εσωτερικών, η οποία αναφέρεται σε θέματα αρμοδιότητάς σας.

Είναι αναγκαία η αποστολή της απάντησής σας προς το Γραφείο της Γενικής Γραμματέως μέχρι 12-8-2013, με υπηρεσιακό σημείωμα στο FAX: 2410 552651 και 2413 503587 και με e-mail στην ηλεκτρονική διεύθυνση v.alemtou@apdthest.gov.gr.

Χειριστής του θέματος (για περισσότερες πληροφορίες) είναι η Αλέμου Βασιλική.

Αριθμός σελίδων με την παρούσα: Τέσσερις (4).

Με Εντολή Γ.Γ.
Αποκεντρωμένης Διοίκησης
○
Προϊστάμενος Διεύθυνσης

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΝΤΟΒΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ - ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Ταχ. Δ/ση: Σωκράτους 111
Ταχ. Κώδικας: 41336 Λάρισα
Πληροφορίες: Προϊσταμένη Δ/σης
Τηλέφωνο: 2413 503629
FAX: 2413 503535

13-8-2013
15056/153903 Λάρισα 9 Αυγούστου 2013
Αριθμ. Πρωτ.: 4265

ΠΡΟΣ

Διεύθυνση Διοίκησης
Τμήμα Τοπικής Αυτ/σης & Νομικών
Προσώπων
Σωκράτους 111
Ενταύθα

ΘΕΜΑ: «Απάντηση στη Βουλή των Ελλήνων»

Αίτιον

Σχετ.: Το υπ' αριθμ. 14951/152571/9-8-2013 έγγραφο σας.

Σε συνέχεια του ανωτέρω σχετικού σας, σας ενημερώνουμε ότι η Υπηρεσία μας απήντησε με το υπ' αριθμ. 4233/8-8-2013 έγγραφο της, αντίγραφο του οποίου σας επισυνάπτουμε.

Κατόπιν τούτου παρακαλούμε για τις δικές σας ενέργειες.

ΣΥΝΗΜΜΕΝΑ:

Ακριβές αντίγραφο του υπ' αριθμ.
4233/8-8-2013 έγγραφου μας.

ΜΕ ΕΝΤΟΛΗ
Γ.Γ. ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ - ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
Η ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ Δ/ΣΗΣ

ΚΑΛΑΝΤΖΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ - ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Ταχ. Δ/ση: Σωκράτους 111
Ταχ. Κώδικας: 41336 Λάρισα
Πληροφορίες: Προϊσταμένη Δ/σης
Τηλέφωνο: 2413 503629
FAX: 2413 503535

13-8-2013
15055/153899

Λάρισα 8 Αυγούστου 2013
Αριθμ. Πρωτ.: 4233

ΠΡΟΣ
Υπουργείο Εσωτερικών
Γενική Διεύθυνση Διοικητικής
Υποστήριξης
Διεύθυνση Αστικής & Δημοτικής
Κατάστασης
Τμήμα Μητρώων, Δημοτολογίων &
Ληξιαρχείων
Σταδίου 31 - Τ.Κ. 10559 - Αθήνα

ΘΕΜΑ: «Απάντηση στη Βουλή των Ελλήνων»

Σχετ.: Το υπ' αριθμ. Φ. 131360/21336/13/5-8-2013 έγγραφο σας.

Σε συνέχεια του ανωτέρω σχετικού σας, σας ενημερώνουμε ότι στην Υπηρεσία μας δεν έχουν εμφανιστεί περιπτώσεις ανιθαγενών ατόμων (Roma), σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στο ως άνω σχετικό σας.

Σας επισημαίνουμε ότι αρμοδιότητα της Υπηρεσίας μας είναι η διαπίστωση της ιθαγένειας των ανιθαγενών ατόμων (Roma) η οποία δεν στηρίζεται αποκλειστικά και μόνον στη σύνταξη ληξιαρχικής πράξης κατόπιν δικαστικής απόφασης αλλά και σε αναζήτηση και άλλων εγγράφων από άλλες Υπηρεσίες (Αστυνομικές Αρχές, Κρατική Ασφάλεια, Δήμους κ.λ.π.).

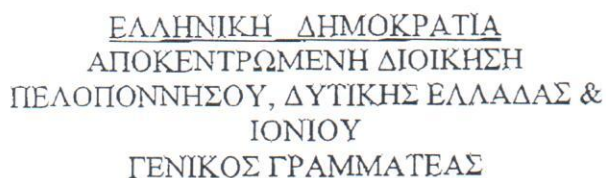
Κατόπιν τούτου παρακαλούμε για τις δικές σας ενέργειες.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

Γενική Δ/ση Εσωτερικής Λειτουργίας
Γραφείο Γενικού Διευθυντού

ΜΕ ΕΝΤΟΛΗ
Γ.Γ. ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ - ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
Η ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ Δ/ΣΗΣ

ΚΑΛΑΝΤΖΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

ΠΡΟΣ: Υπουργείο Εσωτερικών
Τμ. Αναπτυξιακών Προγραμμάτων
(μέσω τηλεομοιοτυπίας)
213-1364713

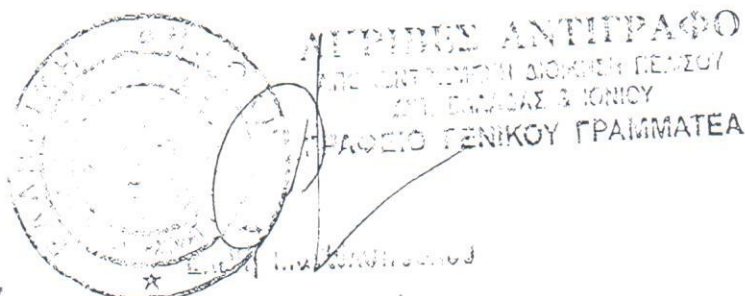
Ταχ. Δ/ση : Ν.Ε.Ο. Πατρών-Αθηνών 158
Πληροφορίες : Α. Κάτσενος
Τηλέφωνο : (2610) 490-330
FAX : (2610) 490-356 / 59
e-mail : diafaneia@apd-depin.gov.gr

(γ) Το με αρ. πρωτ. 3647/138840/14-8-13 έγγραφο του Δήμου Πατρέων

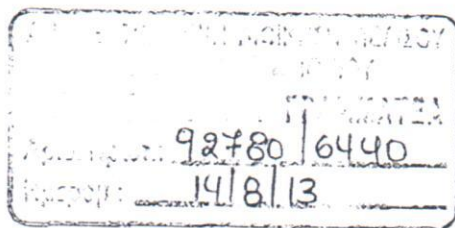
Το επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης της Περιφέρειας Δυτ. Ελλάδας για την ένταξη των ΡΟΜΑ (170 σελ.) θα σας σταλεί με email.

Ιωάννης Φουρκαλίδης
Γεν. Δ/της Εσωτ. Λειτουργίας

Συνημμένα: Το (γ),(δ) σχετικά (Φ.5)

Συντονισμός με γραφείο Ε.Ε
να δοθεί παζί με αναρτήσεις π
δομής Αποθήκη, Διοικήσει, 10

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ

Πάτρα 13.08.2013

Ν.Ε.Ο. Πατρών-Αθηνών 32, 3ος όροφος
Τ.Κ. 26441, Πάτρα
Πληροφορίες: Βλάσης Κίτσος
Τηλ: 2613 613506
fax: 2613 613532
email: v.kitsos@pde.gov.gr
web: www.pde.gov.gr

Αρ. πρωτ: 218437/3573

ΠΡΟΣ: Αποκεντρωμένη Διοίκηση
Πελοποννήσου, Δυτ.Ελλάδας & Ιονίου
Γραφείο Γενικού Γραμματέα

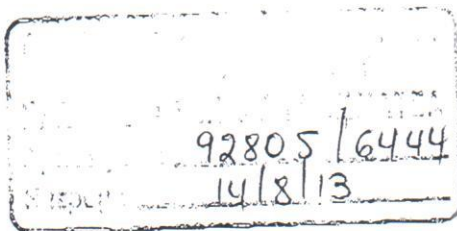
ΚΟΙΝ :

ΘΕΜΑ : Απάντηση σε κοινοβουλευτικό έλεγχο με θέμα:
«Στεγαστική και Δημοτολογική αποκατάσταση Ρομά»

ΣΧΕΤ : α. Η υπ'αριθ. Ερώτηση 324/30.07.2013 Ερώτηση του Βουλευτή κ. Πέτρου Τατσόπουλου.
β. Το υπ'αριθ.91991/6374/12.08.2013 έγγραφο της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας & Ιονίου.
γ. Το από Οκτώβριο 2012 Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Σε απάντηση της υπ'αριθ. 324/30.07.2013 Ερώτησης του Βουλευτή κ. Πέτρου Τατσόπουλου, με θέμα «Στεγαστική και Δημοτολογική αποκατάσταση Ρομά», σας διαβιβάζουμε το Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την ένταξη των Ρομά, το οποίο έχει ήδη εγκριθεί από το Περιφερειακό Συμβούλιο Δυτικής Ελλάδας με την υπ'αριθ. 167απόφαση/2013 και αναρτήθηκε στην Διαύγεια με στοιχεία ΒΛ4Υ716-0ΣΩ/17.07.2013 και αριθ. πρωτ: 184198/702.

Με το παρόν σχέδιο Επιχειρησιακού Προγράμματος για τους ΡΟΜΑ επιδιώκεται, η αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης του πληθυσμού των Ρομά, εξετάζονται οι ειδικότερες πτυχές των θεμάτων που άπτονται των χαρακτηριστικών βιοτικής εγκατάστασης, στέγασης και πρόσβασης σε δίκτυα κοινωνικής ωφελείας, εκπαίδευσης, υγείας και κοινωνικής φροντίδας, απασχόλησης καθώς επίσης πολιτισμού και αθλητισμού.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ ΑΧΑΪΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΠΑΤΡΕΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΗΜΑΡΧΟΥ
ΤΗΛ. 2613 610390
ΦΑΞ 2610 279572
e-mail: patrasmayor@gmail.com

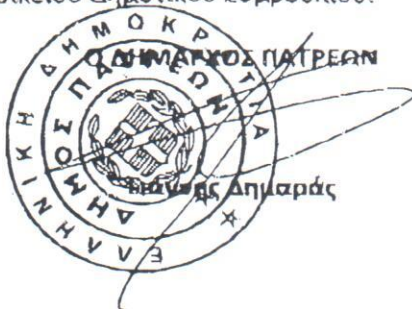
Πάτρα, 14 Αυγούστου 2013
Αριθμ. Πρωτ. : 3647/138840

Προς
Αποκεντρωμένη Διοίκηση ΠΕΛ/σου
Δυτικής Ελλάδας & Ιονίου
Γενικός Γραμματέας
Υπόψη : κ.Α.Κάτσενου
(μέσω τηλεομοιοτυπίας 2610/490356)

ΘΕΜΑ «Κοινοβουλευτικός Έλεγχος»
ΣΧΕΤ.: Το υπ' αριθμ. 91991/6937/12-08-2013 έγγραφό σας.

Σε απάντηση του παραπάνω εγγράφου σας που αφορά την υπ.αριθμ.324/30-07-2013 Κοινοβουλευτική Ερώτηση με θέμα: «Στεγαστική και δημοτολογική αποκατάσταση Ρομά » του Βουλευτή κ Π.Τατσόπουλου , σας γνωρίζουμε ότι ο Δήμος Πατρέων με την υπ.αριθμ.350/2013 Απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου (η οποία σας επισυνάπτεται) συγκρότησε Διαπαραταξιακή Επιτροπή για την εξέταση κατάλληλων χώρων για την προσωρινή εγκατάσταση ΡΟΜΑ .

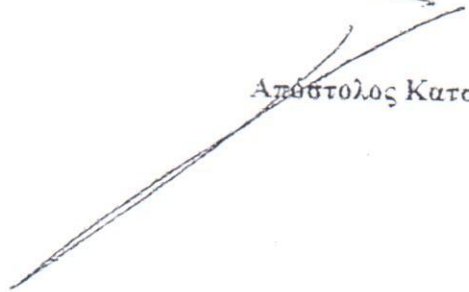
Άλλωστε, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία η εν λόγω Επιτροπή έχει γνωμοδοτικό χαρακτήρα , δεδομένου ότι αρμόδια αρχή για τον καθορισμό των κατάλληλων χώρων για την προσωρινή εγκατάσταση των ΡΟΜΑ είναι η εκάστοτε Αποκεντρωμένη Διοίκηση, ύστερα από πρόταση του οικείου Δημοτικού Συμβουλίου.

Στους αναφερόμενους άξονες αναλύονται κι εξειδικεύονται οι κατηγορίες των προτεινόμενων παρεμβάσεων στο πλαίσιο της προώθησης των αρχών, της ισότητας των ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης.

Οι παρεμβάσεις αυτές καθορίζονται στο προγραμματικό έγγραφο, με την συνεργασία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, της Μ.Ο.Δ. Α.Ε., των Ιατροκοινωνικών Κέντρων φροντίδας Τσιγγάνων, των Δήμων της περιοχής αναφοράς, και σχεδιάζονται για να ανταποκρίνονται στις συγκεκριμένες ανάγκες των ΡΟΜΑ.

Περιφερειάρχης

Απόστολος Κατσιφάρας

ΑΔΑ: ΒΛ4ΨΩΞΙ-ΙΥΩ

Αριθμός 350

22^η Συνεδρίαση
(συνέχεια της διακοπείσης
συνεδρίασης στις 19-6-2013)
Δημοτικού Συμβουλίου Πατρέων
της 20^{ης} Ιουνίου 2013

Στην Πάτρα και στην Αίθουσα του Δημοτικού Συμβουλίου, στο Συνεδριακό Κέντρο του Δήμου στο Λιμάνι, σήμερα την 20^η Ιουνίου 2013, ημέρα Πέμπτη και ώρα 14:00 μετά από γραπτή πρόσκληση του κ. Προέδρου, με αριθμό 24/14-6-2013, η οποία εκδόθηκε νομότυπα και δόθηκε σε όλους τους κ.κ. Δημοτικούς Συμβούλους, ήλθαν για συνέχιση της συνεδρίασης της 19^{ης} Ιουνίου 2013, η οποία διεκόπη, λόγω του προχωρημένου της ώρας, για την εξέταση των (82) θεμάτων της ημερησίας διατάξεως, τα παρακάτω Μέλη του Σώματος:

1) Μπουρδούλης Κωνσταντίνος- Πρόεδρος, 2) Κανκάς Γεώργιος- Αντιπρόεδρος, 3) Ανδρικοπούλου - Ρούβαλη Μαρία- Αντ/ρχος, 4) Βαφέας Παναγιώτης- Αντ/ρχος, 5) Γεωργακόπουλος Αχιλλέας- Αντ/ρχος, 6) Λοισάρης Βασίλειος- Αντ/ρχος, 7) Μανέτας Ιωάννης- Αντ/ρχος, 8) Μασσαράς Θεοχάρης- Αντ/ρχος, 9) Σιγαλός Γεώργιος- Αντ/ρχος, 10) Στανίτσας Χαράλαμπος- Αντ/ρχος, 11) Φίλιας Ανδρέας- Αντ/ρχος, 12) Αϊβαλής Δημήτριος, 13) Βανταράκης Απόστολος, 14) Γκίκας Παναγιώτης, 15) Γκόλφης Χρήστος, 16) Δημακόπουλος Φώτιος, 17) Δροσοπούλου - Αραβαντινού Παναγιώτα, 18) Καρκούλιας Χαράλαμπος, 19) Κατσικόπουλος Δημήτριος, 20) Κουρή - Βασιλοπούλου Ήρα - Ειρήνη, 21) Κορδός Χρήστος, 22) Κωστόπουλος Νικόλαος, 23) Λέγκας Χρήστος, 24) Μπινιέρης Γεώργιος, 25) Παπαντωνοπούλου Αναστασία, 26) Πατούχας Χρήστος, 27) Πελετίδης Κωνσταντίνος, 28) Σκαρμέας Αλέξιος και 29) Χριστόπουλος Κωνσταντίνος.

Η κα Μανωλοπούλου - Νικολοπούλου Αναστασία- Γραμματέας, δεν ήλθε στη συνεδρίαση, απουσιάζουσα δικαιολογημένα, **χρή δε Γραμματέως ανέλαβε η κα Δροσοπούλου - Αραβαντινού Παναγιώτα.**

Ο κ. Γξουραμάνης Ανδρέας δεν ήλθε στη συνεδρίαση, απουσιάζων δικαιολογημένα.

Οι κ.κ. Γιαλελής Ιωάννης, Καλεντζώτη Ελένη, Κεραμιδάς Ευστάθιος, Μακρής Νικόλαος, Μαλλιώρας Σταύρος, Μπακαλάρης Χρήστος, Νικηφορίδης Γεώργιος, Ξυπολιάς Παναγιώτης, Παπαγιαβής Παναγιώτης, Πατρώνη Αθηνά, Πολίτης Σπυρίδων, Σαμούρη - Βαγενά Ακριβή, Σταματιάδου Μαριάννα, Τζανάκος Νικόλαος, Τρίγγος Κωνσταντίνος, Τσιμπούκης Ιωάννης, Χαροκόπος Αντώνιος και Χρυσανθακοπούλου Γεωργία, δεν ήλθαν στη συνεδρίαση αν και κλήθηκαν.

Επίσης στη συνεδρίαση δεν ήλθε και ο κ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΗΜΑΡΑΣ - Δήμαρχος Πατρέων, **χρή δε Δημάρχου** εκτέλεσε ο κ. Σιγαλός Γεώργιος- Αναπληρωτής Δημάρχου.

Αφού έγινε νόμιμη απαρτία, ο κ. Πρόεδρος κηρύσσει την έναρξη της συνεδρίασης.

(Διευκρινίζεται ότι ήδη έφυγαν από τη συνεδρίαση οι κ.κ. Σκαρμέας Αλέξιος, Κανκάς Γεώργιος, Πελετίδης Κωνσταντίνος, Κορδός Χρήστος, Γκίκας Παναγιώτης, Λέγκας Χρήστος και Δροσοπούλου - Αραβαντινού Παναγιώτα, **χρή δε Γραμματέως ανέλαβε ο κ. Καρκούλιας Χαράλαμπος**)

Στη συνέχεια, ο κ. Πρόεδρος, εισάγει το αριθμ. 65 θέμα της ημερησίας διατάξεως: «Συγκρότηση Διαπαραταξιακής Επιτροπής για την εξέταση κατάλληλων χώρων για την προσωρινή εγκατάσταση «ΡΟΜΑ»», (σχετικό εισηγητικό έγγραφο του Αντιδημάρχου Κοινωνικής Πολιτικής, Υγείας και Πρόνοιας- Αντιδημαρχία

ΑΔΑ: ΒΛ4ΨΩΞΙ-ΙΥΩ

Κοινωνικής Πολιτικής, Υγείας και Πρόνοιας- με αριθμό 211/14-6-2013 και σχετικό διαβιβαστικό του κ. Δημάρχου- με αριθμό 2773/14-6-2013).

Το Σώμα, αφού άκουσε τον κ. Πρόεδρο και δέχτηκε την εισήγηση του κ. Αντιδημάρχου, καθώς και τις σχετικές προφορικές προτάσεις που υπεβλήθησαν,

ΟΜΟΦΩΝΑ ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ:

Συγκροτεί Διαπαραταξιακή Επιτροπή, η οποία θα εξετάσει και θα εισηγηθεί αρμοδίως, για την ύπαρξη χώρων εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου Πατρέων που πληρούν τις προϋποθέσεις για την προσωρινή εγκατάσταση των ΡΟΜΑ, όπως αυτές προβλέπονται από την παράγραφο 1 του άρθρου 2 της υπ' αριθ. Γ.Π./23641/2003 ΚΥΑ (ΦΕΚ 973/Β'/2003) «... ο καθορισμός των κατάλληλων χώρων για την προσωρινή εγκατάσταση των ΡΟΜΑ γίνεται με απόφαση του Γ.Γ. της Περιφέρειας, και πλέον του Γ.Γ. της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ύστερα από πρόταση του Δημοτικού Συμβουλίου και εισήγηση Επιτροπής που συγκροτεί ο Γενικός Γραμματέας...», ως εξής:

1. Μασσαρά Θεοχάρη - Αντιδήμαρχο, ως Πρόεδρο
2. Ανδρικοπούλου - Ρούβαλη Μαρία - Αντιδήμαρχο
3. Τσιμπούκη Ιωάννη - Δημοτικό Σύμβουλο
4. Σταματιάδου Μαριάννα - Δημοτική Σύμβουλο
5. Κορδά Χρήστο - Δημοτικό Σύμβουλο
6. Πατούχα Χρήστο - επικεφαλής δημοτικής παράταξης «Ανυπότακτη Πολιτεία»
7. Αϊβαλή Δημήτριο - επικεφαλής δημοτικής παράταξης «Ενωμένοι για την Πάτρα»
8. Παπαντωνοπούλου Αναστασία - Δημοτική Σύμβουλο

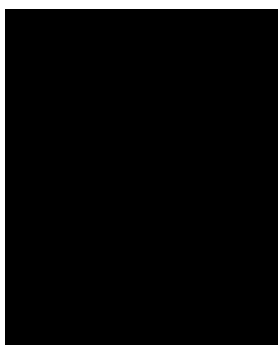
Ο Πρόεδρος

Ο Γραμματέων

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΟΥΡΔΟΥΛΗΣ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΡΚΟΥΛΙΔΗΣ

Τα Μέλη

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης για
την Ένταξη των ΡΟΜΑ
Οκτώβριος 2012
DRAFT

ΕΔΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΜΟΔ Α.Ε. – Ομάδα Υποστήριξης
Δράσεων Ειδικών Ομάδων
Πληθυσμού

Οκτώβριος 2012

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή.....	4
A. Η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τους ρομα	11
B. εθνική στρατηγική για την ενταξη των ρομα	15
κεφαλαίο 1 ^ο : Μεθοδολογία σύνταξης επιχειρησιακού σχεδίου.....	17
1.1. Αντικείμενο της καταγραφής.....	17
1.2. Σύνταξη και συμπλήρωση του δελτίου καταγραφής	18
1.3. Εξειδίκευση, προγραμματισμός, προσδιορισμός αναμενόμενων αποτελεσμάτων του σχεδίου δράσης	20
κεφαλαίο 2 ^ο : Ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης	21
2.1. Υφιστάμενη κατάσταση σε περιφερειακό επίπεδο.....	21
▪ Οικισμός εθνικού σταδίου – Οικισμός πολυτέκνων.....	24
▪ Οικισμοί Αϊ βασιλιωτικά, οδός Ρω και τέρμα Σπάρτης.....	29
▪ Οικισμός τέρμα Κυριαζή	32
▪ Οικισμοί Ορυζόμυλοι- Λαγκαδιά.....	35
▪ Οικισμοί Βελούχι- Λεύκα- Γιαννούζι- Συνοικισμός Ελευθερίας.....	39
▪ Οικισμός Δοκίμι	43
▪ Οικισμός εργατικές κατοικίες Δοκιμίου	46
▪ Οικισμός μεγάλη χώρα (Δημοτική κοινότητα πρώην Δήμου Νεάπολης)	49
▪ Οικισμός καλύβια (Δημοτικό διαμέρισμα Δήμου Αγρινίου)	52
▪ Οικισμοί Παναιτώλιο -Νέα Αβόρανη –Καινούργιο (πρώην Δήμος Θεστιέων)...	55
2.1.1.1 Swot ανάλυση Δ. Ε. Δήμου Αγρινίου	60
2.1.2 Αποτύπωση υφιστάμενης κατάστασης οικισμών Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου	62
▪ Οικισμοί δημοτικής ενότητας Μεσολογγίου, Πόλη Μεσολογγίου	62
▪ Οικισμοί δημοτικής ενότητας Αιτωλικού.....	70
▪ Οικισμοί δημοτικής ενότητας Οινιαδών	75
2.1.2.1 Swot ανάλυση οικισμών Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου	80
2.1.3 Αποτύπωση υφιστάμενης κατάστασης οικισμών Δήμου Ναυπακτίας	83
▪ Οικισμοί Δημοτικής ενότητας Ναυπακτίας πόλη Ναυπάκτου(θέση Πούντα & θέση καμίνι Σκα)	84
▪ Οικισμός θέση Πούντα	84
▪ Θέση καμίνι Σκα.....	88
Οικισμός Δημοτικής Ενότητας Ναυπακτίας, πόλη Ναυπάκτου(Θέση Σκορπιораχή τώως κοιν. Μαμουλάδας).....	91

Οικισμοί Δημοτικής Ενότητας Αντιρρίου	95
2.1.3.1 Swot ανάλυση οικισμών Δήμου Ναυπακτίας.....	106
2.1.4 Αποτύπωση υφιστάμενης κατάστασης οικισμών Δήμου Δυτικής Αχαΐας.....	109
• Οικισμός: Γερουσέϊκα (Σαγαίικα)	109
• Οικισμός: Συσχευαστήριο συνεταιρισμού (Σαγαίικα)	113
• Οικισμός: Απόστολοι (Σαγαίικα).....	118
• Οικισμός: Αποθήκες (Σαγαίικα).....	121
• Οικισμός: Τσιγγάνικα (κάτω Αχαΐας).....	125
2.1.4.1 Swot ανάλυση οικισμών Δήμου Δυτικής Αχαΐας.....	131
2.1.5 Αποτύπωση υφιστάμενης κατάστασης συνοικισμών Δήμου Πατρέων....	133
▪ Οικισμοί Αγίας Αικατερίνης, Αγίας Βαρβάρας, Αγίας τριάδας, Προσφυγικών, Βλατερού, Τόφαλου, Αγυιάς, Εγλυκαδας, Εργατικών κατοικιών Ταραμπουρά, Εργατικών κατοικιών Ζαρουκλεικων, Εργατικών κατοικιών Άνθειας.	133
▪ Οικισμός Βραχνέικων	135
▪ Οικισμός Παραλίας	137
▪ Οικισμός Μιντιλόγλι, Ροϊτικά.....	138
▪ Οικισμός κάτω Καστριτσίου , Πλατανίου.....	140
▪ Οικισμός Καλλιθέας.....	141
▪ Οικισμός: Ρηγανόκαμπου.....	142
2.1.5.1 Swot ανάλυση οικισμών Δήμου Πατρέων	144
2.1.6 Αποτύπωση υφιστάμενης κατάστασης οικισμών Δήμου Ερύμανθου	146
▪ Οικισμός Χαλανδρίτσας	146
▪ Οικισμός Φαρραί	148
▪ Οικισμός Βασιλικό.....	151
▪ Οικισμός Δαφνούλα - Σταροχώρι	153
2.1.6.1 Swot ανάλυση οικισμών Δήμου Ερύμανθου	157
2.1.7 Αποτύπωση υφιστάμενης κατάστασης οικισμών Δήμου Πηνειού.....	158
▪ Οικισμός Γαστούνης.....	158
▪ Οικισμός Τραγανού	162
▪ Οικισμός Καβασίων	166
2.1.7.1 Swot ανάλυση οικισμών Δήμου Πηνειού	170
2.1.8 Αποτύπωση υφιστάμενης κατάστασης οικισμών Δήμου Ήλιδας	172
▪ Οικισμός Δημοτικού διαμερίσματος Κέντρου.....	172

▪ Οικισμός Παπακαυκά	175
▪ Οικισμός Τσιχλέικα	178
2.1.8.1 Swot ανάλυση οικισμών Δήμου Ήλιδας	182
2.1.9 Αποτύπωση υφιστάμενης κατάστασης οικισμών Δήμου Πύργου	183
▪ Οικισμός Βίδια	187
▪ Αγγινάρα	187
▪ Πάροδος Αλφειού	187
▪ Τέρμα Αλφειού	188
▪ Κολλιρεϊκές παράγκες	188
▪ Λασταίικα	188
▪ Βαρβάσαινα	189
▪ Τραγανό	189
▪ Στρατόπεδο ΣΕΤΤΗΛ	189
▪ Λαμπέτι (Αγ. Κυπριανός)	190
▪ Λαμπέτι (τέρμα Πολυτεχνείου)	190
▪ Μυρτιά	190
▪ Άγιος Γεώργιος	191
▪ Άγιος Ιωάννης	191
▪ Σκουροχώρι	191
▪ Βυτιναίικα	192
▪ Βούναργο	192
2.1.9.1 Swot ανάλυση οικισμών Δήμου Πύργου	198
2.2 Επιτελική σύνοψη	200
Κεφάλαιο 3ο : Αρχές και στόχοι του σχεδίου δράσης	202
Κεφάλαιο 4: αποτύπωση – καταγραφή παρεμβάσεων του σχεδίου δράσης και ανάλυση σε οριζόντιες υποστηρικτικές και χωρικά στοχευμένες παρεμβάσεις	209
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ – ΧΑΡΤΕΣ	265

Εισαγωγή

Οι εκτιμήσεις, οι διαπιστώσεις και τα προβλήματα που έχουν αναδειχθεί και καταγραφεί τα προηγούμενα έτη, σε σχέση με την ευπαθή κοινωνική ομάδα των ΡΟΜΑ στο πλαίσιο εφαρμογής των δράσεων καταπολέμησης των διακρίσεων και του κοινωνικού αποκλεισμού παραμένουν επίκαιρα.

Στο πλαίσιο της περιφερειακής πολιτικής και των κατευθύνσεων της Ε.Ε. για τους πληθυσμούς των Ρομά όπως αυτές καθορίζονται από το Ευρωπαϊκό Περιφερειακό Κεφάλαιο Ανάπτυξης ERDF, επιχειρείται η παρέμβαση μέσω Επιχειρησιακού Προγράμματος στη βάση των προτεραιοτήτων που υιοθετούνται από τα Μέλη-Κράτη και τις περιφέρειες.

Με το παρόν σχέδιο Επιχειρησιακού Προγράμματος για τους ΡΟΜΑ επιδιώκεται, η αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης του πληθυσμού των Ρομά, εξετάζονται οι ειδικότερες πτυχές των θεμάτων που άπτονται των χαρακτηριστικών βιοτικής εγκατάστασης, στέγασης και πρόσβασης σε δίκτυα κοινωνικής ωφελείας, εκπαίδευσης, υγείας και κοινωνικής φροντίδας, απασχόλησης καθώς επίσης πολιτισμού και αθλητισμού.

Στους αναφερόμενους άξονες αναλύονται κι εξειδικεύονται οι κατηγορίες των προτεινόμενων παρεμβάσεων στο πλαίσιο της προώθησης των αρχών, της ισότητας των ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης. Οι παρεμβάσεις αυτές καθορίζονται στο προγραμματικό έγγραφο, με την συνεργασία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, της Μ.Ο.Δ. Α.Ε., των Ιατροκοινωνικών Κέντρων φροντίδας Τσιγγάνων, των Δήμων της περιοχής αναφοράς, και σχεδιάζονται για να ανταποκρίνονται στις συγκεκριμένες ανάγκες των ΡΟΜΑ.

Ρομ/Τσιγγάνος: ορολογία

Υπάρχουν αρκετές προσεγγίσεις γύρω από το ζήτημα τόσο της ετυμολογίας της λέξης τσιγγάνος όσο και της καταγωγής των τσιγγάνων όλες όμως συγκλίνουν σε μια σειρά κοινών προσδιοριστικών παραγόντων που περιγράφουν την συγκεκριμένη μειονότητα. Δανειζόμαστε την ορολογία από την έρευνα της Διεθνούς Ομάδας για τα Δικαιώματα των μειονοτήτων:¹

<<Τσιγγάνος: Όρος που αναφέρεται για να δηλώσει εθνοτικές ομάδες, οι οποίες σχηματίστηκαν από τη διασπορά ομάδων εμπόρων, νομάδων και άλλων από τα βόρεια της Ινδίας, από το 10ο αιώνα και μετά, και την ανάμιξή τους με ευρωπαϊκές και άλλες ομάδες κατά τη διάρκεια της διασποράς τους.

Ρομ/Ρομά: Ευρύς όρος που χρησιμοποιείται με διάφορους τρόπους και αναφέρεται σε:
(α) Εθνοτικές ομάδες (π.χ. Kalderash, Lovari, κτλ.) που μιλούν «Vlach», «Xoraxane» ή «Rom» παραλλαγές της γλώσσας Ρομανί.

---

¹ Ρομά/Τσιγγάνοι: Μια Ευρωπαϊκή Μειονότητα JEAN-PIERRE LIEGEOIS και NICOLAE GHEORGHE, Ένθετο της Ελληνικής Ομάδας για τα Δικαιώματα των Μειονοτήτων (Ιούνιος 2002).

(β) Κάθε άτομο που αποκαλείται από τρίτους ως «Τσιγγάνος» στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη και στην Τουρκία, καθώς και όσοι δεν κατάγονται από την Ανατολική Ευρώπη.

(γ) Τους Ρομά (Τσιγγάνους) με τη γενική έννοια του όρου.

Ταξιδιώτης: Μέλος οποιασδήποτε (κυρίως) αυτόχθονης ευρωπαϊκής εθνοτικής ομάδας (Woonwagen-bewoners, Minceiri, Jenisch, Quinquis, Resende, κτλ.), της οποίας ο πολιτισμός χαρακτηρίζεται, μεταξύ άλλων, από αυτοαπασχόληση, επαγγελματική ρευστότητα και νομαδισμό. Οι ομάδες αυτές έχουν επηρεαστεί σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό από εθνοτικές ομάδες Ινδικής (βασικά) προέλευσης με παρόμοια πολιτιστική βάση (βλ. 'Τσιγγάνοι')>>.

Οι Ρομά αποτελούν τη μεγαλύτερη μειονότητα της Ευρώπης και κατά την ιστορική εξέλιξη των κοινοτήτων τους έχουν υιοθετήσει τρόπους ζωής και παραδόσεις που διαφέρουν από τα ήθη της πλειοψηφίας. Έχοντας αναγνωρίσει οι ίδιοι την κοινή καταγωγή τους και κοινά πολιτιστικά στοιχεία, διεκδικούν πλέον μέσω πανευρωπαϊκού δικτύου, την αναγνώριση τους ως λαού χωρίς έδαφος και αντίστοιχη εκπροσώπηση στα Ηνωμένα Έθνη και την ΕΕ².

Οι εκτιμήσεις για των πληθυσμό των Ρομά στην Ευρώπη ποικίλουν και τούτο γιατί, σε οποιαδήποτε προσπάθεια για την απογραφή τους υπεισέρχονται αστάθμητοι παράγοντες όπως αστικοδημοτική κατάσταση, έντονη κινητικότητα, συνεχείς μετακινήσεις, που επηρεάζουν την ακρίβεια των στοιχείων της δημογραφικής τους κατάστασης που συλλέγονται. Στο πίνακα που ακολουθεί προσεγγίζεται και αποτυπώνεται μια εκτίμηση του πληθυσμού τους στις χώρες της Ευρώπης.³

Πληθυσμοί Ρομά/Τσιγγάνων στην Ευρώπη		
Κράτος	Ε- λάχιστος	Μέγιστος
Αλβανία	90.000	100.000
Αυστρία	20.000	25.000
Βέλγιο	10.000	15.000
Βοσνία – Ερζεγοβίνη	40.000	50.000
Βουλγαρία	700.000	800.000

2 "Statement by the participants in the meeting of NGO from Eastern and Central Europe", 15-8, Nov. 2000, Warsaw.

3 Πηγή: Κέντρο Τσιγγάνικων Ερευνών, Πανεπιστήμιο René Descartes University, Παρίσι, 1994· αυτός ο πίνακας περιέχει 'σταθερούς' αριθμούς που είναι ενδεικτικότεροι για τη μακροπρόθεσμη εικόνα παρά για τις πρόσφατες πληθυσμιακές μετακινήσεις· εάν συμπεριλαμβάνονταν οι νέες αφίξεις θα προέκυπτε σημαντική αύξηση των αριθμών που δίνονται για αρκετά κράτη της Δυτικής Ευρώπης, όπως η Σουηδία, η Ιταλία, η Γερμανία, η Αυστρία κλπ.

Γαλλία	280.000	340.000
Γερμανία	110.000	130.000
Δανία	1.500	2.000
Ελβετία	30.000	35.000
Ελλάδα	160.000	200.000
Ενωμένο Βασίλειο (Μεγάλη Βρετανία & Βόρεια Ιρλανδία)	90.000	120.000
Εσθονία	1.000	1.500
Ιρλανδία	22.000	28.000
Ισπανία	650.000	800.000
Ιταλία	90.000	110.000
Κροατία	30.000	40.000
Κύπρος	500	1.000
Λετονία	2.000	3.500
Λευκορωσία	10.000	15.000
Λιθουανία	3.000	4.000
Λουξεμβούργο	100	150
Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία Της Μακεδονίας	220.000	260.000
Μολδαβία	20.000	25.000
Νορβηγία	500	1.000
Ολλανδία	35.000	40.000
Ουγγαρία	550.000	600.000
Ουκρανία	50.000	60.000
Πολωνία	50.000	60.000
Πορτογαλία	40.000	50.000
Ρουμανία	1.800.000	2.500.000
Ρωσία	220.000	400.000
Σερβία-Μαυροβούνιο	400.000	450.000
Σλοβακία	480.000	520.000
Σλοβενία	8.000	10.000
Σουηδία	15.000	20.000
Τουρκία	300.000	500.000

Τσεχία	250.000	300.000
Φινλανδία	7.000	9.000
Σύνολο Ευρώπης (περίπου)	7.000.000	8.500.000⁴

Οι παρακάτω ημερομηνίες δείχνουν τις πρώτες καταγεγραμμένες παρουσίες Ρομά/Τσιγγάνων που καταγράφηκαν σε διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες, χωρίς αυτό να αποκλείει παλαιότερες αφίξεις που μπορεί να πέρασαν απαρατήρητες:

- 1407 Γερμανία
- 1419 Γαλλία
- 1420 Ολλανδία
- 1422 Ιταλία
- 1425 Ισπανία
- 1501 Ρωσία
- 1505 Σκωτία, Δανία
- 1512 Σουηδία
- 1514 Αγγλία
- 1533 Εσθονία
- 1540 Νορβηγία
- 1584 Φινλανδία

Το Δίκτυο για τον Πολιτισμό και την Ιστορία των Ρομά στην Ευρώπη δίνει μια διαφορετική εκτίμηση του πληθυσμού με μεγαλύτερο εύρος:

Rroma Population⁵

Country	Low Estimate	High Estimate	Current Population	Percentage
Albania	90,000	100,000	3,500,000	2.74%
Austria	35,000	50,000	8,170,000	0.54%
Belgium	10,000	15,000	10,275,000	0.10%
Bosnia	100,000	200,000	3,900,000	3.00%
Bulgaria	700,000	900,000	7,700,000	10.40%

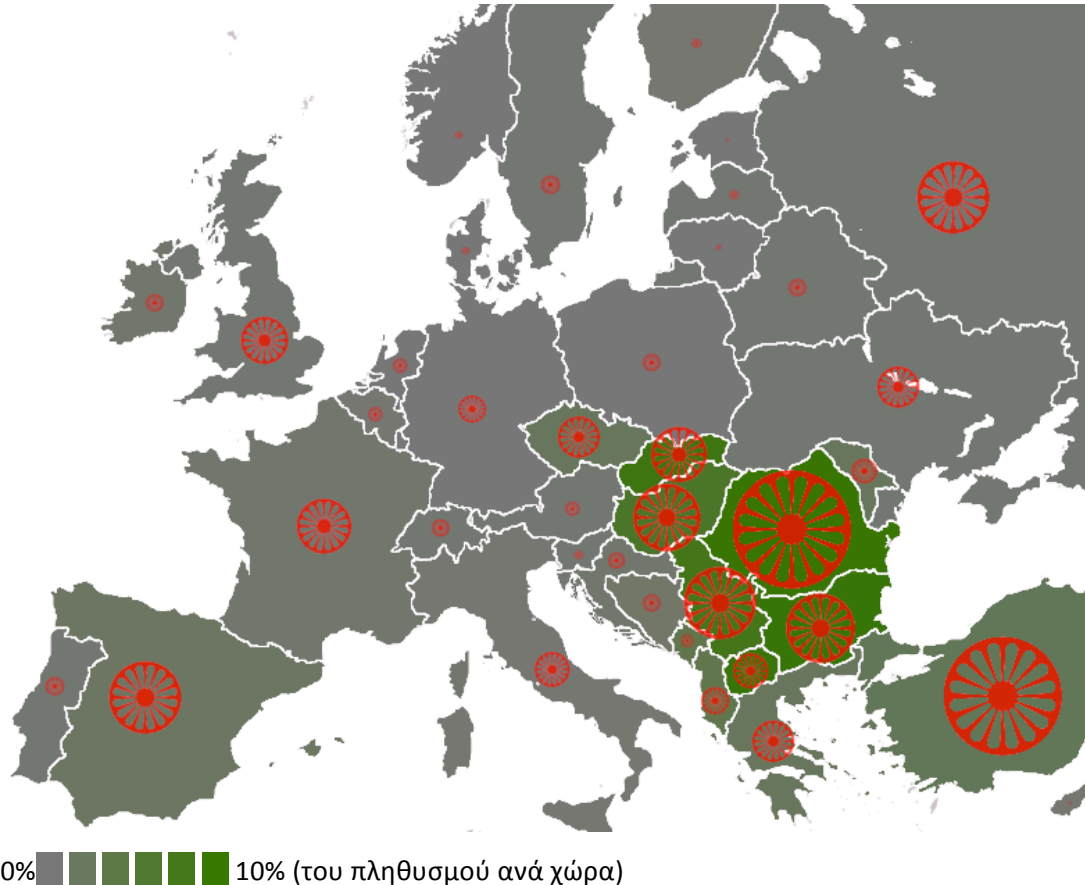
4 Πηγή: Κέντρο Τσιγγάνικων Ερευνών, Πανεπιστήμιο René Descartes University, Παρίσι, 1994· αυτός ο πίνακας περιέχει 'σταθερούς' αριθμούς που είναι ενδεικτικότεροι για τη μακροπρόθεσμη εικόνα παρά για τις πρόσφατες πληθυσμιακές μετακινήσεις· εάν συμπεριλαμβάνονταν οι νέες αφίξεις θα προέκυπτε σημαντική αύξηση των αριθμών που δίνονται για αρκετά κράτη της Δυτικής Ευρώπης, όπως η Σουηδία, η Ιταλία, η Γερμανία, η Αυστρία κλπ.

5 Πηγή: Rroma Foundation

Byelorussia	20,000	30,000	10,335,000	0.25%
Croatia	30,000	40,000	4,400,000	0.82%
Czech Republic	300,000	400,000	10,256,000	3.00%
Denmark	1,500	2,000	5,368,000	0.03%
Estonia	2,000	4,000	1,415,000	0.20%
Finland	7,000	15,000	5,184,000	0.20%
France	100,000	500,000	59,765,000	0.42%
Germany	110,000	130,000	83,252,000	0.15%
Great Britain	90,000	120,000	59,778,000	0.18%
Greece	200,000	300,000	10,645,000	2.35%
Hungary	600,000	1,000,000	10,075,000	8.00%
Italy	90,000	110,000	57,716,000	0.17%
Kosovo prewar	100,000	300,000	1,500,000	16.67%
Kosovo postwar	25,000	25,000	1,500,000	2.67%
Latvia	9,900	15,000	2,400,000	0.60%
Lithuania	5,000	6,000	3,600,000	0.16%
FUROM	150,000	250,000	2,000,000	10.50%
Moldova	20,000	25,000	4,435,000	0.56%
Montenegro	20,000	40,000	615,000	4.90%
Netherlands	35,000	40,000	16,068,000	0.24%
Norway	1,000	1,500	4,525,000	0.03%
Poland	30,000	60,000	38,626,000	0.13%
Portugal	40,000	50,000	10,084,000	0.45%
Romania	1,500,000	3,000,000	22,318,000	10.75%
Russia	150,000	400,000	14,497,800	0.17%
Serbia	200,000	400,000	7,500,000	4.27%
Slovakia	450,000	550,000	5,422,000	9.25%
Slovenia	8,000	10,000	1,933,000	0.50%
Spain	600,000	1,000,000	40,077,000	2.00%
Sweden	15,000	20,000	8,876,000	0.20%
Switzerland	50,000	80,000	7,301,000	0.55%
Turkey	300,000	500,000	67,309,000	0.60%
Ukraine	60,000	100,000	48,396,000	0.16%

USA, Canada	100,000	200,000	314,464,800	0.05%
Latin America	100,000	200,000	520,229,000	0.03%
Total	6,469,400	11,203,500		

Η Διασπορά των Ρομά στην Ευρώπη⁶

Οι Ρομά στην Ελλάδα

Ο πληθυσμός των Ρομά στην Ελλάδα σύμφωνα με εκτίμηση του δικτύου ROM ανέρχεται στα 250.000 άτομα. Ο αριθμός αυτός όμως δεν μπορεί να θεωρηθεί ακριβής, λόγω των αστικοδημοτικών εκκρεμοτήτων των Ρομά. Το συμβούλιο της Ευρώπης εκτιμά τον αριθμό των Ρομά στην Ελλάδα σε 80.000 - 150.000 άτομα, ενώ σύμφωνα με εκτιμήσεις της Γ. Γραμματείας Εκπαίδευσης Ενηλίκων, ο αριθμός τους φθάνει τις 300.000⁷.

Οι φυλές των Ρομά δεν αποτελούν μια απόλυτα ομοιογενή ομάδα, ενώ υπάρχουν κοινότητες Ρομά που είναι απρόθυμες να αποδεχτούν την ταυτότητα

⁶ Πηγή : Συμβούλιο της Ευρώπης 2007

⁷ Council of Europe, 2002 (Questionnaire on the Legal Situation of Roma/Gypsies/ Travellers in Europe), <http://assembly.coe.int/documents/workingdocs/doc02/ EDOC9397.htm>.

τους⁸. Στην κοινότητα των Ρομά εντάσσονται πλήθος διακριτών πολιτιστικών ομάδων, (όπως, Ρομά, Σίντι, Καλέ, Αθίγγανοι, Ντομ και Λομ), ενώ περιλαμβάνονται και μετακινούμενοι πληθυσμοί. Η διαφορετικότητα αυτών των ομάδων παρατηρείται κυρίως σε θέματα καταγωγής, ηθών και εθίμων, πολιτιστικής κληρονομιάς, παραδόσεων και θρησκείας. Η κοινή τους γλώσσα ρομανί ή ρομανές, τουλάχιστον στον Ελλαδικό χώρο παρά τον εμπλουτισμό της κατά τόπους και τις διαλέκτους που αποτελούν παραλλαγές της και χρησιμοποιούνται αποτελεί την κοινή γλώσσα συνεννόησης που όμως χρησιμοποιείται κυρίως ως δευτερεύουσα. Η ρομανί αποτελεί μια πλατειά διεθνή γλώσσα και παρά τις διαφορές που παρουσιάζει σε μεγάλο βαθμό από χώρα σε χώρα, κρατά κοινά ουσιαστικά χαρακτηριστικά της δομής της. Αναπτύχθηκε μόνο στον προφορικό λόγο και διαδόθηκε διαμέσω των αιώνων μέσω της προφορικής παράδοσης και διαπαιδαγώγησης. Είναι σημαντικές και φιλότιμες οι προσπάθειες τις τελευταίες κυρίως δεκαετίες από αρκετούς μελετητές και ερευνητές για την καταγραφή και τη διάσωσή της. Στη συντριπτική τους πλειονότητα οι Έλληνες Ρομά, είναι Χριστιανοί Ορθόδοξοι και μιλούν τη γλώσσα ρομανί. Εξαιρέση αποτελούν, αρκετοί από τους Ρομά που ζουν στη Θράκη οι οποίοι είναι Μουσουλμάνοι και μιλούν ρομανί και τουρκικά.

Παρά τις όποιες διαφορές τους είναι γενικά παραδεκτό ότι οι ομάδες αυτές έχουν κοινά πολιτιστικά χαρακτηριστικά, ενώ παράλληλα έχουν υποστεί στο σύνολό τους μια σειρά από διώξεις και διακρίσεις σχεδόν σ' όλες τις χώρες όπου έζησαν. Ειδικότερα στην Ελλάδα, οι Ρομά στην πλειοψηφία τους διαβιώνουν χωρίς να έχει επιτευχθεί η κοινωνική τους ένταξη, παραμένοντας σε κατάσταση κοινωνικού αποκλεισμού.

Οι προσπάθειες της πολιτείας⁹ για την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των Ρομά, έκαναν σαφή την πρόθεση της πολιτείας για αντιμετώπιση των προβλημάτων, δεν κατάφεραν όμως να τα αντιμετωπίσουν στο βαθμό που όφειλαν. Η κοινωνική ένταξη, η ισότιμη συνύπαρξη και η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των Ρομά παραμένει και σήμερα θέμα, που η Ελληνική πολιτεία καλείται να αντιμετωπίσει.

---

⁸ Ringold, Dena, 2005. Roma in an Expanding Europe: Breaking the Poverty Cycle, Strategy Paper. The World Bank, Washington, DC..

⁹ Πλαίσιο Εθνικής Πολιτικής Υπέρ Των Ελλήνων Τσιγγάνων (1996) - Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Δράσης Για Την Κοινωνική Ένταξη των Ελλήνων Τσιγγάνων (2001 -2008)

A. Η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τους ρομα

Τα τελευταία χρόνια, η κατάσταση των Ρομά¹⁰ βρίσκεται διαρκώς συχνότερα στο επίκεντρο της πολιτικής προσοχής στην Ευρώπη. Οι Ρομά –που με περίπου 9 έως 10 εκατομμύρια άτομα αποτελούν τη μεγαλύτερη μειονότητα της Ευρώπης– πέφτουν πολύ συχνά θύματα

- ρατσισμού,
- διακρίσεων και κοινωνικού αποκλεισμού,
- ζουν σε απόλυτη φτώχεια
- δεν έχουν πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη και σε
- αξιοπρεπείς συνθήκες στέγασης.

Πολλές γυναίκες και παιδιά Ρομά πέφτουν θύματα βίας, εκμετάλλευσης και εμπορίας¹¹, ακόμα και μέσα στις ίδιες τους τις κοινότητες. Πολλά παιδιά Ρομά βρίσκονται στους δρόμους αντί να πηγαίνουν σχολείο. Η υστέρηση των Ρομά ως προς το μορφωτικό επίπεδο και οι δυσμενείς διακρίσεις που υφίστανται στην αγορά εργασίας είχαν ως συνέπεια για τους ίδιους υψηλά ποσοστά ανεργίας και αεργίας ή θέσεις εργασίας χαμηλής ποιότητας, χαμηλής ειδίκευσης και χαμηλών απολαβών.

Σύμφωνα με έκθεση έρευνας του European Union Agency for Fundamental Rights (FRA) – Empowered Lives Resilient Nations (UNDP)¹² που διεξήχθη στα 11 κράτη μέλη της ΕΕ που όπου ζει η συντριπτική πλειονότητα των Ρομά πολιτών της ΕΕ, η κατάστασή τους στους τομείς της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της στέγασης και της υγείας είναι κατά μέσο όρο δυσμενέστερη σε σχέση με την αντίστοιχη των μη Ρομά που ζουν σε άμεση γειτνίαση με αυτούς. Οι Ρομά εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν διακρίσεις και δεν έχουν επαρκή επίγνωση των δικαιωμάτων τους που κατοχυρώνονται από τη νομοθεσία της ΕΕ.

Ορισμένα βασικά πορίσματα:

- μόλις το 15% των νέων Ρομά ολοκληρώνουν δευτεροβάθμια γενική ή επαγγελματική εκπαίδευση, έναντι ποσοστού άνω του 70 % για τον υπόλοιπο πληθυσμό που ζει κοντά τους,
- κατά μέσο όρο, λιγότεροι από το 30% των Ρομά απασχολούνται σε αμειβόμενη – δηλωμένη εργασία (αυτοαπασχολούμενοι ή έμμισθοι),

---

10 Ο όρος «Ρομά», όπως χρησιμοποιείται στο παρόν κείμενο και από πλήθος διεθνών οργανώσεων και εκπροσώπους των ομάδων Ρομά στην Ευρώπη, καλύπτει διάφορες ομάδες (όπως, Ρομά, Σίντηδες, Καλέ, Τσιγγάνους, Αθίγγανους, Ρουντάρι, Ασκαλί, Αιγύπτιους, Γιένις, Ντομ και Λομ), ενώ περιλαμβάνει και μετακινούμενους πληθυσμούς (travellers), χωρίς να αρνείται τις ιδιαιτερότητες και την πολυμορφία του τρόπου ζωής και του καθεστώτος αυτών των ομάδων.

11 Αξιολόγηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τις απειλές από το οργανωμένο έγκλημα (OCTA) για το 2011, σ. 26.

12 Έρευνα των European Union Agency for Fundamental Rights (FRA) - Empowered Lives Resilient Nations (UNDP) για την κατάσταση των Ρομα στην Ευρώπη.5/2012.

- περίπου 45% των Ρομά ζουν σε νοικοκυριά που δεν διαθέτουν τουλάχιστον μία από τις ακόλουθες βασικές οικιακές ανέσεις: εσωτερική κουζίνα, εσωτερική τουαλέτα, εσωτερικό ντους ή μπάνιο, ηλεκτρικό ρεύμα,
- κατά μέσο όρο, περίπου 40% των Ρομά ζουν σε νοικοκυριά, όπου κάποιος χρειάστηκε να κοιμηθεί νηστικός τουλάχιστον μία φορά τον τελευταίο μήνα γιατί δεν μπορούσαν να αγοράσουν τρόφιμα.

«Η σύμπραξη που αναπτύχθηκε μεταξύ τεσσάρων διεθνών οργανισμών [FRA, UNDP, Παγκόσμια Τράπεζα και Ευρωπαϊκή Επιτροπή] στο πλαίσιο αυτής της έρευνας στέλνει ένα ισχυρό μήνυμα: οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι Ρομά είναι τόσο σοβαρές ώστε για την αντιμετώπισή τους να απαιτείται συντονισμένη απάντηση . Η παρούσα έκθεση δείχνει ότι μια τέτοια κοινή και συντονισμένη προσέγγιση είναι εφικτή και αποδίδει καρπούς», αναφέρει ο Andrey Ivanov, ανώτατος σύμβουλος του UNDP, αρμόδιος για θέματα ανθρωπίνης ανάπτυξης και ένταξης των Ρομά. Οι έρευνες κατέγραψαν τη σημερινή κατάσταση. Τα αποτελέσματα παρέχουν στους υπεύθυνους τα απαραίτητα στοιχεία για χάραξη πολιτικής για να μπορέσουν να σχεδιάσουν αποτελεσματικές δράσεις για την αντιμετώπιση της κατάστασης. Τα αποτελέσματα των ερευνών συνέβαλαν επίσης στη διαμόρφωση της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τους Ρομά.

Η ΕΕ, έχει θέση στη διάθεσή της ένα ευρύ φάσμα νομικών, πολιτικών και οικονομικών μέσων. Αν και οι ιδιαίτερες περιστάσεις, ανάγκες και απαιτούμενες λύσεις ποικίλλουν σε πολύ μεγάλο βαθμό μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών, οι κοινές αξίες της ελεύθερης μετακίνησης και των θεμελιωδών δικαιωμάτων, καθώς και οι κοινοί στόχοι για πολιτική σταθερότητα, οικονομική ευημερία, κοινωνική συνοχή και αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών, καθιστούν απαραίτητη την ανάληψη ρόλου από την Ευρώπη όσον αφορά τις πολιτικές για την ενσωμάτωση των Ρομά.

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε το έγγραφο «Πλαίσιο της ΕΕ για εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά μέχρι το 2020» με το οποίο καλούσε τα κράτη μέλη να καταρτίσουν ή να επανεξετάσουν τις σχετικές εθνικές στρατηγικές τους, ώστε να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικότερα τις προκλήσεις που συνεπάγεται η ένταξη των Ρομά, ώστε να βελτιώσουν με αυτό τρόπο την κατάσταση έως το τέλος της τρέχουσας δεκαετίας.

Η έγκριση του πλαισίου από τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων της ΕΕ απέδειξε ότι η ενσωμάτωση των Ρομά καθίσταται σημαντική προτεραιότητα για όλα τα κράτη μέλη, παρά την οικονομική και δημοσιονομική κρίση.

Τα κονδύλια της ΕΕ (ιδίως των διαρθρωτικών ταμείων) θα μπορούσαν να είναι ένας ισχυρός μοχλός για τη βελτίωση της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης ομάδων μειονεκτούντων ατόμων, όπως οι Ρομά.

Η Επιτροπή, στην έκτακτη συνεδρίαση που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες στις 22 Μαρτίου 2012, υιοθέτησε τέσσερις τομείς για την εξειδίκευση των εθνικών πολιτικών και την ανάπτυξη προγραμμάτων δράσης για την αντιμετώπιση των φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού που βιώνει η συγκεκριμένη ομάδα στις χώρες κράτη μέλη της Ε.Ε.

Ειδικότερα οι τομείς είναι:

α) Εκπαίδευση

Ο στόχος της ΕΕ είναι η εξασφάλιση σε όλους τους τσιγγανόπαιδες πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση και ολοκλήρωση τουλάχιστον της υποχρεωτικής. Η μείωση της μαθητικής διαρροής που αποτελεί αιμοραγική κατάσταση στην διαδικασία κοινωνικής ένταξης μόρφωσης και εκπαίδευσης των Ρομά.¹³

β) Απασχόληση

Ο στόχος της ΕΕ είναι η άμβλυνση των συνθηκών κοινωνικού αποκλεισμού των Ρομά από την αγορά εργασίας με απώτερο σκοπό να γεφυρωθεί το χάσμα που παρουσιάζεται στον τομέα της απασχόλησης σε σχέση με τον υπόλοιπο πληθυσμό.¹⁴

γ) Υγειονομική περίθαλψη

Η δυνατότητα να απολαμβάνουν υγειονομική περίθαλψη σε όλες τις βαθμίδες εφάμιλλη με αυτή του υπόλοιπου πληθυσμού των κρατών μελών της Ένωσης. Στόχος δεν είναι μόνο η εξασφάλισης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής

---

13 Οι στόχοι για την ένταξη των Ρομά παρουσιάστηκαν στην ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Πλαίσιο της ΕΕ για εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά μέχρι το 2020», COM(2011) 173 της 5ης Απριλίου 2011.

14 Στα περισσότερα κράτη μέλη ο αριθμός των Ρομά που δήλωναν άνεργοι ήταν τουλάχιστον διπλάσιος από τον αντίστοιχο αριθμό των μη Ρομά. Στην Ιταλία, την Τσεχική Δημοκρατία και τη Σλοβακία, μάλιστα, η μεταξύ τους διαφορά αυτή ήταν τετραπλάσια ή ακόμα και πενταπλάσια (Συνοπτικά αποτελέσματα της έρευνας που πραγματοποίησαν, το 2012, ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, η Παγκόσμια Τράπεζα και το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με την κατάσταση των Ρομά σε 11 κράτη μέλη της ΕΕ).

περίθαλψης καθώς μεγάλο τμήμα του πληθυσμού των Ρομά δεν έχει πρόσβαση σε αυτό, αλλά και η περαιτέρω παροχή ποιοτικής υγείας που αποτελεί αναπόσπαστη και αναγκαία παράμετρο για την κοινωνική τους ένταξη.

δ) Στέγαση και ουσιώδεις υπηρεσίες

Ο στόχος της ΕΕ είναι να γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ του ποσοστού των Ρομά που έχουν πρόσβαση σε στέγαση και σε υπηρεσίες κοινής ωφέλειας και του υπόλοιπου ποσοστού αυτού του πληθυσμού.

Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, η ΕΕ καλεί τα κράτη μέλη να ακολουθήσουν στοχοθετημένη προσέγγιση σύμφωνα με τις κοινές βασικές αρχές για την ενσωμάτωση των Ρομά και να εξασφαλίσουν ότι οι εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά θα συμφωνούν με τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» υιοθετώντας τις αρχές της:

- Κινητοποίησης του περιφερειακού/τοπικού επιπέδου των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών
- Αποτελεσματικής παρακολούθησης, αξιολόγησης, διόρθωσης και βελτίωσης της εφαρμοζόμενης πολιτικής
- Απαγόρευσης των διακρίσεων και προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των Ρομά

Στην κατεύθυνση αυτή η Ε.Ε. στοχεύει στη διαμόρφωση Εθνικών πολιτικών για τους Ρομά ενθαρύνοντας τα κράτη μέλη:

- Να συνεχίσουν τον τακτικό διμερή διάλογο με την Επιτροπή και τους ενδιαφερόμενους φορείς ώστε:
- Να εμπλέξουν στις προσπάθειες τις περιφερειακές και τοπικές αρχές
- Να συνεργάζονται στενά με την κοινωνία των πολιτών
- Να χορηγούν αναλογικούς χρηματοδοτικούς πόρους
- Να παρακολουθούν την πρόοδο και να επιτρέπουν την προσαρμογή των πολιτικών
- Να καταπολεμούν τις διακρίσεις με πειστικό τρόπο

B. εθνική στρατηγική για την ένταξη των ρομά

Η Ελλάδα, όπως και κάθε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι απαραίτητο να αναπτύξει **Εθνική Στρατηγική** και **Εθνικό Στρατηγικό Σχεδιασμό** για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά.

Οι κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη των στρατηγικών συμπεριλαμβάνονται στο «Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ελλήνων Τσιγγάνων (2001-2008)» αλλά και στη μελέτη «Καταγραφή Υφιστάμενης Κατάστασης των Ρομά στην Ελλάδα. Απολογισμός Δράσεων και Εκπόνηση Σχεδίου Δράσης για την 4η Προγραμματική Περίοδο».

Η Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά 2012-2020 έχει τους παρακάτω στόχους:

- τη καταγραφή και απεικόνιση της υφιστάμενης κατάστασης
- τον επανασχεδιασμό και επανα-οριοθέτηση των προτεραιοτήτων, ως αποτελέσματα της καταγραφής και με κριτήριο τις ανάγκες των Ρομά και τους διαθέσιμους πόρους
- τη δημιουργία διοικητικού μηχανισμού για τη διαχείριση της εθνικής στρατηγικής.

Ο **Στρατηγικός Στόχος**, όπως αυτός ορίζεται στο **Πλαίσιο Εθνικής Στρατηγικής για τους Ρομά**, είναι «η άρση των όρων του κοινωνικού αποκλεισμού των Ρομά και η δημιουργία των προϋποθέσεων της κοινωνικής ένταξης των Ρομά, Ελλήνων και αλλοδαπών που διαβιούν νόμιμα στην χώρα».

Ο **Στρατηγικός Στόχος** θα επιτευχθεί μέσω τριών επιμέρους στόχων:

1. Εξασφάλιση και εγγύηση του «κατοικείν»

Οι συνθήκες εστίασης και στέγασης των Ρομά στην Ελλάδα, χαρακτηρίζονται ως ακατάλληλες, ή σε κάποιες καλύτερες περιπτώσεις οικισμών, ανεπαρκείς. Στόχος είναι η δημιουργία αποδεκτών συνθηκών διαβίωσης για τους Ρομά και η στρατηγική για την διαχείριση του κατοικείν των Ρομά, θα πρέπει να αποσκοπεί σε βιώσιμη, ασφαλή και λειτουργική διαβίωση, πλήρως προσαρμοσμένη και συνδεδεμένη με τον αστικό και κοινωνικό ιστό.

2. Ανάπτυξη υποστηρικτικού πλέγματος κοινωνικής παρέμβασης (στους τομείς της απασχόλησης, εκπαίδευσης, υγείας και κοινωνικής φροντίδας)

Οι τομείς παρέμβασης στο πλαίσιο του δεύτερου στόχου είναι:

- Εκπαίδευση, με επιδίωξη την αύξηση ως το 2020 της ένταξης των παιδιών στη σχολική πραγματικότητα με στόχο τη μείωση της σχολικής

διαρροής και αποτυχίας και τη διάχυση της εκπαίδευσης τους σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

- Απασχόληση, με επιδίωξη την πολυεπίπεδη παρέμβαση για την ποσοτική και ποιοτική βελτίωση της απασχόλησης των Ρομά, με αποτέλεσμα έως το 2020 να μειωθεί η αδήλωτη εργασία, να αυξηθεί η προσβασιμότητα στην αγορά εργασίας και να ενισχυθεί η επιχειρηματικότητα ιδιαίτερα για τους νέους Ρομά.

- Υγεία - Κοινωνική Φροντίδα με επιδίωξη το 2020 να εξασφαλίζονται η πρόσβαση στις Πρωτοβάθμιες Υπηρεσίες Υγείας οι παρεμβάσεις προληπτικής ιατρικής, αγωγής υγείας αλλά και οι παρεμβάσεις στον τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών με στόχο την υποστήριξη της διαδικασίας της πλήρους ένταξης των Ρομά.

3. Ανάπτυξη Κοινωνικού διαλόγου και συναίνεσης, μέσω της κοινωνικής χειραφέτησης και της συμμετοχής των ίδιων των Ρομά.

Η κοινωνική ένταξη των Ρομά δεν είναι μια δημοφιλή διαδικασία. Η στρατηγική της κοινωνικής ένταξης θα πρέπει να διέρχεται μέσα από διαδικασίες κοινωνικής διαβούλευσης και κοινωνικής συναίνεσης. Μόνον σε αυτή την περίπτωση θα αποτελεί μια διακριτή και αποδεκτή πολιτική που δεν θα υπόκειται ούτε σε παρερμηνεία ούτε σε στρέβλωση. Αυτόν τον στόχο θα εξυπηρετεί η ανάπτυξη ενός θεσμού κοινωνικής διαβούλευσης, ο οποίος σε τακτικά διαστήματα μέσα από διαδικασίες διαλόγου θα συζητά την ανάπτυξη των πολιτικών ένταξης και θα στηρίζει την εφαρμογή τους. Σε ένα τέτοιο θεσμό θα πρέπει να υπάρχει σημαντική εκπροσώπηση των Ρομά.

Κεφάλαιο 1^ο: Μεθοδολογία σύνταξης επιχειρησιακού σχεδίου

1.1. Αντικείμενο της καταγραφής

Η δημιουργία του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Σχεδίου έχει θέσει ως στόχους την όσο το δυνατόν πληρέστερη καταγραφή των Ρομά στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, την αποτύπωση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν, των γενεσιουργών αιτιών που οδηγούν τις συγκεκριμένες κοινότητες στον αποκλεισμό και το περιθώριο, τη διατύπωση προτάσεων πολιτικής και την διαμόρφωση στρατηγικής, σύμφωνα με τις προτεραιότητες που έχουν τεθεί από το «ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΡΟΜΑ». Η συλλογή ποιοτικών στοιχείων έχει σαν στόχο την διαμόρφωση της πληρέστερης εικόνας για την οικονομική και κοινωνική κατάσταση των ρομά προκειμένου να επιτευχθεί η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη και πιο στοχευμένη παρέμβαση είτε αν οικισμό είτε ανά Δήμο και Δημοτική ενότητα στα όρια του οποίο διαβιούν Ρομά.

Βάση αποτύπωσης της υφιστάμενης κατάστασης των Ρομά, απετέλεσε ο χώρος διαμονής και εγκατάστασή τους. Ο κυριότερος λόγος της συγκεκριμένης επιλογής αφορά στο γεγονός της συγκέντρωσης του πληθυσμού που αντιμετωπίζει τα οξύτερα προβλήματα και προς το οποίο, κατ' αρχήν απευθύνονται τα διάφορα μέτρα και πολιτικές με στόχο την κοινωνική ενσωμάτωση.

Στη βάση αυτή, αναζητήθηκαν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά και τα προβλήματα του συγκεκριμένου πληθυσμού, θέτοντας ως προτεραιότητες τους τομείς παρέμβασης όπως ορίζονται από την ΕΕ και την Εθνική Στρατηγική. Ειδικότερα, η αναζήτηση επικεντρώθηκε στους τομείς στέγασης, εκπαίδευσης, υγείας και κοινωνικής φροντίδας, καθώς και οριζόντιων θεμάτων που έχουν να κάνουν με την ισότητα και την συμμετοχικότητα. Η προσέγγιση αυτή αποτυπώνει ποιοτικά και ποσοτικά, τα προβλήματα και τις συνθήκες διαβίωσης διακριτών κοινοτήτων Ρομά.

Μια συστηματική απογραφή των Ρομά της Περιφέρειας θα μπορούσε να εντοπίσει και να αναδείξει τα προβλήματα των νοικοκυριών που βρίσκονται ήδη σε διαδικασία κοινωνικής ενσωμάτωσης και δεν ζουν σε διακριτές κοινότητες, αντιμετωπίζουν όμως προβλήματα που απορρέουν από την τσιγγάνικη καταγωγή τους.

Σε αυτή την περίπτωση όμως, τίθεται θέμα προσδιορισμού της ταυτότητας Ρομά. Μερικές ομάδες είναι απρόθυμες να αναγνωριστούν ως Ρομά εξαιτίας της ποικιλομορφίας των ομάδων Ρομά, παρά το γεγονός ότι αποτελούν μέρος της κοινωνίας των Ρομά, ή έλκουν την καταγωγή τους από αυτή την ομάδα πληθυσμού. Ταυτόχρονα, αρκετοί Ρομά που έχουν κατακτήσει κάποιο βαθμό κοινωνικής ενσωμάτωσης είναι απρόθυμοι να αποδεχτούν την ταύτιση τους με μια κατηγορία πολιτών που υφίσταται τις συνέπειες κοινωνικών προκαταλήψεων.

Με αυτά τα δεδομένα, αντικείμενο της καταγραφής αποτελούν οι αναγνωρίσιμοι χώροι, μόνιμοι ή εποχικοί, διαμονής πληθυσμιακών ομάδων που αυτοπροσδιορίζονται ως Ρομά και που στη συνείδηση της τοπικής κοινωνίας και των φορέων που πραγματοποιούν την καταγραφή, αποτελούν μέρος της κοινωνίας των Ρομά.

1.2. Σύνταξη και συμπλήρωση του δελτίου καταγραφής

Για κάθε χώρο διαμονής ζητήθηκε να συμπληρωθεί ένα ξεχωριστό δελτίο καταγραφής όπου αυτό δεν ήταν εφικτό η καταγραφή έγινε σε επίπεδο δημοτικής ενότητας. Η αποτύπωση υφιστάμενης κατάστασης σε περιφερειακό επίπεδο, προϋποθέτει τη συμπλήρωση του δελτίου καταγραφής από κάποιο θεσμικό όργανο, που σε Περιφερειακό επίπεδο, κατά τεκμήριο, έχει επαφή με τις τσιγγάνικες κοινότητες και είναι σε θέση να παρέχει τις ζητούμενες πληροφορίες.

Οι καταλληλότεροι φορείς από την άποψη της γνώσης του πεδίου είναι τα Ιατροκοινωνικά Κέντρα (ΙΑΚ). Ελλείπει επαρκούς αριθμού Ιατροκοινωνικών Κέντρων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας το ρόλο αυτό της συλλογής των ποιοτικών στοιχείων, ανέλαβαν οι υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας των ΟΤΑ. Οι φορείς διαθέτουν εμπειρία τόσο σε ζητήματα προσέγγισης των τσιγγάνικων πληθυσμών όσο και στο πεδίο της ποιοτικής καταγραφής και παρακολούθησης τους. Στα καθήκοντα και στις αρμοδιότητες τους είναι η ανίχνευση του επιπέδου και η καταγραφή των αναγκών, καθώς και των υγειονομικών και κοινωνικών προβλημάτων τους με επιδημιολογική έρευνα» (ΦΕΚ Β 1295/04.10.02 ΚΥΑ συστήματος διαχείρισης, ελέγχου και εφαρμογής ΙΑΚ), ενώ οι υπηρεσίες πρόνοιας είναι μετά την εφαρμογή του νόμου Καλλικράτης οι πλέον αρμόδιες για την

παρακολούθηση των ευπαθών πληθυσμών των ΟΤΑ, την χορήγηση επιδομάτων και την στήριξη τους με την οργάνωση δράσεων

Η συνεργασία υπήρξε τόσο με το επιστημονικό προσωπικό των ΙΑΚ, όσο και με τους πολιτισμικούς διαμεσολαβητές που αποτελούν κατά κάποιο τρόπο το συνδετικό κρίκο των Ρομά με τις υπηρεσίες των ΙΑΚ και της Πρόνοιας.

Για τον σχεδιασμό του δελτίου καταγραφής, ελήφθησαν υπόψη οι προτεραιότητες της Ε.Ε. έτσι όπως αποτυπώνονται στην ανακοίνωση της επιτροπής για τις Εθνικές στρατηγικές για την ένταξη των Ρομά.

Σκοπός ήταν ο προσδιορισμός του τύπου εγκατάστασης των οικισμών των Ρομά και παράλληλα η καταγραφή των γενικών συνθηκών διαβίωσης και προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι Ρομά της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Σε συνεργασία με την Περιφέρεια και την Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή (ΕΔΑ) έγινε συνάντηση με τα στελέχη των ΙΑΚ, των υπηρεσιών των ΟΤΑ και της Κοινωνικής Πρόνοιας• παρουσιάστηκε το δελτίο καταγραφής και δόθηκαν οι απαραίτητες διευκρινήσεις για την όσο το δυνατόν αρτιότερη συμπλήρωση του. Το δελτίο καταγραφής περιλαμβάνει τις παρακάτω ενότητες:

- **Γενική Περιγραφή**, με σκοπό τον προσδιορισμό του τύπου του οικισμού, καθώς και την καταγραφή των δημογραφικών χαρακτηριστικών και την κινητικότητα του πληθυσμού
- **Οριζόντια Θέματα**, όπου ζητείται η αναφορά σε προβλήματα που αφορούν στην ομαλή λειτουργία της τοπικής κοινωνίας, όπως κοινωνικός αποκλεισμός και διακρίσεις, παιδική εργασία, οικογενειακή βία, άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων
- **Στέγαση και Βασικές Υποδομές**, περιγραφή χωροθέτησης οικισμού και αστικού περιβάλλοντος (επάρκεια δικτύων, προσπελασιμότητα, ιδιοκτησιακό καθεστώς, αποκομιδή απορριμμάτων)
- **Απασχόληση**, περιγραφή είδους απασχόλησης (εποχικότητα, κινητικότητα, τομέας, γυναικεία απασχόληση, ανάπτυξη επιχειρηματικότητας)
- **Εκπαίδευση**, καταγραφή των προβλημάτων στον τομέα της εκπαίδευσης όπως, αναλφαβητισμός, μαθητική διαρροή, προσβασιμότητα, εκπαίδευση ενηλίκων

- **Υγεία και Κοινωνική Φροντίδα**, αναφορά των προβλημάτων που αφορούν στην παροχή υπηρεσιών υγείας όπως, προσβασιμότητα, πρόληψη και προαγωγή υγείας, εξαρτήσεις και ψυχική υγεία

Το δελτίο καταγραφής με την μεσολάβηση της Περιφέρειας, απεστάλη στα ΙΑΚ ή/και τους Φορείς Υποστήριξης Κοινωνικών και Προνοιακών Υπηρεσιών των Δήμων που έχουν οικισμούς Ρομά και υποδείχθηκαν από την Περιφέρεια, διασφαλίζοντας με αυτόν τον τρόπο την κάλυψη της περιοχής δράσης και των δυνητικών ωφελουμένων του προγράμματος καταγραφής. Έτσι εξασφαλίζεται ενιαία αντιμετώπιση στο σύνολο της Περιφέρειας, και ομοιογενή διαχείριση του δελτίου καταγραφής. Θεωρήθηκε ως η βέλτιστη λύση με δεδομένους τους χρονικούς περιορισμούς, το πλήθος των οικισμών και τη γεωγραφική διασπορά.

Συνολικά συγκεντρώθηκαν τα δελτία καταγραφής για όλους τους οικισμούς, από τα 3 ΙΑΚ που λειτουργούν στη Περιφέρεια και από τους Δήμους που φιλοξενούν Ρομά στις περιφέρειές τους, τα οποία κρίνεται ότι παρέχουν επαρκή στοιχεία για τις περιοχές όπου υπάρχουν οικισμοί Ρομά και μια καθολική εικόνα για το μέγεθος, τη γεωγραφική διασπορά και τις συνθήκες διαβίωσης του πληθυσμού σε περιφερειακό επίπεδο.

1.3. Εξειδίκευση, προγραμματισμός, προσδιορισμός αναμενόμενων αποτελεσμάτων του σχεδίου δράσης

Σκοπός της καταγραφής και ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης, είναι η αποτύπωση του γενικότερου πλαισίου διαβίωσης των Ρομά στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Για την ολοκλήρωση του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Σχεδίου, γίνεται διασταύρωση των στοιχείων των οικισμών, με επιτόπιες επισκέψεις στους οικισμούς από την ομάδα σύνταξης του, αλλά και σειρά συναντήσεων με τους εμπλεκόμενους φορείς.

Ο καθορισμός των στόχων, των αναμενόμενων αποτελεσμάτων και ο προγραμματισμός των έργων και ενεργειών του προγράμματος, οφείλει να λάβει υπόψη του, τις θέσεις του «περιβάλλοντος» για το οποίο προτείνει τις παρεμβάσεις του.

κεφαλαίο 2^ο: Ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης

2.1. Υφιστάμενη κατάσταση σε περιφερειακό επίπεδο

Στην Περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας ο πληθυσμός των Ρομά φαίνεται να ξεπερνά τις 20.000, μιλώντας πάντα για μόνιμα εγκατεστημένους στις 3 Περιφερειακές Ενότητες. Ο πληθυσμός τους με βάση την καταγραφή στην Αιτωλοακαρνανία κυμαίνεται από 4.100 – 5.000 άτομα, σ' αυτή την καταγραφή έχουν υπολογιστεί οι Δήμοι Αγρινίου, Ιεράς πόλεως Μεσολογγίου και Ναυπακτίας για αυτό και ο αριθμός δεν είναι ακριβής, καθώς απουσιάζουν περιοχές όπως π.χ. η Αμφιλοχία για την οποία γνωρίζουμε ότι υπάρχει συγκέντρωση πληθυσμού Ρομά. Η πλειονότητα των Ρομά είναι κυρίως εγκατεστημένοι σε οικισμούς του των Δήμων Αγρινίου και Ιεράς πόλεως Μεσολογγίου και σε πολύ μικρότερη έκταση στο Δήμο Ναυπακτίας. Στην Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας ο πληθυσμός τους με βάση την καταγραφή σε 3 δήμους (Πατρέων, Δυτικής Αχαΐας και Ερυμάνθου) κυμαίνεται από 6.700 – 7500 άτομα, από αυτούς η συντριπτική πλειοψηφία είναι εγκατεστημένοι στο Δήμο Δυτικής Αχαΐας. Και εδώ απουσιάζει ο Δήμος Αιγιαλείας που έχει Ρομά. Στην Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας ο πληθυσμός τους με καταγραφή στους Δήμους Πηνειού, Ήλιδας και Πύργου ξεπερνά τα 4.500 άτομα, με τη μεγαλύτερη συγκέντρωση στους Δήμους Ήλιδας και Πύργου.

Οι οικισμοί που έχουν αναπτυχθεί, ως επί το πλείστον, εντοπίζονται στις παρυφές των αστικών και ημιαστικών κέντρων. Για την υποστήριξη των πληθυσμών αυτών έχουν αναπτυχθεί τρία (3) Ιατροκοινωνικά Κέντρα (ΙΑΚ), στο Αγρίνιο, στη Μόβρη (δήμος Δ. Αχαΐας) και στον Πύργο. Η λειτουργία του ΙΑΚ Γαστούνης έχει ανασταλεί και την εξυπηρέτηση του σχετικού πληθυσμού έχουν αναλάβει οι αρμόδιες υπηρεσίες του Δήμου. Στην περιοχή εξυπηρέτησης τους, βρίσκονται εβδομήντα (70) οργανωμένοι και μη οικισμοί Ρομά. Οι οικισμοί στην πλειοψηφία τους έχουν χαρακτήρα μόνιμης εγκατάστασης παρά τα προβλήματα ιδιοκτησίας και αυθαίρετης δόμησης και υφίστανται συνήθως άνω των πενήντα ετών. Με κριτήριο την κινητικότητα τους στον χώρο, οι Ρομά της περιοχής, διακρίνονται σε εδραιωμένους και περιοδικά μετακινούμενους. Οι μετακινήσεις συνήθως, αφορούν την εποχική απασχόληση σε αγροτικές εργασίες σε άλλες περιοχές της χώρας και συχνά την μετανάστευση στα μεγάλα αστικά κέντρα, κυρίως στην Αθήνα, πάντα όμως με έντονη την αναφορά στον τόπο καταγωγής και την συχνότατη επιστροφή σε αυτόν με κάθε ευκαιρία.

Η τυπική εικόνα ενός οικισμού δεν διαφέρει από αυτήν μιας επαρχιακής κωμόπολης η οποία παρουσιάζεται με ανεπτυγμένο κέντρο και υποβαθμισμένη περιφέρεια. Παρατηρούνται επίσης εσωτερικές διακρίσεις ανάλογα με την απόσταση της κατοικίας από το κέντρο. Οι μετακινούμενες οικογένειες που εγκαθίστανται περιστασιακά στις παρυφές των οικισμών σε πρόχειρους καταυλισμούς, αποτελούν μικρή μειοψηφία στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας σε σχέση με τους μόνιμα εγκατεστημένους. Διαβιούν δίχως καμία βασική υποδομή, είναι εντελώς αποκομμένοι από τους μόνιμους κατοίκους, ενώ σε αρκετές περιπτώσεις εκδιώκονται.

Στους οικισμούς οι οποίοι ενσωματώνονται στον ιστό ημιαστικών περιοχών, παρά τα προβλήματα κοινωνικής απομόνωσης, δεν εμφανίζεται έντονη εικόνα υποβάθμισης ή απειλής της Δημόσιας Υγείας, ούτε είναι αξιοσημείωτη η διαφορά του επιπέδου διαβίωσης.

Αντίθετα οι οικισμοί με τα μεγαλύτερα προβλήματα εντοπίζονται στις παρυφές των μεγάλων αστικών συγκεντρώσεων. Τα προβλήματα εντείνονται λόγω της μεγάλης συγκέντρωσης πληθυσμού σε ελάχιστο χώρο, του οποίου η κάλυψη πλησιάζει το 100%. Τα συνηθέστερα προβλήματα που εντοπίζονται σε αυτούς τους οικισμούς είναι:

- απουσία τίτλων ιδιοκτησίας στην πλειοψηφία των περιπτώσεων
- έλλειψη ρυμοτομικού σχεδίου
- έλλειψη αποχετευτικού δικτύου ακαθάρτων και η χρησιμοποίηση του δικτύου όμβριων για την εξυπηρέτησή του, όπου αυτό υπάρχει.
- κακή έως ανύπαρκτη οδοποιία και πεζοδρόμηση.
- ανεπαρκής ηλεκτροφωτισμός δημόσιων χώρων
- ανυπαρξία ελεύθερων κοινόχρηστων χώρων και συσσώρευση απορριμμάτων στους ελάχιστους υπάρχοντες, λόγω μη συνεχούς αποκομιδής τους
- Αδυναμία καθορισμού του δημόσιου χώρου και ως εκ τούτου πλήρης σύγχυση όσον αφορά την διαχείριση ή και την προστασία του
- Απουσία δημόσιας συγκοινωνίας για την πρόσβαση στον οικισμό

Αναφορικά με την κατάσταση των οικισμών παρατηρείται, ότι όσο παλαιότερος είναι ένας οικισμός, τόσο περισσότερο περιφρουρείται από τους κατοίκους ο δημόσιος χώρος και καλλωπίζεται. Παρά τις τεράστιες δυσκολίες που

συνεπάγεται η συγκατοίκηση πολλών οικογενειών σε ελάχιστα τετραγωνικά μέτρα, της άναρχης δόμησης και του μεγάλου αριθμού οικίσκων, προσπαθούν στο μέτρο των δυνατοτήτων τους να βελτιώσουν τις συνθήκες διαβίωσης τους.

Η κοινωνική και οικονομική κατάσταση τους καθώς και ο βαθμός ένταξης αλλά και οι συνθήκες εστίασης και υποδομών στους οικισμούς παρουσιάζουν διαφορές μεταξύ τους. Στα αστικά κέντρα όπως, η Αμαλιάδα και ο Πύργος, αλλά και η Κάτω Αχαΐα φαίνεται η κατάσταση τους να είναι καλύτερη τόσο από άποψη υποδομών, όσο και στους τομείς της υγείας, της εκπαίδευσης και της απασχόλησης. Αντιθέτως, ως πολύ άσχημη χαρακτηρίζεται η εικόνα των οικισμών της Γαστούνης του δήμου Πηνειού, των οικισμών περιμετρικά της πόλης του Πύργου, στην περιοχή της Μόβρης (Σαγαίικα) του δήμου Δυτικής Αχαΐας, στην περιοχή του Αιτωλικού της Ιεράς πόλεως Μεσολογγίου και σε κάποιους οικισμούς του Δήμου Αγρινίου. Τα προβλήματα σ' αυτές τις περιοχές εστιάζονται τόσο στην εκπαίδευση όσο και στις υποδομές κατοικίας, ύδρευσης – αποχέτευσης, αλλά και στη παρεχόμενη υγειονομική περίθαλψη. Η εντεινόμενη φτωχοποίηση σε αυτούς τους οικισμούς δημιουργεί φαινόμενα παθογένεια όπως η ενδοοικογενειακή βία, η παιδική εκμετάλλευση και η αποκλίνουσα συμπεριφορά. Σαφώς πιο βελτιωμένη παρουσιάζεται η εικόνα των Ρομά που διαβιούν στις πόλεις Αμαλιάδα, Ναύπακτο και Κάτω Αχαΐα όπου η κοινωνική ενσωμάτωση έχει επιτευχθεί με μεγαλύτερη ένταση και το βιοτικό τους επίπεδο είναι καλύτερο. Στην περιοχή της Πάτρας ο οικισμός των Ρομά στα Βραχναίικα παρουσιάζει προβλήματα τόσο υποδομών όσο και κοινωνικού αποκλεισμού. Η οικονομική δραστηριότητα των Ρομά στη Δυτική Ελλάδα εντοπίζεται κυρίως στο χώρο την λιανικού εμπορίου, είναι κυρίως μικροπωλητές και συλλέκτες ανακυκλούμενων υλικών, μια μικρή μερίδα στην Ηλεία ασχολείται και με την γεωργία περιστασιακά.

Η καταγραφή και η ανάλυση των ποιοτικών στοιχείων όπως παρατίθενται ακολούθως, δηλώνει ότι, οι οικισμοί που βρίσκονταν στον αστικό ιστό των πόλεων και των κωμοπόλεων της Δυτικής Ελλάδας, παρουσιάζουν καλύτερα χαρακτηριστικά και δείκτες κοινωνικής ένταξης και προσαρμογής, σε αντίθεση με τους πιο απομακρυσμένους οικισμούς.

2.1.1. Αποτύπωση υφιστάμενης κατάστασης οικισμών Δ. Ε. Δήμου Αγρινίου

Στον διευρυμένο Καλλικρατικό Δήμο Αγρινίου υπάρχουν 15 περιοχές -οικισμοί όπου διαβιούν Ρομά, αλλά υπάρχει και ένας μεγάλος αριθμός που διαβιούν σε διάσπαρτες περιοχές εντός των ορίων του Δήμου. Το σύνολο των ατόμων Ρομά που διαβιούν σε αυτούς τους οικισμούς, είναι περίπου 1.300 άτομα επί του συνόλου των μόνιμων ή/και εποχιακών και μετακινούμενων. Στην περιοχή του Δήμου Αγρινίου διαμένουν Ρομά στις εξής περιοχές:

▪ Οικισμός εθνικού σταδίου – Οικισμός πολυτέκνων

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά: Πληθυσμός: 225 άτομα

Οικογένειες :42 Κατοικίες: 30

Άνδρες : 44 Γυναίκες : 48

Ενήλικες: 92 Ανήλικοι: 133

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο μη μετακινούμενο πληθυσμό.

Πέρα από τους μόνιμους κατοίκους της περιοχής, στο βορειοδυτικό όριο της περιοχής Βοϊβολίβαδο, και σε απόσταση 300 περίπου μέτρων από τον οικισμό Εθνικού Σταδίου, συναντάται ο οικισμός των «πολυτέκνων» στον οποίο εγκαθίστανται ανά τακτά διαστήματα οικογένειες μετακινούμενων τσιγγάνων (τον τελευταίο χρόνο διαμένουν 13 οικογένειες) οι οποίοι ασχολούνται με το γυρολογικό εμπόριο.

Οικογένειες :13 Κατοικίες: 13

Άνδρες : 44 Γυναίκες : 48

Ενήλικες: 92 Ανήλικοι: 133

1.ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των χαμηλών εισοδημάτων, ενώ περίπου 10-12 οικογένειες αγγίζουν τα όρια της οικονομικής εξαθλίωσης.(κυρίως αυτές που διαμένουν στον οικισμό των πολυτέκνων).

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Στην περιοχή του Εθνικού Σταδίου οι τσιγγάνοι στην πλειοψηφία τους δεν έχουν εκκρεμότητες αστικοδημοτικής

τακτοποίησης. Τα προβλήματα που συνήθως ανακύπτουν, αφορούν αναγνωρίσεις τέκνων, καθώς οι τσιγγάνοι δε διαθέτουν συνήθως άμεσα τα χρήματα που απαιτεί η συγκεκριμένη πράξη.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Οι κοινωνικές διακρίσεις απέναντι στους τσιγγάνους υπάρχουν λόγω της διαφορετικότητας αυτής της ομάδας και του γενικότερου τρόπου ζωής τους. Συχνά αναφέρουν περιστατικά μη σωστής συμπεριφοράς απέναντί τους από υπαλλήλους δημοτικών, δημόσιων υπηρεσιών, φορέων υγείας (κοινωνική πρόνοια, Νοσοκομείο, Αστυνομία κτλ). Ωστόσο, ο κοινωνικός τους αποκλεισμός ξεκινά και έχει αφορμή τον αναλφαβητισμό τους, ως αποτέλεσμα της μη φοίτησής τους στο σχολείο. Η οικονομική τους κατάσταση συμβάλλει στις κοινωνικές διακρίσεις που αντιμετωπίζουν σε μεγάλο βαθμό.

Παιδική Εργασία: Η χαμηλή οικονομική κατάσταση ορισμένων οικογενειών, τους αναγκάζει να χρησιμοποιούν τα παιδιά τους ως επιπλέον εργατικά χέρια για τη συμπλήρωση του εισοδήματος της οικογένειας, κυρίως στη συλλογή παλιοσίδερων και στο γυρολογικό εμπόριο.

Ενδοοικογενειακή Βία: Στον οικισμό του «Εθνικού σταδίου» δεν έχουμε αναφερθεί σοβαρές περιπτώσεις οικογενειακής βίας. Οι τσιγγάνοι δεν είναι ιδιαίτερα καταπιεστικοί στα παιδιά και στις γυναίκες τους. Υπάρχουν βέβαια και οι περιπτώσεις όπου υπό την επήρεια αλκοόλ ή/και ουσιών μπορεί να γίνουν επιθετικοί. Ιδιαίτερα προστατευτικοί είναι απέναντι στις νεαρές κοπέλες έως ότου παντρευτούν. Αν μπορούμε να αναφέρουμε μια μορφή καταπίεσης είναι το γεγονός ότι οι τσιγγάνες δεν είθισται να συγκεντρώνονται σε χώρους διασκέδασης, όπως καφετέριες, καφενεία κτλ. Συνήθως περιορίζουν τις δραστηριότητες τους στο οικογενειακό περιβάλλον.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων:

Η συμμετοχή των τσιγγάνων στις πολιτικοκοινωνικές διαδικασίες είναι ελάχιστη επειδή ο αναλφαβητισμός τους σε μεγάλη κλίμακα δεν τους επιτρέπει να διεκδικούν επαρκώς τα δικαιώματά τους. Ωστόσο ασκούν κανονικά το εκλογικό τους δικαίωμα και στις τελευταίες δημοτικές εκλογές συμμετείχε και τσιγγάνος ως υποψήφιος σε ψηφοδέλτιο κόμματος. Στον Δήμο Αγρινίου υπάρχει Σύλλογος Ρομά όπου ο εκλεγμένος από τους τσιγγάνους πρόεδρος, τους εκπροσωπεί για θέματα που τους αφορούν.

2. ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού- Αστικό περιβάλλον: Στην περιοχή Βοϊβολίβαδο, δυτικά του Αγρινίου και εντός σχεδίου πόλης βρίσκεται ο οικισμός τσιγγάνων Εθνικού Σταδίου. Ο οικισμός απέχει περίπου 300μ. από την Εθνική οδό Αγρινίου – Αμφιλοχίας και 2 χιλ. περίπου από το κέντρο της πόλης. Ο οικισμός βρίσκεται πλησίον του ΙΑΚ. Το 80% των δρόμων είναι από αδιαμόρφωτο χώμα ενώ το

20% ασφαλτόδρομος. Εντός του οικισμού δεν υπάρχουν κοινόχρηστοι χώροι. Στο Βορειοδυτικό όριο της περιοχής Βοϊβολίβαδο, και σε απόσταση 300 περίπου μέτρων από τον οικισμό Εθνικού Σταδίου, συναντάται ο υποβαθμισμένος οικισμός των πολυτέκνων, όπου κατοικούν σε παραπήγματα, μόνιμα 4 οικογένειες τσιγγάνων, δίχως καμία παροχή ύδρευσης, αποχέτευσης, ηλεκτρισμού. Στην συγκεκριμένη περιοχή εγκαθίστανται ανά τακτά διαστήματα οικογένειες μετακινούμενων τσιγγάνων (τον τελευταίο χρόνο διαμένουν 13 οικογένειες). Για την μετακίνησή τους στην πόλη χρησιμοποιούν αυτοκίνητο ή μεταβαίνουν πεζοί. Όσοι διαμένουν σε σπίτια, αναφέρουν ότι έχουν τίτλους ιδιοκτησίας αυτών, ενώ όσοι μένουν σε παραπήγματα, έχουν εγκατασταθεί σε καταπατημένη έκταση. Οι τσιγγάνοι αναφέρουν ότι η συγκεκριμένη περιοχή επιλέχθηκε από τους ίδιους, ως τόπος εγκατάστασης.

Τύπος Κατοικιών: Στεγάζονται σε σπίτια, λυόμενους οικίσκους και παραπήγματα, τα οποία στο σύνολό τους δεν καλύπτουν τις ανάγκες των ατόμων, είτε λόγω μεγέθους, είτε λόγω έλλειψης στοιχειώδους υποδομών (ύδρευσης, αποχέτευσης, ηλεκτροδότησης). Ως μέσο θέρμανσης χρησιμοποιούν ξυλόσομπα ή τζάκι. Στον οικισμό των «πολυτέκνων» που έχει χαρακτηριστικά καταυλισμού, όλες οι οικογένειες τσιγγάνων κατοικούν σε παραπήγματα.

Δίκτυα υποδομών: Λόγω έλλειψης αποστραγγιστικών τάφρων τα όμβρια ύδατα λιμνάζουν, αποτελώντας εστία μόλυνσης. Πρέπει να αναφερθεί ότι σε μεγάλο ποσοστό του οικισμού υπάρχει κεντρικό δίκτυο αποχέτευσης, αλλά οι ίδιοι οι τσιγγάνοι δεν κάνουν καμία ενέργεια ώστε να συνδεθούν μ' αυτό. Το 80 % των κατοικιών τσιγγάνων είναι συνδεδεμένο με το δίκτυο ηλεκτροδότησης, ενώ οι υπόλοιπες εξυπηρετούνται με αυτοσχέδιο τρόπο, (σύνδεση με μπαλαντέζα από γειτονικά σπίτια ή κολόνες της ΔΕΗ). Όσον αφορά την υδροδότηση όσοι διαμένουν σε σπίτια κυρίως, είναι συνδεδεμένα με το δίκτυο. Οι υπόλοιποι που κατοικούν σε παραπήγματα, σκηνές κλπ εξυπηρετούνται από γειτονικά σπίτια. Τον τελευταίο χρόνο κανένα σπίτι δεν είναι συνδεδεμένο με δίκτυο σταθερής τηλεφωνίας, ενώ στο σύνολό τους κατέχουν κινητό τηλέφωνο. Στον οικισμό των πολυτέκνων οι τσιγγάνοι κατοικούν δίχως καμία παροχή ύδρευσης, αποχέτευσης, ηλεκτρισμού. Ρεύμα διοχετεύεται παράνομα από κολόνες της ΔΕΗ και νερό από το 14ο Νηπιαγωγείο που βρίσκεται εντός της περιοχής.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και γίνεται αποκομιδή.

3. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Οι περισσότεροι ασχολούνται με το εμπόριο παλιοσιδερων ενώ υπάρχουν και μερικοί που

δουλεύουν σε εποχιακά μεροκάματα και ως ανειδίκευτοι εποχικοί εργάτες στο Δήμο. Συναντάται περιστασιακά και το επάγγελμα του μουσικού. Τα επιδόματα ΟΓΑ, πρόνοιας κλπ αποτελούν για κάποιες οικογένειες το κύριο εισόδημα.

Ανεργία: Η ανεργία είναι το κύριο χαρακτηριστικό της ομάδας και το 80% των τσιγγάνων διαθέτουν κάρτα ανεργίας. Μεγάλο μέρος των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα.

Οικονομική Τακτοποίηση: Σ' ένα μικρό ποσοστό έχουν εκκρεμότητες με ΔΟΥ και ΟΑΕΕ καθώς προβαίνουν στην διαδικασία έναρξης επαγγέλματος για αγορά εμπορικού αυτοκινήτου, με αποτέλεσμα να εκκρεμούν οφειλές στις συγκεκριμένες υπηρεσίες. Ένα μικρό ποσοστό τσιγγάνων με χαμηλό ετήσιο εισόδημα δεν προβαίνει στην υποβολή φορολογικής Δήλωσης

Γυναικεία Απασχόληση: Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια ολοένα αυξανόμενη συμμετοχή των γυναικών στη διαδικασία πρόσληψης για εργασία σε προκηρύξεις φορέων αλλά και σε προγράμματα κατάρτισης και εκπαίδευσης. Ορισμένες γυναίκες απασχολούνται με τις οικογένειές τους στο εμπόριο παλαιοσίδερων. Ένα μικρό ποσοστό εργάζεται ή έχει εργαστεί ως εποχικό προσωπικό σε διάφορους φορείς.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Κανείς από τους τσιγγάνους της περιοχής δεν έχει αναπτύξει έως τώρα επιχειρηματική δραστηριότητα.

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός : Το 80% των ενηλίκων Ρομά δεν έχει ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Ένα ποσοστό που μπορεί να ξεπερνά κατά πολύ το 20% των παιδιών σχολικής ηλικίας δεν εγγράφεται καθόλου στο σχολείο.

Μαθητική Διαρροή: Το 80% των παιδιών του οικισμού είναι εγγεγραμμένα στο Νηπιαγωγείο και στο Δημοτικό Σχολείο. Πολλά όμως από αυτά τα παιδιά(περίπου το 50%) το εγκαταλείπουν στις πρώτες τάξεις, χωρίς να αποκτήσουν τις βασικές γνώσεις. Τα παραπάνω στοιχεία φανερώνουν ότι η φοίτηση των Τσιγγανοπαίδων στο σχολείο δεν συνιστά επιτυχή διαδικασία, σε βαθμό μάλιστα που να επιτρέπει να γίνεται λόγος για σχολικό αποκλεισμό.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Πλησίον του οικισμού βρίσκονται το 6^ο Δημοτικό Σχολείο (σε απόσταση 800 μέτρων περίπου) και το 13^ο Δημοτικό Σχολείο Αγρινίου (σε απόσταση 1000 μέτρων περίπου). Συχνά αναφέρουν οι γονείς ως πρόβλημα φοίτησης, την απόσταση που πρέπει να καλυφθεί έως το 13^ο Δημοτικό Σχολείο.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: : Στα Δημοτικά Σχολεία της περιοχής δεν λειτουργούν τμήματα ένταξης τσιγγανοπαίδων. Το 2011 -2013

υλοποιείται στο Αγρίνιο το πρόγραμμα «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» υπό την καθοδήγηση κι εποπτεία του Πανεπιστημίου Πατρών.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Παρατηρείται τα τελευταία χρόνια μια αύξηση στις εγγραφές των τσιγγάνων σε προγράμματα Δια Βίου Μάθησης - ΣΔΕ καθώς θεωρούν το απολυτήριο του Δημοτικού ή του Γυμνασίου αντίστοιχα θα είναι το εισιτήριο για μια «καλύτερη θέση» εργασίας και μια «καλύτερη ζωή» γενικότερα. Έως σήμερα, με παρέμβαση του ΙΑΚ, έχουν παρακολουθήσει αρκετά προγράμματα κατάρτισης και αναλφαριθμητισμού.

5. ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: η πρόσβαση προς τις μονάδες Υγείας (Νοσοκομείο, ΙΚΑ, ΠΙΚΠΑ, κ.α) είναι εύκολη και σε κοντινή απόσταση (δεν υπερβαίνει τα 2 χιλιόμετρα). Συνήθως μεταβαίνουν με ΜΜΜ, με ιδιότητα αυτοκίνητα καθώς και πεζοί.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Από την έναρξη λειτουργίας του ΙΑΚ έως και σήμερα διενεργούνται συστηματικοί εμβολιασμοί σε όλα τα τσιγγανόπαιδα της περιοχής. Για τους εμβολιασμούς το ΙΑΚ συνεργάζεται με το ΠΙΚΠΑ, το Κέντρο Μάνας και Παιδιού, το Νοσοκομείο Αγρινίου και τη Νομαρχιακή Διεύθυνση Υγιεινής. Επίσης επισκέφτηκαν το χώρο του ΙΑΚ επιστημονικοί συνεργάτες από το Πρόγραμμα «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» του ΕΚΠΑ σε συνεργασία με στελέχη της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης και διενεργήθηκαν εμβολιασμοί (εμβόλιο ΜΜΡ) σε 20 τσιγγανόπαιδα. Υπάρχει διαρκής ενημέρωση από το προσωπικό του ΙΑΚ σε αρκετές οικογένειες Ρομά για την αναγκαιότητα διενέργειας εμβολιασμών καθώς συχνά παραμελούν τις καθορισμένες ημερομηνίες των εμβολίων. Επιπρόσθετα έχουν γίνει προσπάθειες με πρωτοβουλία του ΙΑΚ, με στόχο την καλύτερη ενημέρωση και ευαισθητοποίηση σε θέματα πρόληψης και προαγωγής υγείας. Συγκεκριμένα αρκετές γυναίκες έχουν προβεί σε γυναικολογικό έλεγχο καθώς και test PAP. Επίσης υπήρξε συνεργασία με την Αντικαρκινική Εταιρία (κινητή μονάδα μαστογράφου). Στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του ΙΑΚ, πραγματοποιήθηκε επίσκεψη από την Ελληνική Ομάδα Σκολίωσης (του ΚΑΤ) όπου εξετάστηκαν σχεδόν όλα τσιγγανόπαιδα της περιοχής. Υπάρχει συνεχής συνεργασία με ΚΕΕΛΠΝΟ και Δ/ση Υγιεινής σε θέματα ενημέρωσης και αντιμετώπισης λοιμωδών νοσημάτων. Λόγω του ότι οι Ρομά παντρεύονται σε πολύ μικρή ηλικία έχει ως αποτέλεσμα τη συνεχή τεκνοποίηση και οποιαδήποτε μέθοδος αντισύλληψης δεν είναι διαδεδομένη.

Υγειονομική Ασφάλιση: Στην πλειοψηφία τους (50%) οι Ρομά είναι ανασφάλιστοι ή/και έχουν βιβλιário Απορίας. Εργαζόμενοι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ είναι το 25% ενώ το 25% είναι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ ως άνεργοι μέσω ΟΑΕΔ (19-29 ετών).

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: Η πλειονότητα του πληθυσμού είναι καπνιστές και έχει παρατηρηθεί ότι άντρες καταναλώνουν αλκοόλ αλλά σπάνια στα όρια της εξάρτησης. Στον οικισμό δεν παρουσιάζονται συχνά ψυχιατρικά προβλήματα και ροπή προς εξαρτήσεις από ναρκωτικές ουσίες, εκτός μεμονωμένων περιστατικών.

▪ Οικισμοί Αϊ βασιλιωτικά, οδός Ρω και τέρμα Σπάρτης

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: 220 άτομα

Οικογένειες :51 Κατοικίες: 48

Άνδρες : 49 Γυναίκες : 47

Ενήλικες: 96 Ανήλικοι: 114

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο πληθυσμό

1.ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των χαμηλών εισοδημάτων, ενώ περίπου 10 οικογένειες αγγίζουν τα όρια της οικονομικής εξαθλίωσης.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Στην πλειοψηφία τους δεν έχουν εκκρεμότητες αστικοδημοτικής τακτοποίησης, εκτός από ορισμένες περιπτώσεις όπου οι γονείς καθυστερούν την πράξη αναγνώρισης των τέκνων τους.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Οι κοινωνικές διακρίσεις απέναντι στους Ρομά υπάρχουν λόγω της διαφορετικότητας αυτής της ομάδας και του γενικότερου τρόπου ζωής τους. Συχνά αναφέρουν περιστατικά μη σωστής συμπεριφοράς απέναντί τους από υπαλλήλους δημοτικών, δημόσιων υπηρεσιών, φορέων υγείας (κοινωνική πρόνοια, Νοσοκομείο, Αστυνομία κτλ). Ωστόσο ο κοινωνικός τους αποκλεισμός ξεκινά από τον αναλφαβητισμό τους, ως αποτέλεσμα της μη φοίτησής τους στο σχολείο. Η οικονομική τους κατάσταση συμβάλλει στις κοινωνικές διακρίσεις που αντιμετωπίζουν σε μεγάλο βαθμό.

Παιδική Εργασία: Η χαμηλή οικονομική κατάσταση ορισμένων οικογενειών τους αναγκάζει να χρησιμοποιούν τα παιδιά τους ως επιπλέον εργατικά χέρια για τη συμπλήρωση του εισοδήματος της οικογένειας, κυρίως στη συλλογή παλιοσίδερων.

Ενδοοικογενειακή Βία: Στην περιοχή δεν έχουν αναφερθεί περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Η συμμετοχή των Ρομά στις πολιτικοκοινωνικές διαδικασίες είναι ελάχιστη επειδή ο αναλφαβητισμός τους σε μεγάλη κλίμακα δεν τους επιτρέπει να διεκδικούν επαρκώς τα δικαιώματά τους. Ωστόσο ασκούν κανονικά το εκλογικό τους δικαίωμα και στις τελευταίες δημοτικές εκλογές συμμετείχε και Ρομ ως υποψήφιος σε ψηφοδέλτιο κόμματος. Στον Δήμο Αγρινίου υπάρχει Σύλλογος Ρομά όπου ο εκλεγμένος πρόεδρος, τους εκπροσωπεί για θέματα που τους αφορούν.

2. ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού- Αστικό περιβάλλον: Η περιοχή Αι-Βασιλιώτικα, βρίσκεται δυτικά του Αγρινίου και εντός σχεδίου πόλης. Υπάρχουν διαμορφωμένοι δρόμοι αλλά δεν είναι όλοι ασφαλτοστρωμένοι. Στην περιοχή δεν υπάρχουν πεζοδρόμια καθώς και κοινόχρηστοι χώροι. Η απόσταση από την εθνική οδό είναι περίπου 1χμ. Ο χώρος διαμονής που περιγράφουμε αποτελείται από τρεις γειτονιές: Αϊ Βασιλιώτικα, Οδός Ρω και Τέρμα Σπάρτης. Για τη μετάβασή τους στο κέντρο της πόλης μετακινούνται συνήθως πεζοί ή με ιδιόκτητο μεταφορικό μέσο. Υπάρχει και αστική συγκοινωνία την οποία δεν χρησιμοποιούν.

Εκτός από ιδιόκτητα οικόπεδα υπάρχουν και καταπατημένες εκτάσεις όπου έχουν στηθεί τα παραπήγματα. Η συγκεκριμένη περιοχή επιλέχθηκε από τους ίδιους τους Ρομά ως τόπος εγκατάστασης.

Τύπος Κατοικιών: Στεγάζονται σε σπίτια, σε λυόμενους οικίσκους και σε παραπήγματα. Για θέρμανση χρησιμοποιούν Α/Σ, τζάκι και ξυλόσομπες.

Δίκτυα υποδομών: Ο οικισμός βρίσκεται εντός κατοικημένης περιοχής και υπάρχει δίκτυο ύδρευσης, αποχέτευσης και ηλεκτροδότησης. Υπάρχει σταθερό δίκτυο τηλεφωνίας στην περιοχή αλλά η πλειοψηφία κάνει χρήση κινητού τηλεφώνου.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και γίνεται αποκομιδή.

3. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Οι περισσότεροι ασχολούνται με το εμπόριο (παλιοσίδερα), ως μουσικοί και ένα μικρό ποσοστό ως έμποροι στις λαϊκές αγορές και ως εποχικό προσωπικό σε θέσεις ΥΕ.

Ανεργία: Το 60% των τσιγγάνων διαθέτει κάρτα ανεργίας ΟΑΕΔ.

Οικονομική Τακτοποίηση: Σ' ένα μικρό ποσοστό έχουν εκκρεμότητες με ΔΟΥ και ΟΑΕΕ καθώς προβαίνουν στην διαδικασία έναρξης επαγγέλματος για αγορά εμπορικού αυτοκινήτου, με αποτέλεσμα να εκκρεμούν οφειλές στις συγκεκριμένες υπηρεσίες. Ένα μικρό ποσοστό, με χαμηλό ετήσιο εισόδημα δεν προβαίνει στην υποβολή φορολογικής Δήλωσης.

Γυναικεία Απασχόληση. Ορισμένες γυναίκες απασχολούνται με τις οικογένειές τους στο εμπόριο παλιοσίδερων και ένα ελάχιστο ποσοστό απασχολείται περιστασιακά ως εποχικό προσωπικό σε θέσεις ΥΕ.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Κανείς από τους Ρομά της περιοχής δεν έχει αναπτύξει έως τώρα επιχειρηματική δραστηριότητα.

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός : Το 80% των ενηλίκων Ρομά δεν έχει ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Ένα ποσοστό που μπορεί να ξεπερνά κατά πολύ το 20% των παιδιών σχολικής ηλικίας δεν εγγράφεται καθόλου στο σχολείο.

Μαθητική Διαρροή: Το 80% των παιδιών του οικισμού είναι εγγεγραμμένα στο Νηπιαγωγείο και στο Δημοτικό Σχολείο. Πολλά όμως από αυτά τα παιδιά (περίπου το 50%) το εγκαταλείπουν στις πρώτες τάξεις, χωρίς να αποκτήσουν τις βασικές γνώσεις. Τα παραπάνω στοιχεία φανερώνουν ότι η φοίτηση των Τσιγγανοπαίδων στο σχολείο δεν συνιστά επιτυχή διαδικασία, σε βαθμό μάλιστα που να επιτρέπει να γίνεται λόγος για σχολικό αποκλεισμό.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Στην περιοχή βρίσκεται το 13^ο Δημοτικό Σχολείο Αγρινίου.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση : Στα Δημοτικά Σχολεία της περιοχής δεν λειτουργούν τμήματα ένταξης τσιγγανοπαίδων. Το 2011 -2013 υλοποιείται στο Αγρίνιο το πρόγραμμα «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» συνεργατική προσπάθεια της Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης με το Πανεπιστήμιο Πατρών.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Το 80% των ενηλίκων Ρομά δεν έχει ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Ένα ελάχιστο ποσοστό παρακολουθεί προγράμματα Δια Βίου Μάθησης – ΣΔΕ.

5. ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: η πρόσβαση προς τις μονάδες Υγείας (Νοσοκομείο, ΙΚΑ, ΠΙΚΠΑ, κ.α) είναι εύκολη και σε κοντινή απόσταση (δεν υπερβαίνει τα 2

χιλιόμετρα). Συνήθως μεταβαίνουν με ΜΜΜ, με ιδιότητα αυτοκίνητα καθώς και πεζοί.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Από την έναρξη λειτουργίας του ΙΑΚ έως και σήμερα διενεργούνται συστηματικοί εμβολιασμοί στο 70% των τσιγγανοπαίδων της περιοχής. Υπάρχει διαρκής ενημέρωση και ευαισθητοποίηση σε θέματα πρόληψης και προαγωγής υγείας. Συγκεκριμένα αρκετές γυναίκες έχουν προβεί σε γυναικολογικό έλεγχο καθώς και test ΡΑΡ. Επίσης υπήρξε συνεργασία με την Αντικαρκινική Εταιρία(κινητή μονάδα μαστογράφου). Στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του ΙΑΚ, πραγματοποιήθηκε επίσκεψη από την Ελληνική Ομάδα Σκολίωσης (του ΚΑΤ) όπου εξετάστηκαν αρκετά τσιγγανόπαιδα της περιοχής. Υπάρχει συνεχής συνεργασία με ΚΕΕΛΠΝΟ και Δ/νση Υγιεινής σε θέματα ενημέρωσης και αντιμετώπισης λοιμωδών νοσημάτων. Λόγω του ότι οι τσιγγάνοι παντρεύονται σε πολύ μικρή ηλικία έχει ως αποτέλεσμα τη συνεχή τεκνοποίηση και οποιαδήποτε μέθοδος αντισύλληψης δεν είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη.

Υγειονομική Ασφάλιση: Στην πλειοψηφία τους (50%) οι Ρομά είναι ανασφάλιστοι (λόγω απορίας). Εργαζόμενοι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ είναι το 15% , το 25% είναι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ ως άνεργοι μέσω ΟΑΕΔ (19-29 ετών) και το 10% στον ΟΑΕΕ.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: Η πλειονότητα των κατοίκων της περιοχής είναι καπνιστές και ορισμένοι άντρες καταναλώνουν αλκοόλ αλλά σπάνια στα όρια της εξάρτησης. Στην περιοχή δεν παρουσιάζονται συχνά ψυχιατρικά προβλήματα και δεν έχουμε αντιληφθεί περιστατικά εξαρτήσεων από ναρκωτικές ουσίες.

- **Οικισμος τέρμα Κυριαζή**

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: 66 άτομα

Οικογένειες : 17   Κατοικίες: 16

Άνδρες :   16   Γυναίκες : 18

Ενήλικες: 34   Ανήλικοι: 32

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο πληθυσμό

1. ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των μέτριων προς χαμηλών εισοδημάτων.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Δεν έχουν αναφερθεί εκκρεμότητες αστικοδημοτικής τακτοποίησης και είναι δημότες του Δήμου Αγρινίου.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Έχουν αναφερθεί μεμονωμένα περιστατικά αρνητικής αντιμετώπισης τους από υπαλλήλους δημοτικών, δημόσιων υπηρεσιών, φορέων υγείας(π.χ Κοινωνική Πρόνοια, Νοσοκομείο κτλ).

Παιδική Εργασία: Δεν παρατηρείται παιδική εργασία.

Ενδοοικογενειακή Βία: Στην περιοχή αυτή των Ρομά δεν έχουν αναφερθεί περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Ασκούν κανονικά το εκλογικό τους δικαίωμα και στις τελευταίες δημοτικές εκλογές συμμετείχε και τσιγγάνος ως υποψήφιος σε ψηφοδέλτιο κόμματος. Στον Δήμο Αγρινίου υπάρχει Σύλλογος Ρομά όπου ο εκλεγμένος πρόεδρος, τους εκπροσωπεί για θέματα που τους αφορούν.

2.ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον : Βρίσκεται Νότια της πόλης και πλησίον του Αστυνομικού Μεγάρου και σε απόσταση 200μ. περίπου από την εθνική οδό. Ο χώρος διαμονής τους, αποτελεί μια ενιαία γειτονιά και καλύπτει μια έκταση 3,5 περίπου στρεμμάτων. Για τη μετάβασή τους στο κέντρο της πόλης μετακινούνται πεζοί ή με ιδιόκτητο μεταφορικό μέσο. Η συγκεκριμένη περιοχή επιλέχθηκε από τους ίδιους τους Τσιγγάνους και όλα τα σπίτια είναι χτισμένα σε ιδιόκτητα οικόπεδα. Στην περιοχή δεν υπάρχουν κοινόχρηστοι χώροι.

Τύπος Κατοικιών :Οι περισσότεροι στεγάζονται σε σπίτια με όλες τις απαραίτητες υποδομές ενώ λίγοι είναι εκείνοι που διαμένουν σε λυόμενους οικίσκους. Όσον αφορά τη θέρμανση χρησιμοποιούν ξυλόσομπες.

Δίκτυα υποδομών:. Στην περιοχή υπάρχει δίκτυο ύδρευσης, αποχέτευσης και ηλεκτρισμού. Υπάρχει και δίκτυο σταθερής τηλεφωνίας αλλά όλοι χρησιμοποιούν κινητό τηλέφωνο.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στην περιοχή υπάρχουν κάδοι αποκομιδής απορριμμάτων.

3.ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Ασχολούνται κυρίως με το εμπόριο στις λαϊκές αγορές. Ένας μικρός αριθμός ασχολείται στο Δήμο ως εργάτες καθαριότητας και ελάχιστοι ως καλαθοποιοί. Τα επιδόματα ΟΓΑ και πρόνοιας αποτελούν συμπλήρωμα στο εισόδημα της οικογένειας.

Ανεργία: Όσοι δεν εργάζονται στις λαϊκές αγορές είναι εγγεγραμμένοι άνεργοι στα Μητρώα του ΟΑΕΔ. Μεγάλο μέρος των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα.

Οικονομική Τακτοποίηση: Οι τσιγγάνοι της περιοχής δεν έχουν οικονομικές εκκρεμότητες.

Γυναικεία Απασχόληση: Ένα ποσοστό των γυναικών εργάζεται με τους συζύγους τους στο εμπόριο λαϊκών αγορών ενώ παρατηρείται μια μικρή συμμετοχή στη διαδικασία πρόσληψης για εργασία σε προκηρύξεις φορέων αλλά και σε προγράμματα κατάρτισης και εκπαίδευσης. Ένα μικρό ποσοστό εργάζεται ή έχει εργαστεί ως εποχικό προσωπικό σε διάφορους φορείς.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη –Επιχειρηματικότητα: Στην περιοχή δεν υπάρχει επιχειρηματική δραστηριότητα.

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: : Οι ενήλικες στην πλειοψηφία είναι αναλφάβητοι. Το 75% των παιδιών είναι εγγεγραμμένα στα σχολεία της περιοχής.

Μαθητική Διαρροή: Το 50% των παιδιών είναι εγγεγραμμένα στο Νηπιαγωγείο και στο Δημοτικό Σχολείο με τακτική παρακολούθηση. Οι γονείς δεν εγγράφουν τα παιδιά τους στο σχολείο, καθώς δεν διαθέτουν μεταφορικό μέσο για την μετακίνηση τους. Το 10% των παιδιών που αποφοιτούν από το Δημοτικό εγγράφονται και στο Γυμνάσιο.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Οι μαθητές του οικισμού φοιτούν στο 1^ο Δημοτικό Σχολείο Αγρινίου το οποίο βρίσκεται σε απόσταση 1 χιλιομέτρου περίπου απ' τον οικισμό και στο Δημοτικό Σχολείο Γιαννουζίου το οποίο βρίσκεται και αυτό σε απόσταση 1 χιλιομέτρου.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: Στα Δημοτικά Σχολεία της περιοχής δεν λειτουργούν τμήματα ένταξης τσιγγανοπαίδων. Το 2011 -2013 υλοποιείται στο Αγρίνιο το πρόγραμμα «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» με το Πανεπιστήμιο Πατρών.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Το 80% των ενηλίκων Ρομά δεν έχει ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.

5. ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: η πρόσβαση προς τις μονάδες Υγείας (Νοσοκομείο, ΙΚΑ, ΠΙΚΠΑ, κ.α) είναι εύκολη και σε κοντινή απόσταση (περίπου 1 χιλιόμετρο). Συνήθως μεταβαίνουν με ιδιόκτητα αυτοκίνητα και πεζοί.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Στην πλειοψηφία των παιδιών διενεργούνται εμβολιασμοί . Συνεχώς υπάρχει ενημέρωση και ευαισθητοποίηση από το ΙΑΚ σε θέματα πρόληψης και προαγωγής υγείας. Συγκεκριμένα αρκετές γυναίκες έχουν προβεί σε γυναικολογικό έλεγχο καθώς και test PAP. Οποιαδήποτε μέθοδος αντισύλληψης δεν είναι διαδεδομένη στους Ρομά.

Υγειονομική Ασφάλιση: Το (30%) των Τσιγγάνων είναι ανασφάλιστοι με παροχή απορίας. Όσοι ασχολούνται στις λαϊκές αγορές είναι ασφαλισμένοι στον ΟΑΕΕ(30%), το 30% είναι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ ως άνεργοι μέσω ΟΑΕΔ (19-29 ετών) και όσοι εργάζονται ως εποχικό προσωπικό (10%) είναι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: Η πλειονότητα του πληθυσμού είναι καπνιστές .Στην περιοχή δεν παρουσιάζονται συχνά ψυχιατρικά προβλήματα και εξάρτηση από ναρκωτικές ουσίες .

- [Οικισμοί Ορυζόμυλοι- Λαγκαδιά](#)

Ορυζόμυλοι

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: 34 άτομα

Οικογένειες : 7   Κατοικίες: 5

Άνδρες :   10   Γυναίκες : 09

Ενήλικες: 19   Ανήλικοι: 15

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο πληθυσμό

Λαγκαδιά

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: 25 άτομα

Οικογένειες : 4 Κατοικίες: 3

Άνδρες : 4 Γυναίκες : 5

Ενήλικες: 9 Ανήλικοι: 16

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο πληθυσμό

1. ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των χαμηλών εισοδημάτων. Οι οικογένειες στην περιοχή της Λαγκαδιάς αγγίζουν τα όρια της οικονομικής εξαθλίωσης με αποτέλεσμα αρκετά άτομα να προβαίνουν σε κλοπές και επαιτεία.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Στην πλειοψηφία τους δεν έχουν εκκρεμότητες αστικοδημοτικής τακτοποίησης και είναι δημότες του Δήμου Αγρινίου. Όσο αφορά την περιοχή της Λαγκαδιάς τα προβλήματα που συνήθως προκύπτουν, αφορούν αναγνωρίσεις τέκνων, καθώς οι τσιγγάνοι δε διαθέτουν συνήθως άμεσα τα χρήματα που απαιτεί η συγκεκριμένη πράξη.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Έχουν αναφερθεί μεμονωμένα περιστατικά αρνητικής αντιμετώπισης τους από υπαλλήλους δημοτικών, δημόσιων υπηρεσιών, φορέων υγείας (π.χ Κοινωνική Πρόνοια, Νοσοκομείο) κτλ.

Παιδική Εργασία: Η χαμηλή οικονομική κατάσταση ορισμένων οικογενειών (περιοχή Λαγκαδιάς) τους αναγκάζει να χρησιμοποιούν τα παιδιά τους ως επιπλέον εργατικά χέρια για τη συμπλήρωση του εισοδήματος της οικογένειας, στη συλλογή παλιοσίδερων. Η εικόνα τσιγγάνων γυναικών με μικρά παιδιά να ζητιανεύουν είναι πλέον σύνηθες φαινόμενο στους δρόμους.

Ενδοοικογενειακή Βία: Στην περιοχή δεν έχουν αναφερθεί σοβαρά περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Οι τσιγγάνοι ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα και μέσω του συλλόγου Ρομά εκπροσωπούνται στους διάφορους φορείς.

2.ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Λαγκαδιά

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον : Βρίσκεται πλησίον του Αστυνομικού Μεγάρου και βρίσκεται σε απόσταση λίγων μέτρων από την γειτονιά Ορυζομύλων. Μετακινούνται με ιδιόκτητα αυτοκίνητα αλλά και πεζοί. Η έκταση στην οποία διαμένουν είναι καταπατημένη και επιλέχτηκε από τους ίδιους τους τσιγγάνους. Οι δρόμοι της περιοχής είναι διαμορφωμένοι χωματόδρομοι.

Τύπος Κατοικιών : Διαμένουν σε σπίτι (μια οικογένεια), λυόμενους οικίσκους και παραπήγματα και τα οποία δεν εξασφαλίζουν τους στοιχειώδους όρους υγιεινής διαβίωσης.

Δίκτυα υποδομών: Στην περιοχή υπάρχει δίκτυο ύδρευσης, αποχέτευσης και ηλεκτρισμού. Υπάρχει και δίκτυο σταθερής τηλεφωνίας αλλά όλοι χρησιμοποιούν κινητό τηλέφωνο. Στην περιοχή παρατηρείται το φαινόμενο της παράνομης σύνδεσης για παροχή ηλεκτρικού ρεύματος από κολόνες της ΔΕΗ.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στην περιοχή υπάρχουν κάδοι αποκομιδής απορριμμάτων.

Ορυζόμυλοι

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον : Βρίσκεται Νότια της πόλης, εντός κατοικημένης περιοχής και πλησίον του Αστυνομικού Μεγάρου. Η συγκεκριμένη περιοχή επιλέχθηκε από τους ίδιους τους Τσιγγάνους. Η απόσταση από την εθνική οδό είναι περίπου 50μ. Η γειτονιά βρίσκεται ενός σχεδίου πόλεως και πλησίον εργοστασίου επεξεργασίας οσπρίων, με αποτέλεσμα να δυσχεραίνει τη ζωή των κατοίκων. Διαμένουν μόνιμα σε μια μικρή γειτονιά, σε χαμηλά σπίτια, με διαμορφωμένη από τους ίδιους ενιαία αυλή στρωμένη με τσιμέντο, που δεν καλύπτουν πλήρως τις ανάγκες του νοικοκυριού που στεγάζει.

Τύπος Κατοικιών : Όλοι διαμένουν σε χαμηλά σπίτια και αναφέρουν ότι έχουν τίτλους ιδιοκτησίας αυτών. Όσον αφορά τη θέρμανση χρησιμοποιούν ξυλόσομπες.

Δίκτυα υποδομών: Υπάρχει δίκτυο ύδρευσης, αποχέτευσης και ηλεκτροδότησης.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στην περιοχή υπάρχουν κάδοι αποκομιδής απορριμμάτων.

3.ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα:

Ορυζόμυλοι:

Εργάζονται ως καλαθοπλέκτες, φορτοεκφορτωτές και σε ευκαιριακά μεροκάματα.

Λαγκαδιά

Ασχολούνται αποκλειστικά με το εμπόριο παλιοσίδερων με αποτέλεσμα να συγκεντρώνουν μεγάλες ποσότητες άχρηστων αντικειμένων ρυπαίνοντας έτσι την γύρω περιοχή.

Ανεργία: Ένα μικρό ποσοστό τσιγγάνων είναι εγγεγραμμένοι άνεργοι στα Μητρώα του ΟΑΕΔ .

Οικονομική Τακτοποίηση: Όσοι ασχολούνται με το εμπόριο παλιοσίδερων δεν έχουν άδεια εμπορικού αυτοκινήτου. Όσοι διαμένουν στην περιοχή της Λαγκαδιάς δεν υποβάλλουν κάθε χρόνο φορολογική Δήλωση, καθώς δεν έχουν σταθερά εισοδήματα.

Γυναικεία Απασχόληση: Οι γυναίκες ασχολούνται αποκλειστικά με την οικογένεια και σε ελάχιστες περιπτώσεις βοηθούν τους άνδρες τους στη συλλογή παλιοσίδερων.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη –Επιχειρηματικότητα: Στις συγκεκριμένες περιοχές δεν υπάρχει επιχειρηματική δραστηριότητα.

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: : Οι ενήλικες στην πλειοψηφία τους είναι αναλφάβητοι. Το 75% των παιδιών είναι εγγεγραμμένα στα σχολεία της περιοχής.

Μαθητική Διαρροή: Το 30% των παιδιών είναι εγγεγραμμένα στο Νηπιαγωγείο και στο Δημοτικό Σχολείο με τακτική παρακολούθηση. Στην Λαγκαδιά παρουσιάζεται μεγάλη διαρροή στην φοίτηση λόγω των άσχημων συνθηκών διαβίωσης που επικρατούν στην περιοχή. Το 10% των παιδιών που αποφοιτούν από το Δημοτικό εγγράφονται και στο Γυμνάσιο.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Το πιο κοντινό σχολείο στο οποίο φοιτούν τα τσιγγανόπαιδα είναι το Δημοτικό Σχολείο Γιαννουζίου το οποίο βρίσκεται σε απόσταση 1,5 χιλιομέτρου περίπου απ' την περιοχή.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: : Στα Δημοτικά Σχολεία της περιοχής δεν λειτουργούν τμήματα ένταξης τσιγγανοπαίδων. Το 2011 -2013 υλοποιείται στο Αγρίνιο το πρόγραμμα « Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» από το Πανεπιστήμιο Πατρών.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Το 90% των ενηλίκων Ρομά δεν έχει ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.

5. ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: η πρόσβαση προς τις μονάδες Υγείας (Νοσοκομείο, ΙΚΑ, ΠΙΚΠΑ, κ.α) είναι εύκολη και σε κοντινή απόσταση (περίπου 1 χιλιόμετρο). Συνήθως μεταβαίνουν με ιδιότητα αυτοκίνητα και πεζοί.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Στα παιδιά διενεργούνται μη συστηματικοί εμβολιασμοί. Συνεχώς υπάρχει ενημέρωση και ευαισθητοποίηση από το ΙαΚ σε θέματα πρόληψης και προαγωγής υγείας.

Υγειονομική Ασφάλιση: Το (30%) των Τσιγγάνων είναι ανασφάλιστοι με παροχή απορίας.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: Στην Λαγκαδιά παρατηρείται και το φαινόμενο της χρήσης συγκεκριμένων ναρκωτικών ουσιών , ειδικότερα σε άτομα εφηβικής και νεανικής ηλικίας.

- [Οικισμοί Βελούχι- Λεύκα- Γιαννούζι- Συνοικισμός Ελευθερίας](#)

Βελούχι

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: 18 άτομα

Οικογένειες : 5   Κατοικίες: 4

Άνδρες :   4   Γυναίκες : 5

Ενήλικες: 9   Ανήλικοι: 10

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο πληθυσμό

Λεύκα

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: 31 άτομα

Οικογένειες : 12   Κατοικίες: 10

Άνδρες :   5   Γυναίκες : 08

Ενήλικες: 13   Ανήλικοι: 18

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο πληθυσμό

Γιαννούζι-Συνοικισμός Ελευθερίας

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: 65 άτομα

Οικογένειες : 7 Κατοικίες: 6

Άνδρες : 16 Γυναίκες : 18

Ενήλικες: 34 Ανήλικοι: 31

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο πληθυσμό

1. ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των μέτριων προς χαμηλών εισοδημάτων. Ένα μέρος των εισοδημάτων προέρχεται από επιδόματα(ΟΓΑ, ασθενείας κ.α).

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Δεν έχουν εκκρεμότητες αστικοδημοτικής τακτοποίησης και είναι δημότες του Δήμου Αग्रινίου.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Έχουν αναφερθεί μεμονωμένα περιστατικά αρνητικής αντιμετώπισης τους από υπαλλήλους δημοτικών, δημόσιων υπηρεσιών, φορέων υγείας (π.χ Κοινωνική Πρόνοια, Νοσοκομείο)

Παιδική Εργασία: Δεν υφίσταται παιδική εργασία στις συγκεκριμένες περιοχές.

Ενδοοικογενειακή Βία: Στην περιοχή δεν έχουν αναφερθεί περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Οι τσιγγάνοι ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα και μέσω του συλλόγου Ρομά εκπροσωπούνται στους διάφορους φορείς.

2.ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον :

Βελούχι

Αποτελεί οικισμό ο οποίος βρίσκεται Νότια του Αग्रινίου και είναι εντός των ορίων του Δήμου. Απέχει από το κέντρο της πόλης περίπου 2,5 χλμ.

Μετακινούνται συνήθως με ιδιόκτητα αυτοκίνητα. Οι δρόμοι της περιοχής είναι διαμορφωμένοι χαλικόδρομοι.

Τύπος Κατοικιών : Στεγάζονται σε ιδιόκτητα σπίτια με όλες τις απαραίτητες υποδομές. Ως μέσο θέρμανσης χρησιμοποιούν τζάκι, και AC .

Δίκτυα υποδομών: Στην περιοχή υπάρχει δίκτυο ύδρευσης, αποχέτευσης και ηλεκτρισμού. Υπάρχει και δίκτυο σταθερής τηλεφωνίας αλλά όλοι χρησιμοποιούν κινητό τηλέφωνο.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στην περιοχή δεν υπάρχουν κάδοι αποκομιδής απορριμμάτων.

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον :

Λεύκα

Αποτελεί οικισμό ο οποίος βρίσκεται Νότια του Αγρινίου και είναι εντός των ορίων του Δήμου. Για τη μετάβασή τους στο κέντρο της πόλης μετακινούνται με ιδιόκτητο μεταφορικό μέσο ή με ΜΜΜ. Η συγκεκριμένη περιοχή επιλέχθηκε από τους ίδιους τους Τσιγγάνους και όλα τα σπίτια είναι χτισμένα σε ιδιόκτητα οικόπεδα. Οι δρόμοι της περιοχής είναι χωματόδρομοι.

Τύπος Κατοικιών: Στεγάζονται σε σπίτια με όλες τις απαραίτητες υποδομές. Ως μέσο θέρμανσης χρησιμοποιούν τζάκι και ξυλόσομπα.

Δίκτυα υποδομών: Υπάρχει δίκτυο ύδρευσης, αποχέτευσης, ηλεκτροδότησης και τηλεφώνου.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στην περιοχή δεν υπάρχουν κάδοι αποκομιδής απορριμμάτων.

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον :

Γιαννούζι-Συνοικισμός Ελευθερίας

Αποτελεί μια συνοικία η οποία βρίσκεται εντός των ορίων του Δήμου Αγρινίου και απέχει από την εθνική οδό περίπου 300μ. Υπάρχουν στην περιοχή ασφαλτοστρωμένοι δρόμοι με πεζοδρόμια αλλά και διαμορφωμένοι χωματόδρομοι (συνοικία Ελευθερίας). Μετακινούνται με μέσα μαζικής μεταφοράς, με ιδιόκτητα αυτοκίνητα αλλά και πεζοί. Τα οικόπεδα είναι ιδιόκτητα και η περιοχή έχει επιλεγεί από τους ίδιους.

Τύπος Κατοικιών : Στεγάζονται σε σπίτια , τα οποία βρίσκονται σε αρκετή απόσταση μεταξύ τους, με όλες τις απαραίτητες υποδομές. Τα οικόπεδα είναι ιδιόκτητα και για θέρμανση χρησιμοποιούν τζάκι, καλοριφέρ, AC.

Δίκτυα υποδομών: Υπάρχει δίκτυο ύδρευσης, αποχέτευσης, ηλεκτροδότησης και τηλεφώνου.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στην περιοχή υπάρχουν κάδοι αποκομιδής απορριμμάτων.

3.ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Οι Τσιγγάνοι ασχολούνται με το εμπόριο παλιοσίδερων (40%), στις λαϊκές αγορές (25%) σε θέσεις εποχικών εργατών ΥΕ (30%) και σε θέσεις μόνιμου προσωπικού (5%).

Ανεργία: Σε ποσοστό 60% είναι εγγεγραμμένοι άνεργοι στα Μητρώα ανεργίας του ΟΑΕΔ .

Οικονομική Τακτοποίηση: Όσοι ασχολούνται με το εμπόριο παλιοσίδερων δεν έχουν άδεια εμπορικού αυτοκινήτου. Στην πλειοψηφία τους υποβάλλουν σε ετήσια βάση φορολογική δήλωση.

Γυναικεία Απασχόληση: Οι γυναίκες ασχολούνται κυρίως με την οικογένεια. Αρκετές ήδη εργάζονται ή έχουν εργαστεί ως εποχικό προσωπικό σε διάφορους φορείς.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη –Επιχειρηματικότητα: Στις συγκεκριμένες περιοχές δεν υπάρχει επιχειρηματική δραστηριότητα.

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: : Το 50% των ενηλίκων έχει τελειώσει την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Το 95% των παιδιών είναι εγγεγραμμένα στα σχολεία της περιοχής.

Μαθητική Διαρροή: Το 80% των παιδιών είναι εγγεγραμμένα στο Νηπιαγωγείο και στο Δημοτικό Σχολείο με τακτική παρακολούθηση. Τα παιδιά που αποφοιτούν από το Δημοτικό συνεχίζουν τη φοίτηση και στο Γυμνάσιο.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Τα πιο κοντινά σχολεία στα οποία φοιτούν τα τσιγγανόπαιδα είναι το Δημοτικό Σχολείο Γιαννουζίου, το οποίο βρίσκεται σε απόσταση 1,5 χιλιομέτρου περίπου και το 13^ο Δημοτικό Σχολείο το οποίο βρίσκεται σε απόσταση 1 χιλιομέτρου περίπου.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: : Στα Δημοτικά Σχολεία της περιοχής δεν λειτουργούν τμήματα ένταξης τσιγγανοπαίδων. Το 2011 -2013

υλοποιείται στο Αγρίνιο το πρόγραμμα « Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» από το Πανεπιστήμιο Πατρών.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Μεγάλο ποσοστό των ενηλίκων, με παρέμβαση του ΙΑΚ, έχει συμμετάσχει σε προγράμματα κατάρτισης και δια βίου μάθησης.

5. ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: η πρόσβαση προς τις μονάδες Υγείας (Νοσοκομείο, ΙΚΑ, ΠΙΚΠΑ, κ.α) είναι εύκολη και σε κοντινή απόσταση (περίπου 2 χιλιόμετρα). Μεταβαίνουν με ιδιότητα αυτοκίνητα.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Στα παιδιά διενεργούνται συστηματικοί εμβολιασμοί . Συνεχώς υπάρχει ενημέρωση και ευαισθητοποίηση από το ΙΑΚ σε θέματα πρόληψης και προαγωγής υγείας.

Υγειονομική Ασφάλιση: Το (20%) των Τσιγγάνων είναι ανασφάλιστοι. Το 30% είναι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ ως άνεργοι μέσω ΟΑΕΔ (19-29 ετών), όσοι ασχολούνται στις λαϊκές αγορές είναι ασφαλισμένοι στον ΟΑΕΕ (15%), όσοι εργάζονται ως εποχικό προσωπικό (30%) είναι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ και οι υπόλοιποι δεν έχουν κανένα είδος ασφαλιστικής κάλυψης.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: : Η πλειονότητα του πληθυσμού είναι καπνιστές. Στην περιοχή δεν παρουσιάζονται ψυχιατρικά προβλήματα και εξάρτηση από ναρκωτικές ουσίες .

• Οικισμός Δοκίμι

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: 120 άτομα

Οικογένειες : 25   Κατοικίες: 21

Άνδρες :   25   Γυναίκες : 28

Ενήλικες: 53   Ανήλικοι: 67

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο πληθυσμό

1. ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των χαμηλών εισοδημάτων. Ένα μέρος των εισοδημάτων προέρχεται από επιδόματα(ΟΓΑ, ασθενείας κ.α).

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Στην πλειοψηφία τους δεν έχουν εκκρεμότητες αστικοδημοτικής τακτοποίησης και είναι δημότες του Δήμου Αγρινίου. Τα προβλήματα που συνήθως ανακύπτουν, αφορούν αναγνωρίσεις τέκνων, καθώς οι τσιγγάνοι δε διαθέτουν συνήθως άμεσα τα χρήματα που απαιτεί η συγκεκριμένη πράξη.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Έχουν αναφερθεί μεμονωμένα περιστατικά αρνητικής αντιμετώπισης τους από υπαλλήλους δημοτικών, δημόσιων υπηρεσιών, φορέων υγείας κτλ.

Παιδική Εργασία: Δεν παρατηρείται παιδική εργασία εκτός ελαχίστων περιπτώσεων.

Ενδοοικογενειακή Βία: Στην περιοχή αυτή των Ρομά δεν έχουν αναφερθεί περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Οι τσιγγάνοι ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα και μέσω του συλλόγου Ρομά εκπροσωπούνται στους διάφορους φορείς.

2.ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Αποτελεί δημοτικό διαμέρισμα στο Νοτιοδυτικό μέρος του Δήμου Αγρινίου και βρίσκεται σε απόσταση 3 χμ. από το κέντρο της πόλης. Οι περισσότερες μετακινήσεις γίνονται με ιδιόκτητα αυτοκίνητα και με την αστική συγκοινωνία. Οι δρόμοι στα κεντρικά σημεία του χωριού είναι ασφαλτοστρωμένοι αλλά υπάρχουν και διαμορφωμένοι χωματόδρομοι που οδηγούν σε σπίτια Ρομά. Τα σπίτια βρίσκονται διάσπαρτα εντός της περιοχής και δεν αποτελούν έναν ενιαίο οικισμό. Στην περιοχή υπάρχουν κοινόχρηστοι χώροι.

Τύπος Κατοικιών: Με τα στεγαστικά δάνεια που δόθηκαν στους Ρομά οι περισσότεροι αγόρασαν ή κατασκεύασαν σπίτια στην περιοχή όπου καλύπτουν όλες τις απαραίτητες ανάγκες διαβίωσης. Ένα μικρό ποσοστό διαμένει σε σπίτια κατασκευασμένα με ευτελή υλικά, σε ιδιόκτητα οικοπέδα. Ως μέσο θέρμανσης χρησιμοποιούν τζάκι, ξυλόσομπες και AC.

Δίκτυα υποδομών: Στην περιοχή υπάρχει δίκτυο ύδρευσης, αποχέτευσης και ηλεκτρισμού. Υπάρχει και δίκτυο σταθερής τηλεφωνίας αλλά όλοι χρησιμοποιούν κινητό τηλέφωνο.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στο περιοχή υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και γίνεται αποκομιδή.

3.ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Ασχολούνται στο μεγαλύτερο ποσοστό τους με τη συλλογή παλιοσίδερων, το γυρολογικό εμπόριο, ορισμένοι ως εποχικό προσωπικό σε θέσεις ανειδίκευτου εργάτη, σε ευκαιριακά μεροκάματα και σε πολύ μικρό ποσοστό σε λαϊκές αγορές.

Ανεργία: Η πλειονότητα των Ρομά είναι εγγεγραμμένοι άνεργοι στα Μητρώα του ΟΑΕΔ. Μεγάλο μέρος των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα.

Οικονομική Τακτοποίηση: Ένα μικρό ποσοστό των τσιγγάνων έχει οικονομικές εκκρεμότητες με ΔΟΥ και ΟΑΕΕ καθώς προβαίνουν στην διαδικασία έναρξης επαγγέλματος για αγορά εμπορικού αυτοκινήτου, με αποτέλεσμα να εκκρεμούν οφειλές στις συγκεκριμένες υπηρεσίες. Ορισμένοι Ρομά με χαμηλό εισόδημα δεν προβαίνουν στην υποβολή φορολογικής Δήλωσης.

Γυναικεία Απασχόληση: Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια ολοένα αυξανόμενη συμμετοχή των γυναικών στη διαδικασία πρόσληψης για εργασία σε προκηρύξεις φορέων αλλά και σε προγράμματα κατάρτισης και εκπαίδευσης. Πολλές από αυτές τις γυναίκες ήδη εργάζονται ή έχουν εργαστεί ως εποχικό προσωπικό σε διάφορους φορείς.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη –Επιχειρηματικότητα: Στην συγκεκριμένη περιοχή απουσιάζει η ύπαρξη επιχειρηματικής κίνησης.

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Ο αναλφαβητισμός χαρακτηρίζει τις μεγάλες ηλικίες του πληθυσμού. Το 75% των παιδιών είναι εγγεγραμμένα στα σχολεία της περιοχής.

Μαθητική Διαρροή: Το 50% των παιδιών είναι εγγεγραμμένα στο Νηπιαγωγείο και στο Δημοτικό Σχολείο με τακτική παρακολούθηση. Το 10% των παιδιών που αποφοιτούν από το Δημοτικό εγγράφονται και στο Γυμνάσιο, αλλά εγκαταλείπουν τη φοίτηση στις πρώτες τάξεις.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Τα παιδιά φοιτούν στο Νηπιαγωγείο και Δημοτικό Σχολείο Δοκιμίου.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: Στο Δημοτικό Σχολείο της περιοχής δεν λειτουργούν τμήματα ένταξης τσιγγανοπαίδων. Το 2011 -2013 υλοποιείται στο Αγρίνιο το πρόγραμμα « Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» από το Πανεπιστήμιο Πατρών.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Το 70% των ενηλίκων Ρομά δεν έχει ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Τα τελευταία χρόνια με παρότρυνση του ΙΑΚ έχουν εγγραφεί αρκετοί τσιγγάνοι σε προγράμματα Δια Βίου Μάθησης – ΣΔΕ και προγράμματα κατάρτισης.

5. ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: η πρόσβαση προς τις μονάδες Υγείας (Νοσοκομείο, ΙΚΑ, ΠΙΚΠΑ, κ.α) είναι εύκολη και σε κοντινή απόσταση (περίπου 2 χιλιόμετρα). Συνήθως μεταβαίνουν με ΜΜΜ και με ιδιότητα αυτοκίνητα .

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Από την έναρξη λειτουργίας του ΙΑΚ έως και σήμερα διενεργούνται συστηματικοί εμβολιασμοί στα τσιγγανόπαιδα της περιοχής. Συνεχώς υπάρχει ενημέρωση και ευαισθητοποίηση από το ΙΑΚ σε θέματα πρόληψης και προαγωγής υγείας. Συγκεκριμένα αρκετές γυναίκες έχουν προβεί σε γυναικολογικό έλεγχο καθώς και test PAP. Επίσης υπήρξε συνεργασία με την Αντικαρκινική Εταιρία (κινητή μονάδα μαστογράφου). Στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του ΙΑΚ, πραγματοποιήθηκε επίσκεψη από την Ελληνική Ομάδα Σκολίωσης (του ΚΑΤ) όπου εξετάστηκαν σχεδόν όλα τσιγγανόπαιδα της περιοχής. Οποιαδήποτε μέθοδος αντισύλληψης δεν είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη στους Ρομά.

Υγειονομική Ασφάλιση: Στην πλειοψηφία τους (40%) οι Ρομά είναι ανασφάλιστοι με παροχή Απορίας. Όσοι εργάζονται ως εποχικό προσωπικό (20%) είναι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ, το 48% είναι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ ως άνεργοι μέσω ΟΑΕΔ (19-29 ετών) και το 2% στον ΟΑΕΕ.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: Η πλειονότητα του πληθυσμού είναι καπνιστές. Στην περιοχή δεν παρουσιάζονται συχνά ψυχιατρικά προβλήματα και εξάρτηση από ναρκωτικές ουσίες.

- [Οικισμός εργατικές κατοικίες Δοκιμίου](#)

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: 108 άτομα

Οικογένειες :20 Κατοικίες: 20

Άνδρες : 21 Γυναίκες : 20

Ενήλικες: 41 Ανήλικοι: 67

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο πληθυσμό

1. ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των μέτριων προς χαμηλών εισοδημάτων.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Στην πλειοψηφία τους δεν έχουν εκκρεμότητες αστικοδημοτικής τακτοποίησης και είναι δημότες του Δήμου Αγρινίου. Τα προβλήματα που συνήθως ανακύπτουν, αφορούν αναγνωρίσεις τέκνων , καθώς οι τσιγγάνοι δε διαθέτουν συνήθως άμεσα τα χρήματα που απαιτεί η συγκεκριμένη πράξη.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Έχουν αναφερθεί μεμονωμένα περιστατικά αρνητικής αντιμετώπισης τους από υπαλλήλους δημοτικών, δημόσιων υπηρεσιών, φορέων υγείας κτλ.

Παιδική Εργασία: Δεν παρατηρείται παιδική εργασία εκτός ελαχίστων περιπτώσεων.

Ενδοοικογενειακή Βία: Στην περιοχή αυτή των Ρομά δεν έχουν αναφερθεί περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Οι τσιγγάνοι ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα και μέσω του συλλόγου Ρομά εκπροσωπούνται στους διάφορους φορείς

2.ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Οι εργατικές Δοκιμίου είναι μια περιοχή που βρίσκεται εντός των ορίων του Δήμου. Απέχει από το κέντρο της πόλης περίπου 1-1,5 χμ. Υπάρχουν ασφαλτοστρωμένοι δρόμοι, πεζοδρόμια καθώς και κοινόχρηστοι χώροι. Οι περισσότερες μετακινήσεις γίνονται με ιδιόκτητα αυτοκίνητα, με την αστική συγκοινωνία και πεζοί.

Τύπος Κατοικιών: Στην πλειοψηφία τους διαμένουν σε διαμερίσματα των εργατικών κατοικιών και σε ιδιόκτητα σπίτια στη γύρω περιοχή. Ως μέσο θέρμανσης χρησιμοποιούν τζάκι και AC.

Δίκτυα υποδομών: Στην περιοχή υπάρχει δίκτυο ύδρευσης , αποχέτευσης και ηλεκτρισμού. Υπάρχει και δίκτυο σταθερής τηλεφωνίας αλλά όλοι χρησιμοποιούν κινητό τηλέφωνο.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στην περιοχή υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και γίνεται αποκομιδή.

3.ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Μεγάλο ποσοστό των Ρομά της περιοχής εργάζεται ως εποχικό προσωπικό σε θέσεις ΥΕ, ως μόνιμο προσωπικό σε θέσεις ΥΕ στον Δήμο Αγρινίου και οι υπόλοιποι με το εμπόριο παλιοσίδερων και ως μουσικοί.

Ανεργία: Η πλειονότητα των τσιγγάνων είναι εγγεγραμμένοι άνεργοι στα Μητρώα του ΟΑΕΔ. Μεγάλο μέρος των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα.

Οικονομική Τακτοποίηση: Οι Ρομά της περιοχής δεν έχουν οικονομικές εκκρεμότητες. Ένα μικρό ποσοστό με χαμηλό εισόδημα δεν προβαίνει σε ετήσια βάση στην υποβολή φορολογικής Δήλωσης.

Γυναικεία Απασχόληση: Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια ολοένα αυξανόμενη συμμετοχή των γυναικών στη διαδικασία πρόσληψης για εργασία σε προκηρύξεις φορέων αλλά και σε προγράμματα κατάρτισης και εκπαίδευσης. Πολλές από αυτές τις γυναίκες ήδη εργάζονται ή έχουν εργαστεί ως εποχικό προσωπικό σε διάφορους φορείς.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη –Επιχειρηματικότητα: Στην συγκεκριμένη περιοχή απουσιάζει η ύπαρξη επιχειρηματικής κίνησης.

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: : Ο αναλφαβητισμός χαρακτηρίζει τις μεγάλες ηλικίες του πληθυσμού. Το 95% των παιδιών είναι εγγεγραμμένα στα σχολεία της περιοχής.

Μαθητική Διαρροή: Το 95% των παιδιών είναι εγγεγραμμένα στο Νηπιαγωγείο και στο Δημοτικό Σχολείο με τακτική παρακολούθηση. Το 30% των παιδιών που αποφοιτούν από το Δημοτικό εγγράφονται και στο Γυμνάσιο, αλλά εγκαταλείπουν τη φοίτηση στις πρώτες τάξεις.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Τα παιδιά φοιτούν στο Νηπιαγωγείο και Δημοτικό Σχολείο Δοκιμίου.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: : Στο Δημοτικό Σχολείο της περιοχής δεν λειτουργούν τμήματα ένταξης τσιγγανοπαίδων. Το 2011 -2013 υλοποιείται στο Αγρίνιο το πρόγραμμα « Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» από το Πανεπιστήμιο Πατρών.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Το 70% των ενηλίκων Ρομά δεν έχει ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Τα τελευταία χρόνια έχουν εγγραφεί, με παρέμβαση του ΙαΚ, αρκετοί τσιγγάνοι σε προγράμματα Δια Βίου Μάθησης – ΣΔΕ και προγράμματα κατάρτισης.

5. ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: η πρόσβαση προς τις μονάδες Υγείας (Νοσοκομείο, ΙΚΑ, ΠΙΚΠΑ, κ.α) είναι εύκολη και σε κοντινή απόσταση (περίπου 2 χιλιόμετρα). Συνήθως μεταβαίνουν με ΜΜΜ, πεζοί και με ιδιόκτητα αυτοκίνητα.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Από την έναρξη λειτουργίας του ΙΑΚ έως και σήμερα διενεργούνται συστηματικοί εμβολιασμοί στα τσιγγανόπαιδα της περιοχής. Συνεχώς υπάρχει ενημέρωση και ευαισθητοποίηση από το ΙΑΚ σε θέματα πρόληψης και προαγωγής υγείας. Συγκεκριμένα αρκετές γυναίκες έχουν προβεί σε γυναικολογικό έλεγχο καθώς και test PAP. Επίσης υπήρξε συνεργασία με την Αντικαρκινική Εταιρία (κινητή μονάδα μαστογράφου). Στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του ΙΑΚ, πραγματοποιήθηκε επίσκεψη από την Ελληνική Ομάδα Σκολίωσης (του ΚΑΤ) όπου εξετάστηκαν αρκετά τσιγγανόπαιδα της περιοχής. Οποιαδήποτε μέθοδος αντισύλληψης δεν είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη στους τσιγγάνους.

Υγειονομική Ασφάλιση: Σε ποσοστό (20%) οι Τσιγγάνοι είναι ανασφάλιστοι (Βεβαίωση απορίας). Όσοι εργάζονται ως εποχικό προσωπικό (40%) είναι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ, το 30% είναι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ ως άνεργοι μέσω ΟΑΕΔ (19-29 ετών) και οι υπόλοιποι στο ΤΥΔΚΥ.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: Η πλειονότητα του πληθυσμού είναι καπνιστές. Στην περιοχή δεν παρουσιάζονται συχνά ψυχιατρικά προβλήματα και εξάρτηση από ναρκωτικές ουσίες.

▪ Οικισμός μεγάλη χώρα (Δημοτική κοινότητα πρώην Δήμου Νεάπολης)

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: 173 άτομα

Οικογένειες : 43   Κατοικίες: 31

Άνδρες :   30   Γυναίκες : 33

Ενήλικες: 63   Ανήλικοι: 110

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο μη μετακινούμενο πληθυσμό.

1. ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των μέτριων προς χαμηλών εισοδημάτων. Μεγάλο μέρος των οικογενειών δεν διαθέτει σταθερό εισόδημα.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Στην πλειοψηφία τους δεν έχουν εκκρεμότητες αστικοδημοτικής τακτοποίησης και είναι δημότες του Δήμου Αγρινίου.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Έχουν αναφερθεί μεμονωμένα περιστατικά αρνητικής αντιμετώπισης τους από υπαλλήλους δημοτικών, δημόσιων υπηρεσιών, φορέων υγείας κτλ.

Παιδική Εργασία: Δεν παρατηρείται παιδική εργασία εκτός ελαχίστων περιπτώσεων.

Ενδοοικογενειακή Βία: Στην περιοχή δεν έχουν αναφερθεί περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: : Οι τσιγγάνοι ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα και μέσω του συλλόγου Ρομά εκπροσωπούνται στους διάφορους φορείς.

2.ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Είναι χωριό το οποίο βρίσκεται Βορειοδυτικά του Αγρινίου. Η απόσταση από την εθνική οδό είναι περίπου 700μ. και από το κέντρο της πόλης περίπου 3χμ. Οι περισσότερες μετακινήσεις γίνονται με αυτοκίνητα και με την αστική συγκοινωνία.

Τα τελευταία 6 χρόνια εγκαταστάθηκαν στην περιοχή, καθώς με τα στεγαστικά δάνεια που δόθηκαν στους Ρομά, οι περισσότεροι αγόρασαν ή κατασκεύασαν σπίτια, τα οποία βρίσκονται διάσπαρτα εντός της περιοχής και δεν αποτελούν έναν ενιαίο οικισμό.

Τύπος Κατοικιών: Στην πλειοψηφία τους διαμένουν σε σπίτια με όλες τις απαραίτητες υποδομές. Ένα μικρό ποσοστό κατοίκων Ρομά διαμένει σε σπίτια κατασκευασμένα με διάφορα υλικά, σε ιδιόκτητα οικόπεδα .

Δίκτυα υποδομών: Στην περιοχή υπάρχει δίκτυο ύδρευσης , αποχέτευσης και ηλεκτρισμού. Υπάρχει και δίκτυο σταθερής τηλεφωνίας αλλά όλοι χρησιμοποιούν κινητό τηλέφωνο.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στο περιοχή υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και γίνεται αποκομιδή.

3.ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Η κύρια ενασχόληση των Ρομά της περιοχής επικεντρώνεται στο εμπόριο παλιοσίδερων ενώ υπάρχουν και μερικοί που δουλεύουν σε εποχιακά μεροκάματα και ως ανειδίκευτοι εποχικοί εργάτες σε θέσεις ΥΕ.

Ανεργία: Η πλειονότητα των τσιγγάνων είναι εγγεγραμμένοι άνεργοι στα Μητρώα του ΟΑΕΔ .

Οικονομική Τακτοποίηση: Ένα μικρό ποσοστό των τσιγγάνων έχουν οικονομικές εκκρεμότητες με ΔΟΥ και ΟΑΕΕ καθώς προβαίνουν στην διαδικασία έναρξης επαγγέλματος για αγορά εμπορικού αυτοκινήτου, με αποτέλεσμα να εκκρεμούν οφειλές στις συγκεκριμένες υπηρεσίες. Ένα μικρό ποσοστό Ρομά με χαμηλό ετήσιο εισόδημα δεν προβαίνει στην υποβολή φορολογικής Δήλωσης.

Γυναικεία Απασχόληση: Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια ολοένα αυξανόμενη συμμετοχή των γυναικών στη διαδικασία πρόσληψης για εργασία σε προκηρύξεις φορέων αλλά και σε προγράμματα κατάρτισης και εκπαίδευσης. Πολλές από αυτές τις γυναίκες ήδη εργάζονται ή έχουν εργαστεί ως εποχικό προσωπικό σε διάφορους φορείς.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη –Επιχειρηματικότητα: Στην συγκεκριμένη περιοχή απουσιάζει η ύπαρξη επιχειρηματικής κίνησης.

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: : Ο αναλφαβητισμός χαρακτηρίζει τις μεγάλες ηλικίες του πληθυσμού. Το 90% των παιδιών είναι εγγεγραμμένα στο σχολείο.

Μαθητική Διαρροή: Το 95% των παιδιών είναι εγγεγραμμένα στο Νηπιαγωγείο και στο Δημοτικό Σχολείο Μεγάλης Χώρας, με τακτική παρακολούθηση. Το 25% των παιδιών που αποφοιτούν από το Δημοτικό εγγράφονται και στο Γυμνάσιο, αλλά εγκαταλείπουν τη φοίτηση στις πρώτες τάξεις.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Τα παιδιά φοιτούν στα Νηπιαγωγείο και Δημοτικά Σχολεία της Μεγάλης Χώρας.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: : Στα Δημοτικά Σχολεία της περιοχής δεν λειτουργούν τμήματα ένταξης τσιγγανοπαίδων. Το 2011 -2013 υλοποιείται στο Αγρίνιο το πρόγραμμα « Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» από το Πανεπιστήμιο Πατρών.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Το 80% των ενηλίκων Ρομά δεν έχει ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Τα τελευταία χρόνια, με παρέμβαση του ΙαΚ, έχουν

εγγραφεί αρκετοί τσιγγάνοι σε προγράμματα Δια Βίου Μάθησης – ΣΔΕ και προγράμματα κατάρτισης.

5. ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: η πρόσβαση προς τις μονάδες Υγείας (Νοσοκομείο, ΙΚΑ, ΠΙΚΠΑ, κ.α) είναι εύκολη και σε κοντινή απόσταση (περίπου 4 χιλιόμετρα). Συνήθως μεταβαίνουν με ΜΜΜ, και ιδιότητα αυτοκίνητα.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Από την έναρξη λειτουργίας του ΙΑΚ έως και σήμερα διενεργούνται συστηματικοί εμβολιασμοί σε όλα τα τσιγγανόπαιδα της περιοχής. Συνεχώς υπάρχει ενημέρωση και ευαισθητοποίηση από το ΙΑΚ σε θέματα πρόληψης και προαγωγής υγείας. Συγκεκριμένα αρκετές γυναίκες έχουν προβεί σε γυναικολογικό έλεγχο καθώς και test PAP. Επίσης υπήρξε συνεργασία με την Αντικαρκινική Εταιρία (κινητή μονάδα μαστογράφου) .Στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του ΙΑΚ, πραγματοποιήθηκε επίσκεψη από την Ελληνική Ομάδα Σκολίωσης (του ΚΑΤ) όπου εξετάστηκαν σχεδόν όλα τσιγγανόπαιδα της περιοχής. Οποιαδήποτε μέθοδος αντισύλληψης δεν είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη στους τσιγγάνους.

Υγειονομική Ασφάλιση: Στην πλειοψηφία τους (30%) οι Τσιγγάνοι είναι ανασφάλιστοι (Βεβαίωση απορίας). Όσοι εργάζονται ως εποχικό προσωπικό (40%) είναι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ ενώ το υπόλοιπο 30% είναι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ ως άνεργοι μέσω ΟΑΕΔ (19-29 ετών).

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: Η πλειονότητα του πληθυσμού είναι καπνιστές. Στην περιοχή δεν παρουσιάζονται συχνά ψυχιατρικά προβλήματα και εξάρτηση από ναρκωτικές ουσίες .

▪ Οικισμός καλύβια (Δημοτικό διαμέρισμα Δήμου Αγρινίου)

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: 80 άτομα

Οικογένειες : 13 Κατοικίες: 13

Άνδρες : 17 Γυναίκες : 17

Ενήλικες: 34 Ανήλικοι: 46

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο πληθυσμό

1.ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά της περιοχής εντάσσονται στην κατηγορία των χαμηλών εισοδημάτων. Μεγάλο μέρος των εσόδων τους προέρχεται από επιδόματα (ΟΓΑ, ασθενείας).

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Στην πλειοψηφία τους δεν έχουν εκκρεμότητες αστικοδημοτικής τακτοποίησης, εκτός από ορισμένες περιπτώσεις όπου οι γονείς καθυστερούν την πράξη αναγνώρισης των τέκνων τους.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Υπάρχουν περιπτώσεις Ρομά που έχουν αναφέρει περιστατικά μη σωστής συμπεριφοράς απέναντί τους από υπαλλήλους δημοτικών, δημόσιων υπηρεσιών, φορέων υγείας κτλ.

Παιδική Εργασία: Δεν παρατηρούνται φαινόμενα παιδικής εργασίας πλην ελαχίστων περιπτώσεων.

Ενδοοικογενειακή Βία: Στην περιοχή δεν έχουν αναφερθεί περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων:

Οι τσιγγάνοι ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα και μέσω του συλλόγου Ρομά εκπροσωπούνται στους διάφορους φορείς.

2. ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού- Αστικό περιβάλλον:

Είναι Δημοτικό Διαμέρισμα δυτικά του Δήμου Αγρινίου σε απόσταση 3 χλμ από το κέντρο της πόλης. Διαμένουν σε διάσπαρτα ιδιόκτητα οικοπέδα εντός κατοικημένης περιοχής 6 οικογένειες σε 6 παράγκες και 7 οικογένειες σε σπίτια. Μετακινούνται με ιδιόκτητα αυτοκίνητα καθώς και αστική συγκοινωνία. Η πρόσβαση στο κέντρο της Αγρινίου γίνεται με το υπάρχον οδικό δίκτυο που είναι σε καλή κατάσταση. Στο χωριό υπάρχουν ασφαλτοστρωμένοι δρόμοι και διαμορφωμένοι χωματόδρομοι καθώς και κοινόχρηστοι χώροι.

Τύπος Κατοικιών: Στεγάζονται σε ιδιόκτητα σπίτια αλλά και σε παράγκες που σε ένα μικρό ποσοστό δεν καλύπτουν τις ανάγκες των ατόμων που διαμένουν σε αυτά. Για θέρμανση χρησιμοποιούν ξυλόσομπες.

Δίκτυα υποδομών: Στην περιοχή υπάρχει δίκτυο ύδρευσης, ηλεκτροδότησης, αποχέτευσης και σταθερής τηλεφωνίας αλλά οι τσιγγάνοι χρησιμοποιούν το κινητό τηλέφωνο. Οι οικογένειες των τσιγγάνων που διαμένουν σε σπίτια είναι συνδεδεμένες με το δίκτυο ύδρευσης και ηλεκτροδότησης και έχουν ιδιόκτητο βόθρο. Σε ορισμένες περιπτώσεις διοχετεύουν νερό και ρεύμα στις συγγενικές οικογένειες που στεγάζονται σε παράγκες εντός του οικοπέδου τους.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και γίνεται αποκομιδή.

3. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Οι περισσότεροι (70%)ασχολούνται με τη συλλογή παλιοσίδερων. Τα τελευταία χρόνια το 20% των Ρομά απασχολείται ως εποχικό προσωπικό σε θέσεις ΥΕ. Μεμονωμένα απασχολούνται ως μουσικοί.

Ανεργία: Το 60% των τσιγγάνων διαθέτει κάρτα ανεργίας ΟΑΕΔ.

Οικονομική Τακτοποίηση: Σ' ένα μικρό ποσοστό έχουν εκκρεμότητες με ΔΟΥ και ΟΑΕΕ καθώς προβαίνουν στην διαδικασία έναρξης επαγγέλματος για αγορά εμπορικού αυτοκινήτου, με αποτέλεσμα να εκκρεμούν οφειλές στις συγκεκριμένες υπηρεσίες. Ένα μικρό ποσοστό, με χαμηλό ετήσιο εισόδημα δεν προβαίνει στην υποβολή φορολογικής Δήλωσης.

Γυναικεία Απασχόληση. Ένα μικρό ποσοστό των γυναικών βοηθά τους συζύγους τους στη συλλογή παλιοσίδερων ενώ τα τελευταία χρόνια ορισμένες γυναίκες απασχολούνται περιστασιακά ως εποχικό προσωπικό σε θέσεις ΥΕ.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη –Επιχειρηματικότητα: Στην συγκεκριμένη περιοχή απουσιάζει η ύπαρξη επιχειρηματικής κίνησης.

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός : Ο αναλφαβητισμός χαρακτηρίζει το 80% του πληθυσμού και ιδιαίτερα σε άτομα μεγαλύτερης ηλικίας.

Μαθητική Διαρροή: Το 70% των παιδιών είναι εγγεγραμμένα στο Νηπιαγωγείο και στο Δημοτικό Σχολείο Καλυβίων. Πολλά όμως από αυτά τα παιδιά(περίπου το 50%)δεν έχουν τακτική φοίτηση. Τα παραπάνω στοιχεία φανερώνουν ότι η φοίτηση των Τσιγγανοπαίδων στο σχολείο στη συγκεκριμένη περιοχή δεν συνιστά επιτυχή διαδικασία.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Τα παιδιά φοιτούν στο Νηπιαγωγείο και Δημοτικό Σχολείο Καλυβίων.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: Στο Δημοτικό Σχολείο της περιοχής δεν λειτουργούν τμήματα ένταξης τσιγγανοπαίδων.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Το 80% των ενηλίκων Ρομά δεν έχει ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Ένα ελάχιστο ποσοστό παρακολουθεί ή έχει παρακολουθήσει προγράμματα Δια Βίου Μάθησης – ΣΔΕ.

5. ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: η πρόσβαση προς τις μονάδες Υγείας (Νοσοκομείο, ΙΚΑ, ΠΙΚΠΑ, κ.α) είναι εύκολη και όχι σε ιδιαίτερα μακρινή απόσταση (δεν υπερβαίνει τα 5-6 χιλιόμετρα). Συνήθως μεταβαίνουν με ΜΜΜ και με ιδιότητα αυτοκίνητα.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Σε ένα ποσοστό που αγγίζει το 40% έχουν διενεργηθεί εμβολιασμοί στα τσιγγανόπαιδα .

Υγειονομική Ασφάλιση: Στην πλειοψηφία τους (65%) οι Ρομά είναι ανασφάλιστοι (Απορία). Εργαζόμενοι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ είναι το 10% , το 25% είναι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ ως άνεργοι μέσω ΟΑΕΔ (19-29 ετών) .

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: Η πλειονότητα των κατοίκων της περιοχής είναι καπνιστές και οι άντρες καταναλώνουν αλκοόλ αλλά όχι στα όρια του εθισμού. Στην περιοχή δεν παρουσιάζονται συχνά ψυχιατρικά προβλήματα και δεν έχουμε αντιληφθεί περιστατικά εξαρτήσεων από ναρκωτικές ουσίες.

- [Οικισμοί Παναιτώλιο -Νέα Αβόρανη –Καινούργιο \(πρώην Δήμος Θεστιέων\)](#)
Παναιτώλιο

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: 86 άτομα

Οικογένειες : 12   Κατοικίες: 13

Άνδρες :   14   Γυναίκες : 14

Ενήλικες: 28   Ανήλικοι: 58

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο πληθυσμό

Νέα Αβόρανη

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: 5 άτομα

Οικογένειες : 1   Κατοικίες: 1

Άνδρες :   4   Γυναίκες : 1

Ενήλικες: 5   Ανήλικοι: -

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο πληθυσμό

Καινούργιο

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: 22 άτομα

Οικογένειες : 5 Κατοικίες: 3

Άνδρες : 5 Γυναίκες : 5

Ενήλικες: 10 Ανήλικοι: 12

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο πληθυσμό

1.ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά των περιοχών αυτών εντάσσονται στην κατηγορία των χαμηλών εισοδημάτων, ενώ η κατάσταση στις περιοχές Νέα Αβόρανη και Καινούριο αγγίζει τα όρια της οικονομικής εξαθλίωσης. Μεγάλο μέρος των εσόδων τους προέρχεται από επιδόματα (ΟΓΑ, ασθενείας).

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Στην πλειοψηφία τους δεν έχουν εκκρεμότητες αστικοδημοτικής τακτοποίησης, εκτός από ορισμένες περιπτώσεις όπου οι γονείς καθυστερούν την πράξη αναγνώρισης των τέκνων τους.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Υπάρχουν περιπτώσεις τσιγγάνων που έχουν αναφέρει περιστατικά μη σωστής συμπεριφοράς απέναντί τους από υπαλλήλους δημοτικών, δημόσιων υπηρεσιών, φορέων υγείας κτλ.

Παιδική Εργασία: Η χαμηλή οικονομική κατάσταση ορισμένων οικογενειών τους αναγκάζει να χρησιμοποιούν τα παιδιά τους ως επιπλέον εργατικά χέρια για τη συμπλήρωση του εισοδήματος της οικογένειας, στη συλλογή παλιοσίδερων. Η εικόνα Ρομά γυναικών με μικρά παιδιά να ζητιανεύουν (κυρίως από την Νέα Αβόρανη) είναι πλέον σύνηθες φαινόμενο στους δρόμους του Αγρινίου.

Ενδοοικογενειακή Βία: Στην περιοχή δεν έχουν αναφερθεί περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Οι Ρομά ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα και μέσω του συλλόγου Ρομά εκπροσωπούνται στους διάφορους φορείς.

2. ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού- Αστικό περιβάλλον:

Παναϊτώλιο

Είναι Δημοτικό Διαμέρισμα του δήμου Αγρινίου, σε απόσταση 6 χμ από το κέντρο του Αγρινίου. Τα τελευταία 7 χρόνια εγκαταστάθηκαν τσιγγάνοι στην περιοχή, καθώς αγόρασαν οικόπεδα με τα στεγαστικά δάνεια που τους δόθηκαν.

Μετακινούνται με ιδιόκτητα αυτοκίνητα ή με αστική συγκοινωνία. Οι οικογένειες της περιοχής διαμένουν σε σπίτια τα οποία είναι διάσπαρτα το ένα από το άλλο αλλά βρίσκονται εντός κατοικημένης περιοχής. Υπάρχουν ασφαλτοστρωμένοι δρόμοι, διαμορφωμένοι χωματόδρομοι καθώς και κοινόχρηστοι χώροι.

Τύπος Κατοικιών: Στεγάζονται σε σπίτια με όλες τις απαραίτητες υποδομές, με εξαίρεση μια οικογένεια που εγκαταστάθηκε τον τελευταίο καιρό στην περιοχή. Τα οικόπεδα είναι ιδιόκτητα και για θέρμανση χρησιμοποιούν τζάκι, ξυλόσομπες και AC.

Δίκτυα υποδομών: Ο οικισμός βρίσκεται εντός κατοικημένης περιοχής και υπάρχει δίκτυο ύδρευσης, αποχέτευσης και ηλεκτροδότησης(σε αρκετά σπίτια έχει παρουσιαστεί πρόβλημα με το θέμα της αποχέτευσης.)Μια πενταμελής οικογένεια εγκαταστάθηκε τον τελευταίο καιρό στην περιοχή σε ιδιόκτητο σπίτι χωρίς καμιά παροχή ύδρευσης, αποχέτευσης, ηλεκτρισμού. Καλύπτουν τις ανάγκες τους για όλα τα παραπάνω από γειτονικά σπίτια τσιγγάνων. Υπάρχει σταθερό δίκτυο τηλεφωνίας στην περιοχή αλλά η πλειοψηφία των Ρομά κάνει χρήση κινητού τηλεφώνου.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και γίνεται αποκομιδή.

Χωροθέτηση οικισμού- Αστικό περιβάλλον:

Νέα Αβόρανη

Είναι Δημοτικό Διαμέρισμα ανατολικά του Αγρινίου, σε απόσταση 5 χλμ από το κέντρο του Αγρινίου. Διαμένει μόνιμα εδώ και εννέα χρόνια μια πενταμελής οικογένεια σε ιδιόκτητο σπίτι εντός κατοικημένης περιοχής. Η πρόσβαση γίνεται με το υπάρχον οδικό δίκτυο που είναι σε καλή κατάσταση. Υπάρχουν ασφαλτοστρωμένοι δρόμοι, πεζοδρόμια καθώς και κοινόχρηστοι χώροι. Μετακινούνται με ιδιόκτητο αυτοκίνητο.

Τύπος Κατοικιών: Στεγάζονται σε σπίτι που δεν καλύπτει τις ανάγκες των ατόμων που διαμένουν σε αυτό. Για θέρμανση χρησιμοποιούν ξυλόσομπα.

Δίκτυα υποδομών: Στην περιοχή υπάρχει δίκτυο ύδρευσης, ηλεκτροδότησης, αποχέτευσης και σταθερής τηλεφωνίας αλλά οι τσιγγάνοι κάνουν χρήση κινητού τηλεφώνου. Οι ίδιοι οι τσιγγάνοι αναφέρουν ότι είναι συνδεδεμένοι με το δίκτυο ύδρευσης και ηλεκτροδότησης και ότι έχουν ιδιόκτητο βόθρο.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και γίνεται αποκομιδή.

Χωροθέτηση οικισμού- Αστικό περιβάλλον:

Καινούριο

Είναι Δημοτικό Διαμέρισμα ανατολικά του Αγρινίου, σε απόσταση 6 χμ από το κέντρο της Αγρινίου. Διαμένουν 5 οικογένειες (22 άτομα) στο ίδιο οικόπεδο εντός των ορίων του χωριού.

Μετακινούνται με ιδιόκτητο αυτοκίνητο. Η πρόσβαση στο κέντρο της πόλης γίνεται με το υπάρχον οδικό δίκτυο που είναι σε καλή κατάσταση. Υπάρχουν ασφαλτοστρωμένοι δρόμοι, πεζοδρόμια καθώς και κοινόχρηστοι χώροι.

Τύπος Κατοικιών. Δύο από τις οικογένειες Ρομά στεγάζονται σε σπίτι που σε γενικές γραμμές πληροί τις απαραίτητες συνθήκες διαβίωσης. Οι υπόλοιπες οικογένειες διαμένουν σε παραπήγματα πλησίον του σπιτιού. Για θέρμανση χρησιμοποιούν ξυλόσομπες.

Δίκτυα υποδομών: Στην περιοχή υπάρχει δίκτυο ύδρευσης, ηλεκτροδότησης, αποχέτευσης και σταθερής τηλεφωνίας αλλά οι τσιγγάνοι κάνουν χρήση κινητού τηλεφώνου. Οι οικογένειες που στεγάζονται στα δύο παραπήγματα δεν είναι συνδεδεμένες με το δίκτυο ύδρευσης και ηλεκτροδότησης και αποχέτευσης και διοχετεύονται ρεύμα και νερό από το σπίτι που βρίσκεται στο ίδιο οικόπεδο.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στην περιοχή υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και γίνεται αποκομιδή.

3. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Οι περισσότεροι (70%) ασχολούνται με τη συλλογή παλιοσίδερων. Τα τελευταία χρόνια το 20% των τσιγγάνων που διαμένουν στο Παναιτώλιο απασχολούνται ως εποχικό προσωπικό σε θέσεις ΥΕ. Μεμονωμένα απασχολούνται ως μουσικοί και στο Παναιτώλιο υπάρχει Ρομά με δική του επιχείρηση (μάντρα για παλιοσίδερα).

Ανεργία: Το 60% των τσιγγάνων διαθέτει κάρτα ανεργίας. ΟΑΕΔ.

Οικονομική Τακτοποίηση: Σ' ένα μικρό ποσοστό έχουν εκκρεμότητες με ΔΟΥ και ΟΑΕΕ καθώς προβαίνουν στην διαδικασία έναρξης επαγγέλματος για αγορά εμπορικού αυτοκινήτου, με αποτέλεσμα να εκκρεμούν οφειλές στις συγκεκριμένες υπηρεσίες. Ένα μικρό ποσοστό, με χαμηλό ετήσιο εισόδημα δεν προβαίνει στην υποβολή φορολογικής Δήλωσης.

Γυναικεία Απασχόληση. Ένα μικρό ποσοστό των γυναικών βοηθά τους συζύγους τους στη συλλογή παλιοσίδερων ενώ τα τελευταία χρόνια ορισμένες γυναίκες του Παναιτωλίου απασχολούνται περιστασιακά ως εποχικό προσωπικό σε θέσεις ΥΕ.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Με παρότρυνση των στελεχών του ΙΑΚ, τσιγγάνος της περιοχής του Παναιτωλίου που συμμετείχε σε πρόγραμμα κατάρτισης σχετικά με την ανακύκλωση υλικών, δημιούργησε και διατηρεί τη δική του επιχείρηση στην περιοχή.

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Στις περιοχές Αβόρανη και Καινούριο υπάρχει αναλφαβητισμός στο σύνολο του πληθυσμού του οικισμού. Στις περιοχές Καλύβια και Παναιτώλιο ο αναλφαβητισμός χαρακτηρίζει το 65% του πληθυσμού και ιδιαίτερα σε άτομα μεγαλύτερης ηλικίας.

Μαθητική Διαρροή: Το 70% των παιδιών που διαμένουν στο Παναιτώλιο είναι εγγεγραμμένα στο Νηπιαγωγείο και στο Δημοτικό Σχολείο του χωριού. Πολλά όμως από αυτά τα παιδιά (περίπου το 50%) δεν έχουν τακτική φοίτηση. Τα παιδιά που διαμένουν στο Καινούργιο δεν έχουν εγγραφεί ποτέ στο σχολείο. Τα παραπάνω στοιχεία φανερώνουν ότι η φοίτηση των Τσιγγανοπαίδων στα σχολεία στις συγκεκριμένες περιοχές δεν συνιστά επιτυχή διαδικασία.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Και στις τρεις περιοχές υπάρχουν Νηπιαγωγεία Σχολεία .

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: : Στα Δημοτικά Σχολεία της περιοχής δεν λειτουργούν τμήματα ένταξης τσιγγανοπαίδων.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Το 80% των ενηλίκων Ρομά δεν έχει ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Ένα ελάχιστο ποσοστό (τσιγγάνοι από την περιοχή Παναιτωλίου) παρακολουθεί ή έχει παρακολουθήσει προγράμματα Δια Βίου Μάθησης – ΣΔΕ.

5. ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: η πρόσβαση προς τις μονάδες Υγείας (Νοσοκομείο, ΙΚΑ, ΠΙΚΠΑ, κ.α) είναι εύκολη και όχι σε ιδιαίτερα μακρινή απόσταση (δεν υπερβαίνει τα 5-6 χιλιόμετρα). Συνήθως μεταβαίνουν με ΜΜΜ και με ιδιόκτητα αυτοκίνητα.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Στους τσιγγάνους των περιοχών Καινούριο και Νέα Αβόρανη δεν έχουν διενεργηθεί εμβολιασμοί. Σε ένα ποσοστό που αγγίζει το 40% έχουν διενεργηθεί εμβολιασμοί στα τσιγγανόπαιδα του Παναιτωλίου.

Υγειονομική Ασφάλιση: Στην πλειοψηφία τους (65%) οι Τσιγγάνοι είναι ανασφάλιστοι (Απορία). Εργαζόμενοι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ είναι το 10%, το 25% είναι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ ως άνεργοι μέσω ΟΑΕΔ (19-29 ετών) και ένας τσιγγάνος (που διαμένει στο Παναιτώλιο) είναι ασφαλισμένος στον ΟΑΕΕ.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: Η πλειονότητα των κατοίκων της περιοχής είναι καπνιστές και οι άντρες συνήθως καταναλώνουν αλκοόλ αλλά σε ελάχιστες περιπτώσεις αγγίζει τα όρια της εξάρτησης. Στην περιοχή δεν παρουσιάζονται

συχνά ψυχιατρικά προβλήματα και δεν έχουμε αντιληφθεί περιστατικά εξαρτήσεων από ναρκωτικές ουσίες.

2.1.1.1 Swot ανάλυση Δ. Ε. Δήμου Αγρινίου

Δημοτική Ενότητα Αγρινίου	
ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
• Αστικοδημοτική τακτοποίηση Πληθυσμού • Εύκολη πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες • Ύπαρξη ΑΦΜ από τους Ρομά • Υγειονομική Κάλυψη του μεγαλύτερου μέρους του πληθυσμού • Κάλυψη του παιδικού πληθυσμού σε εμβολιασμό • στο Αγρίνιο υλοποιείται το πρόγραμμα «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» από το Πανεπιστήμιο Πατρών	• Χαμηλά εισοδήματα κατοίκων συχνά κάτω από τα όρια της φτώχειας • Υψηλό ποσοστό ανεργίας • Μη ύπαρξη σταθερής εργασίας – Εποχικότητα & Μειωμένη επαγγελματική κινητικότητα • Μικρή πρόσβαση γυναικείου πληθυσμού στην αγορά εργασίας • Υψηλό ποσοστό αναλφαβητισμού ενηλίκων • Εξαιρετικά Κακές Συνθήκες Στέγασης - διαμονή πολλών οικογενειών σε μία οικία δίχως βασικές ανέσεις • Απουσία γυναικολογικού ελέγχου • Αδιαφορία για θέματα ατομικής υγιεινής • απόσταση ορισμένων δημοτικών σχολείων από τους οικισμούς ή/και καταυλισμούς
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
• Ευκαιρίες Χρηματοδότησης Δράσεων από Διαρθρωτικά Ταμεία • Λειτουργία του ΙΑΚ • Μικρή πληθυσμιακή κινητικότητα που δημιουργεί προϋποθέσεις εδραιοποίησης - ένταξης και κοινωνικής ενσωμάτωσης.	• Λίγες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη - εγκλωβισμός σε περιορισμένες παραδοσιακές επαγγελματικές ενασχολήσεις, λόγω έλλειψης ικανών επαγγελματικών δεξιοτήτων • Διαιώνιση του Αναλφαβητισμού

Δημοτική Ενότητα πρώην δήμου Θεσπιαίων	
ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
• Αστικοδημοτική τακτοποίηση Πληθυσμού • Εύκολη πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες • Ύπαρξη ΑΦΜ από τους Ρομά • Υγειονομική Κάλυψη του μεγαλύτερου μέρους του πληθυσμού • Ύπαρξη Δημοτικών και νηπιαγωγείων σε μικρή απόσταση από τους οικισμούς • στο Παναιτώλιο υλοποιούνται προγράμματα Εκπαίδευσης ενηλίκων σε ΣΔΕ	• Χαμηλά εισοδήματα κατοίκων συχνά κάτω από τα όρια της φτώχειας • Υψηλό ποσοστό ανεργίας • Μη ύπαρξη σταθερής εργασίας – Εποχικότητα & Μειωμένη επαγγελματική κινητικότητα • Παιδική εργασία (εκμετάλλευση) • Μικρή πρόσβαση γυναικείου πληθυσμού στην αγορά εργασίας • Υψηλό ποσοστό αναλφαβητισμού ενηλίκων • Εξαιρετικά κακές συνθήκες Στέγασης οικία δίχως βασικές ανέσεις • Απουσία γυναικολογικού ελέγχου • Αδιαφορία για θέματα ατομικής υγιεινής • Χαμηλό ποσοστό παιδικών εμβολιασμών
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
• Ευκαιρίες Χρηματοδότησης Δράσεων από Διαρθρωτικά Ταμεία • Λειτουργία του ΙΑΚ • Μικρή πληθυσμιακή κινητικότητα που δημιουργεί προϋποθέσεις εδραιοποίησης - ένταξης και κοινωνικής ενσωμάτωσης • Οργάνωση εταιρειών συλλογής υλικών ανακύκλωσης	• Λίγες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη - εγκλωβισμός σε περιορισμένες παραδοσιακές επαγγελματικές ενασχολήσεις, λόγω έλλειψης ικανών επαγγελματικών δεξιοτήτων • Διαιώνιση του Αναλφαβητισμού

2.1.2 Αποτύπωση υφιστάμενης κατάστασης οικισμών Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου

Ο Καλλικρατικός Δήμος Ι.Π. Μεσολογγίου αποτελείται από τους πρώην Καποδιστριακούς Δήμους Μεσολογγίου, Αιτωλικού και Οινιαδών. Εκτός από τους οικισμούς – καταυλισμούς Ταμπακαριά και πίσω από το γήπεδο της Δημοτικής Ενότητας Αιτωλικού υπάρχει και ένα μεγάλος αριθμός Ρομά που διαβιούν σε διάσπαρτες περιοχές εντός των ορίων του Δήμου. Υπολογίζεται περίπου σε 2950 άτομα επί του συνόλου των μόνιμων- εποχιακών και μετακινούμενων.

▪ Οικισμοί δημοτικής ενότητας Μεσολογγίου, Πόλη Μεσολογγίου

A) Ταμπακαριά – Άγιος Παύλος

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: 1300 άτομα

Οικογένειες : 200 Κατοικίες: 39 Μόνιμες κατοικίες και διπλάσιος αριθμός (80 Κατασκευές) σε παραπήγματα και λυόμενα. Στις μόνιμες κατοικίες έχουν αναπτυχθεί επεκτάσεις και ζουν ενιαία πολλές οικογένειες με συγγενικό δεσμό (πχ τρεις αδερφοί με πολλά τέκνα που μερικά έχουν παντρευτεί, έχουν τις γυναίκες τους μαζί και έχουν αποκτήσει και παιδιά. Υπάρχει τέτοια κατοικία όπου ζουν 40 περίπου άτομα)

Από ένα πρόχειρο έλεγχο σε πιστοποιητικά οικογενειακής κατάστασης προκύπτει ότι:

Ενήλικες: 674 Ανήλικοι: 371

Υπολογίζεται ότι είναι περισσότεροι, διότι ο έλεγχος των πιστοποιητικών έγινε μόνο σε επώνυμα – οικογένειες που ήταν γνωστές στον αρμόδιο υπάλληλο του Δημοτολογίου.

B) Περιοχή Κλείσοβας, οικισμός Ρομά στα όρια προστατευόμενης περιοχής με την συνθήκη RAMSAR, περιοχή από την οποία διέρχεται και ο νέος δρόμος που έγινε για να συνδέσει το ΤΕΙ Μεσολογγίου με την πόλη. Εκεί ζουν σε άθλιες

συνθήκες 15 οικογένειες 110 άτομα σε κοντέινερ στον ονομαζόμενο οικισμό Λυόμενα.

Γ) Περιοχή συνοικισμού – Μάνας- Αγίου Δημητρίου – Αργιλιάς περίπου 17 οικογένειες 120 άτομα μέσα στον αστικό ιστό της Πόλης Μεσολογγίου. Η εγκατάστασή τους εκεί έγινε με το πρόγραμμα χορήγησης στεγαστικής συνδρομής του Υπουργείου Εσωτερικών.

Δ) Τοπικό διαμέρισμα Αγίου Γεωργίου περιοχή Μπαλαμπανέικα

Μετά την πολιτική του Κράτους να δώσει δάνεια, προκειμένου να εγκατασταθούν σε κατοικίες ένας αριθμός τσιγγάνων διαβεί στα Μπαλαμπανέικα του Αγίου Γεωργίου περίπου 7 οικογένειες 50 άτομα.

Ε) Τοπικό διαμέρισμα Αγίου Θωμά περίπου 5 οικογένειες 35 άτομα σε κατοικίες. Η εγκατάστασή τους εκεί έγινε με το πρόγραμμα χορήγησης στεγαστικής συνδρομής του Υπουργείου Εσωτερικών.

ΣΤ) Τοπικό διαμέρισμα Ευηνοχωρίου περίπου 30 οικογένειες 200 άτομα σε κατοικίες. Η εγκατάστασή τους εκεί έγινε με το πρόγραμμα χορήγησης στεγαστικής συνδρομής του Υπουργείου Εσωτερικών.

Στο σύνολο Ρομά στο Μεσολόγγι από 1800 έως 2000 άτομα με τους εποχιακούς-μετακινούμενους.

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται κυρίως για μόνιμο, λιγότερο εποχιακό και ελάχιστο μετακινούμενο πληθυσμό.

Παρουσιάζεται αύξηση οικογενειών και ατόμων Ρομά από το 2008 έως 2012 περίπου 37% στις κάτωθι περιοχές: Ταμπακαριά, Κλείσοβα, Μπαλαμπανέικα Αγίου Γεωργίου, Άγιο Θωμά, Αργιλιά Μεσολογγίου, Άγιο Δημήτριο. Επίσης κατά τα έτη 2008 οι οικογένειες των Ρομά ήταν περίπου 200 και αριθμός ατόμων 1500 άτομα, ενώ το έτος 2012 αυξήθηκαν σε 274 οικογένειες και περίπου 1800 έως 2000 άτομα μαζί με τους μετακινούμενους, ποσοστό αύξησης πληθυσμού περίπου 33%.

1.ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των χαμηλών και κάτω του ορίου φτώχειας εισοδημάτων. Οι κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες ζωής τους είναι κακές, ιδιαίτερα τα τελευταία τρία χρόνια, διότι δεν εργάζονται και ζουν μόνο από τα επιδόματα πρόνοιας ή τα Επιδόματα Τριτέκνων και Πολυτέκνων. Πριν λίγα χρόνια αρκετοί εργάζονταν ατομικά στην συγκέντρωση άχρηστων σιδήρων, σήμερα έχουν μειωθεί σημαντικά.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Η πλειονότητα του πληθυσμού είναι τακτοποιημένα αστικοδημοτικά και είναι Δημότες του Δήμου Μεσολογγίου,

εκκρεμούν έγγραφές και μεταβολές σε άτομα μικρής ηλικίας (βρέφη) ή ανήλικων μητέρων.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις:

Μέσα στην ευρύτερη ομάδα των Ελλήνων Ρομά θα βρούμε διαφορές στο βαθμό κοινωνικής ενσωμάτωσης. Ένας βαθμός ενσωμάτωσης που ποικίλει από περιοχή σε περιοχή, εξαρτάται τόσο από την ίδια την ομάδα των Ρομά, όσο και από τη στάση των τοπικών αρχών και των τοπικών κοινωνιών. Έτσι, υπάρχουν Ρομά που έχουν μια σταθερή εργασία (ως μισθωτοί ή ως ελεύθεροι επαγγελματίες), μια μόνιμη στέγη, εντάσσουν τα παιδιά τους στο εκπαιδευτικό σύστημα και γενικά μπορούν να κάνουν χρήση των δημόσιων αγαθών. Από την άλλη πλευρά υπάρχουν Ρομά, οι οποίοι ζουν σε καταυλισμούς, με ιδιαίτερα υποβαθμισμένες συνθήκες διαβίωσης, δεν έχουν σταθερή εργασία και δεν έχουν πρόσβαση σε δημόσια αγαθά (εκπαίδευση, υγεία, απασχόληση). Στην πλειοψηφία τους αντιμετωπίζουν το πρόβλημα της προκατάληψης απέναντι στον τρόπο ζωής τους και τα στερεότυπα που τους έχουν σημαδέψει. Οι τελευταίοι, όμως, οι Ρομά των καταυλισμών, αντιμετωπίζουν άμεσα και τεράστια προβλήματα υγιεινής και αρκετές φορές ασφάλειας και επιβίωσης.

Γενικότερα όμως τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις στον ευρύτερο πληθυσμό της περιοχής έχουν ελαχιστοποιηθεί, οι Ρομά της περιοχής δεν αντιμετωπίζονται ιδιαίτερα με διακρίσεις από τον υπόλοιπο πληθυσμό και εξυπηρετούνται από τις δημόσιες υπηρεσίες ανάλογα με τις απαιτήσεις τους. Δυσκολία παρουσιάζεται στις συναλλαγές τους με τους άλλους κατοίκους, δηλαδή σε αγорές κλπ

Παιδική Εργασία: Δεν παρατηρείται παιδική εργασία, κυρίως επειδή κανένας δεν θα προσλάμβανε ανήλικο, αλλά παιδική επαιτεία και μικροκλοπές από καταστήματα και περίπτερα.

Ενδοοικογενειακή Βία: Η ενδοοικογενειακή βία εμφανίζεται σε σημαντικό ποσοστό με κύριες αιτίες, την μέθη, καυγάδες κ.λπ. που όμως σε ελάχιστες περιπτώσεις δίνεται συνέχεια σε αστυνομία και δικαστήρια.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα και παρατηρείται συλλογικότητα τόσο οργάνωσης, όσο και συμμετοχής καθώς συμπεριλαμβάνονται και ως υποψήφιοι σε δημοτικούς συνδυασμούς. Το ίδιο γίνεται και στις εθνικές εκλογές με ιδιαίτερη προτίμηση σε διάφορους υποψήφιους.

2.ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού- -Αστικό Περιβάλλον:

A. Ο οικισμός Ταμπακαριά βρίσκεται στα Νοτιοανατολικά του Δήμου. Ιδρύθηκε το έτος 1965 από τον Εθνικό Οργανισμό Πρόνοιας για αστέγους, όπου συμπεριλήφθηκαν και αρχικά πέντε οικογένειες Ρομά. Στη συνέχεια υπήρξε σταδιακή αποχώρηση των άλλων κατοίκων και εισδοχή νέων οικογενειών Ρομά, οι οποίες μαζί με τους πολυπληθείς απογόνους των πρώτων οικογενειών δίνουν την πλειοψηφία του οικισμού, καθώς και τον ιδιαίτερο χαρακτήρα. Υπάρχει σχέδιο πόλης, υπάρχει εκκλησία, Νηπιαγωγείο, Δημοτικό Σχολείο Βρεφονηπιακός Σταθμός, Βρίσκεται κοντά στο Νοσοκομείο, διαθέτει Πλατεία και τα σπίτια τους είναι ιδιόκτητα παραχωρημένα από την Πρόνοια ή αγορασμένα με το πρόγραμμα στεγαστικής συνδρομής του Υπουργείου Εσωτερικών. Φτάνει κανείς εύκολα από την οδό Ναυπάκτου που συνδέει τον εθνικό δρόμο με την πόλη, με διαμορφωμένους δρόμους και με ασφαλτό. Στα σπίτια υπάρχει ύδρευση και αποχέτευση, ηλεκτροφωτισμός και γίνεται η αποκομιδή απορριμμάτων.

Τύπος Κατοικιών: Οι κατοικίες είναι οι περισσότερες κτισμένες με φέροντα οργανισμό, αλλά υπάρχουν και πολλά πρόχειρα παραπήγματα και λυόμενα δίπλα από αυτές. Μετρήθηκαν 39 μόνιμες κατοικίες, αλλά υπάρχει και ένας διπλάσιος αριθμός παραπηγμάτων ακριβώς δίπλα στις μόνιμες κατοικίες.

Δίκτυα υποδομών: Ο οικισμός καλύπτεται από όλα τα δίκτυα κοινής ωφελείας, δηλαδή ύδρευση, αποχέτευση, ηλεκτρισμός, τηλέφωνο σταθερό και κινητό.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και γίνεται τακτικά η αποκομιδή τους.

B. Στα υπόλοιπα τοπικά διαμερίσματα έχουν κατοικίες εντός οικισμού και έχουν την ίδια εξυπηρέτηση με τους άλλους κατοίκους σε όλες τις υποδομές και υπηρεσίες.

3.ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Η κύρια ενασχόληση των Ρομά επικεντρώνεται στην μουσική παράδοση, με συμμετοχή σε μουσικές κομπανίες σε ατομικές ή κοινωνικές εκδηλώσεις, καθώς στο πλανόδιο εμπόριο και αυτό της ανακύκλωσης (παλιατζήδες), η οποία όμως ασκείται κυρίως σε καθεστώς ημιπαρανομίας, χωρίς τις απαιτούμενες αδειοδοτήσεις.

Ανεργία: Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΑΕΔ Μεσολογγίου σας παραθέτουμε τα στοιχεία ανεργίας ανά ηλικιακή ομάδα, μήνες ανεργίας, κωδικό ειδικότητας και επίπεδο εκπαίδευσης.

ΗΛΙΚΙΑ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
01.....έως 18 ετών	0	1	1

02.....19-25 ετών	11	27	38
03.....26-35 ετών	7	29	36
04.....36-45 ετών	4	7	11
05.....46-55 ετών	1	3	4
06.....56 ετών και άνω	0	5	5
Σύνολο αναφοράς:	23	72	95

ΑΝΕΡΓΙΑ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
01..... έως 3 μήνες	4	17	21
02.... 3 έως 6 μήνες	4	9	13
03.... 6 έως 12 μήνες	4	17	21
04....12 και άνω μήνες	11	29	40
Σύνολα αναφοράς	23	72	95

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
Ανειδίκευτοι Εργάτες, Χειρωνακτες και μικροεπαγγελματίες	21	69	90
Ανειδίκευτου Εργάτες Ορυχείων, κατασκευών, μεταποιήσεις και μεταφορών	1	0	1
Ανιδείκευτου αγρεργάτες, αλιεργάτες και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	1	1	2
Πλανόδιοι πωλητές, οικιακοί βοηθοί Κ.Π.Α.Ε.	0	2	2
Σύνολα αναφοράς:	23	72	95

ΕΠ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
Α' θμια Εκπαίδευση	3	1	4
Χωρίς Εκπαίδευση	20	71	91
Σύνολα αναφοράς	23	72	95

Η ανεργία είναι το κύριο χαρακτηριστικό της ομάδας και ανέρχεται περίπου στο 60%. Μεγάλο μέρος των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα, και ελάχιστα μέλη των κοινοτήτων κάνουν χρήση των υπηρεσιών του ΟΑΕΔ, ιδίως αυτά που έχουν μερική ή περιοδική απασχόληση και γράφονται ύστερα από προτροπή των εργοδοτών τους, ώστε να ωφελούνται από προγράμματα επιδότησης της απασχόλησης του ΟΑΕΔ ή για να προσλαμβάνονται εποχιακά από τον Δήμο και τις δημοτικές επιχειρήσεις σε ανειδίκευτες εργασίες (οδοκαθαριστές, αποκομιδή απορριμάτων κλπ)

Οικονομική Τακτοποίηση: Οι Ρομά δεν χαρακτηρίζονται για την τυπικότητα και τη συνέπεια όσον αφορά στις οικονομικές, φορολογικές και ασφαλιστικές τους υποχρεώσεις. Η πλειονότητα υποβάλλει φορολογική δήλωση με την κατάσταση να βελτιώνεται κάθε χρόνο, κυρίως για λόγους απόκτησης ασφάλισης απόρων και λήψης επιδομάτων. Επίσης έχει παρατηρηθεί πολλές περιπτώσεις που έχουν υποβάλλει δηλώσεις για λειτουργία επιχείρησης με σκοπό να αποκτήσουν φορτηγό αυτοκίνητο και στην πορεία διέκοψαν τις υποχρεώσεις με αποτέλεσμα να μην έχουν ασφαλιστική και φορολογική ενημερότητα.

Γυναικεία Απασχόληση: Οι γυναίκες Ρομά ασχολούνται αποκλειστικά με την οικογένεια και σε ελάχιστες περιπτώσεις εργάζονται εποχιακά, κυρίως δε βοηθούν τους άνδρες τους στο εμπόριο.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Απουσιάζει η ύπαρξη μόνιμης επιχειρηματικής κίνησης, διότι ακόμη δεν υπάρχει η εμπιστοσύνη ότι θα εκπληρώνουν τις οικονομικές τους υποχρεώσεις, πχ πληρωμή ενοικίου, περιορίζεται στο πλανόδιο εμπόριο, ενώ ταυτόχρονα δεν υπάρχουν ιδιαίτερες ευκαιρίες για επαγγελματική απασχόληση και εξέλιξη, διότι λείπουν και τα προσόντα και τα εφόδια. Γι' αυτό προτιμούν την πλανόδια απασχόληση, επειδή οι απαιτήσεις εκεί είναι ελάχιστες. Αρκεί να έχουν ένα ημιφορτηγό αυτοκίνητο και να τους δώσει ή να αποκτήσουν το εμπόρευμα, κυρίως από φρούτα και λαχανικά μέχρι ρούχα και οικιακά είδη.

4.ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Ο αναλφαβητισμός χαρακτηρίζει σχεδόν το σύνολο του πληθυσμού, ενώ λίγοι Ρομά έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση.

A/Βαθμια Εκπαίδευση	Εγγραφές 2012	Εγγραφές 2011
Ειδικό σχολείο Μεσολογγίου	10	7
2 ^ο Δημοτικό σχολείο	4	4
5 ^ο Δημοτικό σχολείο	31	39
Δημοτικό Σχολείο Άγιος Θωμάς	4	3
6 ^ο Δημοτικό Σχολείο	12	12
4 ^ο Δημοτικό Σχολείο	6	41
Δημοτικό Σχολείο Ευηνοχωρίου	5	8
3 ^ο Δημοτικό Σχολείο	30	41
ΣΥΝΟΛΟ	102	155

Δ/βάθμια Εκπαίδευση Έτος 2012	Α' τάξη	Β' τάξη	Γ' τάξη	Σύνολα
1 ^ο Γυμνάσιο Μεσολογγίου	9	3	-	12
2 ^ο Γυμνάσιο Μεσολογγίου	1	1	1	3
Εσπερινό Γυμνάσιο Μεσολογγίου	8	-	-	8
ΕΠΑΛ Μεσολογγίου	-	2	-	2

Στοιχεία Α' & Β' Εκπαίδευσης Δ/νση Αιτ/νίας.

Μαθητική Διαρροή: Σε ότι αφορά την Α/βάθμια και Β/βάθμια Εκπαίδευση, οι Ρομά εγγράφουν τα παιδιά τους στο Δημοτικό Σχολείο, αλλά στην πορεία το εγκαταλείπουν και σύμφωνα με τα ανωτέρω στοιχεία διαφαίνεται ότι τα περισσότερα παιδιά γράφονται στις τρεις πρώτες τάξεις του Δημοτικού, και δεν προχωρούν, με αποτέλεσμα να μην ολοκληρώνουν την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση με δική τους κυρίως ευθύνη, διότι αντιμετωπίζονται ισότιμα από το εκπαιδευτικό προσωπικό. Αυτό οφείλεται και στο γεγονός ότι κανείς που να έχει τελειώσει οποιαδήποτε βαθμίδα εκπαίδευσης δεν ωφελήθηκε από αυτή. Δηλαδή αν υπήρχε ένα παράδειγμα που ένας Ρομά αποκαταστάθηκε επαγγελματικά από την απόκτηση ενός τυπικού προσόντος της εκπαίδευσης, πχ απολυτήριο Γυμνασίου, θα παρείχε το κίνητρο να δοκιμάσουν και άλλοι την προσπάθεια

αυτή. Ακόμη και το γεγονός ότι η εγκατάλειψη της εκπαίδευσης τους εμποδίζει να αποκτήσουν άλλα διπλώματα όπως της οδήγησης, η ανοχή των αρχών σε τέτοια φαινόμενα αποτελεί και αυτό αιτία εγκατάλειψης της εκπαίδευσης.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Υπάρχει Βρεφονηπιακός Σταθμός, που λειτουργεί με την φροντίδα του Δήμου, Νηπιαγωγείο, Δημοτικό Σχολείο. Τα παιδιά των Ρομά φοιτούν στις ίδιες αίθουσες και εντάσσονται στις ίδιες σχολικές τάξεις με τα παιδιά μη Ρομά. Η αντιμετώπιση των παιδιών Ρομά από τους εκπαιδευτικούς είναι ισότιμη με τα άλλα παιδιά.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: Στο 3^ο Δημοτικό Σχολείο λειτουργεί τμήμα ένταξης.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Έχουν διενεργηθεί κατά το παρελθόν προγράμματα κατάρτισης από την ΝΕΛΕ Μεσολογγίου.

5.ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: Στο Μεσολόγγι λειτουργεί Νοσοκομείο όπου μπορούν να έχουν καθημερινή πρόσβαση σε αυτό, καθώς και στα άλλα νοσηλευτικά ιδρύματα, όπως πανεπιστημιακό Πάτρας, όπου παραπέμπονται όταν το απαιτεί η νοσηλεία και η περίθαλψη, όπως γίνεται και για κάθε άλλη περίπτωση.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Είναι συνηθισμένο να βλέπουμε οικογένειες αθίγγανων να διαβιούν σε λυόμενα και παράγκες, εγκαταλελειμμένα σπίτια ακόμα και σε φορτηγά διαμορφωμένα σε κατοικίες με τον απαραίτητο υποτυπώδη εξοπλισμό. Το συνηθέστερο φαινόμενο είναι οι αθίγγανοι να ζουν χωρίς τις βασικές παροχές σε ρεύμα και νερό και με ελλιπή αποχετευτικό σύστημα. Οι συχνές μετακινήσεις, οι άσχημες συνθήκες υγιεινής, η μη τήρηση του προγράμματος εμβολίων των παιδιών, η απουσία ασφαλιστικής κάλυψης και η έλλειψη μιας σχεδιασμένης, βάσει διαχείρισης των ιδιαιτεροτήτων της συγκεκριμένης πληθυσμιακής ομάδας, κρατικής μέριμνας έχουν ως αποτέλεσμα, όπως ο ίδιος πληθυσμός αναφέρει, μια μεγάλη μερίδα του πληθυσμού και κυρίως τα παιδιά να πάσχουν από διάφορα νοσήματα, αναπνευστικά και καρδιολογικά προβλήματα.

Υγειονομική Ασφάλιση: Κύρια υγειονομική ασφάλιση για τους Ρομά θεωρείται η Πρόνοια. Υπάρχει ένα ποσοστό που έχει ασφάλιση ΙΚΑ, αλλά πρόκειται κυρίως για ανέργους ηλικίας 18-29 ετών, οι οποίοι βάσει νόμου καλύπτονται ιατροφαρμακευτικά από το ΙΚΑ μέσω κάρτας ανεργίας ΟΑΕΔ. Απομένει ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό που περιλαμβάνει τους ανασφάλιστους και τις αδιευκρίνιστες περιπτώσεις. Πρέπει να αναφερθεί ότι ένα ποσοστό 60% περίπου κάνει χρήση των ευεργετικών διατάξεων περί ανασφαλίστων και τους έχουν χορηγηθεί βιβλιάρια περίθαλψης απόρων.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: Παρουσιάζεται σημαντικός αριθμός ατόμων με συμπτώματα ψυχονευρωτικών διαταραχών στην υγεία τους – κατάθλιψη, αγχώδη διαταραχή, νευρολογικά νοσήματα- καθώς και ροπή προς εξαρτήσεις από ναρκωτικές ουσίες. Παρατηρείται κυρίως στις μεγαλύτερες ηλικίες ροπή προς το αλκοόλ που ενδεχομένως να καταγράφονται μόνο για την χορήγηση των προνοιακών επιδομάτων.

▪ **Οικισμοί δημοτικής ενότητας Αιτωλικού**

Οι ανθρώπινες σχέσεις μεταξύ Ρομά και μη, είναι οριακές. Οι κλοπές, οι επιθέσεις σε ηλικιωμένους, ή ηχορύπανση, ή ρύπανση από την καύση λάστιχων και καλωδίων και γενικά, η παραβατικότητα των Ρομά, είναι καθημερινή. Πριν λίγο καιρό δημιουργήθηκαν σοβαρά επεισόδια με πυροβολισμούς και τραυματισμούς ατόμων, που απασχόλησαν και την κοινή γνώμη. Τα στοιχεία καταγραφής για τους Ρομά που κατοικούν στην δημοτική ενότητα Αιτωλικού σε οικισμούς της περιοχής αναφοράς παρατίθενται όπως παρακάτω:

Α) πίσω από το γήπεδο Αιτωλικού

Οικογένειες: πλήθος 23 και συνολικά 172 άτομα μισοί σε μόνιμες κατοικίες και οι άλλοι μισοί σε πρόχειρα παραπήγματα. Αριθμός λυόμενων & οικιών σύνολο 31

Β) Β3 αντλιοστάσιο :

Οικογένειες: πλήθος 30 και συνολικά 200 άτομα, ζουν σε παραπήγματα χωρίς τις απαραίτητες υποδομές ύδρευσης και αποχέτευσης. Επιβαρύνουν συνεχώς την λιμνοθάλασσα με απορρίμματα. Αριθμός λυόμενων 24 που αυξομειώνεται εποχιακά.

Γ) κατά μήκος την οδού Κ. Λάσκαρη ζουν 30 οικογένειες μόνιμοι σε καλύτερες συνθήκες, συμβιών με τους κατοίκους γενικά καλά. **Άτομα 150** περίπου 27 κατοικίες.

Δ) Δίπλα από το Κέντρο Υγείας και περί αυτού ζουν **5 οικογένειες 40 άτομα.** Αριθμός λυόμενων 28 που αυξομειώνεται εποχιακά.

Ε) Διάσπαρτοι σε άλλους χώρους της Δημοτικής Ενότητας Αιτωλικού όπως **Μπούζα 25 οικογένειες 150 άτομα, Φοινικιά και Άγιος Ιωάννης 18 οικογένειες ,110 άτομα** Αριθμός λυόμενων (Άγιος Ιωάννης 3 λυόμενα, Φοινικιά 15) Σύνολο 18 που αυξομειώνεται εποχιακά.

Σύνολο ατόμων Ρομά Δημοτικής Ενότητας Αιτωλικού έως 800 άτομα με τους εποχιακούς μετακινούμενους.

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται και για μόνιμο και εποχιακό και μετακινούμενο πληθυσμό.

Στη Δημοτική Ενότητα Αιτωλικού παρουσιάζεται αύξηση οικογενειών και ατόμων Ρομά από το 2008 έως 2012 περίπου 65% στις κάτωθι περιοχές: πίσω από το γήπεδο, στο Β3 αντλιοστάσιο, κατά μήκος της οδού Λάσκαρη, δίπλα στο Κέντρο Υγείας, στην Μπούζα στην Φοινικιά και στον Άγιο Ιωάννη. Επίσης κατά τα έτη 2008 οι οικογένειες των Ρομά ήταν περίπου 70 με 350 άτομα, ενώ το έτος 2012 αυξήθηκαν σε 121 οικογένειες και περίπου 800 άτομα μαζί με τους μετακινούμενους, περίπου αύξηση 28% σε πληθυσμό.

1.ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των χαμηλών και κάτω του ορίου φτώχειας εισοδημάτων. Οι κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες ζωής τους είναι κακές, διότι δεν εργάζονται και ζουν μόνο από τα επιδόματα πρόνοιας ή τα Επιδόματα Τριτέκνων και Πολυτέκνων. Πριν λίγα χρόνια αρκετοί εργάζονταν ατομικά στην συγκέντρωση άχρηστων σιδήρων, σήμερα έχουν μειωθεί σημαντικά.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Η πλειονότητα του πληθυσμού είναι τακτοποιημένη αστικοδημοτικά και είναι Δημότες του Δήμου Μεσολογγίου, Δημοτική Ενότητα Αιτωλικού, εκκρεμούν έγγραφές και μεταβολές σε άτομα μικρής ηλικίας (βρέφη) ή ανήλικων μητέρων.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Μέσα στην ευρύτερη ομάδα των Ελλήνων Ρομά θα βρούμε διαφορές στο βαθμό κοινωνικής ενσωμάτωσης. Ένας βαθμός ενσωμάτωσης που ποικίλει από περιοχή σε περιοχή, εξαρτάται τόσο από την ίδια την ομάδα των Ρομά, όσο και από τη στάση των τοπικών αρχών και των τοπικών κοινωνιών. Έτσι, υπάρχουν Ρομά που έχουν μια σταθερή εργασία (ως μισθωτοί ή ως ελεύθεροι επαγγελματίες), μια μόνιμη στέγη, εντάσσουν τα παιδιά τους στο εκπαιδευτικό σύστημα και γενικά μπορούν να κάνουν χρήση των δημόσιων αγαθών. Από την άλλη πλευρά υπάρχουν Ρομά, οι οποίοι ζουν σε καταυλισμούς, με ιδιαίτερα υποβαθμισμένες συνθήκες διαβίωσης, δεν έχουν σταθερή εργασία και δεν έχουν πρόσβαση σε δημόσια αγαθά (εκπαίδευση, υγεία, απασχόληση). Στην πλειοψηφία τους αντιμετωπίζουν το πρόβλημα της προκατάληψης απέναντι στον τρόπο ζωής τους και τα στερεότυπα που τους έχουν σημαδέψει. Οι τελευταίοι, όμως, οι Ρομά των καταυλισμών, αντιμετωπίζουν άμεσα και τεράστια προβλήματα υγιεινής και αρκετές φορές ασφάλειας και επιβίωσης.

Γενικότερα όμως τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις στον ευρύτερο πληθυσμό της περιοχής έχουν αμβλυνθεί, οι Ρομά της περιοχής δεν αντιμετωπίζονται ιδιαίτερα με διακρίσεις από τον υπόλοιπο πληθυσμό και εξυπηρετούνται από τις

δημόσιες υπηρεσίες ανάλογα με τις απαιτήσεις τους. Μεγάλη δυσκολία παρουσιάζεται στις συναλλαγές τους με τους άλλους κατοίκους , δηλαδή σε αγορές κλπ και τα φαινόμενα αυτά εντείνονται στους εποχιακούς και τους μετακινούμενους Ρομά.

Παιδική Εργασία: Δεν παρατηρείται παιδική εργασία, διότι κανείς εργοδότης δεν θα προσλάμβανε ανήλικο. Η παιδική εργασία παρατηρείται από τον εξαναγκασμό τους από τους γονείς τους στις δουλειές που κάνουν, είτε είναι εμπόριο, είτε είναι συγκέντρωση άχρηστων συσκευών και σιδήρων. Παρατηρείται επίσης παιδική επαιτεία και μικροκλοπές.

Ενδοοικογενειακή Βία: Η ενδοοικογενειακή βία εμφανίζεται σε σημαντικό ποσοστό με κύριες αιτίες, την μέθη, καυγάδες κ.λπ. σε μη καταγεγραμμένες περιπτώσεις, επειδή δεν δίνεται συνέχεια στην Αστυνομία ή στα δικαστήρια.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα και παρατηρείται συλλογικότητα συμμετοχής καθώς συμπεριλαμβάνονται και ως υποψήφιοι σε δημοτικούς συνδυασμούς.

2.ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού- -Αστικό Περιβάλλον:

Α. Στη Δημοτική Ενότητα Αιτωλικού κατά μήκος της οδού Λάσκαρη , είναι μέσα στον πολεοδομικό ιστό της πόλης . Έχουν σχέδιο πόλης και βασικές υποδομές, υπάρχει εκκλησία Νηπιαγωγείο, Δημοτικό Σχολείο, Γυμνάσιο, Λύκειο. Βρίσκονται κοντά στο Κέντρο Υγείας Αιτωλικού.

Β. Στην Δημοτική Ενότητα Αιτωλικού και πίσω από το Γήπεδο η περιοχή είναι εκτός σχεδίου πόλης, έχουν ιδιόκτητα οικόπεδα, αλλά και καταπατημένα δημόσια, χωρίς αποχέτευση κοντά στις Β΄ Εργατικές Κατοικίες και στο Κέντρο Υγείας Αιτωλικού.

Γ. Στο Β3 Αντλιοστάσιο: 30 οικογένειες μένουν σε καταπατημένη έκταση του Δημοσίου και επιβαρύνουν την λιμνοθάλασσα με τα απόβλητά τους και πρέπει όσοι δεν πήραν δάνεια από το Κράτος να μεταφερθούν στο χώρο μετεγκατάστασης τσιγγάνων στη Θέση Αγγινάρα Αιτωλικού. Όσοι έλαβαν δάνεια θα πρέπει να μετοικήσουν στις οικίες που αγόρασαν.

Τύπος Κατοικιών: Οι κατοικίες είναι οι περισσότερες κτισμένες με φέροντα οργανισμό, αλλά υπάρχουν και πολλά παραπήγματα και λυόμενα δίπλα από αυτά.

Δίκτυα υποδομών: Ο οικισμός καλύπτεται από δίκτυο ύδρευσης, τηλέφωνο και ηλεκτρισμού εκτός από την περιοχή του καταυλισμού του αντλιοστασίου,

όπου λείπουν οι υποδομές κοινής ωφελείας. Εκεί παρατηρούνται παράνομες συνδέσεις ηλεκτρισμού με επικίνδυνες συνέπειες και κάθε τόσο γίνονται αυτοψίες από συνεργεία και αποκαθίσταται τους.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στις περιοχές εντός οικισμού υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και γίνεται η αποκομιδή, ενώ στην περιοχή του αντλιοστασίου, αν και έχουν τοποθετηθεί κάδοι απορριμμάτων εξωτερικά, έχουν συνηθίσει να πετούν τα σκουπίδια την λιμνοθάλασσα και να επιβαρύνουν το ρυπαντικό φορτίο.

3.ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Η κύρια ενασχόληση των Ρομά επικεντρώνεται στην μουσική παράδοση, με συμμετοχή σε μουσικές κομπανίες σε ατομικές ή κοινωνικές εκδηλώσεις, καθώς στο πλανόδιο εμπόριο και αυτό της ανακύκλωσης (παλιατζήδες), η οποία όμως ασκείται κυρίως σε καθεστώς ημιπαρανομίας, χωρίς τις απαιτούμενες αδειοδοτήσεις.

Ανεργία: Η ανεργία είναι το κύριο χαρακτηριστικό της ομάδας και ανέρχεται στο 70%. Μεγάλο μέρος των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα, και ελάχιστα μέλη των κοινοτήτων κάνουν χρήση των υπηρεσιών του ΟΑΕΔ

Οικονομική Τακτοποίηση: Οι Ρομά δεν χαρακτηρίζονται για την τυπικότητα και τη συνέπεια όσον αφορά στις οικονομικές, φορολογικές και ασφαλιστικές τους υποχρεώσεις. Η πλειονότητα υποβάλλει φορολογική δήλωση με την κατάσταση να βελτιώνεται κάθε χρόνο, κυρίως για λόγους απόκτησης ασφάλισης απόρων και λήψης επιδομάτων. Επίσης έχει παρατηρηθεί πολλές περιπτώσεις που έχουν υποβάλλει δηλώσεις για λειτουργία επιχείρησης με σκοπό να αποκτήσουν φορτηγό αυτοκίνητο και στην πορεία διέκοψαν τις υποχρεώσεις με αποτέλεσμα να μην έχουν ασφαλιστική και φορολογική ενημερότητα.

Γυναικεία Απασχόληση: Οι γυναίκες Ρομά ασχολούνται αποκλειστικά με την οικογένεια και σε ελάχιστες περιπτώσεις εργάζονται εποχιακά, κυρίως δε βοηθούν τους άνδρες τους στο εμπόριο.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Απουσιάζει η ύπαρξη μόνιμης επιχειρηματικής κίνησης, διότι ακόμη δεν υπάρχει η εμπιστοσύνη ότι θα εκπληρώνουν τις οικονομικές τους υποχρεώσεις, πχ πληρωμή ενοικίου, περιορίζεται στο πλανόδιο εμπόριο, ενώ ταυτόχρονα δεν υπάρχουν ιδιαίτερες ευκαιρίες για επαγγελματική απασχόληση και εξέλιξη, διότι λείπουν και τα προσόντα και τα εφόδια. Γι' αυτό προτιμούν την πλανόδια απασχόληση, επειδή οι απαιτήσεις εκεί είναι ελάχιστες. Αρκεί να έχουν ένα ημιφορτηγό αυτοκίνητο και να τους δώσει ή να αποκτήσουν το εμπόρευμα, κυρίως από φρούτα και λαχανικά μέχρι ρούχα και οικιακά είδη.

4.ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Ο αναλφαβητισμός χαρακτηρίζει σχεδόν το σύνολο του πληθυσμού, ενώ λίγοι Ρομά έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Α/Βαθμια Εκπαίδευση	Εγγραφές 2012	Εγγραφές 2011
1 ^ο Δημοτικό Σχολείο	19	27
2 ^ο Δημοτικό σχολείο	29	31
3 ^ο Δημοτικό σχολείο προκαταρκτική ειδικού σχολείου	20	17
ΣΥΝΟΛΟ	68	75

Δ/βάθμια Εκπαίδευση Έτος 2012	Α' τάξη	Β' τάξη	Γ' τάξη	Σύνολα
Γυμνάσιο Αιτωλικού	7	1	-	8

Στοιχεία Α' & Β' Εκπαίδευσης Δ/νσης Αιτ/νίας.

Μαθητική Διαρροή: Σε ό,τι αφορά την Α/βάθμια και Β/βάθμια Εκπαίδευση, οι Ρομά εγγράφουν τα παιδιά τους στο Δημοτικό Σχολείο, αλλά στην πορεία το εγκαταλείπουν και σύμφωνα με τα ανωτέρω στοιχεία διαφαίνεται ότι τα περισσότερα παιδιά γράφονται στις τρεις πρώτες τάξεις του Δημοτικού, και δεν προχωρούν, με αποτέλεσμα να μην ολοκληρώνουν την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Υπάρχει παιδικός σταθμός, που λειτουργεί με την φροντίδα του Δήμου, Νηπιαγωγείο, Δημοτικό Σχολείο. Τα παιδιά των Ρομά φοιτούν στις ίδιες αίθουσες και εντάσσονται στις ίδιες σχολικές τάξεις με τα παιδιά μη Ρομά. Η αντιμετώπιση των παιδιών Ρομά από τους εκπαιδευτικούς είναι ισότιμη με τα άλλα παιδιά.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: Στο 3 Δημοτικό Σχολείο λειτουργεί τμήμα ένταξης.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Έχουν διενεργηθεί κατά το παρελθόν προγράμματα κατάρτισης από την ΝΕΛΕ Μεσολογγίου.

5.ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: Υπάρχει Κέντρο Υγείας και στο κοντινό Μεσολόγγι λειτουργεί Νοσοκομείο, όπου μπορούν να έχουν καθημερινή πρόσβαση και στα δύο για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και νοσηλεία , όταν χρειάζεται.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας:: Είναι συνηθισμένο να βλέπουμε οικογένειες αθίγγανων να διαβιούν σε λυόμενα και παράγκες, εγκαταλελειμμένα σπίτια ακόμα και σε φορτηγά διαμορφωμένα σε κατοικίες με τον απαραίτητο υποτυπώδη εξοπλισμό. Το συνηθέστερο φαινόμενο είναι οι αθίγγανοι να ζουν χωρίς τις βασικές παροχές σε ρεύμα και νερό και με ελλιπή αποχετευτικό σύστημα. Οι συχνές μετακινήσεις, οι άσχημες συνθήκες υγιεινής, η μη τήρηση του προγράμματος εμβολίων των παιδιών, η απουσία ασφαλιστικής κάλυψης και η έλλειψη μιας σχεδιασμένης, βάση διαχείρισης των ιδιαιτεροτήτων της συγκεκριμένης πληθυσμιακής ομάδας, κρατικής μέριμνας έχουν ως αποτέλεσμα, όπως ο ίδιος πληθυσμός αναφέρει, μια μεγάλη μερίδα του πληθυσμού και κυρίως τα παιδιά να πάσχουν από διάφορα νοσήματα, αναπνευστικά και καρδιολογικά προβλήματα.

Υγειονομική Ασφάλιση: Κύρια υγειονομική ασφάλιση για τους Ρομά θεωρείται η Πρόνοια. Υπάρχει ένα ποσοστό που έχει ασφάλιση ΙΚΑ, αλλά πρόκειται κυρίως για ανέργους ηλικίας 18-29 ετών, οι οποίοι βάσει νόμου καλύπτονται ιατροφαρμακευτικά από το ΙΚΑ μέσω κάρτας ανεργίας ΟΑΕΔ. Απομένει ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό που περιλαμβάνει τους ανασφάλιστους και τις αδιευκρίνιστες περιπτώσεις. Πρέπει να αναφερθεί ότι ένα ποσοστό 60 % περίπου κάνει χρήση των ευεργετικών διατάξεων περί ανασφαλιστών και τους έχουν χορηγηθεί βιβλιάρια περίθαλψης απόρων.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: Παρουσιάζεται σημαντικός αριθμός ατόμων με συμπτώματα ψυχονευρωτικών διαταραχών στην υγεία τους – κατάθλιψη, αγχώδη διαταραχή, νευρολογικά νοσήματα- καθώς και ροπή προς εξαρτήσεις από ναρκωτικές ουσίες. Παρατηρείται κυρίως στις μεγαλύτερες ηλικίες ροπή προς το αλκοόλ που ενδεχομένως να καταγράφονται μόνο για την χορήγηση των προνοιακών επιδομάτων.

▪ **Οικισμοί δημοτικής ενότητας Οινιαδών**

Ο οικισμός βρίσκεται δυτικά του οικισμού Μαγούλας Νεοχωρίου.

Διαβιούν **20 οικογένειες και συνολικά 150 άτομα** με τους εποχιακούς μετακινούμενους, οι μισοί σε παραπήγματα και οι άλλοι μισοί σε σπίτια στην **περιοχή Μαγούλα.**

Στη Δημοτική Ενότητα Οινιαδών στην περιοχή Μαγούλα Νεοχωρίου, δεν παρουσιάζεται αύξηση οικογενειών σχέση με τα έτη 2008-2012, αλλά αυτό που εντοπίζεται είναι η αύξηση των ατόμων μαζί με τους μετακινούμενους Ρομά. Το 2008 καταγράφηκαν 22 οικογένειες με 128 άτομα και το 2012 κατεγράφησαν 20 οικογένειες με 150 άτομα, ποσοστό αύξησης πληθυσμού περίπου 17% .

Έχουν νερό στα σπίτια, όμως είναι χωρίς αποχέτευση

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται και για μόνιμο και εποχιακό και μετακινούμενο πληθυσμό.

1.ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των χαμηλών και κάτω του ορίου φτώχειας εισοδημάτων. Οι κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες ζωής τους είναι κακές, διότι δεν εργάζονται και ζουν μόνο από τα επιδόματα πρόνοιας ή τα Επιδόματα Τριτέκνων και Πολυτέκνων. Πριν λίγα χρόνια αρκετοί εργάζονταν ατομικά στην συγκέντρωση άχρηστων σιδήρων, σήμερα έχουν μειωθεί σημαντικά .

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Η πλειονότητα του πληθυσμού είναι τακτοποιημένη αστικοδημοτικά και είναι Δημότες του Δήμου Μεσολογγίου και εκκρεμούν έγγραφές και μεταβολές σε άτομα μικρής ηλικίας (βρέφη) ή ανήλικων μητέρων.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Μέσα στην ευρύτερη ομάδα των Ελλήνων Ρομά θα βρούμε διαφορές στο βαθμό κοινωνικής ενσωμάτωσης. Ένας βαθμός ενσωμάτωσης που ποικίλει από περιοχή σε περιοχή, εξαρτάται τόσο από την ίδια την ομάδα των Ρομά, όσο και από τη στάση των τοπικών αρχών και των τοπικών κοινωνιών. Έτσι, υπάρχουν Ρομά που έχουν μια σταθερή εργασία (ως μισθωτοί ή ως ελεύθεροι επαγγελματίες), μια μόνιμη στέγη, εντάσσουν τα παιδιά τους στο εκπαιδευτικό σύστημα και γενικά μπορούν να κάνουν χρήση των δημόσιων αγαθών. Από την άλλη πλευρά υπάρχουν Ρομά, οι οποίοι ζουν σε καταυλισμούς, με ιδιαίτερα υποβαθμισμένες συνθήκες διαβίωσης, δεν έχουν σταθερή εργασία και δεν έχουν πρόσβαση σε δημόσια αγαθά (εκπαίδευση, υγεία, απασχόληση). Στην πλειοψηφία τους αντιμετωπίζουν το πρόβλημα της προκατάληψης απέναντι στον τρόπο ζωής τους και τα στερεότυπα που τους έχουν σημαδέψει. Οι τελευταίοι, όμως, οι Ρομά των καταυλισμών, αντιμετωπίζουν άμεσα και τεράστια προβλήματα υγιεινής και αρκετές φορές ασφάλειας και επιβίωσης. Μεγάλη δυσκολία παρουσιάζεται στις συναλλαγές τους με τους άλλους κατοίκους, δηλαδή σε αγορές κλπ και τα φαινόμενα αυτά εντείνονται στους εποχιακούς και τους μετακινούμενους Ρομά.

Παιδική Εργασία: Δεν παρατηρείται παιδική εργασία, διότι κανείς εργοδότης δεν θα προσλάμβανε ανήλικο. Η παιδική εργασία παρατηρείται από τον εξαναγκασμό τους από τους γονείς τους στις δουλειές που κάνουν, είτε είναι εμπόριο, είτε είναι συγκέντρωση άχρηστων συσκευών και σιδήρων. Παρατηρείται επίσης παιδική επαιτεία και μικροκλοπές.

Ενδοοικογενειακή Βία: Η ενδοοικογενειακή βία εμφανίζεται σε σημαντικό ποσοστό με κύριες αιτίες, την μέθη, καυγάδες κ.λπ. σε μη καταγεγραμμένες περιπτώσεις, επειδή δεν δίνεται συνέχεια στην Αστυνομία ή στα δικαστήρια.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση – Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα και παρατηρείται συλλογικότητα συμμετοχής καθώς συμπεριλαμβάνονται και ως υποψήφιοι σε δημοτικούς συνδυασμούς.

2.ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού- -Αστικό Περιβάλλον:

Ο οικισμός βρίσκεται δυτικά του οικισμού Μαγούλας Νεοχωρίου.

Τύπος Κατοικιών: 10 οικογένειες διαμένουν σε σπίτια και υπόλοιποι σε παραπήγματα – λυόμενα.

Δίκτυα υποδομών: Ο οικισμός καλύπτεται από δίκτυο ύδρευσης, αλλά δεν υπάρχει αποχέτευση.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στις περιοχές εντός οικισμού υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και γίνεται η αποκομιδή.

3.ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Η κύρια ενασχόληση των Ρομά επικεντρώνεται στην μουσική παράδοση, με συμμετοχή σε μουσικές κομπανίες σε ατομικές ή κοινωνικές εκδηλώσεις, καθώς στο πλανόδιο εμπόριο και αυτό της ανακύκλωσης (παλιατζήδες) , η οποία όμως ασκείται κυρίως σε καθεστώς ημιπαρανομίας, χωρίς τις απαιτούμενες αδειοδοτήσεις.

Ανεργία: Η ανεργία είναι το κύριο χαρακτηριστικό της ομάδας και ανέρχεται στο 70%. Μεγάλο μέρος των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα, και ελάχιστα μέλη των κοινοτήτων κάνουν χρήση των υπηρεσιών του ΟΑΕΔ

Οικονομική Τακτοποίηση: Οι Ρομά δεν χαρακτηρίζονται για την τυπικότητα και τη συνέπεια όσον αφορά στις οικονομικές, φορολογικές και ασφαλιστικές τους υποχρεώσεις. Η πλειονότητα υποβάλλει φορολογική δήλωση με την κατάσταση να βελτιώνεται κάθε χρόνο, κυρίως για λόγους απόκτησης ασφάλισης απόρων και λήψης επιδομάτων. Επίσης έχει παρατηρηθεί πολλές περιπτώσεις που έχουν υποβάλλει δηλώσεις για λειτουργία επιχείρησης με σκοπό να αποκτήσουν φορτηγό αυτοκίνητο και στην πορεία διέκοψαν τις υποχρεώσεις με αποτέλεσμα να μην έχουν ασφαλιστική και φορολογική ενημερότητα.

Γυναικεία Απασχόληση: Οι γυναίκες Ρομά ασχολούνται αποκλειστικά με την οικογένεια και σε ελάχιστες περιπτώσεις εργάζονται εποχιακά , κυρίως δε βοηθούν τους άνδρες τους στο εμπόριο.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Απουσιάζει η ύπαρξη μόνιμης επιχειρηματικής κίνησης, διότι ακόμη δεν υπάρχει η εμπιστοσύνη ότι θα εκπληρώνουν τις οικονομικές τους υποχρεώσεις, πχ πληρωμή ενοικίου, περιορίζεται στο πλανόδιο εμπόριο, ενώ ταυτόχρονα δεν υπάρχουν ιδιαίτερες ευκαιρίες για επαγγελματική απασχόληση και εξέλιξη, διότι λείπουν και τα προσόντα και τα εφόδια. Γι αυτό προτιμούν την πλανόδια απασχόληση, επειδή οι απαιτήσεις εκεί είναι ελάχιστες. Αρκεί να έχουν ένα ημιφορτηγό αυτοκίνητο και να τους δώσει ή να αποκτήσουν το εμπόρευμα, κυρίως από φρούτα και λαχανικά μέχρι ρούχα και οικιακά είδη.

4.ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Ο αναλφαβητισμός χαρακτηρίζει σχεδόν το σύνολο του πληθυσμού, ενώ λίγοι Ρομά έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Α/Βαθμια Εκπαίδευση	Εγγραφές 2012	Εγγραφές 2011
1 ^ο Δημοτικό Σχολείο Κατοχής	2	0
2 ^ο Δημοτικό σχολείο Νεοχωρίου	19	19
ΣΥΝΟΛΟ	21	19

Δ/βάθμια Εκπαίδευση Έτος 2012	Α' τάξη	Β' τάξη	Γ' τάξη	Σύνολα
Γυμνάσιο Νεοχωρίου	0	0	0	0
Γυμνάσιο Κατοχής	0	0	0	0
ΕΠΑΛ Κατοχής	1	1	0	2

Στοιχεία Α' & Β' Εκπαίδευσης Δ/νσης Αιτ/νίας.

Μαθητική Διαρροή: Σε ό,τι αφορά την Α/βάθμια και Β/βάθμια Εκπαίδευση, οι Ρομά εγγράφουν τα παιδιά τους στο Δημοτικό Σχολείο, αλλά στην πορεία το εγκαταλείπουν και σύμφωνα με τα ανωτέρω στοιχεία διαφαίνεται ότι τα περισσότερα παιδιά γράφονται στις τρεις πρώτες τάξεις του Δημοτικού, και δεν προχωρούν, με αποτέλεσμα να μην ολοκληρώνουν την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Υπάρχει παιδικός σταθμός, που λειτουργεί με την φροντίδα του Δήμου, Νηπιαγωγείο, Δημοτικό Σχολείο. Τα παιδιά των Ρομά φοιτούν στις ίδιες αίθουσες και εντάσσονται στις ίδιες σχολικές τάξεις με τα παιδιά μη Ρομά. Η αντιμετώπιση των παιδιών Ρομά από τους εκπαιδευτικούς είναι ισότιμη με τα άλλα παιδιά.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Έχουν διενεργηθεί κατά το παρελθόν προγράμματα κατάρτισης από την ΝΕΛΕ Μεσολογγίου.

5.ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: Υπάρχει Κέντρο Υγείας στη Δημοτική Ενότητα Αιτωλικού και στο κοντινό Μεσολόγγι λειτουργεί Νοσοκομείο, όπου μπορούν να έχουν καθημερινή πρόσβαση και στα δύο για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και νοσηλεία, όταν χρειάζεται .

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας:: Είναι συνηθισμένο να βλέπουμε οικογένειες αθίγγανων να διαβιούν σε λυόμενα και παράγκες, εγκαταλελειμμένα σπίτια ακόμα και σε φορτηγά διαμορφωμένα σε κατοικίες με τον απαραίτητο υποτυπώδη εξοπλισμό. Το συνηθέστερο φαινόμενο είναι οι αθίγγανοι να ζουν χωρίς τις βασικές παροχές σε ρεύμα και νερό και με ελλιπή αποχετευτικό σύστημα. Οι συχνές μετακινήσεις, οι άσχημες συνθήκες υγιεινής, η μη τήρηση του προγράμματος εμβολίων των παιδιών, η απουσία ασφαλιστικής κάλυψης και η έλλειψη μιας σχεδιασμένης, βάση διαχείρισης των ιδιαιτεροτήτων της συγκεκριμένης πληθυσμιακής ομάδας, κρατικής μέριμνας έχουν ως αποτέλεσμα, όπως ο ίδιος πληθυσμός αναφέρει, μια μεγάλη μερίδα του πληθυσμού και κυρίως τα παιδιά να πάσχουν από διάφορα νοσήματα, αναπνευστικά και καρδιολογικά προβλήματα.

Υγειονομική Ασφάλιση: Κύρια υγειονομική ασφάλιση για τους Ρομά θεωρείται η Πρόνοια. Υπάρχει ένα ποσοστό που έχει ασφάλιση ΙΚΑ, αλλά πρόκειται κυρίως για ανέργους ηλικίας 18-29 ετών, οι οποίοι βάσει νόμου καλύπτονται ιατροφαρμακευτικά από το ΙΚΑ μέσω κάρτας ανεργίας ΟΑΕΔ. Απομένει ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό που περιλαμβάνει τους ανασφάλιστους και τις αδιευκρίνιστες περιπτώσεις. Πρέπει να αναφερθεί ότι ένα ποσοστό 60 % περίπου κάνει χρήση των ευεργετικών διατάξεων περί ανασφαλιστών και τους έχουν χορηγηθεί βιβλιάρια περίθαλψης απόρων.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: Παρουσιάζεται σημαντικός αριθμός ατόμων με συμπτώματα ψυχονευρωτικών διαταραχών στην υγεία τους – κατάθλιψη, αγχώδη διαταραχή, νευρολογικά νοσήματα- καθώς και ροπή προς εξαρτήσεις από ναρκωτικές ουσίες. Παρατηρείται κυρίως στις μεγαλύτερες ηλικίες ροπή προς το αλκοόλ που ενδεχομένως να καταγράφονται μόνο για την χορήγηση των προνοιακών επιδομάτων.

Swot ανάλυση οικισμών Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου

Οικισμοί Δημοτικής Ενότητας Πόλη Μεσολογγίου	
ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
• Αστικοδημοτική τακτοποίηση της πλειονότητας του πληθυσμού. • Υψηλό ποσοστό εμβολιασμού των παιδιών. • Συμμετοχή στην άσκηση των εκλογικών δικαιωμάτων. • Τοπικός Σύλλογος Ρομά.	• Σημαντικό ποσοστό(50%) του πληθυσμού δεν έχει εξασφαλίσει ένα στοιχειώδες κατάλυμα και υγιεινές συνθήκες. • Η δανειοδότηση για την απόκτηση κατοικίας δεν αξιοποιήθηκε από τους κατοίκους των οικισμών. • Σημαντική έλλειψη υποδομών στους οικισμούς. • Το μεγαλύτερο ο ποσοστό των Ρομά εργάζεται περιστασιακά ή εποχιακά. • Παιδική εκμετάλλευση και εξώθηση στην επαιτεία • Παραβατικότητα (μικροκλοπές) • Μεγάλο τμήμα του πληθυσμού είναι αναλφάβητο. • Καθυστερημένη ένταξη στο εκπαιδευτικό σύστημα, έντονο φαινόμενο μαθητικής διαρροής. • Πρόβλημα στην πρόληψη και φροντίδα σε θέματα υγιεινής και προσωπικής φροντίδας. • Μικρό ποσοστό του πληθυσμού διαθέτει βιβλιάρια υγείας. • Έξαρση σε ασθένειες νευρολογικής - ψυχολογικής φύσεως.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
- Αξιοποίηση πόρων από τα διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. - Η ίδρυση και λειτουργία Ιατροκοινωνικού Κέντρου - Η αυξανόμενη μεταστροφή του τρόπου ζωής σημαντικού τμήματος του πληθυσμού των οικισμών, καθώς δεν αποτελούν πλέον μετακινούμενη ομάδα πληθυσμού, δημιουργεί ευκαιρίες κοινωνικής ενσωμάτωσης. - Αξιοποίηση του Αθλητισμού και του Πολιτισμού σαν μέσα κοινωνικής καταξίωσης καθίστανται μοχλοί κοινωνικής ενσωμάτωσης	- Τα αρνητικά στοιχεία που αφορούν στη φοίτηση και τη μαθητική διαρροή, διαιωνίζουν φαινόμενα δυσκολίας κοινωνικής ενσωμάτωσης των Ρομά αλλά και αρνητικών στερεοτύπων και προκαταλήψεων εναντίον τους. - Περιορισμός της απασχόλησης των Ρομά σε τρεις μόνο τομείς (ανακύκλωση, εμπόριο, πρωτογενή τομέα) λόγω έλλειψης ικανών επαγγελματικών δεξιοτήτων.

Οικισμοί Δημοτικής Ενότητας Αιτωλικού	
ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
- Αστικοδημοτική τακτοποίηση της πλειονότητας του πληθυσμού. - Προγράμματα Εκπαίδευσης Ρομά, ενηλίκων και παιδιών. - Υψηλό ποσοστό εμβολιασμού των παιδιών. - Συμμετοχή στην άσκηση των εκλογικών δικαιωμάτων. - Ο μισός πληθυσμός κατοικεί σε ιδιόκτητες κατοικίες εξασφαλίζοντας βασικά χαρακτηριστικά διασφάλισης μέσου έως χαμηλού βιοτικού επιπέδου	- Σημαντικό ποσοστό(50%) του πληθυσμού δεν έχει εξασφαλίσει ένα στοιχειώδες κατάλυμα και υγιεινές συνθήκες. - Η δανειοδότηση για την απόκτηση κατοικίας δεν αξιοποιήθηκε από τους κατοίκους των οικισμών. - Σημαντική έλλειψη υποδομών στους οικισμούς. - Το μεγαλύτερο ο ποσοστό των Ρομά εργάζεται περιστασιακά ή εποχιακά. - Παιδική εκμετάλλευση και εξώθηση στην επαιτεία - Παραβατικότητα (μικροκλοπές) - Αυξημένα περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας - Καθυστερημένη ένταξη στο εκπαιδευτικό σύστημα, έντονο φαινόμενο μαθητικής διαρροής. - Αναλφαβητισμός ενηλίκων. - Πρόβλημα στην πρόληψη και φροντίδα σε θέματα υγιεινής και προσωπικής φροντίδας. - Μικρό ποσοστό του πληθυσμού διαθέτει βιβλιάρια υγείας. - Έξαρση σε ασθένειες νευρολογικής - ψυχολογικής φύσεως.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
- Αξιοποίηση πόρων από τα διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. - Η αυξανόμενη μεταστροφή του τρόπου ζωής σημαντικού τμήματος του πληθυσμού των οικισμών, καθώς δεν αποτελούν πλέον μετακινούμενη ομάδα πληθυσμού, δημιουργεί ευκαιρίες κοινωνικής ενσωμάτωσης. - Εξασφάλιση δυνατοτήτων μετεγκατάστασης στη θέση Αγγινάρα Αιτωλικού	- Τα αρνητικά στοιχεία που αφορούν στη φοίτηση και τη μαθητική διαρροή, διαιωνίζουν φαινόμενα δυσκολίας κοινωνικής ενσωμάτωσης των Ρομά αλλά και αρνητικών στερεοτύπων και προκαταλήψεων εναντίον τους. - Προβλήματα κοινωνικής αποδοχής με το λοιπό πληθυσμό του Αιτωλικού - Περιορισμός της απασχόλησης των Ρομά σε τρεις μόνο τομείς (ανακύκλωση, εμπόριο, πρωτογενή τομέα) λόγω έλλειψης ικανών επαγγελματικών δεξιοτήτων.

Οικισμοί Δημοτικής Ενότητας Οινιαδών	
ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ

• Αστικοδημοτική τακτοποίηση της πλειονότητας του πληθυσμού. • Προγράμματα Εκπαίδευσης Ρομά, ενηλίκων και παιδιών. • Συμμετοχή στην άσκηση των εκλογικών δικαιωμάτων.	• Σημαντικό ποσοστό(50%) του πληθυσμού δεν έχει εξασφαλίσει ένα στοιχειώδες κατάλυμα και υγιεινές συνθήκες. • Σημαντική έλλειψη υποδομών στους οικισμούς. • Υψηλός θύλακας ανεργίας με Ρομά που εργάζεται περιστασιακά ή εποχιακά. • Παιδική εκμετάλλευση και εξώθηση στην επαιτεία • Παραβατικότητα (μικροκλοπές) • Αυξημένα περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας • Καθυστερημένη ένταξη στο εκπαιδευτικό σύστημα, έντονο φαινόμενο μαθητικής διαρροής. • Αναλφαβητισμός ενηλίκων. • Πρόβλημα στην πρόληψη και φροντίδα σε θέματα υγιεινής και προσωπικής φροντίδας. • Μικρό ποσοστό του πληθυσμού διαθέτει βιβλιάρια υγείας. • Έξαρση σε ασθένειες νευρολογικής - ψυχολογικής φύσεως.
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
• Αξιοποίηση πόρων από τα διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. • Η αυξανόμενη μεταστροφή του τρόπου ζωής σημαντικού τμήματος του πληθυσμού των οικισμών, καθώς δεν αποτελούν πλέον μετακινούμενη ομάδα πληθυσμού, δημιουργεί ευκαιρίες κοινωνικής ενσωμάτωσης.	• Τα αρνητικά στοιχεία που αφορούν στη φοίτηση και τη μαθητική διαρροή, διαιωνίζουν φαινόμενα δυσκολίας κοινωνικής ενσωμάτωσης των Ρομά αλλά και αρνητικών στερεοτύπων και προκαταλήψεων εναντίον τους. • Προβλήματα κοινωνικής αποδοχής με το λοιπό πληθυσμό

Αποτύπωση υφιστάμενης κατάστασης οικισμών Δήμου Ναυπακτίας

Ο Καλλικρατικός Δήμος Ναυπακτίας αποτελείται από τους πρώην Καποδιστριακούς Δήμους Πόλης Ναυπάκτου, Αντιρρίου και της τέως κοινότητας Μαμουλάδας. Στο Δήμο υπάρχουν 6 οικισμοί – καταυλισμοί μέσα στη δομημένη περιοχή της πόλης της Ναυπάκτου καθώς και της τέως κοινότητας Μαμουλάδας. Οι κάτοικοι των πέντε εξ αυτών των οικισμών, διαμένουν σε

«γειτονιά» εντός του αστικού ιστού, που χαρακτηρίζεται όμως ως υποβαθμισμένη περιοχή.

Στον έκτο οικισμό, στην περιοχή Πατρινά του τέως Δήμου Αντιρρίου οι τσιγγάνικες οικογένειες μένουν τόσο σε σπίτια, όσο και σε συνθήκες καταυλισμού, σε πρόχειρες κατασκευές (καλύβες) κατασκευασμένες από τσίγκο, ξύλα και ελενίτ. Δύο από τους έξι οικισμούς βρίσκονται εντός κατοικημένης περιοχής, άλλοι δυο εντός σχεδίου πόλεως και τέλος οι εναπομείναντες δυο εκτός σχεδίου πόλεως.

Ο πληθυσμός των τριών Δημοτικών Ενοτήτων του Δήμου Ναυπακτίας εκτιμάται περίπου στα 400 άτομα, περιλαμβανομένου του συνόλου των μόνιμων διαβιούντων των εποχιακών και μετακινούμενων κατοίκων. Στην περιοχή επίσης, αναφέρεται ότι δεν έχει αναπτυχθεί η λειτουργία ΙαΚ.

▪ Οικισμοί Δημοτικής ενότητας Ναυπακτίας πόλη Ναυπάκτου(θέση Πούντα & θέση καμίνι Σκα)

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: Εγγεγραμμένοι περίπου 140 άτομα.

Κατοικίες: 28

Άνδρες: 27

Γυναίκες: 34

Ενήλικες: 61

Ανήλικοι: 74

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο μη μετακινούμενο πληθυσμό.

▪ Οικισμός θέση Πούντα

Στην περιοχή διαμένουν μόνιμα 75 άτομα ,15 άνδρες ,20 γυναίκες και 40 ανήλικοι. Μαθητές είναι 16.

1. ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των χαμηλών και κάτω του ορίου φτώχειας εισοδημάτων, ενώ 30 - 40 οικογένειες σε επίπεδο δήμου αγγίζουν τα όρια της οικονομικής εξαθλίωσης. Πέντε με έξι (5 - 6) οικογένειες βρίσκονται σε μέτρια προς καλή οικονομική κατάσταση. Οι περισσότερες οικογένειες επιβιώνουν με επιδόματα Πρόνοιας, ή με τα επιδόματα Τριτέκνων και Πολυτέκνων.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Η πλειονότητα του πληθυσμού είναι τακτοποιημένη αστικοδημοτικά. Οι Ρομά των οικισμών είναι Δημότες Δήμου Ναυπακτίας.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Ενώ τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις στον ευρύτερο πληθυσμό της περιοχής δεν έχουν πλήρως εκλείψει, οι Ρομά της περιοχής αντιμετωπίζονται ισότιμα με τον υπόλοιπο

πληθυσμό και εξυπηρετούνται χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα από τις δημόσιες υπηρεσίες.

Παιδική Εργασία: Δεν παρατηρείται παιδική εργασία.

Ενδοοικογενειακή Βία: Εμφανίζεται σε μικρό ποσοστό.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Οι Ρομά των οικισμών ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα με συνέπεια, αλλά όσον αφορά στον Τοπικό Σύλλογο Ρομά, δεν παρατηρείται συλλογικότητα συμμετοχής και ιδιαίτερη δραστηριοποίηση.

2. ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Ο οικισμός Ρομά βρίσκεται ανατολικά και σε απόσταση 0,5 χλμ από το κέντρο της πόλης, σε περιοχή που επιλέχτηκε από τους ίδιους τους Τσιγγάνους. Εκεί φτάνει κάποιος με τα πόδια ή με Ι.Χ. Τα μισά καταλύματα βρίσκονται εντός οικισμού και τα μισά εκτός σε ιδιόκτητα οικόπεδα.

Ο οικισμός καλύπτει έκταση 5 στρεμμάτων. Υπάρχουν διαμορφωμένοι δρόμοι μέσα στον οικισμό, Υπάρχουν διαμορφωμένοι δρόμοι μέσα στο χώρο διαμονής και είναι ασφαλτοστρωμένοι πρόκειται όμως για ασφαλτόδρομους σε ποσοστό 50% και με πατημένο χώμα 50% σε κακή κατάσταση και χωρίς πεζοδρόμηση κατά το μεγαλύτερο ποσοστό.

Δεν υπάρχουν διαμορφωμένοι κοινόχρηστοι χώροι.

Τύπος Κατοικιών: Σε ότι αφορά στις κατοικίες, το 30% είναι οικοδομές (σπίτια) και το 70% παραπήγματα. Ο χώρος ανήκει στους τσιγγάνους όπου έχουν κατασκευάσει αυθαίρετες επί το πλείστον κατοικίες [16 κατοικίες] Σε ορισμένες κατοικίες συμβιούν δύο οικογένειες συνήθως συγγενικές. Το σύνολο των κατοικιών διαθέτει ηλεκτρικό ρεύμα και νερό, που σε κάποιες ελάχιστες περιπτώσεις εξασφαλίζεται από γειτονικές, συγγενικές οικίες. Οι περισσότερες κατοικίες διαθέτουν εσωτερικό WC. Όσον αφορά στη θέρμανση σχεδόν όλες οι κατοικίες έχουν ξυλόσομπες.

Δίκτυα υποδομών: Ο οικισμός καλύπτεται από δίκτυο ύδρευσης και ηλεκτρισμού. Επίσης υπάρχει δίκτυο απορροής όμβριων. Δεν υπάρχει αποχετευτικό δίκτυο. Υπάρχουν πολλές ελλείψεις στην τεχνική υποδομή και προβλήματα που κάνουν τη θέση ακατάλληλη για οικιστική χρήση [βιολογικός καθαρισμός, χωματερή, περιοχή που πλημμυρίζει]

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και η αποκομιδή τους γίνεται μία φορά την εβδομάδα.

3. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Ανεργία: Η ανεργία είναι το κύριο χαρακτηριστικό της ομάδας και οι πλειονότητα των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα. Οι άντρες, ως

επί το πλείστον είναι άνεργοι(το ποσοστό ανεργίας πιθανόν να ξεπερνάει το 80 %).

Οικονομική Τακτοποίηση: Οι Ρομά χαρακτηρίζονται για τη συνέπεια όσον αφορά στις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Η πλειονότητα υποβάλλει φορολογική δήλωση .

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Ορισμένοι εργάζονται περιστασιακά ως μουσικοί, άλλοι πλανόδιοι μικροπωλητές μαναβικής ή εργάτες σε κρεοπωλεία. Τέλος κάποιοι είναι μικροπωλητές στη λαϊκή αγορά. Αρκετοί συγκεντρώνουν σίδερα τα οποία μεταπωλούν για ανακύκλωση.

Κατά διαστήματα στο Δήμο Ναυπακτίας εργάζονται με συμβάσεις ορισμένου χρόνου στις υπηρεσίες καθαριότητας ή στην ύδρευση κάποιοι Ρομά των οικισμών. Αυτό το διάστημα (από Οκτώβριο 2012) απασχολούνται στο Δήμο Ναυπακτίας 7 άτομα (5 γυναίκες και 6 άνδρες) μέσω των 5μηνων προγραμμάτων Κοινωφελούς Εργασίας.

Γυναικεία Απασχόληση : δεν υπάρχει συγκεκριμένη κατεύθυνση απασχόλησης.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Στους οικισμούς απουσιάζει η ύπαρξη συνεταιριστικής επιχειρηματικής κίνησης, ενώ ταυτόχρονα δεν υπάρχουν ιδιαίτερες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη, λόγω απουσίας ικανών επαγγελματικών δεξιοτήτων.

4.ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Ο αναλφαβητισμός χαρακτηρίζει σχεδόν το σύνολο του πληθυσμού, ενώ πολλοί λίγοι Ρομά έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Μαθητική Διαρροή: Στο Δημοτικό τα παιδιά εγγράφονται συνήθως ένα χρόνο μεγαλύτερα από την ηλικία που ορίζεται. Στις περισσότερες των περιπτώσεων όταν εγγράφονται στο Δημοτικό δεν γνωρίζουν καθόλου ελληνικά. Σχεδόν στο σύνολο τους οι Ρομά απουσιάζουν πολλές περισσότερες ημέρες από το σχολείο, σε σχέση με τα υπόλοιπα παιδιά. Οι λόγοι που απουσιάζουν είναι διάφοροι, όπως η δεινή οικονομική κατάσταση, η έλλειψη σίτισης των παιδιών, η έλλειψη υπόδησης και ιματισμού, τα επικριτικά σχόλια των συμμαθητών αλλά και η αδιαφορία.

Στις περισσότερες περιπτώσεις τα παιδιά που ολοκληρώνουν την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, δεν συνεχίζουν στην Δευτεροβάθμια (η κατάσταση αυτή χαρακτηρίζει κυρίως τα κορίτσια). Αλλά και όσα εγγράφονται στο Γυμνάσιο, σπανίως ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Στο οικισμούς υπάρχει δυνατότητα, πρόσβασης σε Νηπιαγωγείο και Δημοτικό Σχολείο.

Τα παιδιά των Ρομά φοιτούν στις ίδιες αίθουσες και εντάσσονται στις ίδιες σχολικές τάξεις με τα παιδιά μη Ρομά. Η αντιμετώπιση των παιδιών Ρομά από τους εκπαιδευτικούς είναι ισότιμη με τα άλλα παιδιά, ενώ πολλές φορές σε συνεργασία με την τοπική κοινωνία, οργανώνονται δράσεις συλλογής βασικών ειδών ένδυσης - υπόδησης στα παιδιά Ρομά.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: Στο Δημοτικό σχολείο Αντιρρίου λειτουργεί τμήμα ένταξης για όλες τις τάξεις.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Ο αναλφαβητισμός είναι χαρακτηριστικό των περισσότερων ενηλίκων του πληθυσμού Ρομά.

5.ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: Οι Ρομά της περιοχής δεν αντιμετωπίζουν θέματα αποκλεισμού από τις Υπηρεσίες Υγείας. Στο Δήμο λειτουργεί το Κέντρο Υγείας όπου μπορούν να έχουν καθημερινή πρόσβαση σε αυτό και ιατρεία ΙΚΑ. Όσο για την πρόσβαση σε Νοσοκομείο, αυτά βρίσκονται α) στην πόλη της Πάτρας σε απόσταση 10χλμ. καθώς και β) στην Πόλη του Μεσολογγίου 40 χλμ. από τη Ναύπακτο. Η πρόσβαση σε αυτά γίνεται μέσω ΚΤΕΛ.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Στα θέματα πρόληψης Υγείας οι Ρομά χρειάζονται συνεχή στήριξη και παρότρυνση. Η κατάσταση χαρακτηρίζεται μάλλον προβληματική, με εξαίρεση τον τομέα των παιδικών εμβολιασμών.

Από άποψης Δημόσιας Υγείας, η κατάσταση είναι προβληματική. Έλλειψη προσωπικής φροντίδας και καθαριότητας σε ενήλικες και παιδιά, χαρακτηρίζει μεγάλο ποσοστό των Ρομά.

Γενικώς στον πληθυσμό παρουσιάζονται καρδιολογικά νοσήματα και ασθένειες νευρολογικής φύσεως. Ειδικά τα παιδιά, δεν φροντίζουν το στόμα τους και τα περισσότερα έχουν χαλασμένα δόντια.

Στα θέματα πρόληψης γυναικολογικής φύσεως υπάρχει αμέλεια. Οι γυναίκες Ρομά, ως επί το πλείστον δεν κάνουν τεστ-παπ, ούτε μαστογραφία, παρά μόνο εάν τους παρουσιαστεί κάποιο πρόβλημα υγείας. Τα μέλη της κοινότητας των Ρομά των οικισμών, δεν λαμβάνουν μέτρα αντισύλληψης [σύμφωνα με τα λεγόμενά τους].

Υγειονομική Ασφάλιση: Κύρια υγειονομική ασφάλιση για τους Ρομά θεωρείται η Πρόνοια κατά 25%. Υπάρχει ένα ποσοστό 30% που έχει ασφάλιση ΙΚΑ, αλλά πρόκειται κυρίως για ανέργους ηλικίας 19-29 ετών, οι οποίοι βάσει νόμου καλύπτονται ιατροφαρμακευτικά από το ΙΚΑ μέσω κάρτας ανεργίας ΟΑΕΔ. Υπάρχει ένα 10% το οποίο είναι ασφαλισμένο στον ΟΓΑ αλλά είναι αμφίβολο κατά πόσο μπορούν και καλύπτουν τις ασφαλιστικές τους εισφορές κάθε χρόνο. Απομένει ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό που περιλαμβάνει τους ανασφάλιστους και τις αδιευκρίνιστες περιπτώσεις.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: πολλοί Ρομά παρουσιάζουν συμπτώματα ψυχονευρωτικών διαταραχών στην υγεία τους – κατάθλιψη, αγχώδη

διαταραχή, νευρολογικά νοσήματα. Φυσικά σχεδόν όλοι καπνίζουν, ακόμη και από την παιδική ηλικία. Βέβαια το φαινόμενο του μεγάλου ποσοστού μη καλής ψυχικής υγείας, πέραν του γεγονότος αιτιολόγησής του λόγω του γενικότερου κοινωνικοοικονομικού χαρακτήρα του πληθυσμού Ρομά, πολλές φορές οφείλεται στο γεγονός ότι οι διάφορες ψυχικές ασθένειες γίνονται για αυτούς μέσο διεκδίκησης επιδομάτων (συνήθως προνοιακά και αναπηρίας).

▪ **Θέση καμίνι Σκα**

Μόνιμοι κάτοικοι είναι περίπου 50 άτομα, 12 άνδρες, 14 γυναίκες και ανήλικοι 24 εκ των οποίων 5 μαθητές [3 κορίτσια και 2 αγόρια].

1. ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των χαμηλών και κάτω του ορίου φτώχειας εισοδημάτων, ενώ 30 - 40 οικογένειες σε επίπεδο δήμου αγγίζουν τα όρια της οικονομικής εξαθλίωσης. Πέντε με έξι (5 - 6) οικογένειες βρίσκονται σε μέτρια προς καλή οικονομική κατάσταση. Οι περισσότερες οικογένειες επιβιώνουν με επιδόματα Πρόνοιας, ή με τα επιδόματα Τριτέκνων και Πολυτέκνων.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Η πλειονότητα του πληθυσμού είναι τακτοποιημένη αστικοδημοτικά. Οι Ρομά των οικισμών είναι Δημότες Δήμου Ναυπακτίας.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Ενώ τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις στον ευρύτερο πληθυσμό της περιοχής δεν έχουν πλήρως εκλείψει, οι Ρομά της περιοχής αντιμετωπίζονται ισότιμα με τον υπόλοιπο πληθυσμό και εξυπηρετούνται χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα από τις δημόσιες υπηρεσίες.

Παιδική Εργασία: Δεν παρατηρείται παιδική εργασία.

Ενδοοικογενειακή Βία: Εμφανίζεται σε μικρό ποσοστό.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Οι Ρομά των οικισμών ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα με συνέπεια, αλλά όσον αφορά στον Τοπικό Σύλλογο Ρομά, δεν παρατηρείται συλλογικότητα συμμετοχής και ιδιαίτερη δραστηριοποίηση.

2. ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Ο οικισμός που βρίσκεται στη θέση **Καμίνι Σκα** εντός σχεδίου πόλεως Ναυπάκτου, η επιλογή έγινε από το Δήμο στον οποίο και ανήκει. Εκεί φτάνει κάποιος με τα πόδια ή με Ι.Χ. Τα μισά καταλύματα βρίσκονται εντός οικισμού και τα μισά εκτός σε ιδιόκτητα οικόπεδα.

Ο οικισμός καλύπτει έκταση 2 στρεμμάτων. Υπάρχουν διαμορφωμένοι δρόμοι μέσα στον οικισμό, Υπάρχουν διαμορφωμένοι δρόμοι μέσα στο χώρο διαμονής και είναι ασφαλισμένοι πρόκειται όμως για ασφαλτόδρομους σε ποσοστό 50% και με πατημένο χώμα 50% σε κακή κατάσταση και χωρίς πεζοδρόμηση

κατά το μεγαλύτερο ποσοστό. Δεν υπάρχουν διαμορφωμένοι κοινόχρηστοι χώροι.

Τύπος Κατοικιών: Σε ότι αφορά στις κατοικίες, το 50% είναι οικοδομές (σπίτια) και το 50% παραπήγματα. Ο χώρος ανήκει στους τσιγγάνους όπου έχουν κατασκευάσει αυθαίρετες επί το πλείστον κατοικίες. Σε ορισμένες κατοικίες συμβιούν δύο οικογένειες συνήθως συγγενικές. Το σύνολο των κατοικιών διαθέτει ηλεκτρικό ρεύμα και νερό, που σε κάποιες ελάχιστες περιπτώσεις εξασφαλίζεται από γειτονικές, συγγενικές οικίες. Οι περισσότερες κατοικίες διαθέτουν εσωτερικό WC. Όσον αφορά στη θέρμανση σχεδόν όλες οι κατοικίες έχουν ξυλόσομπες.

Δίκτυα υποδομών: Ο οικισμός καλύπτεται από δίκτυο ύδρευσης και ηλεκτρισμού. Επίσης υπάρχει δίκτυο απορροής όμβριων και υπάρχει αποχετευτικό δίκτυο σε ποσοστό 100% των κατοικημένων κατοικιών.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και η αποκομιδή τους γίνεται μία φορά την εβδομάδα.

3. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Ανεργία: Η ανεργία είναι το κύριο χαρακτηριστικό της ομάδας και οι πλειονότητα των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα. Οι άντρες, ως επί το πλείστον είναι άνεργοι (το ποσοστό ανεργίας πιθανόν να ξεπερνάει το 80 %).

Οικονομική Τακτοποίηση: Οι Ρομά χαρακτηρίζονται για τη συνέπεια όσον αφορά στις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Η πλειονότητα υποβάλλει φορολογική δήλωση .

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Ορισμένοι εργάζονται περιστασιακά ως μουσικοί, άλλοι πλανόδιοι μικροπωλητές μαναβικής ή εργάτες σε κρεοπωλεία. Τέλος κάποιοι είναι μικροπωλητές στη λαϊκή αγορά. Αρκετοί συγκεντρώνουν σίδερα τα οποία μεταπωλούν για ανακύκλωση.

Κατά διαστήματα στο Δήμο Ναυπακτίας εργάζονται με συμβάσεις ορισμένου χρόνου στις υπηρεσίες καθαριότητας ή στην ύδρευση κάποιοι Ρομά των οικισμών. Αυτό το διάστημα (από Οκτώβριο 2012) απασχολούνται στο Δήμο Ναυπακτίας 7 άτομα (5 γυναίκες και 6 άνδρες) μέσω των 5μηνων προγραμμάτων Κοινωφελούς Εργασίας.

Γυναικεία Απασχόληση. Δεν αναφέρεται.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Στους οικισμούς απουσιάζει η ύπαρξη συνεταιριστικής επιχειρηματικής κίνησης, ενώ ταυτόχρονα δεν υπάρχουν ιδιαίτερες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη, λόγω απουσίας ικανών επαγγελματικών δεξιοτήτων.

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Ο αναλφαβητισμός χαρακτηρίζει σχεδόν το σύνολο του πληθυσμού, ενώ πολλοί λίγοι Ρομά έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Μαθητική Διαρροή: Στο Δημοτικό τα παιδιά εγγράφονται συνήθως ένα χρόνο μεγαλύτερα από την ηλικία που ορίζεται. Στις περισσότερες των περιπτώσεων όταν εγγράφονται στο Δημοτικό δεν γνωρίζουν καθόλου ελληνικά. Σχεδόν στο σύνολο τους οι Ρομά απουσιάζουν πολλές περισσότερες ημέρες από το σχολείο, σε σχέση με τα υπόλοιπα παιδιά. Οι λόγοι που απουσιάζουν είναι διάφοροι, όπως η δεινή οικονομική κατάσταση, η έλλειψη σίτισης των παιδιών, η έλλειψη υπόδησης και ιματισμού, τα επικριτικά σχόλια των συμμαθητών αλλά και η αδιαφορία.

Στις περισσότερες περιπτώσεις τα παιδιά που ολοκληρώνουν την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, δεν συνεχίζουν στην Δευτεροβάθμια (η κατάσταση αυτή χαρακτηρίζει κυρίως τα κορίτσια). Αλλά και όσα εγγράφονται στο Γυμνάσιο, σπανίως ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Στο οικισμούς υπάρχει δυνατότητα, πρόσβασης σε Νηπιαγωγείο και Δημοτικό Σχολείο.

Τα παιδιά των Ρομά φοιτούν στις ίδιες αίθουσες και εντάσσονται στις ίδιες σχολικές τάξεις με τα παιδιά μη Ρομά. Η αντιμετώπιση των παιδιών Ρομά από τους εκπαιδευτικούς είναι ισότιμη με τα άλλα παιδιά, ενώ πολλές φορές σε συνεργασία με την τοπική κοινωνία, οργανώνονται δράσεις συλλογής βασικών ειδών ένδυσης - υπόδησης στα παιδιά Ρομά.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: Στο Δημοτικό σχολείο Αντιρρίου λειτουργεί τμήμα ένταξης για όλες τις τάξεις.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Ο αναλφαβητισμός είναι χαρακτηριστικό των περισσότερων ενηλίκων του πληθυσμού Ρομά.

5.ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: Οι Ρομά της περιοχής δεν αντιμετωπίζουν θέματα αποκλεισμού από τις Υπηρεσίες Υγείας. Στο Δήμο λειτουργεί το Κέντρο Υγείας όπου μπορούν να έχουν καθημερινή πρόσβαση σε αυτό και ιατρεία ΙΚΑ. Όσο για την πρόσβαση σε Νοσοκομείο, αυτά βρίσκονται α) στην πόλη της Πάτρας σε απόσταση 10χλμ. καθώς και β) στην Πόλη του Μεσολογγίου 40 χλμ. από τη Ναύπακτο. Η πρόσβαση σε αυτά γίνεται μέσω ΚΤΕΛ.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Στα θέματα πρόληψης Υγείας οι Ρομά χρειάζονται συνεχή στήριξη και παρότρυνση. Η κατάσταση χαρακτηρίζεται μάλλον προβληματική, με εξαίρεση τον τομέα των παιδικών εμβολιασμών.

Από άποψης Δημόσιας Υγείας, η κατάσταση είναι προβληματική. Έλλειψη προσωπικής φροντίδας και καθαριότητας σε ενήλικες και παιδιά, χαρακτηρίζει μεγάλο ποσοστό των Ρομά.

Γενικώς στον πληθυσμό παρουσιάζονται καρδιολογικά νοσήματα και ασθένειες νευρολογικής φύσεως. Ειδικά τα παιδιά, δεν φροντίζουν το στόμα τους και τα περισσότερα έχουν χαλασμένα δόντια.

Στα θέματα πρόληψης γυναικολογικής φύσεως υπάρχει αμέλεια. Οι γυναίκες Ρομά, ως επί το πλείστον δεν κάνουν τεστ-παπ, ούτε μαστογραφία, παρά μόνο εάν τους παρουσιαστεί κάποιο πρόβλημα υγείας. Τα μέλη της κοινότητας των Ρομά των οικισμών, δεν λαμβάνουν μέτρα αντισύλληψης [σύμφωνα με τα λεγόμενά τους].

Υγειονομική Ασφάλιση: Κύρια υγειονομική ασφάλιση για τους Ρομά θεωρείται η Πρόνοια κατά 25%. Υπάρχει ένα ποσοστό 30% που έχει ασφάλιση ΙΚΑ, αλλά πρόκειται κυρίως για άνεργους ηλικίας 19-29 ετών, οι οποίοι βάσει νόμου καλύπτονται ιατροφαρμακευτικά από το ΙΚΑ μέσω κάρτας ανεργίας ΟΑΕΔ. Υπάρχει ένα 10% το οποίο είναι ασφαλισμένο στον ΟΓΑ αλλά είναι αμφίβολο κατά πόσο μπορούν και καλύπτουν τις ασφαλιστικές τους εισφορές κάθε χρόνο. Απομένει ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό που περιλαμβάνει τους ανασφάλιστους και τις αδιευκρίνιστες περιπτώσεις.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: πολλοί Ρομά παρουσιάζουν συμπτώματα ψυχονευρωτικών διαταραχών στην υγεία τους – κατάθλιψη, αγχώδη διαταραχή, νευρολογικά νοσήματα. Φυσικά σχεδόν όλοι καπνίζουν, ακόμη και από την παιδική ηλικία. Βέβαια το φαινόμενο του μεγάλου ποσοστού μη καλής ψυχικής υγείας, πέραν του γεγονότος αιτιολόγησής του λόγω του γενικότερου κοινωνικοοικονομικού χαρακτήρα του πληθυσμού Ρομά, πολλές φορές οφείλεται στο γεγονός ότι οι διάφορες ψυχικές ασθένειες γίνονται για αυτούς μέσο διεκδίκησης επιδομάτων (συνήθως προνοιακά και αναπηρίας).

Οικισμός Δημοτικής Ενότητας Ναυπακτίας, πόλη Ναυπάκτου(Θέση
Σκορπιοράχη τέως κοιν. Μαμουλάδας)

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: **Εγγεγραμμένοι** περίπου 50 άτομα.

Κατοικίες: 7

Άνδρες: 8   Γυναίκες: 11

Ανήλικοι: 31 εκ των οποίων 6 είναι μαθητές.

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο μη μετακινούμενο πληθυσμό.

1. ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των χαμηλών και κάτω του ορίου φτώχειας εισοδημάτων, ενώ 30 - 40 οικογένειες σε επίπεδο δήμου αγγίζουν τα όρια της οικονομικής εξαθλίωσης. Πέντε με έξι (5 - 6) οικογένειες βρίσκονται σε μέτρια προς καλή οικονομική κατάσταση. Οι περισσότερες οικογένειες επιβιώνουν με επιδόματα Πρόνοιας, ή με τα επιδόματα Τριτέκνων και Πολυτέκνων.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Η πλειονότητα του πληθυσμού είναι τακτοποιημένα αστικοδημοτικά. Οι Ρομά των οικισμών είναι Δημότες Δήμου Ναυπακτίας.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Ενώ τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις στον ευρύτερο πληθυσμό της περιοχής δεν έχουν πλήρως εκλείψει, οι Ρομά της περιοχής αντιμετωπίζονται ισότιμα με τον υπόλοιπο πληθυσμό και εξυπηρετούνται χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα από τις δημόσιες υπηρεσίες.

Παιδική Εργασία: Δεν παρατηρείται παιδική εργασία.

Ενδοοικογενειακή Βία: Εμφανίζεται σε μικρό ποσοστό.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Οι Ρομά των οικισμών ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα με συνέπεια, αλλά όσον αφορά στον Τοπικό Σύλλογο Ρομά, δεν παρατηρείται συλλογικότητα συμμετοχής και ιδιαίτερη δραστηριοποίηση.

2. ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Ο οικισμός που βρίσκεται στη θέση **Σκαρπιόραχη** στην τέως κοινότητα Μαμουλάδας, εκτός σχεδίου πόλεως, έχει έκταση 2 στρέμματα περίπου, η επιλογή έγινε από τους ίδιους τους τσιγγάνους στους οποίους και ανήκει. Δεν υπάρχουν ασφαλτοστρωμένοι δρόμοι μέσα στο χώρο διαμονής, αλλά με πατημένο χώμα, υπάρχει οδικός άξονας που εξυπηρετεί την περιοχή και φτάνει κανείς με συγκοινωνία και Ι.Χ. Δεν υπάρχουν διαμορφωμένοι κοινόχρηστοι χώροι. Στον εν λόγω οικισμό υπάρχουν προβλήματα που κάνουν τη θέση ακατάλληλη για οικιστική χρήση και προέρχονται από ρέματα.

Τύπος Κατοικιών: Σε ότι αφορά στις κατοικίες, το 100% είναι οικοδομές (σπίτια). Ο χώρος ανήκει στους τσιγγάνους όπου έχουν κατασκευάσει αυθαίρετες επί το πλείστον κατοικίες. Το σύνολο των κατοικιών διαθέτει ηλεκτρικό ρεύμα και νερό, που σε κάποιες ελάχιστες περιπτώσεις εξασφαλίζεται από γειτονικές, συγγενικές οικίες. Οι περισσότερες κατοικίες διαθέτουν εσωτερικό WC. Όσον αφορά στη θέρμανση σχεδόν όλες οι κατοικίες έχουν ξυλόσομπες.

Δίκτυα υποδομών: Ο οικισμός καλύπτεται από δίκτυο ύδρευσης και ηλεκτρισμού. Επίσης υπάρχει δίκτυο απορροής όμβριων και υπάρχει αποχετευτικό δίκτυο σε ποσοστό 100% των κατοικημένων κατοικιών.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και η αποκομιδή τους γίνεται μία φορά την εβδομάδα.

3. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Ανεργία: Η ανεργία είναι το κύριο χαρακτηριστικό της ομάδας και οι πλειονότητα των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα. Οι άντρες, ως επί το πλείστον είναι άνεργοι (το ποσοστό ανεργίας πιθανόν να ξεπερνάει το 80 %).

Οικονομική Τακτοποίηση: Οι Ρομά χαρακτηρίζονται για τη συνέπεια όσον αφορά στις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Η πλειονότητα υποβάλλει φορολογική δήλωση .

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Ορισμένοι εργάζονται περιστασιακά ως μουσικοί, άλλοι πλανόδιοι μικροπωλητές μαναβικής ή εργάτες σε κρεοπωλεία. Τέλος κάποιοι είναι μικροπωλητές στη λαϊκή αγορά. Αρκετοί συγκεντρώνουν σίδερα τα οποία μεταπωλούν για ανακύκλωση.

Κατά διαστήματα στο Δήμο Ναυπακτίας εργάζονται με συμβάσεις ορισμένου χρόνου στις υπηρεσίες καθαριότητας ή στην ύδρευση κάποιοι Ρομά των οικισμών. Αυτό το διάστημα (από Οκτώβριο 2012) απασχολούνται στο Δήμο Ναυπακτίας 7 άτομα (5 γυναίκες και 6 άνδρες) μέσω των 5μηνων προγραμμάτων Κοινωφελούς Εργασίας.

Γυναικεία Απασχόληση. Δεν αναφέρεται.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Στους οικισμούς απουσιάζει η ύπαρξη συνεταιριστικής επιχειρηματικής κίνησης, ενώ ταυτόχρονα δεν υπάρχουν ιδιαίτερες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη, λόγω απουσίας ικανών επαγγελματικών δεξιοτήτων.

4.ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Ο αναλφαβητισμός χαρακτηρίζει σχεδόν το σύνολο του πληθυσμού, ενώ πολλοί λίγοι Ρομά έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Μαθητική Διαρροή: Στο Δημοτικό τα παιδιά εγγράφονται συνήθως ένα χρόνο μεγαλύτερα από την ηλικία που ορίζεται. Στις περισσότερες των περιπτώσεων όταν εγγράφονται στο Δημοτικό δεν γνωρίζουν καθόλου ελληνικά. Σχεδόν στο σύνολο τους οι Ρομά απουσιάζουν πολλές περισσότερες ημέρες από το σχολείο, σε σχέση με τα υπόλοιπα παιδιά. Οι λόγοι που απουσιάζουν είναι διάφοροι, όπως η δεινή οικονομική κατάσταση, η έλλειψη σίτισης των παιδιών, η έλλειψη υπόδησης και ιματισμού, τα επικριτικά σχόλια των συμμαθητών αλλά και η αδιαφορία.

Στις περισσότερες περιπτώσεις τα παιδιά που ολοκληρώνουν την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, δεν συνεχίζουν στην Δευτεροβάθμια (η κατάσταση αυτή χαρακτηρίζει κυρίως τα κορίτσια). Αλλά και όσα εγγράφονται στο Γυμνάσιο, σπανίως ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Στο οικισμούς υπάρχει δυνατότητα, πρόσβασης σε Νηπιαγωγείο και Δημοτικό Σχολείο.

Τα παιδιά των Ρομά φοιτούν στις ίδιες αίθουσες και εντάσσονται στις ίδιες σχολικές τάξεις με τα παιδιά μη Ρομά. Η αντιμετώπιση των παιδιών Ρομά από τους εκπαιδευτικούς είναι ισότιμη με τα άλλα παιδιά, ενώ πολλές φορές σε συνεργασία με την τοπική κοινωνία, οργανώνονται δράσεις συλλογής βασικών ειδών ένδυσης - υπόδησης στα παιδιά Ρομά.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: Στο Δημοτικό σχολείο Αντιρρίου λειτουργεί τμήμα ένταξης για όλες τις τάξεις.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Ο αναλφαβητισμός είναι χαρακτηριστικό των περισσότερων ενηλίκων του πληθυσμού Ρομά.

5.ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: Οι Ρομά της περιοχής δεν αντιμετωπίζουν θέματα αποκλεισμού από τις Υπηρεσίες Υγείας. Στο Δήμο λειτουργεί το Κέντρο Υγείας όπου μπορούν να έχουν καθημερινή πρόσβαση σε αυτό και ιατρεία ΙΚΑ. Όσο για την πρόσβαση σε Νοσοκομείο, αυτά βρίσκονται α) στην πόλη της Πάτρας σε απόσταση 10χλμ. καθώς και β) στην Πόλη του Μεσολογγίου 40 χλμ. από τη Ναύπακτο. Η πρόσβαση σε αυτά γίνεται μέσω ΚΤΕΛ.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Στα θέματα πρόληψης Υγείας οι Ρομά χρειάζονται συνεχή στήριξη και παρότρυνση. Η κατάσταση χαρακτηρίζεται μάλλον προβληματική, με εξαίρεση τον τομέα των παιδικών εμβολιασμών.

Από άποψης Δημόσιας Υγείας, η κατάσταση είναι προβληματική. Έλλειψη προσωπικής φροντίδας και καθαριότητας σε ενήλικες και παιδιά, χαρακτηρίζει μεγάλο ποσοστό των Ρομά.

Γενικώς στον πληθυσμό παρουσιάζονται καρδιολογικά νοσήματα και ασθένειες νευρολογικής φύσεως. Ειδικά τα παιδιά, δεν φροντίζουν το στόμα τους και τα περισσότερα έχουν χαλασμένα δόντια.

Στα θέματα πρόληψης γυναικολογικής φύσεως υπάρχει αμέλεια. Οι γυναίκες Ρομά, ως επί το πλείστον δεν κάνουν τεστ-παπ, ούτε μαστογραφία, παρά μόνο εάν τους παρουσιαστεί κάποιο πρόβλημα υγείας. Τα μέλη της κοινότητας των Ρομά των οικισμών, δεν λαμβάνουν μέτρα αντισύλληψης [σύμφωνα με τα λεγόμενά τους].

Υγειονομική Ασφάλιση: Κύρια υγειονομική ασφάλιση για τους Ρομά θεωρείται η Πρόνοια κατά 25%. Υπάρχει ένα ποσοστό 30% που έχει ασφάλιση ΙΚΑ, αλλά πρόκειται κυρίως για ανέργους ηλικίας 19-29 ετών, οι οποίοι βάσει νόμου καλύπτονται ιατροφαρμακευτικά από το ΙΚΑ μέσω κάρτας ανεργίας ΟΑΕΔ. Υπάρχει ένα 10% το οποίο είναι ασφαλισμένο στον ΟΓΑ αλλά είναι αμφίβολο κατά πόσο μπορούν και καλύπτουν τις ασφαλιστικές τους εισφορές κάθε χρόνο. Απομένει ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό που περιλαμβάνει τους ανασφάλιστους και τις αδιευκρίνιστες περιπτώσεις.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: πολλοί Ρομά παρουσιάζουν συμπτώματα ψυχονευρωτικών διαταραχών στην υγεία τους – κατάθλιψη, αγχώδη

διαταραχή, νευρολογικά νοσήματα. Φυσικά σχεδόν όλοι καπνίζουν, ακόμη και από την παιδική ηλικία. Βέβαια το φαινόμενο του μεγάλου ποσοστού μη καλής ψυχικής υγείας, πέραν του γεγονότος αιτιολόγησής του λόγω του γενικότερου κοινωνικοοικονομικού χαρακτήρα του πληθυσμού Ρομά, πολλές φορές οφείλεται στο γεγονός ότι οι διάφορες ψυχικές ασθένειες γίνονται για αυτούς μέσο διεκδίκησης επιδομάτων (συνήθως προνοιακά και αναπηρίας).

Οικισμοί Δημοτικής Ενότητας Αντιρρίου Οικισμός Πατρινά

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: Μόνιμοι κάτοικοι περίπου 80 άτομα.

Κατοικίες: 10

Άνδρες: 7   Γυναίκες: 10

Ανήλικοι: 63 εκ των οποίων 15 είναι μαθητές.

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο μη μετακινούμενο πληθυσμό.

1. ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των χαμηλών και κάτω του ορίου φτώχειας εισοδημάτων, ενώ 30 - 40 οικογένειες σε επίπεδο δήμου αγγίζουν τα όρια της οικονομικής εξαθλίωσης. Πέντε με έξι (5 - 6) οικογένειες βρίσκονται σε μέτρια προς καλή οικονομική κατάσταση. Οι περισσότερες οικογένειες επιβιώνουν με επιδόματα Πρόνοιας, ή με τα επιδόματα Τριτέκνων και Πολυτέκνων.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Η πλειονότητα του πληθυσμού είναι τακτοποιημένη αστικοδημοτικά. Οι Ρομά των οικισμών είναι Δημότες Δήμου Ναυπακτίας.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Ενώ τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις στον ευρύτερο πληθυσμό της περιοχής δεν έχουν πλήρως εκλείψει, οι Ρομά της περιοχής αντιμετωπίζονται ισότιμα με τον υπόλοιπο πληθυσμό και εξυπηρετούνται χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα από τις δημόσιες υπηρεσίες.

Παιδική Εργασία: Δεν παρατηρείται παιδική εργασία.

Ενδοοικογενειακή Βία: Εμφανίζεται σε μικρό ποσοστό.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Οι Ρομά των οικισμών ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα με συνέπεια, αλλά όσον αφορά στον Τοπικό Σύλλογο Ρομά, δεν παρατηρείται συλλογικότητα συμμετοχής και ιδιαίτερη δραστηριοποίηση.

2. ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Ο Οικισμός που βρίσκεται στη θέση Πατρινά τέως Δήμου Αντιρρίου, εντός σχεδίου πόλεως Αντιρρίου, έχει έκταση 20 στρέμματα, η επιλογή έγινε από τους ίδιους τους τσιγγάνους στους οποίους και ανήκει. Υπάρχουν διαμορφωμένοι δρόμοι μέσα στο χώρο διαμονής και είναι ασφαλοστρωμένοι σε ποσοστό 60%, τσιμεντοστρωμένοι σε ποσοστό 30% και πατημένο χώμα σε 10%. Υπάρχει οδικός άξονας που εξυπηρετεί την περιοχή και φτάνει κανείς με συγκοινωνία και Ι.Χ. υπάρχει οδικός άξονας που εξυπηρετεί την περιοχή και φτάνει κανείς με συγκοινωνία και Ι.Χ. Δεν υπάρχουν διαμορφωμένοι κοινόχρηστοι χώροι.

Τύπος Κατοικιών: Σε ότι αφορά στις κατοικίες, το 100% είναι οικοδομές (σπίτια). Ο χώρος ανήκει στους τσιγγάνους όπου έχουν κατασκευάσει αυθαίρετες επί το πλείστον κατοικίες. Το σύνολο των κατοικιών διαθέτει ηλεκτρικό ρεύμα και νερό, που σε κάποιες ελάχιστες περιπτώσεις εξασφαλίζεται από γειτονικές, συγγενικές οικίες. Οι περισσότερες κατοικίες διαθέτουν εσωτερικό WC. Όσον αφορά στη θέρμανση σχεδόν όλες οι κατοικίες έχουν ξυλόσομπες.

Δίκτυα υποδομών: Ο οικισμός καλύπτεται από δίκτυο ύδρευσης και ηλεκτρισμού. Υπάρχουν βόθροι στο 100% των κατοικιών, λουτρά και τουαλέτες στο 80% του συνόλου των κελυφών του χώρου διαμονής. Οι διαμένοντες στο υπόλοιπο 20% εξυπηρετούνται σε εξωτερικούς χώρους και πλένονται με νερό στην αυλή. Η υδροδότηση φτάνει στο 80% των κατοικημένων κατοικιών. Υπάρχει όμως η εξυπηρέτηση σε ποσοστό 100% των κελυφών διαμονής.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και η αποκομιδή τους γίνεται μία φορά την εβδομάδα.

3. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Ανεργία: Η ανεργία είναι το κύριο χαρακτηριστικό της ομάδας και οι πλειονότητα των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα. Οι άντρες, ως επί το πλείστον είναι άνεργοι (το ποσοστό ανεργίας πιθανόν να ξεπερνάει το 80 %).

Οικονομική Τακτοποίηση: Οι Ρομά χαρακτηρίζονται για τη συνέπεια όσον αφορά στις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Η πλειονότητα υποβάλλει φορολογική δήλωση .

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Ορισμένοι εργάζονται περιστασιακά ως μουσικοί, άλλοι πλανόδιοι μικροπωλητές μαναβικής ή εργάτες σε κρεοπωλεία. Τέλος κάποιοι είναι μικροπωλητές στη λαϊκή αγορά. Αρκετοί συγκεντρώνουν σίδερα τα οποία μεταπωλούν για ανακύκλωση.

Κατά διαστήματα στο Δήμο Ναυπακτίας εργάζονται με συμβάσεις ορισμένου χρόνου στις υπηρεσίες καθαριότητας ή στην ύδρευση κάποιοι Ρομά των οικισμών. Αυτό το διάστημα (από Οκτώβριο 2012) απασχολούνται στο Δήμο

Ναυπακτίας 7 άτομα (5 γυναίκες και 6 άνδρες) μέσω των 5μηνων προγραμμάτων Κοινωφελούς Εργασίας.

Γυναικεία Απασχόληση. Δεν αναφέρεται.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Στους οικισμούς απουσιάζει η ύπαρξη συνεταιριστικής επιχειρηματικής κίνησης, ενώ ταυτόχρονα δεν υπάρχουν ιδιαίτερες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη, λόγω απουσίας ικανών επαγγελματικών δεξιοτήτων.

4.ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Ο αναλφαβητισμός χαρακτηρίζει σχεδόν το σύνολο του πληθυσμού, ενώ πολλοί λίγοι Ρομά έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Μαθητική Διαρροή: Στο Δημοτικό τα παιδιά εγγράφονται συνήθως ένα χρόνο μεγαλύτερα από την ηλικία που ορίζεται. Στις περισσότερες των περιπτώσεων όταν εγγράφονται στο Δημοτικό δεν γνωρίζουν καθόλου ελληνικά. Σχεδόν στο σύνολο τους οι Ρομά απουσιάζουν πολλές περισσότερες ημέρες από το σχολείο, σε σχέση με τα υπόλοιπα παιδιά. Οι λόγοι που απουσιάζουν είναι διάφοροι, όπως η δεινή οικονομική κατάσταση, η έλλειψη σίτισης των παιδιών, η έλλειψη υπόδησης και ιματισμού, τα επικριτικά σχόλια των συμμαθητών αλλά και η αδιαφορία.

Στις περισσότερες περιπτώσεις τα παιδιά που ολοκληρώνουν την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, δεν συνεχίζουν στην Δευτεροβάθμια (η κατάσταση αυτή χαρακτηρίζει κυρίως τα κορίτσια). Αλλά και όσα εγγράφονται στο Γυμνάσιο, σπανίως ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Στο οικισμούς υπάρχει δυνατότητα, πρόσβασης σε Νηπιαγωγείο και Δημοτικό Σχολείο. Και από τους δυο οικισμούς Αντιρρίου φοιτούν ανελλιπώς 11 μαθητές [5 κορίτσια και 6 αγόρια] από το Νηπιαγωγείο. Τα παιδιά των Ρομά φοιτούν στις ίδιες αίθουσες και εντάσσονται στις ίδιες σχολικές τάξεις με τα παιδιά μη Ρομά. Η αντιμετώπιση των παιδιών Ρομά από τους εκπαιδευτικούς είναι ισότιμη με τα άλλα παιδιά, ενώ πολλές φορές σε συνεργασία με την τοπική κοινωνία, οργανώνονται δράσεις συλλογής βασικών ειδών ένδυσης - υπόδησης στα παιδιά Ρομά.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: Στο Δημοτικό σχολείο Αντιρρίου λειτουργεί τμήμα ένταξης για όλες τις τάξεις.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Ο αναλφαβητισμός είναι χαρακτηριστικό των περισσότερων ενηλίκων του πληθυσμού Ρομά.

5.ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: Οι Ρομά της περιοχής δεν αντιμετωπίζουν θέματα αποκλεισμού από τις Υπηρεσίες Υγείας. Στο Δήμο λειτουργεί το Κέντρο Υγείας

όπου μπορούν να έχουν καθημερινή πρόσβαση σε αυτό και ιατρεία ΙΚΑ. Όσο για την πρόσβαση σε Νοσοκομείο, αυτά βρίσκονται α) στην πόλη της Πάτρας σε απόσταση 10χλμ. καθώς και β) στην Πόλη του Μεσολογγίου 40 χλμ. από τη Ναύπακτο. Η πρόσβαση σε αυτά γίνεται μέσω ΚΤΕΛ.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Στα θέματα πρόληψης Υγείας οι Ρομά χρειάζονται συνεχή στήριξη και παρότρυνση. Η κατάσταση χαρακτηρίζεται μάλλον προβληματική, με εξαίρεση τον τομέα των παιδικών εμβολιασμών.

Από άποψης Δημόσιας Υγείας, η κατάσταση είναι προβληματική. Έλλειψη προσωπικής φροντίδας και καθαριότητας σε ενήλικες και παιδιά, χαρακτηρίζει μεγάλο ποσοστό των Ρομά.

Γενικώς στον πληθυσμό παρουσιάζονται καρδιολογικά νοσήματα και ασθένειες νευρολογικής φύσεως. Ειδικά τα παιδιά, δεν φροντίζουν το στόμα τους και τα περισσότερα έχουν χαλασμένα δόντια.

Στα θέματα πρόληψης γυναικολογικής φύσεως υπάρχει αμέλεια. Οι γυναίκες Ρομά, ως επί το πλείστον δεν κάνουν τεστ-παπ, ούτε μαστογραφία, παρά μόνο εάν τους παρουσιαστεί κάποιο πρόβλημα υγείας. Τα μέλη της κοινότητας των Ρομά των οικισμών, δεν λαμβάνουν μέτρα αντισύλληψης [σύμφωνα με τα λεγόμενά τους].

Υγειονομική Ασφάλιση: Κύρια υγειονομική ασφάλιση για τους Ρομά θεωρείται η Πρόνοια κατά 25%. Υπάρχει ένα ποσοστό 30% που έχει ασφάλιση ΙΚΑ, αλλά πρόκειται κυρίως για ανέργους ηλικίας 19-29 ετών, οι οποίοι βάσει νόμου καλύπτονται ιατροφαρμακευτικά από το ΙΚΑ μέσω κάρτας ανεργίας ΟΑΕΔ. Υπάρχει ένα 10% το οποίο είναι ασφαλισμένο στον ΟΓΑ αλλά είναι αμφίβολο κατά πόσο μπορούν και καλύπτουν τις ασφαλιστικές τους εισφορές κάθε χρόνο. Απομένει ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό που περιλαμβάνει τους ανασφάλιστους και τις αδιευκρίνιστες περιπτώσεις.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: πολλοί Ρομά παρουσιάζουν συμπτώματα ψυχονευρωτικών διαταραχών στην υγεία τους – κατάθλιψη, αγχώδη διαταραχή, νευρολογικά νοσήματα. Φυσικά σχεδόν όλοι καπνίζουν, ακόμη και από την παιδική ηλικία. Βέβαια το φαινόμενο του μεγάλου ποσοστού μη καλής ψυχικής υγείας, πέραν του γεγονότος αιτιολόγησής του λόγω του γενικότερου κοινωνικοοικονομικού χαρακτήρα του πληθυσμού Ρομά, πολλές φορές οφείλεται στο γεγονός ότι οι διάφορες ψυχικές ασθένειες γίνονται για αυτούς μέσο διεκδίκησης επιδομάτων (συνήθως προνοιακά και αναπηρίας).

Οικισμός Γήπεδο

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: Μόνιμοι κάτοικοι περίπου 25 άτομα.

Κατοικίες: 4

Άνδρες: 5

Γυναίκες: 5

Ανήλικοι: 15 εκ των οποίων 5 είναι μαθητές.

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο μη μετακινούμενο πληθυσμό.

1. ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των χαμηλών και κάτω του ορίου φτώχειας εισοδημάτων, ενώ 30 - 40 οικογένειες σε επίπεδο δήμου αγγίζουν τα όρια της οικονομικής εξαθλίωσης. Πέντε με έξι (5 - 6) οικογένειες βρίσκονται σε μέτρια προς καλή οικονομική κατάσταση. Οι περισσότερες οικογένειες επιβιώνουν με επιδόματα Πρόνοιας, ή με τα επιδόματα Τριτέκνων και Πολυτέκνων.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Η πλειονότητα του πληθυσμού είναι τακτοποιημένη αστικοδημοτικά. Οι Ρομά των οικισμών είναι Δημότες Δήμου Ναυπακτίας.

Κοινωνικός αποκλεισμός - διακρίσεις: Ενώ τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις στον ευρύτερο πληθυσμό της περιοχής δεν έχουν πλήρως εκλείψει, οι Ρομά της περιοχής αντιμετωπίζονται ισότιμα με τον υπόλοιπο πληθυσμό και εξυπηρετούνται χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα από τις δημόσιες υπηρεσίες.

Παιδική Εργασία: Δεν παρατηρείται παιδική εργασία.

Ενδοοικογενειακή Βία: Εμφανίζεται σε μικρό ποσοστό.

Συμμετοχικότητα - Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Οι Ρομά των οικισμών ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα με συνέπεια, αλλά όσον αφορά στον Τοπικό Σύλλογο Ρομά, δεν παρατηρείται συλλογικότητα συμμετοχής και ιδιαίτερη δραστηριοποίηση.

2. ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Ο Οικισμός που βρίσκεται στη θέση Γήπεδο τέως Δήμου Αντιρρίου, εντός σχεδίου πόλεως Αντιρρίου, έχει έκταση 1 στρέμμα, η επιλογή έγινε από τους ίδιους τους τσιγγάνους στους οποίους και ανήκει. Υπάρχουν διαμορφωμένοι δρόμοι μέσα στο χώρο διαμονής και είναι ασφαλισμένοι σε ποσοστό 100%. Υπάρχει οδικός άξονας που εξυπηρετεί την περιοχή και φτάνει κανείς με συγκοινωνία και Ι.Χ. υπάρχει οδικός άξονας που εξυπηρετεί την περιοχή και φτάνει κανείς με συγκοινωνία και Ι.Χ. Δεν υπάρχουν διαμορφωμένοι κοινόχρηστοι χώροι. Στον εν λόγω οικισμό υπάρχουν προβλήματα που κάνουν τη θέση ακατάλληλη για οικιστική χρήση και προέρχονται από ρέματα καθώς και περιοχή που πλημμυρίζει, όπως ακριβώς και στα Πατρινά Αντιρρίου.

Τύπος Κατοικιών: Σε ότι αφορά στις κατοικίες, το 100% είναι οικοδομές (σπίτια). Ο χώρος ανήκει στους τσιγγάνους όπου έχουν κατασκευάσει αυθαίρετες επί το πλείστον κατοικίες. Το σύνολο των κατοικιών διαθέτει ηλεκτρικό ρεύμα και νερό, που σε κάποιες ελάχιστες περιπτώσεις εξασφαλίζεται

από γειτονικές, συγγενικές οικίες. Οι περισσότερες κατοικίες διαθέτουν εσωτερικό WC. Όσον αφορά στη θέρμανση σχεδόν όλες οι κατοικίες έχουν ξυλόσομπες.

Δίκτυα υποδομών: Ο οικισμός καλύπτεται από δίκτυο ύδρευσης και ηλεκτρισμού. Υπάρχουν βόθροι στο 100% των κατοικιών, λουτρά και τουαλέτες στο 100% του συνόλου των κελυφών του χώρου διαμονής. Η υδροδότηση φτάνει στο 80% των κατοικημένων κατοικιών. Υπάρχει όμως η εξυπηρέτηση σε ποσοστό 100% των κελυφών διαμονής. Υπάρχει τέλος ηλεκτροδότηση και τηλεφωνική εξυπηρέτηση σε ποσοστό 100% των κελυφών διαμονής.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και η αποκομιδή τους γίνεται μία φορά την εβδομάδα.

3. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Ανεργία: Η ανεργία είναι το κύριο χαρακτηριστικό της ομάδας και οι πλειονότητα των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα. Οι άντρες, ως επί το πλείστον είναι άνεργοι (το ποσοστό ανεργίας πιθανόν να ξεπερνάει το 80 %).

Οικονομική Τακτοποίηση: Οι Ρομά χαρακτηρίζονται για τη συνέπεια όσον αφορά στις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Η πλειονότητα υποβάλλει φορολογική δήλωση .

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Ορισμένοι εργάζονται περιστασιακά ως μουσικοί, άλλοι πλανόδιοι μικροπωλητές μαναβικής ή εργάτες σε κρεοπωλεία. Τέλος κάποιοι είναι μικροπωλητές στη λαϊκή αγορά. Αρκετοί συγκεντρώνουν σίδερα τα οποία μεταπωλούν για ανακύκλωση.

Κατά διαστήματα στο Δήμο Ναυπακτίας εργάζονται με συμβάσεις ορισμένου χρόνου στις υπηρεσίες καθαριότητας ή στην ύδρευση κάποιοι Ρομά των οικισμών. Αυτό το διάστημα (από Οκτώβριο 2012) απασχολούνται στο Δήμο Ναυπακτίας 7 άτομα (5 γυναίκες και 6 άνδρες) μέσω των 5μηνων προγραμμάτων Κοινωφελούς Εργασίας.

Γυναικεία Απασχόληση. Δεν αναφέρεται.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Στους οικισμούς απουσιάζει η ύπαρξη συνεταιριστικής επιχειρηματικής κίνησης, ενώ ταυτόχρονα δεν υπάρχουν ιδιαίτερες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη, λόγω απουσίας ικανών επαγγελματικών δεξιοτήτων.

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Ο αναλφαβητισμός χαρακτηρίζει σχεδόν το σύνολο του πληθυσμού, ενώ πολλοί λίγοι Ρομά έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Μαθητική Διαρροή: Στο Δημοτικό τα παιδιά εγγράφονται συνήθως ένα χρόνο μεγαλύτερα από την ηλικία που ορίζεται. Στις περισσότερες των περιπτώσεων όταν εγγράφονται στο Δημοτικό δεν γνωρίζουν καθόλου ελληνικά. Σχεδόν στο σύνολο τους οι Ρομά απουσιάζουν πολλές περισσότερες ημέρες από το σχολείο, σε σχέση με τα υπόλοιπα παιδιά. Οι λόγοι που απουσιάζουν είναι διάφοροι, όπως η δεινή οικονομική κατάσταση, η έλλειψη σίτισης των παιδιών, η έλλειψη υπόδησης και ιματισμού, τα επικριτικά σχόλια των συμμαθητών αλλά και η αδιαφορία.

Στις περισσότερες περιπτώσεις τα παιδιά που ολοκληρώνουν την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, δεν συνεχίζουν στην Δευτεροβάθμια (η κατάσταση αυτή χαρακτηρίζει κυρίως τα κορίτσια). Αλλά και όσα εγγράφονται στο Γυμνάσιο, σπανίως ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση. Και από τους δυο οικισμούς Αντιρρίου φοιτούν ανελλιπώς 11 μαθητές [5 κορίτσια και 6 αγόρια] από το Νηπιαγωγείο.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Στο οικισμούς υπάρχει δυνατότητα, πρόσβασης σε Νηπιαγωγείο και Δημοτικό Σχολείο.

Τα παιδιά των Ρομά φοιτούν στις ίδιες αίθουσες και εντάσσονται στις ίδιες σχολικές τάξεις με τα παιδιά μη Ρομά. Η αντιμετώπιση των παιδιών Ρομά από τους εκπαιδευτικούς είναι ισότιμη με τα άλλα παιδιά, ενώ πολλές φορές σε συνεργασία με την τοπική κοινωνία, οργανώνονται δράσεις συλλογής βασικών ειδών ένδυσης - υπόδησης στα παιδιά Ρομά.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: Στο Δημοτικό σχολείο Αντιρρίου λειτουργεί τμήμα ένταξης για όλες τις τάξεις.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Ο αναλφαβητισμός είναι χαρακτηριστικό των περισσότερων ενηλίκων του πληθυσμού Ρομά.

5.ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: Οι Ρομά της περιοχής δεν αντιμετωπίζουν θέματα αποκλεισμού από τις Υπηρεσίες Υγείας. Στο Δήμο λειτουργεί το Κέντρο Υγείας όπου μπορούν να έχουν καθημερινή πρόσβαση σε αυτό και ιατρεία ΙΚΑ. Όσο για την πρόσβαση σε Νοσοκομείο, αυτά βρίσκονται α) στην πόλη της Πάτρας σε απόσταση 10χλμ. καθώς και β) στην Πόλη του Μεσολογγίου 40 χλμ. από τη Ναύπακτο. Η πρόσβαση σε αυτά γίνεται μέσω ΚΤΕΛ.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Στα θέματα πρόληψης Υγείας οι Ρομά χρειάζονται συνεχή στήριξη και παρότρυνση. Η κατάσταση χαρακτηρίζεται μάλλον προβληματική, με εξαίρεση τον τομέα των παιδικών εμβολιασμών.

Από άποψης Δημόσιας Υγείας, η κατάσταση είναι προβληματική. Έλλειψη προσωπικής φροντίδας και καθαριότητας σε ενήλικες και παιδιά, χαρακτηρίζει μεγάλο ποσοστό των Ρομά.

Γενικώς στον πληθυσμό παρουσιάζονται καρδιολογικά νοσήματα και ασθένειες νευρολογικής φύσεως. Ειδικά τα παιδιά, δεν φροντίζουν το στόμα τους και τα περισσότερα έχουν χαλασμένα δόντια.

Στα θέματα πρόληψης γυναικολογικής φύσεως υπάρχει αμέλεια. Οι γυναίκες Ρομά, ως επί το πλείστον δεν κάνουν τεστ-παπ, ούτε μαστογραφία, παρά μόνο εάν τους παρουσιαστεί κάποιο πρόβλημα υγείας. Τα μέλη της κοινότητας των Ρομά των οικισμών, δεν λαμβάνουν μέτρα αντισύλληψης [σύμφωνα με τα λεγόμενά τους].

Υγειονομική Ασφάλιση: Κύρια υγειονομική ασφάλιση για τους Ρομά θεωρείται η Πρόνοια κατά 25%. Υπάρχει ένα ποσοστό 30% που έχει ασφάλιση ΙΚΑ, αλλά πρόκειται κυρίως για ανέργους ηλικίας 19-29 ετών, οι οποίοι βάσει νόμου καλύπτονται ιατροφαρμακευτικά από το ΙΚΑ μέσω κάρτας ανεργίας ΟΑΕΔ. Υπάρχει ένα 10% το οποίο είναι ασφαλισμένο στον ΟΓΑ αλλά είναι αμφίβολο κατά πόσο μπορούν και καλύπτουν τις ασφαλιστικές τους εισφορές κάθε χρόνο. Απομένει ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό που περιλαμβάνει τους ανασφάλιστους και τις αδιευκρίνιστες περιπτώσεις.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: πολλοί Ρομά παρουσιάζουν συμπτώματα ψυχονευρωτικών διαταραχών στην υγεία τους – κατάθλιψη, αγχώδη διαταραχή, νευρολογικά νοσήματα. Φυσικά σχεδόν όλοι καπνίζουν, ακόμη και από την παιδική ηλικία. Βέβαια το φαινόμενο του μεγάλου ποσοστού μη καλής ψυχικής υγείας, πέραν του γεγονότος αιτιολόγησής του λόγω του γενικότερου κοινωνικοοικονομικού χαρακτήρα του πληθυσμού Ρομά, πολλές φορές οφείλεται στο γεγονός ότι οι διάφορες ψυχικές ασθένειες γίνονται για αυτούς μέσο διεκδίκησης επιδομάτων (συνήθως πρόνοιακά και αναπηρίας).

Άνω Πλατανίτη

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: Μόνιμοι κάτοικοι περίπου 25 άτομα. Οι κάτοικοι του εν λόγω οικισμού είναι 3 άτομα γραμμένοι στο Δήμο Ναυπακτίας. Οι υπόλοιποι στο Δήμο Ι. Π Μεσολογγίου

Κατοικίες: 4

Άνδρες: 5

Γυναίκες: 5

Ανήλικοι: 15 εκ των οποίων 5 είναι μαθητές.

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο μη μετακινούμενο πληθυσμό.

1. ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των χαμηλών και κάτω του ορίου φτώχειας εισοδημάτων, ενώ 30 - 40 οικογένειες σε επίπεδο δήμου αγγίζουν τα όρια της οικονομικής εξαθλίωσης. Πέντε με έξι (5 - 6) οικογένειες βρίσκονται σε μέτρια

προς καλή οικονομική κατάσταση. Οι περισσότερες οικογένειες επιβιώνουν με επιδόματα Πρόνοιας, ή με τα επιδόματα Τριτέκνων και Πολυτέκνων.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Η πλειονότητα του πληθυσμού είναι τακτοποιημένη αστικοδημοτικά. Οι Ρομά των οικισμών είναι Δημότες Δήμου Ναυπακτίας.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Ενώ τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις στον ευρύτερο πληθυσμό της περιοχής δεν έχουν πλήρως εκλείψει, οι Ρομά της περιοχής αντιμετωπίζονται ισότιμα με τον υπόλοιπο πληθυσμό και εξυπηρετούνται χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα από τις δημόσιες υπηρεσίες.

Παιδική Εργασία: Δεν παρατηρείται παιδική εργασία.

Ενδοοικογενειακή Βία: Εμφανίζεται σε μικρό ποσοστό.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Οι Ρομά των οικισμών ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα με συνέπεια, αλλά όσον αφορά στον Τοπικό Σύλλογο Ρομά, δεν παρατηρείται συλλογικότητα συμμετοχής και ιδιαίτερη δραστηριοποίηση.

2. ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Ο οικισμός που βρίσκεται στον Άνω Πλατανίτη Αντιρρίου είναι εκτός σχεδίου πόλεως έχει έκταση 4 στρέμματα, η επιλογή έγινε από τους ίδιους τους τσιγγάνους στους οποίους και ανήκει. Υπάρχουν διαμορφωμένοι δρόμοι μέσα στο χώρο διαμονής και είναι ασφαλοστρωμένοι σε ποσοστό 80%, και σε ποσοστό 20% με χαλίκι. Υπάρχει οδικός άξονας που εξυπηρετεί την περιοχή και φτάνει κανείς με συγκοινωνία και Ι.Χ. υπάρχει οδικός άξονας που εξυπηρετεί την περιοχή και φτάνει κανείς με συγκοινωνία και Ι.Χ. Δεν υπάρχουν διαμορφωμένοι κοινόχρηστοι χώροι. Στον εν λόγω οικισμό υπάρχουν προβλήματα που κάνουν τη θέση ακατάλληλη για οικιστική χρήση και προέρχονται από ρέματα καθώς και περιοχή που πλημμυρίζει, όπως ακριβώς και στα Πατρινά Αντιρρίου.

Τύπος Κατοικιών: Σε ότι αφορά στις κατοικίες, το 100% είναι οικοδομές (σπίτια). Ο χώρος ανήκει στους τσιγγάνους όπου έχουν κατασκευάσει αυθαίρετες επί το πλείστον κατοικίες. Το σύνολο των κατοικιών διαθέτει ηλεκτρικό ρεύμα και νερό, που σε κάποιες ελάχιστες περιπτώσεις εξασφαλίζεται από γειτονικές, συγγενικές οικίες. Οι περισσότερες κατοικίες διαθέτουν εσωτερικό WC. Όσον αφορά στη θέρμανση σχεδόν όλες οι κατοικίες έχουν ξυλόσομπες.

Δίκτυα υποδομών: Ο οικισμός καλύπτεται από δίκτυο ύδρευσης και ηλεκτρισμού. Υπάρχουν βόθροι στο 100% των κατοικιών, λουτρά και τουαλέτες στο 100% του συνόλου των κελυφών του χώρου διαμονής. Η υδροδότηση φτάνει στο 100% των κατοικημένων κατοικιών. Υπάρχει όμως η εξυπηρέτηση

σε ποσοστό 100% των κελυφών διαμονής. Υπάρχει τέλος ηλεκτροδότηση και τηλεφωνική εξυπηρέτηση σε ποσοστό 100% των κελυφών διαμονής.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και η αποκομιδή τους γίνεται μία φορά την εβδομάδα.

3. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Ανεργία: Η ανεργία είναι το κύριο χαρακτηριστικό της ομάδας και οι πλειονότητα των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα. Οι άντρες, ως επί το πλείστον είναι άνεργοι (το ποσοστό ανεργίας πιθανόν να ξεπερνάει το 80 %).

Οικονομική Τακτοποίηση: Οι Ρομά χαρακτηρίζονται για τη συνέπεια όσον αφορά στις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Η πλειονότητα υποβάλλει φορολογική δήλωση .

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Ορισμένοι εργάζονται περιστασιακά ως μουσικοί, άλλοι πλανόδιοι μικροπωλητές μαναβικής ή εργάτες σε κρεοπωλεία. Τέλος κάποιοι είναι μικροπωλητές στη λαϊκή αγορά. Αρκετοί συγκεντρώνουν σίδερα τα οποία μεταπωλούν για ανακύκλωση.

Κατά διαστήματα στο Δήμο Ναυπακτίας εργάζονται με συμβάσεις ορισμένου χρόνου στις υπηρεσίες καθαριότητας ή στην ύδρευση κάποιοι Ρομά των οικισμών. Αυτό το διάστημα (από Οκτώβριο 2012) απασχολούνται στο Δήμο Ναυπακτίας 7 άτομα (5 γυναίκες και 6 άνδρες) μέσω των 5μηνων προγραμμάτων Κοινωφελούς Εργασίας.

Γυναικεία Απασχόληση. Δεν αναφέρεται.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Στους οικισμούς απουσιάζει η ύπαρξη συνεταιριστικής επιχειρηματικής κίνησης, ενώ ταυτόχρονα δεν υπάρχουν ιδιαίτερες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη, λόγω απουσίας ικανών επαγγελματικών δεξιοτήτων.

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Ο αναλφαβητισμός χαρακτηρίζει σχεδόν το σύνολο του πληθυσμού, ενώ πολλοί λίγοι Ρομά έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Μαθητική Διαρροή: Στο Δημοτικό τα παιδιά εγγράφονται συνήθως ένα χρόνο μεγαλύτερα από την ηλικία που ορίζεται. Στις περισσότερες των περιπτώσεων όταν εγγράφονται στο Δημοτικό δεν γνωρίζουν καθόλου ελληνικά. Σχεδόν στο σύνολο τους οι Ρομά απουσιάζουν πολλές περισσότερες ημέρες από το σχολείο, σε σχέση με τα υπόλοιπα παιδιά. Οι λόγοι που απουσιάζουν είναι διάφοροι, όπως η δεινή οικονομική κατάσταση, η έλλειψη σίτισης των παιδιών, η έλλειψη υπόδησης και ιματισμού, τα επικριτικά σχόλια των συμμαθητών αλλά και η αδιαφορία.

Στις περισσότερες περιπτώσεις τα παιδιά που ολοκληρώνουν την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, δεν συνεχίζουν στην Δευτεροβάθμια (η κατάσταση αυτή χαρακτηρίζει κυρίως τα κορίτσια). Αλλά και όσα εγγράφονται στο Γυμνάσιο, σπανίως ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση. Εντός της πόλης ζουν τρεις οικογένειες: 1 στις Εργατικές Κατοικίες [3 μαθητές φοιτούν σε σχολείο της περιοχής], ομοίως 1 οικογένεια στο Δ.Δ. Δάφνης [3 μαθητές παρακολουθούν το Δημοτικό της περιοχής] και 1 οικογένεια στο κέντρο της Ναυπάκτου [Αγ. Δημήτριο]. Συνολικά 20 άτομα.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Στο οικισμό υπάρχει δυνατότητα, πρόσβασης σε Νηπιαγωγείο και Δημοτικό Σχολείο.

Τα παιδιά των Ρομά φοιτούν στις ίδιες αίθουσες και εντάσσονται στις ίδιες σχολικές τάξεις με τα παιδιά μη Ρομά. Η αντιμετώπιση των παιδιών Ρομά από τους εκπαιδευτικούς είναι ισότιμη με τα άλλα παιδιά, ενώ πολλές φορές σε συνεργασία με την τοπική κοινωνία, οργανώνονται δράσεις συλλογής βασικών ειδών ένδυσης - υπόδησης στα παιδιά Ρομά.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: Στο Δημοτικό σχολείο Αντιρρίου λειτουργεί τμήμα ένταξης για όλες τις τάξεις.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Ο αναλφαβητισμός είναι χαρακτηριστικό των περισσότερων ενηλίκων του πληθυσμού Ρομά.

5.ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: Οι Ρομά της περιοχής δεν αντιμετωπίζουν θέματα αποκλεισμού από τις Υπηρεσίες Υγείας. Στο Δήμο λειτουργεί το Κέντρο Υγείας όπου μπορούν να έχουν καθημερινή πρόσβαση σε αυτό και ιατρεία ΙΚΑ. Όσο για την πρόσβαση σε Νοσοκομείο, αυτά βρίσκονται α) στην πόλη της Πάτρας σε απόσταση 10χλμ. καθώς και β) στην Πόλη του Μεσολογγίου 40 χλμ. από τη Ναύπακτο. Η πρόσβαση σε αυτά γίνεται μέσω ΚΤΕΛ.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Στα θέματα πρόληψης Υγείας οι Ρομά χρειάζονται συνεχή στήριξη και παρότρυνση. Η κατάσταση χαρακτηρίζεται μάλλον προβληματική, με εξαίρεση τον τομέα των παιδικών εμβολιασμών.

Από άποψης Δημόσιας Υγείας, η κατάσταση είναι προβληματική. Έλλειψη προσωπικής φροντίδας και καθαριότητας σε ενήλικες και παιδιά, χαρακτηρίζει μεγάλο ποσοστό των Ρομά.

Γενικώς στον πληθυσμό παρουσιάζονται καρδιολογικά νοσήματα και ασθένειες νευρολογικής φύσεως. Ειδικά τα παιδιά, δεν φροντίζουν το στόμα τους και τα περισσότερα έχουν χαλασμένα δόντια.

Στα θέματα πρόληψης γυναικολογικής φύσεως υπάρχει αμέλεια. Οι γυναίκες Ρομά, ως επί το πλείστον δεν κάνουν τεστ-παπ, ούτε μαστογραφία, παρά μόνο εάν τους παρουσιαστεί κάποιο πρόβλημα υγείας.

Τα μέλη της κοινότητας των Ρομά των οικισμών, δεν λαμβάνουν μέτρα αντισύλληψης [σύμφωνα με τα λεγόμενά τους].

Υγειονομική Ασφάλιση: Κύρια υγειονομική ασφάλιση για τους Ρομά θεωρείται η Πρόνοια κατά 25%. Υπάρχει ένα ποσοστό 30% που έχει ασφάλιση ΙΚΑ, αλλά πρόκειται κυρίως για ανέργους ηλικίας 19-29 ετών, οι οποίοι βάσει νόμου καλύπτονται ιατροφαρμακευτικά από το ΙΚΑ μέσω κάρτας ανεργίας ΟΑΕΔ. Υπάρχει ένα 10% το οποίο είναι ασφαλισμένο στον ΟΓΑ αλλά είναι αμφίβολο κατά πόσο μπορούν και καλύπτουν τις ασφαλιστικές τους εισφορές κάθε χρόνο. Απομένει ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό που περιλαμβάνει τους ανασφάλιστους και τις αδιευκρίνιστες περιπτώσεις.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: πολλοί Ρομά παρουσιάζουν συμπτώματα ψυχονευρωτικών διαταραχών στην υγεία τους – κατάθλιψη, αγχώδη διαταραχή, νευρολογικά νοσήματα. Φυσικά σχεδόν όλοι καπνίζουν, ακόμη και από την παιδική ηλικία. Βέβαια το φαινόμενο του μεγάλου ποσοστού μη καλής ψυχικής υγείας, πέραν του γεγονότος αιτιολόγησής του λόγω του γενικότερου κοινωνικοοικονομικού χαρακτήρα του πληθυσμού Ρομά, πολλές φορές οφείλεται στο γεγονός ότι οι διάφορες ψυχικές ασθένειες γίνονται για αυτούς μέσο διεκδίκησης επιδομάτων (συνήθως πρόνοιακά και αναπηρίας).

Swot ανάλυση οικισμών Δήμου Ναυπακτίας

Οικισμοί πόλης Ναυπάκτου	
ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ

• Εύκολη πρόσβαση στην εκπαίδευση ενώ παρατηρούνται φαινόμενα μαθητικής διαρροής σε μικρότερο βαθμό από άλλους οικισμούς Ρομά. • Αστικοδημοτική τακτοποίηση της πλειονότητας του πληθυσμού. • Λειτουργία Προγραμμάτων Εκπαίδευσης, ενηλίκων και παιδιών. • Υψηλό ποσοστό εμβολιασμού των παιδιών. • Λειτουργία Τοπικών Συλλόγων Ρομά.	• Οικισμός εκτός σχεδίου πόλης με αυθαίρετα κτίσματα. • Μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού διαμένει σε καταλύματα χωρίς τις στοιχειώδεις προδιαγραφές κατοίκησης και υγιούς διαβίωσης. • Προβλήματα με την αποκομιδή των σκουπιδιών και ύπαρξη χωματερής δίπλα από τους εκτός σχεδίου οικισμούς. • Το μεγαλύτερο ο ποσοστό των Ρομά εργάζεται περιστασιακά ή εποχιακά. • Οικογένειες έχουν ως μοναδικό εισόδημα το επίδομα απορίας που λαμβάνουν • Φαινόμενο επαιτείας από τα παιδιά των Ρομά. • Μεγάλο τμήμα του ενήλικου πληθυσμού είναι αναλφάβητο.
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
• Αξιοποίηση πόρων από τα διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. • Μικρή πληθυσμιακή κινητικότητα που δημιουργεί προϋποθέσεις εδραιοποίησης - ένταξης και κοινωνικής ενσωμάτωσης. • Προοπτική ίδρυσης Συνεταιρισμού ανακυκλώσιμων υλικών • Εκπροσώπηση της κοινότητας των Ρομά μέσω εκπροσώπων τους.	• Τα παιδιά που φοιτούν σε σχολεία της περιοχής, δεν συναναστρέφονται με τα υπόλοιπα παιδιά της περιοχής πέραν του σχολικού πλαισίου. • Η στάση των Ρομά είναι αρκετά κλειστή με την υπόλοιπη κοινωνία και κυρίως σε θέματα που αφορούν προγράμματα & παρεμβάσεις.

Οικισμός Δ.Ε. Αντιρρίου	
ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ

• Εύκολη πρόσβαση στην εκπαίδευση ενώ παρατηρούνται φαινόμενα μαθητικής διαρροής σε μικρότερο βαθμό από άλλους οικισμούς Ρομά. • Αστικοδημοτική τακτοποίηση της πλειονότητας του πληθυσμού. • Λειτουργία Τοπικών Συλλόγων Ρομά.	• Οικισμός εκτός σχεδίου πόλης με αυθαίρετα κτίσματα. • Μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού διαμένει σε καταλύματα χωρίς τις στοιχειώδεις προδιαγραφές κατοίκησης και υγιούς διαβίωσης. • Προβλήματα με την αποκομιδή των σκουπιδιών και ύπαρξη χωματερής δίπλα από τους εκτός σχεδίου οικισμούς. • Το μεγαλύτερο ο ποσοστό των Ρομά εργάζεται περιστασιακά ή εποχικά ως αυτοαπασχολούμενοι • Οικογένειες έχουν ως μοναδικό εισόδημα το επίδομα απορίας που λαμβάνουν • Φαινόμενο επαιτείας από τα παιδιά των Ρομά. • Μεγάλο τμήμα του ενήλικου πληθυσμού είναι αναλφάβητο.
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
• Αξιοποίηση πόρων από τα διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. • Μικρή πληθυσμιακή κινητικότητα που δημιουργεί προϋποθέσεις εδραιοποίησης - ένταξης και κοινωνικής ενσωμάτωσης. • Προοπτική ίδρυσης Συνεταιρισμού ανακυκλώσιμων υλικών • Εκπροσώπηση της κοινότητας των Ρομά μέσω εκπροσώπων τους.	• Τα παιδιά που φοιτούν σε σχολεία της περιοχής, δεν συναναστρέφονται με τα υπόλοιπα παιδιά της περιοχής πέραν του σχολικού πλαισίου. • Η στάση των Ρομά είναι αρκετά κλειστή με την υπόλοιπη κοινωνία και κυρίως σε θέματα που αφορούν προγράμματα & παρεμβάσεις.

Αποτύπωση υφιστάμενης κατάστασης οικισμών Δήμου Δυτικής Αχαΐας

Σύμφωνα με στοιχεία του κοινωνικού τομέα του Δήμου Δυτικής Αχαΐας ο πληθυσμός των Ρομά αποτελείται από 6.000 περίπου άτομα. Η συντριπτική πλειοψηφία (ποσοστό που αγγίζει το 90%) των ΡΟΜΑ είναι άνεργοι ενώ το 10% εργάζονται περιστασιακά. Οι απασχολούμενοι ασχολούνται με την συλλογή σιδήρου και χαλκού, είναι μικροπωλητές σε υπαίθριους χώρους και εργάτες γης εποχιακά.

Στον Δήμο Δυτικής Αχαΐας ήδη λειτουργεί «Ιατροκοινωνικό Κέντρο» (ΙΑΚ) το οποίο εδρεύει στα Τσακωνικά (αξιοποιήθηκε το κτίριο του πρώην Δημοτικού Σχολείου του οικισμού). Το Κέντρο υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του Μέτρου 3 «Τοπικές Πρωτοβουλίες Απασχόλησης» του Άξονα Προτεραιότητας 5 «Προώθηση της Απασχόλησης και Εξειδίκευσης του Ανθρώπινου Δυναμικού» του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Δυτικής Ελλάδας 2000 – 2006. Βασικός στόχος της λειτουργίας του «Ιατροκοινωνικού Κέντρου» είναι η φροντίδα υγείας και η κοινωνική προστασία των Ελλήνων τσιγγάνων με απώτερο σκοπό την κοινωνική τους ένταξη. Το «Ιατροκοινωνικό Κέντρο» της Δ.Ε. Μόβρης στελεχώνεται από πολυεπιστημονική ομάδα, που περιλαμβάνει τις ειδικότητες: γιατρό (υπάρχει έλλειψη αυτή τη στιγμή), νοσηλεύτρια, φυσιοθεραπευτή, γυμναστή, κοινωνιολόγο και διαμεσολαβητή.

Στον Δήμο Δυτικής Αχαΐας υπάρχουν πέντε οικισμοί Ρομά που βρίσκονται στις περιοχές (α) **Γερουσέικα**, (β) **Συσκευαστήριο Συνεταιρισμού**, (γ) **Απόστολοι**, (δ) **Αποθήκες** στη Δημοτική Ενότητα Σαγαϊϊκών και (ε) **Τσιγγάνικα** στη Δημοτική Ενότητα Δύμης. Οι οικισμοί αυτοί αποτελούν την περιοχή εξυπηρέτησης του ΙΑΚ του Δήμου. Το σύνολο των ατόμων Ρομά που διαβιούν σε αυτούς είναι περί τα 6.000 άτομα. Εκ των οποίων 1.000 κατοικούν στη Δ.Ε. Μόβρης και 5.000 άτομα στη Δ.Ε. Κάτω Αχαΐας. Οι προαναφερόμενες περιοχές στο μεγαλύτερο μέρος τους είναι οικισμοί ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις εμφανίζεται ανάμιξη σπιτιών με πρόχειρες κατασκευές –καλύβια, τσαντίρια – με μόνιμη συνήθως χρήση. Στη συνέχεια αποτυπώνονται οι συνθήκες διαβίωσης των Ρομά του Δήμου Δυτικής Αχαΐας ανά οικισμό.

- **Οικισμός: Γερουσέϊκα (Σαγαϊϊκα)**

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: Εγγεγραμμένοι 564 άτομα

Οικογένειες: 117 Κατοικίες: 100

Άνδρες: 270 Γυναίκες: 294

Ενήλικες: 243 Ανήλικοι: 321

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο πληθυσμό.

1. ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Το μεγαλύτερο μέρος των νοικοκυριών (ποσοστό 70%) διαβιώνει σε συνθήκες οικονομικής εξαθλίωσης. Βασικό εισόδημα για το 95% των νοικοκυριών αποτελούν τα επιδόματα Πρόνοιας ή τα επιδόματα Τριτέκνων και Πολυτέκνων. Ελάχιστα νοικοκυριά (ποσοστό 5%) βρίσκονται σε μέτρια προς καλή οικονομική κατάσταση.

Το μέσο εισόδημα νοικοκυριού ανέρχεται στα 5.000€ το χρόνο.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Το σύνολο του πληθυσμού είναι τακτοποιημένο αστικοδημοτικά, καθώς αυτό αποτελεί προϋπόθεση για την είσπραξη προνοιακών και άλλων επιδομάτων. Το 95% των Ρομά του οικισμού είναι Δημότες του Δήμου Δυτικής Αχαΐας. Ποσοστό 5% του πληθυσμού είναι δημότες άλλων Δήμων.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Ενώ τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις στον ευρύτερο πληθυσμό της περιοχής δεν έχουν πλήρως εκλείψει, οι Ρομά της περιοχής αντιμετωπίζονται ισότιμα με τον υπόλοιπο πληθυσμό και εξυπηρετούνται χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα από τις δημόσιες υπηρεσίες.

Παιδική Εργασία: Ένα τμήμα του παιδικού πληθυσμού (ποσοστό 5%) απασχολείται σε αγροτικές κυρίως εργασίες.

Ενδοοικογενειακή Βία: Αποτελεί έντονο κοινωνικό πρόβλημα που αφορά το 20% των συζύγων (βία μεταξύ συζύγων-συντρόφων) και περί το 5% των παιδιών (βία από τους γονείς προς τα παιδιά). Περιστατικά καταγράφονται συνεχώς. Ωστόσο πολλά περιστατικά αποκρύπτονται.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Οι Ρομά του οικισμού ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα με συνέπεια. Ωστόσο δεν υπάρχει ενδιαφέρον συμμετοχής σε τοπικούς συλλόγους κλπ.

2. ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Ο οικισμός Ρομά βρίσκεται νοτιοδυτικά και σε απόσταση 1,5 χλμ από το κέντρο των Σαγαϊίκων, σε περιοχή που επιλέχτηκε από τους ίδιους τους Τσιγγάνους. Τα μισά καταλύματα βρίσκονται εντός οικισμού και τα μισά εκτός σε ιδιόκτητα οικόπεδα.

Ο οικισμός καλύπτει έκταση 30 στρεμμάτων.

Υπάρχει συγκοινωνιακή σύνδεση του οικισμού με μέσα μαζικής μεταφοράς. Επιπλέον, ο οικισμός βρίσκεται δίπλα στην Εθνική Οδό Πατρών Πύργου.

Υπάρχουν διαμορφωμένοι δρόμοι μέσα στον οικισμό, πρόκειται όμως για ασφαλτόδρομους σε κακή κατάσταση και χωρίς πεζοδρόμηση κατά το μεγαλύτερο ποσοστό.

Δεν υπάρχουν διαμορφωμένοι κοινόχρηστοι χώροι.

Τύπος Κατοικιών: Σε ότι αφορά στις κατοικίες, το 30% είναι οικοδομές (σπίτια) και το 70% παραπήγματα. Σε ορισμένες κατοικίες συμβιούν δύο οικογένειες συνήθως συγγενικές. Το σύνολο των κατοικιών διαθέτει ηλεκτρικό ρεύμα και νερό, που σε κάποιες ελάχιστες περιπτώσεις εξασφαλίζεται από γειτονικές, συγγενικές οικίες. Οι περισσότερες κατοικίες διαθέτουν εσωτερικό WC. Όσον αφορά στη θέρμανση σχεδόν όλες οι κατοικίες έχουν ξυλόσομπες.

Δίκτυα υποδομών: Ο οικισμός καλύπτεται από δίκτυο ύδρευσης και ηλεκτρισμού. Επίσης υπάρχει δίκτυο απορροής όμβριων. Δεν υπάρχει αποχετευτικό δίκτυο.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και η αποκομιδή τους γίνεται μία φορά την εβδομάδα.

3. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Ανεργία: Η ανεργία είναι το κύριο χαρακτηριστικό της ομάδας και οι πλειονότητα των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα πλην των προνοιακών και λοιπών επιδομάτων. Οι άντρες είναι αυτοί που αναζητούν εργασία, ενώ οι γυναίκες ασχολούνται με οικιακές εργασίες. Οι άντρες ως επί το πλείστον είναι άνεργοι (το ποσοστό ανεργίας πιθανόν να αγγίζει το 95%). Περιστασιακά εργάζεται περίπου το 5% των ανδρών.

Οικονομική Τακτοποίηση: Οι Ρομά δεν χαρακτηρίζονται για την τυπικότητα και τη συνέπεια όσον αφορά στις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Όλοι ωστόσο διαθέτουν ΑΦΜ.

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Η κύρια ενασχόληση των Ρομά του Οικισμού επικεντρώνεται στις αγροτικές δραστηριότητες. Ορισμένοι εργάζονται περιστασιακά ως πλανόδιοι πωλητές ή στη συγκέντρωση σιδήρων και τη μεταπώλησή τους για ανακύκλωση.

Αυτή τη στιγμή (Σεπτέμβριος 2012) δεν απασχολούνται άτομα στο Δήμο ή σε προγράμματα προώθησης της απασχόλησης.

Γυναικεία Απασχόληση: Οι γυναίκες Ρομά του οικισμού απασχολούνται στο νοικοκυριό.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Στον συγκεκριμένο οικισμό απουσιάζει η ύπαρξη συνεταιριστικής επιχειρηματικής κίνησης, ενώ ταυτόχρονα δεν υπάρχουν ιδιαίτερες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη, λόγω απουσίας ικανών επαγγελματικών δεξιοτήτων.

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Ο αναλφαβητισμός χαρακτηρίζει σχεδόν το σύνολο του πληθυσμού, ενώ πολλοί λίγοι Ρομά έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Μαθητική Διαρροή: Σχεδόν 10 τσιγγανόπαιδες γράφονται κάθε έτος στο νηπιαγωγείο και σχεδόν 50 στην Πρώτη Δημοτικού (την οποία όμως, σε μεγάλο ποσοστό, αφήνουν στη μέση και επαναλαμβάνουν κάθε χρόνο με σκοπό την είσπραξη μαθητικού επιδόματος).

Στις περισσότερες περιπτώσεις τα παιδιά που ολοκληρώνουν την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, δεν συνεχίζουν στην Δευτεροβάθμια (η κατάσταση αυτή χαρακτηρίζει κυρίως τα κορίτσια). Αλλά και όσα εγγράφονται στο Γυμνάσιο, σπανίως ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Οι λόγοι μη ολοκλήρωσης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης είναι η κουλτούρα, οικονομικοί λόγοι, καθώς και η ανασφάλεια των γονέων σχετικά με τα κορίτσια.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Ο οικισμός εξυπηρετείται από Νηπιαγωγείο και Δημοτικό Σχολείο. Δεν υπάρχουν προβλήματα πρόσβασης των Ρομά στο σχολείο.

Τα παιδιά των Ρομά φοιτούν στις ίδιες αίθουσες και εντάσσονται στις ίδιες σχολικές τάξεις με τα παιδιά μη Ρομά. Η αντιμετώπιση των παιδιών Ρομά από τους εκπαιδευτικούς είναι ισότιμη με τα άλλα παιδιά, ενώ πολλές φορές σε συνεργασία με την τοπική κοινωνία, οργανώνονται δράσεις υποστήριξης στα παιδιά Ρομά.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: Στο Δημοτικό Σχολείο λειτουργεί τμήμα ένταξης. Επίσης, με συνεργασία του ΙΑΚ, Σχολών Γονέων και του Πανεπιστημίου Πατρών πραγματοποιούνται δράσεις σχετικά με την εκπαίδευση γονέων Ρομά καθώς και μαθητών.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Ο αναλφαβητισμός είναι χαρακτηριστικό των περισσότερων ενηλίκων του πληθυσμού Ρομά. Έχουν διενεργηθεί κατά το παρελθόν προγράμματα προκατάρτισης για την εκμάθηση της ελληνικής, δεν αντιμετωπίστηκε όμως το πρόβλημα του αναλφαβητισμού.

5. ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: Ο οικισμός εξυπηρετείται από Περιφερειακό Αγροτικό Ιατρείο 2 φορές την εβδομάδα. Επιπλέον υπάρχει το Κέντρο Υγείας στη Κάτω Αχαΐα όπου μπορούν να έχουν καθημερινή πρόσβαση σε αυτό και φυσικά υπάρχει και το ΙΑΚ. Όσο για την πρόσβαση στο Νοσοκομείο, αυτό βρίσκεται στην πόλη της Πάτρας σε απόσταση 35χλμ. από τα Σαγαίικα.

Οι Ρομά του οικισμού αντιμετωπίζουν προβλήματα πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας, λόγω έλλειψης γιατρού στο ΙΑΚ, καθώς και έλλειψης μεταφορικού μέσου.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Στα θέματα πρόληψης Υγείας οι Ρομά χρειάζονται συνεχή στήριξη και παρότρυνση. Η κατάσταση χαρακτηρίζεται μάλλον δραματική, με εξαίρεση τον τομέα των παιδικών εμβολιασμών.

Από άποψης Δημόσιας Υγείας, η κατάσταση είναι προβληματική. Έλλειψη προσωπικής φροντίδας και καθαριότητας σε ενήλικες και παιδιά, χαρακτηρίζει μεγάλο ποσοστό των Ρομά.

Συνήθεις ασθένειες είναι τα καρδιολογικά νοσήματα, η κύρωση του ήπατος, καθώς και ασθένειες νευρολογικής και κυρίως ψυχολογικής φύσεως.

Η στοματική υγιεινή των Ρομά του οικισμού είναι κακή. Ειδικά τα παιδιά, δεν φροντίζουν το στόμα τους και τα περισσότερα έχουν χαλασμένα δόντια. Η κατάσταση επιβεβαιώνεται και από τον έλεγχο που έχει διενεργηθεί από την κινητή μονάδα των γιατρών του Κόσμου.

Στα θέματα πρόληψης γυναικολογικής φύσεως υπάρχει αμέλεια. Οι γυναίκες Ρομά, ως επί το πλείστον δεν κάνουν τεστ-παπ, ούτε μαστογραφία, παρά μόνο εάν τους παρουσιαστεί κάποιο πρόβλημα υγείας. Στο Κέντρο Υγείας Κάτω Αχαΐας υπάρχει πρόγραμμα για τη διενέργεια γυναικολογικών εξετάσεων, αλλά υπάρχει αδιαφορία, ακόμη και σε περιπτώσεις που έχουν κλεισθεί ραντεβού με τη διαμεσολάβηση των στελεχών του ΙΑΚ.

Τα μέλη της κοινότητας των Ρομά του οικισμού, δεν λαμβάνουν μέτρα αντισύλληψης με αποτέλεσμα να υπάρχει υψηλό ποσοστό αμβλώσεων ανεξαρτήτως αν βρίσκονται σε γάμο ή όχι, ακόμη και σε πολύ νεαρές κοπέλες.

Υγειονομική Ασφάλιση: Κύρια υγειονομική ασφάλιση για τους Ρομά θεωρείται η Πρόνοια κατά 80%. Υπάρχει ένα ποσοστό 5% που έχει ασφάλιση ΙΚΑ, αλλά πρόκειται κυρίως για ανέργους ηλικίας 18-29 ετών, οι οποίοι βάσει νόμου καλύπτονται ιατροφαρμακευτικά από το ΙΚΑ μέσω κάρτας ανεργίας ΟΑΕΔ. Υπάρχει ένα 5% είναι ασφαλισμένο στον ΟΓΑ. Απομένει ένα ποσοστό περίπου 10% που περιλαμβάνει τους ανασφάλιστους και τις αδιευκρίνιστες περιπτώσεις.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: πολλοί Ρομά παρουσιάζουν συμπτώματα ψυχονευρωτικών διαταραχών στην υγεία τους – κατάθλιψη, αγχώδη διαταραχή, νευρολογικά νοσήματα- καθώς και ροπή προς εξαρτήσεις από ναρκωτικές ουσίες και αλκοόλ. Σχεδόν όλοι καπνίζουν, ακόμη και από την παιδική ηλικία. Βέβαια το φαινόμενο του μεγάλου ποσοστού μη καλής ψυχικής υγείας, πέραν του γεγονότος αιτιολόγησής του λόγω του γενικότερου κοινωνικοοικονομικού χαρακτήρα του πληθυσμού Ρομά, πολλές φορές οφείλεται στο γεγονός ότι οι διάφορες ψυχικές ασθένειες γίνονται για αυτούς μέσο διεκδίκησης επιδομάτων (συνήθως προνοιακά και αναπηρίας).

- **Οικισμός: Συσκευαστήριο συνεταιρισμού (Σαγαίικα)**

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά: Πληθυσμός: Εγγεγραμμένοι 264 άτομα

Οικογένειες: 53

Κατοικίες: 50

Άνδρες: 132

Γυναίκες: 132

Ενήλικες: 100

Ανήλικοι: 164

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο πληθυσμό.

1. ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Το μεγαλύτερο μέρος των νοικοκυριών (ποσοστό 50%) ανήκουν στην κατηγορία των χαμηλών και κάτω του ορίου φτώχειας εισοδημάτων. Το 40% των νοικοκυριών διαβιούν σε συνθήκες οικονομικής εξαθλίωσης. Βασικό εισόδημα για το 80% των νοικοκυριών αποτελούν τα επιδόματα Πρόνοιας ή τα επιδόματα Τριτέκνων και Πολυτέκνων. Μόνο το 10% των νοικοκυριών βρίσκεται σε μέτρια προς καλή οικονομική κατάσταση.

Το μέσο εισόδημα νοικοκυριού ανέρχεται στα 4.000€ το χρόνο.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Το σύνολο του πληθυσμού είναι τακτοποιημένο αστικοδημοτικά, καθώς αυτό αποτελεί προϋπόθεση για την είσπραξη προνοιακών και άλλων επιδομάτων. Το 95% των Ρομά του οικισμού είναι Δημότες του Δήμου Δυτικής Αχαΐας. Ποσοστό 5% του πληθυσμού είναι δημότες άλλων Δήμων.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Ενώ τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις στον ευρύτερο πληθυσμό της περιοχής δεν έχουν πλήρως εκλείψει, οι Ρομά της περιοχής αντιμετωπίζονται ισότιμα με τον υπόλοιπο πληθυσμό και εξυπηρετούνται χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα από τις δημόσιες υπηρεσίες.

Παιδική Εργασία: Ένα τμήμα του παιδικού πληθυσμού (ποσοστό 3%) απασχολείται σε αγροτικές κυρίως εργασίες.

Ενδοοικογενειακή Βία: Αποτελεί έντονο κοινωνικό πρόβλημα που αφορά το 40% των συζύγων (βία μεταξύ συζύγων-συντρόφων) και περί το 20% των παιδιών (βία από τους γονείς προς τα παιδιά). Περιστατικά καταγράφονται συνεχώς. Ωστόσο πολλά περιστατικά αποκρύπτονται.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Οι Ρομά του οικισμού ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα με συνέπεια. Ωστόσο δεν υπάρχει ενδιαφέρον συμμετοχής σε τοπικούς συλλόγους κλπ.

2. ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Ο οικισμός Ρομά βρίσκεται βορειοδυτικά των Σαγαϊκών, σε περιοχή που επιλέχτηκε από τους ίδιους τους Τσιγγάνους. Τα καταλύματα βρίσκονται σχεδίου πόλεως και σε ιδιόκτητα οικόπεδα.

Ο οικισμός καλύπτει έκταση 10 στρεμμάτων.

Υπάρχει συγκοινωνιακή σύνδεση του οικισμού με μέσα μαζικής μεταφοράς. Επιπλέον, ο οικισμός βρίσκεται δίπλα στην Εθνική Οδό Πατρών Πύργου.

Υπάρχουν διαμορφωμένοι δρόμοι μέσα στον οικισμό, πρόκειται όμως για ασφαλτόδρομους σε κακή κατάσταση και χωρίς πεζοδρόμηση κατά το μεγαλύτερο ποσοστό.

Δεν υπάρχουν διαμορφωμένοι κοινόχρηστοι χώροι.

Τύπος Κατοικιών: Σε ότι αφορά στις κατοικίες, το 40% είναι οικοδομές (σπίτια) και το 60% παραπήγματα. Σε ορισμένες κατοικίες συμβιών δύο οικογένειες συνήθως συγγενικές. Το σύνολο των κατοικιών διαθέτει ηλεκτρικό ρεύμα και νερό, που σε κάποιες ελάχιστες περιπτώσεις εξασφαλίζεται από γειτονικές, συγγενικές οικίες. Οι περισσότερες κατοικίες διαθέτουν εσωτερικό WC. Όσον αφορά στη θέρμανση σχεδόν όλες οι κατοικίες έχουν ξυλόσομπες.

Δίκτυα υποδομών: Ο οικισμός καλύπτεται από δίκτυο ύδρευσης και ηλεκτρισμού. Επίσης υπάρχει δίκτυο απορροής όμβριων. Δεν υπάρχει αποχετευτικό δίκτυο.

3. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Ανεργία: Η ανεργία είναι το κύριο χαρακτηριστικό της ομάδας και οι πλειονότητα των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα πλην των προνοιακών και λοιπών επιδομάτων. Οι άντρες είναι αυτοί που αναζητούν εργασία, ενώ οι γυναίκες ασχολούνται με οικιακές εργασίες. Οι άντρες ως επί το πλείστον είναι άνεργοι (το ποσοστό ανεργίας πιθανόν να αγγίζει το 90%). Περιστασιακά εργάζεται περίπου το 5% των ανδρών και μόνο ένα 5% εργάζεται σε σταθερή βάση.

Οικονομική Τακτοποίηση: Οι Ρομά δεν χαρακτηρίζονται για την τυπικότητα και τη συνέπεια όσον αφορά στις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Όλοι ωστόσο διαθέτουν ΑΦΜ.

Τομείς Απασχόλησης – Εποχικότητα - Κινητικότητα: Η κύρια ενασχόληση των Ρομά του Οικισμού επικεντρώνεται στις αγροτικές δραστηριότητες. Ορισμένοι εργάζονται περιστασιακά ως πλανόδιοι πωλητές.

Αυτή τη στιγμή (Σεπτέμβριος 2012) δεν απασχολούνται άτομα στο Δήμο ή σε προγράμματα προώθησης της απασχόλησης.

Γυναίκεια Απασχόληση: Οι γυναίκες Ρομά του οικισμού απασχολούνται στο νοικοκυριό.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Στον συγκεκριμένο οικισμό απουσιάζει η ύπαρξη συνεταιριστικής επιχειρηματικής κίνησης, ενώ ταυτόχρονα δεν υπάρχουν ιδιαίτερες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη, λόγω απουσίας ικανών επαγγελματικών δεξιοτήτων.

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Ο αναλφαβητισμός χαρακτηρίζει σχεδόν το σύνολο του πληθυσμού, ενώ πολλοί λίγοι Ρομά έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Μαθητική Διαρροή: Σχεδόν 4 τσιγγανόπαιδες γράφονται κάθε έτος στο νηπιαγωγείο και σχεδόν 20 στην Πρώτη Δημοτικού (την οποία όμως, σε μεγάλο ποσοστό, αφήνουν στη μέση και επαναλαμβάνουν κάθε χρόνο με σκοπό την είσπραξη μαθητικού επιδόματος).

Στις περισσότερες περιπτώσεις τα παιδιά που ολοκληρώνουν την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, δεν συνεχίζουν στην Δευτεροβάθμια (η κατάσταση αυτή χαρακτηρίζει κυρίως τα κορίτσια). Αλλά και όσα εγγράφονται στο Γυμνάσιο δύσκολα ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Οι λόγοι μη ολοκλήρωσης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης είναι οικονομικοί λόγοι, καθώς άλλα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι γονείς (όπως χρήση ναρκωτικών ουσιών κλπ.).

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Ο οικισμός εξυπηρετείται από Νηπιαγωγείο και Δημοτικό Σχολείο. Δεν υπάρχουν προβλήματα πρόσβασης των Ρομά στο σχολείο.

Τα παιδιά των Ρομά φοιτούν στις ίδιες αίθουσες και εντάσσονται στις ίδιες σχολικές τάξεις με τα παιδιά μη Ρομά. Η αντιμετώπιση των παιδιών Ρομά από τους εκπαιδευτικούς είναι ισότιμη με τα άλλα παιδιά, ενώ πολλές φορές σε συνεργασία με την τοπική κοινωνία, οργανώνονται δράσεις υποστήριξης στα παιδιά Ρομά.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: Στο Δημοτικό Σχολείο λειτουργεί τμήμα ένταξης. Επίσης, με συνεργασία του ΙΑΚ, Σχολών Γονέων και του Πανεπιστημίου Πατρών πραγματοποιούνται δράσεις σχετικά με την εκπαίδευση γονέων Ρομά καθώς και μαθητών.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Ο αναλφαβητισμός είναι χαρακτηριστικό των περισσότερων ενηλίκων του πληθυσμού Ρομά. Έχουν διενεργηθεί κατά το παρελθόν προγράμματα προκατάρτισης για την εκμάθηση της ελληνικής, δεν αντιμετωπίστηκε όμως το πρόβλημα του αναλφαβητισμού.

5. ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: Ο οικισμός εξυπηρετείται από Περιφερειακό Αγροτικό Ιατρείο 2 φορές την εβδομάδα. Επιπλέον υπάρχει το Κέντρο Υγείας στη Κάτω Αχαΐα όπου μπορούν να έχουν καθημερινή πρόσβαση σε αυτό και φυσικά υπάρχει και το ΙΑΚ. Όσο για την πρόσβαση στο Νοσοκομείο, αυτό βρίσκεται στην πόλη της Πάτρας σε απόσταση 35χλμ. από τα Σαγαίικα.

Οι Ρομά του οικισμού αντιμετωπίζουν προβλήματα πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας, λόγω έλλειψης γιατρού στο ΙΑΚ, καθώς και έλλειψης μεταφορικού μέσου.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας:: Στα θέματα πρόληψης Υγείας οι Ρομά χρειάζονται συνεχή στήριξη και παρότρυνση. Η κατάσταση χαρακτηρίζεται μάλλον δραματική, με εξαίρεση τον τομέα των παιδικών εμβολιασμών.

Από άποψης Δημόσιας Υγείας, η κατάσταση είναι προβληματική. Έλλειψη προσωπικής φροντίδας και καθαριότητας σε ενήλικες και παιδιά, χαρακτηρίζει μεγάλο ποσοστό των Ρομά.

Συνήθεις ασθένειες είναι τα καρδιολογικά νοσήματα, η κύρωση του ήπατος, καθώς και ασθένειες νευρολογικής και κυρίως ψυχολογικής φύσεως.

Η στοματική υγιεινή των Ρομά του οικισμού είναι κακή. Ειδικά τα παιδιά, δεν φροντίζουν το στόμα τους και τα περισσότερα έχουν χαλασμένα δόντια. Η κατάσταση επιβεβαιώνεται και από τον έλεγχο που έχει διενεργηθεί από την κινητή μονάδα των γιατρών του Κόσμου.

Στα θέματα πρόληψης γυναικολογικής φύσεως υπάρχει αμέλεια. Οι γυναίκες Ρομά, ως επί το πλείστον δεν κάνουν τεστ-παπ, ούτε μαστογραφία, παρά μόνο εάν τους παρουσιαστεί κάποιο πρόβλημα υγείας. Στο Κέντρο Υγείας Κάτω Αχαΐας υπάρχει πρόγραμμα για τη διενέργεια γυναικολογικών εξετάσεων, αλλά υπάρχει αδιαφορία, ακόμη και σε περιπτώσεις που έχουν κλεισθεί ραντεβού με τη διαμεσολάβηση των στελεχών του ΙΑΚ.

Τα μέλη της κοινότητας των Ρομά του οικισμού, δεν λαμβάνουν μέτρα αντισύλληψης με αποτέλεσμα να υπάρχει υψηλό ποσοστό αμβλώσεων ανεξαρτήτως αν βρίσκονται σε γάμο ή όχι, ακόμη και σε πολύ νεαρές κοπέλες.

Υγειονομική Ασφάλιση: Κύρια υγειονομική ασφάλιση για τους Ρομά θεωρείται η Πρόνοια κατά 70%. Υπάρχει ένα ποσοστό 5% που έχει ασφάλιση ΙΚΑ, αλλά πρόκειται κυρίως για ανέργους ηλικίας 18-29 ετών, οι οποίοι βάσει νόμου καλύπτονται ιατροφαρμακευτικά από το ΙΚΑ μέσω κάρτας ανεργίας ΟΑΕΔ. Απομένει ένα ποσοστό περίπου 10% που περιλαμβάνει τους ανασφάλιστους και τις αδιευκρίνιστες περιπτώσεις.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: πολλοί Ρομά παρουσιάζουν συμπτώματα ψυχονευρωτικών διαταραχών στην υγεία τους – κατάθλιψη, αγχώδη διαταραχή, νευρολογικά νοσήματα- καθώς και ροπή προς εξαρτήσεις από ναρκωτικές ουσίες και αλκοόλ. Σχεδόν όλοι καπνίζουν, ακόμη και από την παιδική ηλικία. Βέβαια το φαινόμενο του μεγάλου ποσοστού μη καλής ψυχικής υγείας, πέραν του γεγονότος αιτιολόγησής του λόγω του γενικότερου κοινωνικοοικονομικού χαρακτήρα του πληθυσμού Ρομά, πολλές φορές οφείλεται στο γεγονός ότι οι διάφορες ψυχικές ασθένειες γίνονται για αυτούς μέσο διεκδίκησης επιδομάτων (συνήθως προνοιακά και αναπηρίας).

- **Οικισμός: Απόστολοι (Σαγαίικα)**

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: Εγγεγραμμένοι 22 άτομα

Οικογένειες: 4

Άνδρες: 11

Γυναίκες: 11

Ενήλικες: 8

Ανήλικοι: 14

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο πληθυσμό.

1. ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Το μεγαλύτερο ποσοστό των νοικοκυριών (ποσοστό 75%) διαβιούν σε συνθήκες οικονομικής εξαθλίωσης. Βασικό εισόδημα για τα νοικοκυριά αποτελούν τα επιδόματα Πρόνοιας ή τα επιδόματα Τριτέκνων και Πολυτέκνων.

Το μέσο εισόδημα νοικοκυριού ανέρχεται στα 5.000€ το χρόνο.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Το σύνολο του πληθυσμού είναι τακτοποιημένο αστικοδημοτικά, καθώς αυτό αποτελεί προϋπόθεση για την είσπραξη προνοιακών και άλλων επιδομάτων. Το 95% των Ρομά του οικισμού είναι Δημότες του Δήμου Δυτικής Αχαΐας. Ποσοστό 5% του πληθυσμού είναι δημότες άλλων Δήμων.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Ενώ τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις στον ευρύτερο πληθυσμό της περιοχής δεν έχουν πλήρως εκλείψει, οι Ρομά της περιοχής αντιμετωπίζονται ισότιμα με τον υπόλοιπο πληθυσμό και εξυπηρετούνται χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα από τις δημόσιες υπηρεσίες.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Οι Ρομά του οικισμού ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα με συνέπεια. Ωστόσο δεν υπάρχει ενδιαφέρον συμμετοχής σε τοπικούς συλλόγους κλπ.

2. ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Ο οικισμός Ρομά βρίσκεται στο κέντρο των Σαγαϊίκων, σε σημείο που επιλέχτηκε από τους ίδιους τους Τσιγγάνους. Τα καταλύματα βρίσκονται εντός οικισμού, σε ιδιόκτητα οικοπέδα.

Ο οικισμός καλύπτει έκταση 1 στρέμματος.

Υπάρχει συγκοινωνιακή σύνδεση με μέσα μαζικής μεταφοράς. Επιπλέον, ο οικισμός βρίσκεται δίπλα στην Εθνική Οδό Πατρών Πύργου.

Υπάρχουν διαμορφωμένοι δρόμοι μέσα στον οικισμό, πρόκειται όμως για ασφαλτόδρομους σε κακή κατάσταση και χωρίς πεζοδρόμηση κατά το μεγαλύτερο ποσοστό.

Δεν υπάρχουν διαμορφωμένοι κοινόχρηστοι χώροι.

Τύπος Κατοικιών: Σε ότι αφορά στις κατοικίες, το 60% είναι οικοδομές (σπίτια) και το 40% παραπήγματα. Το σύνολο των κατοικιών διαθέτει ηλεκτρικό ρεύμα και νερό, που σε κάποιες ελάχιστες περιπτώσεις εξασφαλίζεται από γειτονικές, συγγενικές οικίες. Οι περισσότερες κατοικίες διαθέτουν εσωτερικό WC. Όσον αφορά στη θέρμανση σχεδόν όλες οι κατοικίες έχουν ξυλόσομπες.

Δίκτυα υποδομών: Ο οικισμός καλύπτεται από δίκτυο ύδρευσης και ηλεκτρισμού. Επίσης υπάρχει δίκτυο απορροής όμβριων. Δεν υπάρχει αποχετευτικό δίκτυο.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και η αποκομιδή τους γίνεται δύο φορές την εβδομάδα.

3. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Ανεργία: Η ανεργία είναι το κύριο χαρακτηριστικό της ομάδας και οι πλειονότητα των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα πλην των προνοιακών και λοιπών επιδομάτων. Οι άντρες είναι αυτοί που αναζητούν εργασία, ενώ οι γυναίκες ασχολούνται με οικιακές εργασίες. Οι άντρες ως επί το πλείστον είναι άνεργοι (το ποσοστό ανεργίας πιθανόν να αγγίζει το 70%). Περιστασιακά εργάζεται περίπου το 30% των ανδρών.

Οικονομική Τακτοποίηση: Οι Ρομά δεν χαρακτηρίζονται για την τυπικότητα και τη συνέπεια όσον αφορά στις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Όλοι ωστόσο διαθέτουν ΑΦΜ.

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Η κύρια ενασχόληση των Ρομά του Οικισμού είναι εργάτες σε διάφορες εργασίες.

Αυτή τη στιγμή (Σεπτέμβριος 2012) δεν απασχολούνται άτομα στο Δήμο ή σε προγράμματα προώθησης της απασχόλησης.

Γυναικεία Απασχόληση: Οι γυναίκες Ρομά του οικισμού απασχολούνται στο νοικοκυριό.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Στον συγκεκριμένο οικισμό απουσιάζει η ύπαρξη συνεταιριστικής επιχειρηματικής κίνησης, ενώ ταυτόχρονα δεν υπάρχουν ιδιαίτερες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη, λόγω απουσίας ικανών επαγγελματικών δεξιοτήτων.

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Ο αναλφαβητισμός χαρακτηρίζει σχεδόν το σύνολο του πληθυσμού.

Μαθητική Διαρροή: Σχεδόν 1 παιδί γράφεται κάθε έτος στο νηπιαγωγείο και σχεδόν 6 στην Πρώτη Δημοτικού (την οποία όμως, σε μεγάλο ποσοστό, αφήνουν στη μέση και επαναλαμβάνουν κάθε χρόνο με σκοπό την είσπραξη μαθητικού επιδόματος).

Στις περισσότερες περιπτώσεις τα παιδιά που ολοκληρώνουν την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, δεν συνεχίζουν στην Δευτεροβάθμια (η κατάσταση αυτή χαρακτηρίζει κυρίως τα κορίτσια). Αλλά και όσα εγγράφονται στο Γυμνάσιο, σπανίως ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Οι λόγοι μη ολοκλήρωσης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης είναι οικονομικοί.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Ο οικισμός εξυπηρετείται από Νηπιαγωγείο και Δημοτικό Σχολείο. Δεν υπάρχουν προβλήματα πρόσβασης των Ρομά στο σχολείο.

Τα παιδιά των Ρομά φοιτούν στις ίδιες αίθουσες και εντάσσονται στις ίδιες σχολικές τάξεις με τα παιδιά μη Ρομά. Η αντιμετώπιση των παιδιών Ρομά από τους εκπαιδευτικούς είναι ισότιμη με τα άλλα παιδιά, ενώ πολλές φορές σε συνεργασία με την τοπική κοινωνία, οργανώνονται δράσεις υποστήριξης στα παιδιά Ρομά.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: Στο Δημοτικό Σχολείο λειτουργεί τμήμα ένταξης. Επίσης, με συνεργασία του ΙΑΚ, Σχολών Γονέων και του Πανεπιστημίου Πατρών πραγματοποιούνται δράσεις σχετικά με την εκπαίδευση γονέων Ρομά καθώς και μαθητών.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Ο αναλφαβητισμός είναι χαρακτηριστικό των περισσότερων ενηλίκων του πληθυσμού Ρομά. Έχουν διενεργηθεί κατά το παρελθόν προγράμματα προκατάρτισης για την εκμάθηση της ελληνικής, δεν αντιμετωπίστηκε όμως το πρόβλημα του αναλφαβητισμού.

5. ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: Ο οικισμός εξυπηρετείται από Περιφερειακό Αγροτικό Ιατρείο 2 φορές την εβδομάδα. Επιπλέον υπάρχει το Κέντρο Υγείας στη Κάτω Αχαΐα όπου μπορούν να έχουν καθημερινή πρόσβαση σε αυτό και φυσικά υπάρχει και το ΙΑΚ. Όσο για την πρόσβαση στο Νοσοκομείο, αυτό βρίσκεται στην πόλη της Πάτρας σε απόσταση 35χλμ. από τα Σαγαίικα.

Οι Ρομά του οικισμού αντιμετωπίζουν προβλήματα πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας, λόγω έλλειψης γιατρού στο ΙΑΚ, καθώς και έλλειψης μεταφορικού μέσου.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Στα θέματα πρόληψης Υγείας οι Ρομά χρειάζονται συνεχή στήριξη και παρότρυνση. Η κατάσταση χαρακτηρίζεται μάλλον δραματική, με εξαίρεση τον τομέα των παιδικών εμβολιασμών.

Από άποψης Δημόσιας Υγείας, η κατάσταση είναι προβληματική. Έλλειψη προσωπικής φροντίδας και καθαριότητας σε ενήλικες και παιδιά, χαρακτηρίζει μεγάλο ποσοστό των Ρομά.

Συνήθεις ασθένειες είναι τα καρδιολογικά νοσήματα, η κύρωση του ήπατος, καθώς και ασθένειες νευρολογικής και κυρίως ψυχολογικής φύσεως.

Η στοματική υγιεινή των Ρομά του οικισμού είναι κακή. Ειδικά τα παιδιά, δεν φροντίζουν το στόμα τους και τα περισσότερα έχουν χαλασμένα δόντια. Η κατάσταση επιβεβαιώνεται και από τον έλεγχο που έχει διενεργηθεί από την κινητή μονάδα των γιατρών του Κόσμου.

Στα θέματα πρόληψης γυναικολογικής φύσεως υπάρχει αμέλεια. Οι γυναίκες Ρομά, ως επί το πλείστον δεν κάνουν τεστ-παπ, ούτε μαστογραφία, παρά μόνο εάν τους παρουσιαστεί κάποιο πρόβλημα υγείας. Στο Κέντρο Υγείας Κάτω Αχαΐας υπάρχει πρόγραμμα για τη διενέργεια γυναικολογικών εξετάσεων, αλλά υπάρχει αδιαφορία, ακόμη και σε περιπτώσεις που έχουν κλεισθεί ραντεβού με τη διαμεσολάβηση των στελεχών του ΙΑΚ.

Τα μέλη της κοινότητας των Ρομά του οικισμού, δεν λαμβάνουν μέτρα αντισύλληψης με αποτέλεσμα να υπάρχει υψηλό ποσοστό αμβλώσεων ανεξαρτήτως αν βρίσκονται σε γάμο ή όχι, ακόμη και σε πολύ νεαρές κοπέλες.

Υγειονομική Ασφάλιση: Κύρια υγειονομική ασφάλιση για τους Ρομά θεωρείται η Πρόνοια κατά 80%. Υπάρχει ένα ποσοστό 20% που έχει ασφάλιση ΙΚΑ.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: πολλοί Ρομά παρουσιάζουν συμπτώματα ψυχονευρωτικών διαταραχών στην υγεία τους – κατάθλιψη, αγχώδη διαταραχή, νευρολογικά νοσήματα- καθώς και ροπή προς εξαρτήσεις από ναρκωτικές ουσίες και αλκοόλ. Σχεδόν όλοι καπνίζουν, ακόμη και από την παιδική ηλικία. Βέβαια το φαινόμενο του μεγάλου ποσοστού μη καλής ψυχικής υγείας, πέραν του γεγονότος αιτιολόγησής του λόγω του γενικότερου κοινωνικοοικονομικού χαρακτήρα του πληθυσμού Ρομά, πολλές φορές οφείλεται στο γεγονός ότι οι διάφορες ψυχικές ασθένειες γίνονται για αυτούς μέσο διεκδίκησης επιδομάτων (συνήθως πρόνοιακά και αναπηρίας).

- **Οικισμός: Αποθήκες (Σαγαίικα)**

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: Εγγεγραμμένοι 157 άτομα

Οικογένειες: 35

Κατοικίες: 28

Άνδρες: 75

Γυναίκες: 82

Ενήλικες: 67

Ανήλικοι: 90

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο πληθυσμό.

1. ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Το μεγαλύτερο μέρος των νοικοκυριών (ποσοστό 55%) ανήκουν στην κατηγορία των χαμηλών κάτω του ορίου της φτώχειας εισοδημάτων. Το 40% των νοικοκυριών διαβιούν σε συνθήκες οικονομικής εξαθλίωσης. Βασικό εισόδημα για το 90% των νοικοκυριών αποτελούν τα επιδόματα Πρόνοιας ή τα επιδόματα Τριτέκνων και Πολυτέκνων. Ελάχιστα νοικοκυριά (ποσοστό 5%) βρίσκονται σε μέτρια προς καλή οικονομική κατάσταση.

Το μέσο εισόδημα νοικοκυριού ανέρχεται στα 4.000€ το χρόνο.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Το σύνολο του πληθυσμού είναι τακτοποιημένο αστικοδημοτικά, καθώς αυτό αποτελεί προϋπόθεση για την είσπραξη προνοιακών και άλλων επιδομάτων. Το 95% των Ρομά του οικισμού είναι Δημότες του Δήμου Δυτικής Αχαΐας. Ποσοστό 5% του πληθυσμού είναι δημότες άλλων Δήμων.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Ενώ τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις στον ευρύτερο πληθυσμό της περιοχής δεν έχουν πλήρως εκλείψει, οι Ρομά της περιοχής αντιμετωπίζονται ισότιμα με τον υπόλοιπο πληθυσμό και εξυπηρετούνται χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα από τις δημόσιες υπηρεσίες.

Παιδική Εργασία: Ένα τμήμα του παιδικού πληθυσμού (ποσοστό 5%) απασχολείται σε αγροτικές κυρίως εργασίες.

Ενδοοικογενειακή Βία: Αποτελεί έντονο κοινωνικό πρόβλημα που αφορά το 30% των συζύγων (βία μεταξύ συζύγων-συντρόφων) και περί το 10% των παιδιών (βία από τους γονείς προς τα παιδιά). Περιστατικά καταγράφονται συνεχώς. Ωστόσο πολλά περιστατικά αποκρύπτονται.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Οι Ρομά του οικισμού ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα με συνέπεια. Ωστόσο δεν υπάρχει ενδιαφέρον συμμετοχής σε τοπικούς συλλόγους κλπ.

2. ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Ο οικισμός Ρομά βρίσκεται βόρεια των Σαγαϊκών, σε περιοχή που επιλέχτηκε από τους ίδιους τους Τσιγγάνους. Τα καταλύματα βρίσκονται εκτός οικισμού σε ιδιόκτητα οικόπεδα.

Ο οικισμός καλύπτει έκταση 7 στρεμμάτων.

Υπάρχει συγκοινωνιακή σύνδεση του οικισμού με μέσα μαζικής μεταφοράς. Επιπλέον, ο οικισμός βρίσκεται κοντά στην Εθνική Οδό Πατρών Πύργου και σε επαρχιακή οδό.

Υπάρχουν διαμορφωμένοι δρόμοι μέσα στον οικισμό, πρόκειται όμως για ασφαλτόδρομους σε κακή κατάσταση και χωρίς πεζοδρόμηση κατά το μεγαλύτερο ποσοστό.

Δεν υπάρχουν διαμορφωμένοι κοινόχρηστοι χώροι.

Τύπος Κατοικιών: Σε ότι αφορά στις κατοικίες, το 50% είναι οικοδομές (σπίτια) και το 50% παραπήγματα. Σε ορισμένες κατοικίες συμβιούν δύο οικογένειες συνήθως συγγενικές. Ένα ποσοστό 30% των κατοικιών δεν διαθέτει ηλεκτρικό ρεύμα. Οι κατοικίες διαθέτουν νερό, που σε κάποιες ελάχιστες περιπτώσεις εξασφαλίζεται από γειτονικές, συγγενικές οικίες. Οι περισσότερες κατοικίες διαθέτουν εσωτερικό WC. Όσον αφορά στη θέρμανση σχεδόν όλες οι κατοικίες έχουν ξυλόσομπες.

Δίκτυα υποδομών: Ο οικισμός καλύπτεται από δίκτυο ύδρευσης και ηλεκτρισμού. Επίσης υπάρχει δίκτυο απορροής όμβριων. Δεν υπάρχει αποχετευτικό δίκτυο και υπάρχουν βόθροι στις κατοικίες.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και η αποκομιδή τους γίνεται δύο φορές την εβδομάδα.

3. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Ανεργία: Η ανεργία είναι το κύριο χαρακτηριστικό της ομάδας και οι πλειονότητα των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα πλην των προνοιακών και λοιπών επιδομάτων. Οι άντρες είναι αυτοί που αναζητούν εργασία, ενώ οι γυναίκες ασχολούνται με οικιακές εργασίες. Οι άντρες ως επί το πλείστον είναι άνεργοι (το ποσοστό ανεργίας πιθανόν να αγγίζει το 80%). Περιστασιακά εργάζεται περίπου το 5% των ανδρών.

Οικονομική Τακτοποίηση: Οι Ρομά δεν χαρακτηρίζονται για την τυπικότητα και τη συνέπεια όσον αφορά στις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Όλοι ωστόσο διαθέτουν ΑΦΜ.

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Η κύρια ενασχόληση των Ρομά του Οικισμού επικεντρώνεται στις αγροτικές δραστηριότητες. Ορισμένοι εργάζονται περιστασιακά ως πλανόδιοι πωλητές.

Αυτή τη στιγμή (Σεπτέμβριος 2012) δεν απασχολούνται άτομα στο Δήμο ή σε προγράμματα προώθησης της απασχόλησης.

Γυναικεία Απασχόληση: Οι γυναίκες Ρομά του οικισμού απασχολούνται στο νοικοκυριό.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Στον συγκεκριμένο οικισμό απουσιάζει η ύπαρξη συνεταιριστικής επιχειρηματικής κίνησης, ενώ ταυτόχρονα δεν υπάρχουν ιδιαίτερες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη, λόγω απουσίας ικανών επαγγελματικών δεξιοτήτων.

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Ο αναλφαβητισμός χαρακτηρίζει σχεδόν το σύνολο του πληθυσμού, ενώ πολλοί λίγοι Ρομά έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Μαθητική Διαρροή: Σχεδόν 5 τσιγγανόπαιδες γράφονται κάθε έτος στο νηπιαγωγείο και σχεδόν 20 στην Πρώτη Δημοτικού (την οποία όμως, σε μεγάλο ποσοστό, αφήνουν στη μέση και επαναλαμβάνουν κάθε χρόνο με σκοπό την είσπραξη μαθητικού επιδόματος).

Στις περισσότερες περιπτώσεις τα παιδιά που ολοκληρώνουν την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, δεν συνεχίζουν στην Δευτεροβάθμια (η κατάσταση αυτή χαρακτηρίζει κυρίως τα κορίτσια). Αλλά και όσα εγγράφονται στο Γυμνάσιο, σπανίως ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Οι λόγοι μη ολοκλήρωσης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης είναι η κουλτούρα, οικονομικοί λόγοι, καθώς και η ανασφάλεια των γονέων σχετικά με τα κορίτσια.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Ο οικισμός εξυπηρετείται από Νηπιαγωγείο και Δημοτικό Σχολείο. Δεν υπάρχουν προβλήματα πρόσβασης των Ρομά στο σχολείο.

Τα παιδιά των Ρομά φοιτούν στις ίδιες αίθουσες και εντάσσονται στις ίδιες σχολικές τάξεις με τα παιδιά μη Ρομά. Η αντιμετώπιση των παιδιών Ρομά από τους εκπαιδευτικούς είναι ισότιμη με τα άλλα παιδιά, ενώ πολλές φορές σε συνεργασία με την τοπική κοινωνία, οργανώνονται δράσεις υποστήριξης στα παιδιά Ρομά.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: Στο Δημοτικό Σχολείο λειτουργεί τμήμα ένταξης. Επίσης, με συνεργασία του ΙΑΚ, Σχολών Γονέων και του Πανεπιστημίου Πατρών πραγματοποιούνται δράσεις σχετικά με την εκπαίδευση γονέων Ρομά καθώς και μαθητών.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Ο αναλφαβητισμός είναι χαρακτηριστικό των περισσότερων ενηλίκων του πληθυσμού Ρομά. Έχουν διενεργηθεί κατά το παρελθόν προγράμματα προκατάρτισης για την εκμάθηση της ελληνικής, δεν αντιμετωπίστηκε όμως το πρόβλημα του αναλφαβητισμού.

5. ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: Ο οικισμός εξυπηρετείται από Περιφερειακό Αγροτικό Ιατρείο 2 φορές την εβδομάδα. Επιπλέον υπάρχει το Κέντρο Υγείας στη Κάτω Αχαΐα όπου μπορούν να έχουν καθημερινή πρόσβαση σε αυτό και φυσικά υπάρχει και το ΙΑΚ. Όσο για την πρόσβαση στο Νοσοκομείο, αυτό βρίσκεται στην πόλη της Πάτρας σε απόσταση 35χλμ. από τα Σαγαίικα.

Οι Ρομά του οικισμού αντιμετωπίζουν προβλήματα πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας, λόγω έλλειψης γιατρού στο ΙΑΚ, καθώς και έλλειψης μεταφορικού μέσου.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Στα θέματα πρόληψης Υγείας οι Ρομά χρειάζονται συνεχή στήριξη και παρότρυνση. Η κατάσταση χαρακτηρίζεται μάλλον δραματική, με εξαίρεση τον τομέα των παιδικών εμβολιασμών.

Από άποψης Δημόσιας Υγείας, η κατάσταση είναι προβληματική. Έλλειψη προσωπικής φροντίδας και καθαριότητας σε ενήλικες και παιδιά, χαρακτηρίζει μεγάλο ποσοστό των Ρομά.

Συνήθεις ασθένειες είναι τα καρδιολογικά νοσήματα, η κύρωση του ήπατος, καθώς και ασθένειες νευρολογικής και κυρίως ψυχολογικής φύσεως.

Η στοματική υγιεινή των Ρομά του οικισμού είναι κακή. Ειδικά τα παιδιά, δεν φροντίζουν το στόμα τους και τα περισσότερα έχουν χαλασμένα δόντια. Η κατάσταση επιβεβαιώνεται και από τον έλεγχο που έχει διενεργηθεί από την κινητή μονάδα των γιατρών του Κόσμου.

Στα θέματα πρόληψης γυναικολογικής φύσεως υπάρχει αμέλεια. Οι γυναίκες Ρομά, ως επί το πλείστον δεν κάνουν τεστ-παπ, ούτε μαστογραφία, παρά μόνο εάν τους παρουσιαστεί κάποιο πρόβλημα υγείας. Στο Κέντρο Υγείας Κάτω Αχαΐας υπάρχει πρόγραμμα για τη διενέργεια γυναικολογικών εξετάσεων, αλλά υπάρχει αδιαφορία, ακόμη και σε περιπτώσεις που έχουν κλεισθεί ραντεβού με τη διαμεσολάβηση των στελεχών του ΙΑΚ.

Τα μέλη της κοινότητας των Ρομά του οικισμού, δεν λαμβάνουν μέτρα αντισύλληψης με αποτέλεσμα να υπάρχει υψηλό ποσοστό αμβλώσεων ανεξαρτήτως αν βρίσκονται σε γάμο ή όχι, ακόμη και σε πολύ νεαρές κοπέλες.

Υγειονομική Ασφάλιση: Κύρια υγειονομική ασφάλιση για τους Ρομά θεωρείται η Πρόνοια κατά 80%. Υπάρχει ένα ποσοστό 10% που έχει ασφάλιση ΙΚΑ, αλλά πρόκειται κυρίως για ανέργους ηλικίας 18-29 ετών, οι οποίοι βάσει νόμου καλύπτονται ιατροφαρμακευτικά από το ΙΚΑ μέσω κάρτας ανεργίας ΟΑΕΔ. Υπάρχει ένα 5% είναι ασφαλισμένο στον ΟΓΑ. Απομένει ένα ποσοστό περίπου 5% που περιλαμβάνει τους ανασφάλιστους και τις αδιευκρίνιστες περιπτώσεις.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: πολλοί Ρομά παρουσιάζουν συμπτώματα ψυχονευρωτικών διαταραχών στην υγεία τους – κατάθλιψη, αγχώδη διαταραχή, νευρολογικά νοσήματα- καθώς και ροπή προς εξαρτήσεις από ναρκωτικές ουσίες και αλκοόλ. Σχεδόν όλοι καπνίζουν, ακόμη και από την παιδική ηλικία. Βέβαια το φαινόμενο του μεγάλου ποσοστού μη καλής ψυχικής υγείας, πέραν του γεγονότος αιτιολόγησής του λόγω του γενικότερου κοινωνικοοικονομικού χαρακτήρα του πληθυσμού Ρομά, πολλές φορές οφείλεται στο γεγονός ότι οι διάφορες ψυχικές ασθένειες γίνονται για αυτούς μέσο διεκδίκησης επιδομάτων (συνήθως προνοιακά και αναπηρίας).

- **Οικισμός: Τσιγγάνικα (κάτω Αχαΐας)**

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά: Η Κάτω Αχαΐα είναι η πόλη με τη μεγαλύτερη συγκέντρωση τσιγγάνικου πληθυσμού στην Ελλάδα.

Πληθυσμός: Εγγεγραμμένοι 5.000 άτομα

Οικογένειες: 900

Κατοικίες: 700

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο πληθυσμό. Οι εδραιωποιημένες οικογένειες στη συγκεκριμένη θέση, απασχολούνται κυρίως στο εμπόριο (λιανικό και χονδρικό). Υπάρχουν περίοδοι του χρόνου, κατά τις οποίες μετακινούνται σε άλλες περιοχές, όπως η Καλαμάτα, η Αργολίδα, η Χαλκίδα και το Αργίτιο. Η μετακίνησή τους γίνεται σε περιορισμένους μήνες του χρόνου και σε πόλεις εκτός νομού Αχαΐας. Επίσης όσοι απασχολούνται σε αγροτικές εργασίες (κυρίως οι σκηνίτες) μετακινούνται σε άλλες περιοχές (γειτονικά χωριά), κυρίως κατά τους μήνες συγκομιδής οπωροκηπευτικών.

1. ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Οι Ρομά που κατοικούν σε κατοικίες μέσα στον αστικό ιστό και ασχολούνται με το εμπόριο έχουν μεσαία έως καλή οικονομική κατάσταση. Αντίθετα οι σκηνίτες στις παρυφές του κέντρου, οι οποίοι ασχολούνται περιστασιακά σε αγροτικές και οικοδομικές εργασίες διαβιούν σε συνθήκες φτώχειας.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Το σύνολο του πληθυσμού είναι τακτοποιημένο αστικοδημοτικά, καθώς αυτό αποτελεί προϋπόθεση για την είσπραξη προνοιακών και άλλων επιδομάτων. Το 95% των Ρομά του οικισμού είναι Δημότες του Δήμου Δυτικής Αχαΐας. Ποσοστό 5% του πληθυσμού είναι δημότες άλλων Δήμων.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Ενώ τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις στον ευρύτερο πληθυσμό της περιοχής δεν έχουν πλήρως εκλείψει, οι Ρομά της περιοχής αντιμετωπίζονται ισότιμα με τον υπόλοιπο πληθυσμό και εξυπηρετούνται χωρίς προβλήματα από τις δημόσιες υπηρεσίες.

Οι σχετικά καλές συνθήκες διαβίωσης των Ρομά της περιοχής και η σταθερή εργασία αποτελούν ευνοϊκές προϋποθέσεις για την εξομάλυνση των προβλημάτων κοινωνικού αποκλεισμού.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Οι Ρομά του οικισμού ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα με συνέπεια. Επιπλέον, υπάρχει ενδιαφέρον συμμετοχής στα κοινά, σχετικά μεγαλύτερο απ' ό,τι σε άλλους οικισμούς Ρομά.

2. ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Οι κύριες εστίες διαμονής των Ρομά της Κάτω Αχαΐας είναι μια τσιγγάνικη γειτονιά μέσα στη δομημένη περιοχή της πόλης (θέση Παναγίτσα), καθώς και ένα σύνολο (θύλακας) τσαντιριών, καλυβιών ή ακόμα και σπιτιών στις παρυφές κατοικημένης περιοχής, σε απόσταση 1 χλμ. από το κέντρο της πόλης (Πίσω Συκέα). Ωστόσο, σημειώνεται σταδιακή διείσδυση των Ρομά προς όλες τις κατευθύνσεις, γεγονός που συντελεί στην αποφυγή της γελοποίησης τους. Έτσι ο συνολικός πληθυσμός

των Ρομά της Κάτω Αχαΐας θα πρέπει να αντιμετωπιστεί ως ένας ενιαίος οικισμός.

Τα σπίτια βρίσκονται εντός κατοικημένης περιοχής και εντός σχεδίου πόλης σε ιδιόκτητα οικόπεδα. Ο καταυλισμός με παραπήγματα κλπ καταλύματα στην Πίσω Συκέα βρίσκεται σε χώρο που ανήκει στο Δήμο.

Οι εστίες κατοικίας των Ρομά καλύπτουν έκταση 153 στρεμμάτων (150 Παναγίτσα, 3 Πίσω Συκέα). Ωστόσο όπως προαναφέρθηκε οι Ρομά έχουν διασπαρθεί και σε άλλες περιοχές της Κάτω Αχαΐας.

Υπάρχει συγκοινωνιακή σύνδεση με μέσα μαζικής μεταφοράς. Επιπλέον, υπάρχει άμεση πρόσβαση στην Εθνική Οδό Πατρών Πύργου και σε επαρχιακή οδό.

Υπάρχουν διαμορφωμένοι και ασφαλτοστρωμένοι δρόμοι μέσα στον οικισμό, σε ποσοστό 100%.

Υπάρχουν διαμορφωμένοι κοινόχρηστοι χώροι όπως Πλατεία, Άλσος, Ανοιχτοί αθλητικοί χώροι και Παιδική χαρά.

Τύπος Κατοικιών: Σε ότι αφορά στις κατοικίες, το σύνολο όσων βρίσκονται στην πόλη είναι οικοδομές (σπίτια), ενώ στις παρυφές της πόλης παρατηρείται ανάμιξη σπιτιών με πρόχειρες κατασκευές –καλύβια, τσαντίρια – με μόνιμη συνήθως χρήση. Το σύνολο των κατοικιών διαθέτει ηλεκτρικό ρεύμα, κυρίως από το δίκτυο της ΔΕΗ και ένας μικρός αριθμός παραπηγμάτων από γεννήτριες. Οι κατοικίες διαθέτουν νερό σε ποσοστό 100%. Οι κατοικίες διαθέτουν εσωτερικό WC σε ποσοστό 100%, επίσης διαθέτουν λουτρό σε ποσοστό 100% οι κατοικίες στο κέντρο της πόλης και 50% οι κατοικίες στις παρυφές της πόλης.

Δίκτυα υποδομών: Ο οικισμός καλύπτεται από δίκτυο ύδρευσης και ηλεκτρισμού, καθώς και από δίκτυο του ΟΤΕ. Επίσης υπάρχει δίκτυο απορροής όμβριων στο μεγαλύτερο ποσοστό των δρόμων. Υπάρχει αποχετευτικό δίκτυο στις κατοικίες εντός αστικού ιστού και βόθροι στις κατοικίες που βρίσκονται στις παρυφές της πόλης.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και η αποκομιδή τους γίνεται από το Δήμο.

3. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Ανεργία: Η ανεργία πλήττει σε σημαντικό βαθμό κυρίως του άντρες, οι οποίοι είναι αυτοί που κατά κύριο λόγο αναζητούν εργασία, ενώ οι γυναίκες ασχολούνται με το νοικοκυριό.

Οικονομική Τακτοποίηση: Οι Ρομά δεν χαρακτηρίζονται για την τυπικότητα και τη συνέπεια όσον αφορά στις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Όλοι ωστόσο διαθέτουν ΑΦΜ.

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Οι εδραιωποιημένες οικογένειες **εντός της πόλης**, απασχολούνται κυρίως στο εμπόριο (λιανικό και χονδρικό). Υπάρχουν περίοδοι του χρόνου, κατά τις οποίες μετακινούνται σε άλλες περιοχές, όπως η Καλαμάτα, η Αργολίδα, η Χαλκίδα και το Αργίτιο. Η μετακίνησή τους γίνεται σε περιορισμένους μήνες του χρόνου και σε πόλεις εκτός νομού Αχαΐας.

Κατά το παρελθόν, η ραγδαία πληθυσμιακή αύξηση των τσιγγάνων δημιούργησε σημαντικά κοινωνικά προβλήματα και κοινωνικές εκρήξεις, επειδή ο γηγενής πληθυσμός ήταν αδύνατο να αφομοιώσει τον μεγάλο αριθμό ατόμων αυτών την περίοδο της δεκαετίας του 1970. Μετά από πολλές προσπάθειες, γενικές συνελεύσεις και πολλά δημοτικά συμβούλια, επικράτησαν λογικές της ομαλής ένταξης και όχι της απομάκρυνσης επειδή τούτο ήταν ανέφικτο λόγω του ότι είχαν αγοραστεί οικόπεδα για τη διαμονή τους. Μέσα από συνεχή διαβούλευση και ενημέρωση του πληθυσμού των τσιγγάνων, σταδιακά ξεκίνησε και κυρίως μέσα από τα σχολεία στις νέες ηλικίες, η προτροπή για ενσωμάτωση στον κοινωνικό ιστό της πόλης. Η προσπάθεια αυτή σε μακροχρόνια βάση είχε ευνοϊκά αποτελέσματα ως προς τους στόχους οι οποίοι είχαν τεθεί και μέσα στο 1995 υπήρξαν τα πρώτα θετικά αποτελέσματα αυτής της προσπάθειας.

Οι εδραιωποιημένες οικογένειες τσιγγάνων **στις παρυφές της πόλης** απασχολούνται κυρίως σε αγροτικές και οικοδομικές εργασίες στην περιοχή. Υπάρχουν περίοδοι του χρόνου, κατά τις οποίες μετακινούνται σε άλλες περιοχές (γειτονικά χωριά), κυρίως κατά τους μήνες συγκομιδής οπωροκηπευτικών. Οι σκηνίτες τσιγγάνοι είναι ενσωματωμένοι στην πόλη της Κ. Αχαΐας εδώ και 300 χρόνια περίπου και συνεπώς αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της τοπικής κοινωνίας.

Γυναικεία Απασχόληση: Οι γυναίκες Ρομά του οικισμού απασχολούνται κατά κύριο λόγο στο νοικοκυριό.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Στον συγκεκριμένο οικισμό παρουσιάζονται ευκαιρίες επαγγελματικής εξέλιξης, κυρίως στο χώρο του εμπορίου, ταυτόχρονα όμως απουσιάζουν ικανές επαγγελματικές δεξιότητες που θα βοηθούσαν στον εκσυγχρονισμό των παραδοσιακών επαγγελμάτων.

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Ο αναλφαβητισμός χαρακτηρίζει μεγάλο μέρος του πληθυσμού, ενώ λίγοι Ρομά έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση. Περισσότεροι ωστόσο, σε σχέση με άλλους οικισμούς.

Μαθητική Διαρροή:

Στις περισσότερες περιπτώσεις τα παιδιά που ολοκληρώνουν την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, δεν συνεχίζουν στην Δευτεροβάθμια (η κατάσταση αυτή

χαρακτηρίζει κυρίως τα κορίτσια). Αλλά και όσα εγγράφονται στο Γυμνάσιο, σπανίως ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Οι λόγοι μη ολοκλήρωσης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης είναι κυρίως διαφορετική κουλτούρα.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Η περιοχή εξυπηρετείται από Βρεφονηπιακό σταθμό, Παιδικό σταθμό, Νηπιαγωγεία, Δημοτικά σχολεία, Γυμνάσιο, Γενικό και Τεχνικό Λύκειο, καθώς και Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας.

Η πρόσβαση των Ρομά στην εκπαίδευση είναι σε μεγάλο βαθμό απρόσκοπτη, τόσο όσον αφορά στη μεταφορά των μαθητών, όσο και σε σχετικά με την αποφυγή διακρίσεων και αποκλεισμών.

Οι τσιγγανόπαιδες κατανέμονται σε όλα τα Δημοτικά Σχολεία της πόλης, προκειμένου να μην γκετοποιηθεί το 2ο Δημοτικό Σχολείο λόγω γεωγραφικής θέσης (είναι το πλησιέστερο Δημοτικό Σχολείο στην κύρια εστία διαμονής των τσιγγάνων) και μέσω της ισόποσης αριθμητικής κατανομής των τσιγγανοπαίδων στα 3 Δημοτικά Σχολεία να επιτευχθεί η ομαλή κοινωνική και εκπαιδευτική ένταξη στον οικιστικό ιστό της πόλης. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι το 1986 ο αριθμός των τσιγγανοπαίδων ενταγμένων στη σχολική κοινότητα ανέρχονταν στους 10 μαθητές, ενώ σήμερα ξεπερνά τον αριθμό των 200 μαθητών.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Οι Ρομά της περιοχής έχουν πρόσβαση σε προγράμματα ατομικής και οικογενειακής συμβουλευτικής υποστήριξης (αρκετά), επιμόρφωσης ενηλίκων (αρκετά), προκατάρτισης / κατάρτισης (λίγο), απόκτησης εργασιακής εμπειρίας (λίγο), σχολείο δεύτερης ευκαιρίας (λίγο).

5. ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: Ο οικισμός εξυπηρετείται από το Κέντρο Υγείας Κάτω Αχαΐας όπου μπορούν να έχουν καθημερινή πρόσβαση σε αυτό. Όσο για την πρόσβαση στο Νοσοκομείο, αυτό βρίσκεται στην πόλη της Πάτρας σε απόσταση 25χλμ. από την Κάτω Αχαΐα.

Οι Ρομά του οικισμού αντιμετωπίζουν προβλήματα πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας, λόγω έλλειψης γιατρού στο ΙΑΚ, καθώς και έλλειψης μεταφορικού μέσου.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Στα θέματα πρόληψης Υγείας οι Ρομά χρειάζονται συνεχή στήριξη και παρότρυνση. Η κατάσταση χαρακτηρίζεται μάλλον δραματική, με εξαίρεση τον τομέα των παιδικών εμβολιασμών.

Από άποψης Δημόσιας Υγείας, η κατάσταση είναι καλύτερη σχετικά με άλλους οικισμούς του Δήμου.

Συνήθεις ασθένειες είναι τα καρδιολογικά νοσήματα, η κύρωση του ήπατος, καθώς και ασθένειες νευρολογικής και κυρίως ψυχολογικής φύσεως. Η στοματική υγιεινή των Ρομά του οικισμού είναι κακή.

Στα θέματα πρόληψης γυναικολογικής φύσεως υπάρχει αμέλεια. Οι γυναίκες Ρομά, ως επί το πλείστον δεν κάνουν τεστ-παπ, ούτε μαστογραφία, παρά μόνο εάν τους παρουσιαστεί κάποιο πρόβλημα υγείας. Στο Κέντρο Υγείας Κάτω Αχαΐας υπάρχει πρόγραμμα για τη διενέργεια γυναικολογικών εξετάσεων, αλλά υπάρχει αδιαφορία, ακόμη και σε περιπτώσεις που έχουν κλεισθεί ραντεβού με τη διαμεσολάβηση των στελεχών του ΙΑΚ.

Τα μέλη της κοινότητας των Ρομά του οικισμού, δεν λαμβάνουν συστηματικά μέτρα αντισύλληψης με αποτέλεσμα να υπάρχει υψηλό ποσοστό αμβλώσεων ανεξαρτήτως αν βρίσκονται σε γάμο ή όχι.

Υγειονομική Ασφάλιση: Κύρια υγειονομική ασφάλιση για τους Ρομά θεωρείται η Πρόνοια. Υπάρχει ένα ποσοστό που έχει ασφάλιση ΙΚΑ, αλλά πρόκειται κυρίως για ανέργους ηλικίας 18-29 ετών, οι οποίοι βάσει νόμου καλύπτονται ιατροφαρμακευτικά από το ΙΚΑ μέσω κάρτας ανεργίας ΟΑΕΔ. Τέλος πολύ μικρό είναι το ποσοστό των ασφαλισμένων στον ΟΓΑ.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: πολλοί Ρομά παρουσιάζουν συμπτώματα ψυχονευρωτικών διαταραχών στην υγεία τους – κατάθλιψη, αγχώδη διαταραχή, νευρολογικά νοσήματα- καθώς και ροπή προς εξαρτήσεις από ναρκωτικές ουσίες και αλκοόλ. Σχεδόν όλοι καπνίζουν, ακόμη και από την παιδική ηλικία. Βέβαια το φαινόμενο του μεγάλου ποσοστού μη καλής ψυχικής υγείας, πέραν του γεγονότος αιτιολόγησής του λόγω του γενικότερου κοινωνικοοικονομικού χαρακτήρα του πληθυσμού Ρομά, πολλές φορές οφείλεται στο γεγονός ότι οι διάφορες ψυχικές ασθένειες γίνονται για αυτούς μέσο διεκδίκησης επιδομάτων (συνήθως πρόνοιακά και αναπηρίας).

2.1.3.1 Swot ανάλυση οικισμών Δήμου Δυτικής Αχαΐας

Οικισμοί Δήμου Δυτικής Αχαΐας	
ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
• Υγειονομική Κάλυψη του Μεγαλύτερου Μέρους του Πληθυσμού • Άυξηση της συχνότητας του εμβολιασμού • Εύκολη πρόσβαση σε Νοσοκομείο και Κέντρο Υγείας • Αστικοδημοτική τακτοποίηση Πληθυσμού. • Ικανοποιητικές συνθήκες στέγασης και αποδεκτό οικιστικό περιβάλλον(Κάτω Αχαΐα) • Συμμετοχή στους Θεσμούς – Εκπροσώπηση σε επίπεδο Δήμου • Απασχόληση με αυτοαπασχόληση σε πλανόδιο εμπόριο • Απασχόληση στα προγράμματα Κοινωφελούς εργασίας, ανδρών και γυναικών Ρομά • Ύπαρξη Δημοτικών και νηπιαγωγείων σε μικρή απόσταση από τους οικισμούς • Ύπαρξη ΚΔΑΠ (Κάτω Αχαΐα) • Λειτουργία Κοινωνικού Παντοπωλείου (Κάτω Αχαΐα)	• Χαμηλά εισοδήματα κατοίκων συχνά κάτω από τα όρια της φτώχειας • Έξαρση φαινομένων παιδικής εργασίας και επαιτείας, λόγω οικονομικής κρίσης(Κάτω Αχαΐα) Φαινόμενα παιδικής εργασίας σε αγροτικές δραστηριότητες (Μόβρη) • Ύπαρξη φαινομένων ενδοοικογενειακής βίας • Ύπαρξη φαινομένων παραεμπορίου • Παραβατικές συμπεριφορές με ναρκωτικά • Υψηλό ποσοστό καταπατημένων εκτάσεων (Σαγαΐικα) • Εξαιρετικά Κακές Συνθήκες Στέγασης-διαμονής (Μόβρη), • Έλλειψη διαμορφωμένων Κοινόχρηστων Χώρων, (Σαγαΐικα) • Σημαντική έλλειψη υποδομών στους οικισμούς/ καταυλισμούς. • Υψηλά ποσοστά ανεργίας • Μικρή πρόσβαση γυναικείου πληθυσμού στην αγορά εργασίας • Μετανάστευση για εξεύρεση απασχόλησης • Μαθητική Διαρροή • Χαμηλό ενδιαφέρον, αμέλεια γυναικείου πληθυσμού για θέματα ατομικής υγιεινής • Υψηλό Ποσοστό πληθυσμού με προβλήματα Ψυχικής Υγείας και προβλήματα Ψυχικών εξαρτήσεων
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
• Ευκαιρίες Χρηματοδότησης Δράσεων από Διαρθρωτικά Ταμεία • Λειτουργία του Ιατροκοινωνικού Κέντρου Μόβρης • Ευκαιρία προβολής των προβλημάτων της ομάδας στόχου μέσω της συμμετοχής και εκπροσώπησης της στο Δήμο	• Ύπαρξη φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού (Ευνοείται από τον αναλφαριθμητισμό και τις μικρές κοινωνικές δεξιότητες) • Έλευση εργατών μεταναστών ΡΟΜΑ από τη Βουλγαρία και ενασχόληση με αγροτικές εργασίες

• Εξασφάλιση Συναίνεσης (Δήμος – Κάτοικοι) για δημιουργία Κέντρου Πολιτιστικών εκδηλώσεων & κοινωφελούς έργου • Χαμηλή κινητικότητα που δημιουργεί προϋποθέσεις εδραιοποίησης - ένταξης και κοινωνικής ενσωμάτωσης. • Έφεση τοπικού πληθυσμού στην άσκηση αυτοαπασχολούμενης εργασίας, και ενασχόληση με εμπόριο, αγροτικές εργασίες και ανακύκλωση	• Λίγες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη - εγκλωβισμός σε περιορισμένες επαγγελματικές ενασχολήσεις, λόγω έλλειψης ικανών επαγγελματιών δεξιοτήτων • Διαιώνιση του Αναλφαβητισμού

2.1.4 Αποτύπωση υφιστάμενης κατάστασης συνοικισμών Δήμου Πατρέων

Στον Δήμο Πατρέων σε γειτονιές του πολεοδομικού συγκροτήματος της Πάτρας υπάρχουν είκοσι (20) οικισμοί - καταυλισμοί Ρομά που βρίσκονται στις περιοχές Αγίας Αικατερίνης, Αγίας Βαρβάρας, Αγίας Τριάδας, Προσφυγικών, Βλατερού, Τόφαλου, Αγυιάς, Εγλυκάδας, εργατικών κατοικιών Ταρμπούρα, εργατικών κατοικιών Ζαρουκλείων, εργατικών κατοικιών Ανθείας, Καλλιθέας, Μιντιλογλίου, Ροϊτικών, Βραχνείων, Παραλίας, Ρηγανόκαμπου, Κάτω Καστριτσίου, Πλατανίου και Ακταίου. Οι οικισμοί αυτοί αποτελούν την περιοχή εξυπηρέτησης του Δήμου Πατρέων. Οι προαναφερόμενες περιοχές είναι οικισμοί εκτός από αυτούς των Βραχνείων, του Ρηγανόκαμπου, του Κάτω Καστριτσίου και του Πλατανίου, οι οποίοι παρουσιάζουν στοιχεία καταυλισμού.

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά: Το σύνολο τους δεν ξεπερνά τα 1000 άτομα. Εγγεγραμμένα είναι 933 άτομα.

Οικογένειες : 194 Κατοικίες : 202

Άνδρες : 178 Γυναίκες : 235

Ενήλικες: 413 Ανήλικοι: 520

Κινητικότητα Πληθυσμού: Ο μετακινούμενος πληθυσμός είναι περίπου 135 άτομα και αφορά μετακινούμενους για αναζήτηση εργασίας.

Επίσης υπάρχουν αρκετοί Ρομά από την Βουλγαρία, την Ρουμανία και την Αλβανία, οι οποίοι έρχονται για μικρό χρονικό διάστημα και επιστρέφουν στις χώρες τους.

- Οικισμοί Αγίας Αικατερίνης, Αγίας Βαρβάρας, Αγίας τριάδας, Προσφυγικών, Βλατερού, Τόφαλου, Αγυιάς, Εγλυκάδας, Εργατικών κατοικιών Ταρμπούρα, Εργατικών κατοικιών Ζαρουκλείων, Εργατικών κατοικιών Ανθείας.

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο πληθυσμό.

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των χαμηλών και κάτω του ορίου φτώχειας εισοδημάτων.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Η πλειονότητα του πληθυσμού είναι τακτοποιημένη αστικοδημοτικά. Οι περισσότεροι Ρομά του οικισμού είναι Δημότες Πατρέων.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Οι Ρομά της περιοχής αντιμετωπίζονται ισότιμα με τον υπόλοιπο πληθυσμό και εξυπηρετούνται χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα από τις δημόσιες υπηρεσίες.

Ενδοοικογενειακή Βία: Αποτελεί έντονο κοινωνικό πρόβλημα μεταξύ συζύγων-συντρόφων και από τους γονείς προς τα παιδιά.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Οι Ρομά του οικισμού ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα με συνέπεια.

1. ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Οι οικισμοί βρίσκονται στο ευρύτερο αστικό κέντρο του Δήμου Πατρών.

Τύπος Κατοικιών: Σε ότι αφορά στις κατοικίες, το μεγαλύτερο ποσοστό είναι ιδιόκτητα σπίτια, τα οποία έχουν αγορασθεί με τη συνδρομή τσιγγάνικων δανείων.

Δίκτυα υποδομών: Ενσωματωμένα δίκτυο του Δήμου Πατρών.

2. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Ανεργία: Η ανεργία είναι το κύριο χαρακτηριστικό της ομάδας στο μεγαλύτερο ποσοστό των οικισμών.

Οικονομική Τακτοποίηση: Η πλειονότητα υποβάλλει φορολογική δήλωση.

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Στους περισσότερους οικισμούς, οι οποίοι έχουν ενσωματωθεί στον κοινωνικό ιστό, αρκετοί εργάζονται ως δημοτικοί υπάλληλοι ή απασχολούνται κατά διαστήματα στις υπηρεσίες του Δήμου (καθαριότητας, ύδρευσης) ή εργάζονται περιστασιακά ως εργάτες σε κάθε είδος εργασία. Κάποιοι συγκεντρώνουν σίδερα τα οποία μεταπωλούν για ανακύκλωση.

Γυναικεία Απασχόληση: Στους περισσότερους οικισμούς, οι οποίοι έχουν ενσωματωθεί στον κοινωνικό ιστό, αρκετοί εργάζονται ως δημοτικοί υπάλληλοι ή απασχολούνται κατά διαστήματα στις υπηρεσίες του Δήμου (καθαριότητας, ύδρευσης).

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Δεν υπάρχουν ιδιαίτερες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη, λόγω απουσίας ικανών επαγγελματικών δεξιοτήτων.

3. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Ο αναλφαβητισμός χαρακτηρίζει σχεδόν το σύνολο του πληθυσμού, ενώ πολλοί λίγοι Ρομά έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Μαθητική Διαρροή: Στις περισσότερες περιπτώσεις τα παιδιά που ολοκληρώνουν την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, δεν συνεχίζουν στην Δευτεροβάθμια (η κατάσταση αυτή χαρακτηρίζει κυρίως τα κορίτσια). Αλλά και

όσα εγγράφονται στο Γυμνάσιο, σπανίως ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση. Για το έτος 2010-2011 ήταν εγγεγραμμένα πέντε (5) προνήπια και είκοσι (22) νήπια. Στα δημοτικά σχολεία φοιτούν διακόσια ογδόντα επτά (287) παιδιά και σε κάποιους οικισμούς το ποσοστό διαρροής είναι παρά πολύ μικρό (Αγίας Βαρβάρας).

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα βρίσκονται πολύ κοντά στους οικισμούς και χωρίς προβλήματα πρόσβασης.

Τα παιδιά των Ρομά φοιτούν στις ίδιες αίθουσες και εντάσσονται στις ίδιες σχολικές τάξεις με τα παιδιά μη Ρομά. Η αντιμετώπιση των παιδιών Ρομά από τους εκπαιδευτικούς είναι ισότιμη με τα άλλα παιδιά.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Ο αναλφαβητισμός είναι χαρακτηριστικό των περισσότερων ενηλίκων του πληθυσμού Ρομά.

4. ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: Οι Ρομά των οικισμών δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα πρόσβασης στις Υπηρεσίες Υγείας.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Η κατάσταση στους οικισμούς εντός του αστικού κέντρου Πάτρας είναι σε πολύ καλύτερη κατάσταση από πιο αποκεντρωμένους οικισμούς, παρόλα αυτά οι Ρομά χρειάζονται συνεχή στήριξη και παρότρυνση σε θέματα πρόληψης Υγείας.

Υγειονομική Ασφάλιση: Κύρια υγειονομική ασφάλιση για τους Ρομά θεωρείται το ΙΚΑ και η Πρόνοια.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: Πολλοί Ρομά παρουσιάζουν συμπτώματα ψυχονευρωτικών διαταραχών στην υγεία τους – κατάθλιψη, αγχώδη διαταραχή, νευρολογικά νοσήματα- καθώς και ροπή προς εξαρτήσεις από ναρκωτικές ουσίες και αλκοόλ.

▪ **Οικισμός Βραχνέικων**

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: Εγγεγραμμένοι 180 άτομα

Οικογένειες : 42

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται στο μεγαλύτερο ποσοστό για μόνιμο μη μετακινούμενο πληθυσμό.

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Είκοσι έξι (26) είναι οι οικογένειες που είναι δικαιούχοι της Τράπεζας Τροφίμων του Δήμου Πατρών. Μερικές εμφανίζουν υψηλά εισοδήματα λόγω των επιδομάτων τους, άλλες έχουν δεύτερη ή και Τρίτη κατοικία στην Πάτρα, Καλλιθέα, στον Αλισσό, στα Σαγέικα και στην Κάτω Αχαΐα και άλλες δεν έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον να εγγραφούν στη λίστα των απόρων οικογενειών και να αξιολογηθούν κατόπιν.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Η πλειονότητα του πληθυσμού είναι τακτοποιημένη αστικοδημοτικά και είναι Δημότες Πατρών.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Ενώ τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις στον ευρύτερο πληθυσμό της περιοχής δεν έχουν πλήρως εκλείψει, οι Ρομά της περιοχής αντιμετωπίζονται ισότιμα με τον υπόλοιπο πληθυσμό και εξυπηρετούνται χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα από τις δημόσιες υπηρεσίες.

Παιδική Εργασία: Ένα τμήμα του παιδικού πληθυσμού απασχολείται σε αγροτικές εργασίες και στην συλλογή αντικειμένων.

Ενδοοικογενειακή Βία: Αποτελεί έντονο κοινωνικό πρόβλημα.

1.ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Ο οικισμός Ρομά των Βραχνείων βρίσκεται στο νοτιοδυτικό τμήμα του χωριού, σε απόσταση 2 χλμ από το κέντρο του, σε περιοχή που επιλέχτηκε από τους ίδιους τους Τσιγγάνους.

Τύπος Κατοικιών: Στον οικισμό των Βραχνείων οι περισσότερες οικογένειες διαβιούν σε λυόμενα, σε πλιθόχτιστα σπίτια, σε κατοικίες από τσιμέντο και σε ελάχιστες περιπτώσεις σε αυτοσχέδια οικήματα.

Δίκτυα υποδομών: Ο οικισμός των Βραχνείων δεν καλύπτεται από δίκτυο ύδρευσης και ηλεκτρισμού. Δεν υφίσταται φωτισμός των δημόσιων χώρων. Δεν υπάρχει αποχετευτικό δίκτυο.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό των Βραχνείων η αποκομιδή τους γίνεται δύο φορές την εβδομάδα.

2.ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Ανεργία: Η ανεργία είναι το κύριο χαρακτηριστικό και οι πλειονότητα των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα. Οι άντρες, ως επί το πλείστον είναι άνεργοι.

Οικονομική Τακτοποίηση: Η πλειονότητα υποβάλλει φορολογική δήλωση με την κατάσταση να βελτιώνεται κάθε χρόνο.

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Όσοι ασφαλίζονται στο ΙΚΑ είναι άτομα που έχουν εργαστεί στο πρόσφατο παρελθόν ή εργάζονται στο παρόν σε προγράμματα κοινωφελούς εργασίας του ΟΤΑ στα πλαίσια σχετικής σύμβασης.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Στους συγκεκριμένους οικισμούς απουσιάζει η ύπαρξη συνεταιριστικής επιχειρηματικής κίνησης, ενώ ταυτόχρονα δεν υπάρχουν ιδιαίτερες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη, λόγω απουσίας ικανών επαγγελματικών δεξιοτήτων.

3.ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Στην πλειοψηφία τους είναι αναλφάβητοι εκτός από οκτώ (8) ενήλικες που γνωρίζουν να γράφουν και να διαβάζουν (ορισμένοι είναι απόφοιτοι δημοτικού).

Μαθητική Διαρροή: Οι είκοσι έξι (26) οικογένειες αποτελούν μέλη της Τράπεζας Τροφίμων και αριθμούν εκατόν τριάντα (130) μέλη, εκ των οποίων εβδομήντα τέσσερα (74) είναι παιδιά.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Στο οικισμό των Βραχνείκων είναι εγγεγραμμένα δύο (2) νήπια στο νηπιαγωγείο και τριάντα οκτώ(38) στο ΕΑΠ Βραχνείκων.

4.ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: Στην Δημοτική Ενότητα Βραχνείκων του Δήμου Πατρών λειτουργεί το Γραφείο Κοινωνικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Χρειάζονται συνεχή στήριξη και παρότρυνση σε θέματα πρόληψης Υγείας. έχουν εύκολη πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας (Κέντρο Υγείας Κάτω Αχαΐας, ΠΙΚΠΑ, και στα δύο Νοσοκομεία των Πατρών), καθώς σχεδόν όλοι διαθέτουν ΙΧ.

Υγειονομική Ασφάλιση: Κύρια υγειονομική ασφάλιση για είναι η Πρόνοια, το ΙΚΑ και ο ΟΓΑ.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: Πρέπει να τονισθεί ότι στον συγκεκριμένο οικισμό η πλειοψηφία στηρίζεται σε επιδόματα της Πρόνοιας, του ΟΓΑ και στα επιδόματα των απροστάτευτων τέκνων για να επιβιώσει ή να συμπληρώσει το εισόδημά της.

▪ Οικισμός Παραλίας

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: Εγγεγραμμένοι 171 άτομα

Οικογένειες : 30

Ανήλικοι: 110

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο πληθυσμό.

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των χαμηλών και κάτω του ορίου φτώχειας εισοδημάτων.Οι περισσότερες οικογένειες συμπληρώνουν ή επιβιώνουν με επιδόματα Πρόνοιας και με επιδόματα Τριτέκνων και Πολυτέκνων.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Η πλειονότητα του πληθυσμού είναι Δημότες Πατρών.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Ενώ τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις στον ευρύτερο πληθυσμό της περιοχής δεν έχουν πλήρως εκλείψει, οι Ρομά της περιοχής αντιμετωπίζονται ισότιμα με τον υπόλοιπο πληθυσμό και εξυπηρετούνται χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα από τις δημόσιες υπηρεσίες.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Οι περισσότεροι Ρομά των δύο οικισμών ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα με συνέπεια.

1.ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Οι Ρομά της περιοχής δεν έχουν κάποιο συγκεκριμένο οικισμό που διαμένουν. Οι περισσότεροι μένουν σε ιδιόκτητα σπίτια στις Εργατικές κατοικίες Παραλίας και τρεις (3) οικογένειες διαβούν σε λυόμενα. Οι περισσότερες κατοικίες διαθέτουν εσωτερικό W.C.

2.ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Ανεργία: Στην περιοχή της Δημοτικής Ενότητας Παραλίας η ανεργία αγγίζει το 95%. Σχεδόν όλοι οι Ρομά είναι άνεργοι και είναι εγγεγραμμένοι στα μητρώα του ΟΑΕΔ. Ένα μικρό ποσοστό απασχολείται με σίδερα. **Οικονομική Τακτοποίηση:** Η πλειονότητα υποβάλλει φορολογική δήλωση.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Στους συγκεκριμένους οικισμούς απουσιάζει η ύπαρξη συνεταιριστικής επιχειρηματικής κίνησης, ενώ ταυτόχρονα δεν υπάρχουν ιδιαίτερες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη, λόγω απουσίας ικανών επαγγελματικών δεξιοτήτων.

3.ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Είναι όλοι αναλφάβητοι.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Στον οικισμό της Παραλίας είναι εγγεγραμμένα δύο (2) νήπια στο νηπιαγωγείο και είκοσι οκτώ (28) στα τρία δημοτικά της Παραλίας.

4.ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: Οι Ρομά των συγκεκριμένων περιοχών δεν αντιμετωπίζουν θέματα αποκλεισμού από τις Υπηρεσίες Υγείας.

Υγειονομική Ασφάλιση: Κύρια υγειονομική ασφάλιση για τους Ρομά θεωρείται η Πρόνοια σε ένα ποσοστό 98% και ένα ποσοστό 2% έχει ασφαλιστικό ταμείο τι ΙΚΑ.

- [Οικισμός Μιντιλόγλι, Ροϊτικά](#)

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο πληθυσμό.

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των χαμηλών εισοδημάτων.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Η πλειονότητα του πληθυσμού είναι τακτοποιημένη αστικοδημοτικά. Οι περισσότεροι Ρομά των δύο οικισμών είναι Δημότες Πατρών.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Ενώ τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις στον ευρύτερο πληθυσμό της περιοχής δεν έχουν πλήρως εκλείψει, οι Ρομά της περιοχής αντιμετωπίζονται ισότιμα με τον υπόλοιπο πληθυσμό και εξυπηρετούνται χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα από τις δημόσιες υπηρεσίες.

1.ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Οι δύο οικισμοί Ρομά βρίσκεται στο μέσα στα όρια των χωριών.

Τύπος Κατοικιών: Σε ότι αφορά στις κατοικίες είναι ιδιόκτητες σπίτια και οι περισσότερες έχουν οικοδομηθεί με τη συνδρομή τσιγγάνικων δανείων.

2.ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Ανεργία: Η ανεργία είναι το κύριο χαρακτηριστικό της ομάδας και οι πλειονότητα των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα.

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Η κύρια ενασχόληση των Ρομά των δύο Οικισμών επικεντρώνεται στις αγροτικές δραστηριότητες. Ορισμένοι εργάζονται περιστασιακά ως εργάτες γης ή εργάτες σε κάθε είδος εργασίας. Κάποιοι συγκεντρώνουν σίδερα τα οποία μεταπωλούν για ανακύκλωση.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Στον συγκεκριμένο οικισμό απουσιάζει η ύπαρξη συνεταιριστικής επιχειρηματικής κίνησης, ενώ ταυτόχρονα δεν υπάρχουν ιδιαίτερες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη, λόγω απουσίας ικανών επαγγελματικών δεξιοτήτων.

3.ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Ο αναλφαβητισμός χαρακτηρίζει σχεδόν το σύνολο του πληθυσμού, ενώ πολλοί λίγοι Ρομά έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Ζουν σε πολύ κοντινή απόσταση από τα σχολεία καθώς τα σπίτια τους βρίσκονται μέσα στα όρια των χωριών.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: Οι Ρομά που είναι εγγεγραμμένοι στο Δημοτικό σχολείο του Μιντιλογλίου είναι πέντε (5) και των Ροϊτικών είναι δύο (2).

4.ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: Οι Ρομά της περιοχής δεν αντιμετωπίζουν θέματα αποκλεισμού από τις Υπηρεσίες Υγείας.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Στα θέματα πρόληψης Υγείας οι Ρομά χρειάζονται συνεχή στήριξη και παρότρυνση.

Υγειονομική Ασφάλιση: Κύρια υγειονομική ασφάλιση είναι Πρόνοια.

▪ Οικισμός κάτω Καστριτσίου , Πλατανίου

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά: Πληθυσμός: 90 άτομα

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται συνήθως για μόνιμο μη μετακινούμενο πληθυσμό με εξαίρεση κάποιες οικογένειες.

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των χαμηλών και κάτω του ορίου φτώχειας εισοδημάτων. Οι περισσότερες οικογένειες επιβιώνουν με επιδόματα Πρόνοιας, ή με τα επιδόματα Τριτέκνων και Πολυτέκνων. Μερικές οικογένειες βρίσκονται σε μέτρια προς καλή οικονομική κατάσταση, για τον λόγο η εικόνα στους δύο οικισμούς είναι μικτή (ιδιόκτητα σπίτια, λυόμενες κατασκευές και παραπήγματα).

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Η πλειονότητα του πληθυσμού είναι τακτοποιημένα αστικοδημοτικά. Οι περισσότεροι Ρομά του οικισμού είναι Δημότες Πατρών.

1.ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Οι οικισμοί Ρομά βρίσκονται, σε περιοχές που επιλέχτηκε από τους ίδιους τους Τσιγγάνους και είναι εντός σχεδίου πόλης.

Τύπος Κατοικιών: Σε ότι αφορά στις κατοικίες, ένα ποσοστό και στους δύο οικισμούς είναι ιδιόκτητες οικοδομές που οι περισσότερες έχουν οικοδομηθεί με τη συνδρομή τσιγγάνικων δανείων. Αρκετές οικογένειες διαβιούν σε λυόμενα και σε ακατάλληλα κτίσματα και παραπήγματα.

2.ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Ανεργία: Η ανεργία είναι το κύριο χαρακτηριστικό της ομάδας και οι πλειονότητα των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα.

Οικονομική Τακτοποίηση: Οι Ρομά δεν χαρακτηρίζονται για την τυπικότητα και τη συνέπεια όσον αφορά στις φορολογικές τους υποχρεώσεις.

3.ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Ο αναλφαβητισμός χαρακτηρίζει σχεδόν το σύνολο του πληθυσμού, ενώ πολλοί λίγοι Ρομά έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Μαθητική Διαρροή: Στο νηπιαγωγείο του Κάτω Καστρισιού είναι εγγεγραμμένο ένα (1) νήπιο.

4.ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: Οι Ρομά της περιοχής δεν αντιμετωπίζουν θέματα αποκλεισμού από τις Υπηρεσίες Υγείας. Βρίσκονται σε μικρή απόσταση από Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο του Ρίου.

Υγειονομική Ασφάλιση: Κύρια υγειονομική ασφάλιση για τους Ρομά θεωρείται η Πρόνοια και το ΙΚΑ, κυρίως για ανέργους ηλικίας 18-29 ετών, οι οποίοι βάσει νόμου καλύπτονται ιατροφαρμακευτικά από το ΙΚΑ μέσω κάρτας ανεργίας ΟΑΕΔ.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: Πολλοί Ρομά παρουσιάζουν ροπή προς εξαρτήσεις από ναρκωτικές ουσίες και αλκοόλ.

▪ Οικισμός Καλλιθέας

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμους κατοίκους.

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Βρίσκονται σε μέτρια προς καλή οικονομική κατάσταση.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Είναι τακτοποιημένη αστικοδημοτικά ως κάτοικοι Δήμου Πατρών.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Αντιμετωπίζονται ισότιμα με τον υπόλοιπο πληθυσμό και εξυπηρετούνται χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα από τις δημόσιες υπηρεσίες.

1.ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Ο οικισμός Ρομά βρίσκεται μέσα στο χωριό.

Τύπος Κατοικιών: Σε ότι αφορά στις κατοικίες είναι ιδιόκτητες οικοδομές.

2.ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Ανεργία: Η ανεργία είναι το κύριο χαρακτηριστικό της ομάδας και οι πλειονότητα των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα.

Οικονομική Τακτοποίηση: Οι Ρομά δεν χαρακτηρίζονται για την τυπικότητα και τη συνέπεια όσον αφορά στις φορολογικές τους υποχρεώσεις.

3.ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Μαθητική Διαρροή: Στο νηπιαγωγείο της Καλλιθέας είναι εγγεγραμμένα δύο(2) προνήπια και ένα (1) νήπιο.

4.ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Υγειονομική Ασφάλιση: Κύρια υγειονομική ασφάλιση για τους Ρομά θεωρείται η Πρόνοια.

▪ Οικισμός: Ρηγανόκαμπου

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο μη μετακινούμενο πληθυσμό.

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των χαμηλών και κάτω του ορίου φτώχειας εισοδημάτων.

Παιδική Εργασία: Ένα τμήμα του παιδικού πληθυσμού απασχολείται σε διάφορες εργασίες.

Ενδοοικογενειακή Βία: Αποτελεί έντονο κοινωνικό πρόβλημα.

1.ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Ο οικισμός βρίσκεται νοτιοδυτικά σε απόσταση 5 χλμ από το κέντρο της Πάτρας.

Τύπος Κατοικιών: Κατοικούν σε ακατάλληλα κτίσματα και παραπήγματα.

2.ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Ανεργία: Η ανεργία είναι το κύριο χαρακτηριστικό των ανθρώπων του συγκεκριμένου οικισμού.

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Η κύρια ενασχόληση των Ρομά του Οικισμού επικεντρώνεται στις αγροτικές δραστηριότητες.

Οκτώβριος 12

Ορισμένοι εργάζονται περιστασιακά ως εργάτες γης ή εργάτες σε κάθε είδος εργασίας. Κάποιοι συγκεντρώνουν σίδερα τα οποία μεταπωλούν για ανακύκλωση.

2.1.4.1 Swot ανάλυση οικισμών Δήμου Πατρέων

Οικισμός Βραχναϊϊκών	
ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
• Οι βασικές υποδομές στον οικισμό είναι σε ικανοποιητική κατάσταση. • Ικανοποιητικές συνθήκες στέγασης και αποδεκτό οικιστικό περιβάλλον • Συμμετοχή στην άσκηση των εκλογικών δικαιωμάτων. • Αστικοδημοτική τακτοποίηση της πλειονότητας του πληθυσμού. • Ευκολία πρόσβασης του πληθυσμού στο Σύστημα Υγείας και τις αντίστοιχες δομές. • Μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού διαθέτει υγειονομική περίθαλψη.	• Αρνητικά στερεότυπα και προκαταλήψεις εναντίον των Ρομά • Η οικονομική κατάσταση του πληθυσμού χαρακτηρίζεται μέτρια. • Έντονο το φαινόμενο της παιδικής επαιτείας και εκμετάλλευσης. • Έντονο το φαινόμενο της γυναικείας εκμετάλλευσης. • Το μεγαλύτερο τμήμα του πληθυσμού εισοδηματικά εξαρτάται από τα επιδόματα. • Περιοδική εργασία και φαινόμενα παραεμπορίου. • Μεγάλο τμήμα του πληθυσμού είναι αναλφάβητο και έντονο φαινόμενο μαθητικής διαρροής. • Πρόβλημα στην πρόληψη και φροντίδα σε θέματα υγιεινής και προσωπικής φροντίδας. • Πρόβλημα ψυχικών διαταραχών στις γυναίκες Ρομά και πρόβλημα αλκοολισμού, ναρκωτικών στους άντρες Ρομά.
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
• Αξιοποίηση πόρων από τα διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. • Η αυξανόμενη μεταστροφή του τρόπου ζωής σημαντικού τμήματος του πληθυσμού, καθώς δεν αποτελούν πλέον μετακινούμενη ομάδα πληθυσμού, δημιουργεί ευκαιρίες κοινωνικής ενσωμάτωσης.	• Τα αρνητικά στοιχεία που αφορούν στη φοίτηση και τη μαθητική διαρροή, διαιωνίζουν φαινόμενα δυσκολίας κοινωνικής ενσωμάτωσης των Ρομά αλλά και αρνητικών στερεοτύπων και προκαταλήψεων εναντίον τους. • Η διεύρυνση των κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων οδηγεί σε παραβατικές συμπεριφορές (εμπόριο ναρκωτικών, παραεμπόριο προϊόντων, γυναικεία εκμετάλλευση)

Συνοικισμοί Πολεοδομικού συγκροτήματος Δ. Πατρέων	
ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
• Αποδεκτή εικόνα Δημόσιων Χώρων, ύπαρξη διαμορφωμένων Κοινόχρηστων χώρων (παιδικές χαρές), επαρκές δίκτυο συλλογής απορριμμάτων. • Οι βασικές υποδομές είναι σε ικανοποιητική κατάσταση. • Ικανοποιητικές συνθήκες στέγασης και αποδεκτό οικιστικό περιβάλλον • Συμμετοχή στην άσκηση των εκλογικών δικαιωμάτων. • Αστικοδημοτική τακτοποίηση της πλειονότητας του πληθυσμού. • Ευκολία πρόσβασης του πληθυσμού στο Σύστημα Υγείας και τις αντίστοιχες δομές. • Μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού διαθέτει υγειονομική περίθαλψη. • Ύπαρξη ΑΦΜ από τους Ρομά • Ύπαρξη Δημοτικών και νηπιαγωγείων σε μικρή απόσταση από τους οικισμούς • Χαμηλή Μαθητική Διαρροή	• Αρνητικά στερεότυπα και προκαταλήψεις εναντίον των Ρομά • Η οικονομική κατάσταση του πληθυσμού χαρακτηρίζεται μέτρια. • Έντονο το φαινόμενο της παιδικής επαιτείας και εκμετάλλευσης. • Έντονο το φαινόμενο της γυναικείας εκμετάλλευσης. • Το μεγαλύτερο τμήμα του πληθυσμού εισοδηματικά εξαρτάται από τα επιδόματα. • Περιοδική εργασία και φαινόμενα παραεμπορίου. • Μεγάλο τμήμα του πληθυσμού είναι αναλφάβητο και έντονο φαινόμενο μαθητικής διαρροής. • Πρόβλημα στην πρόληψη και φροντίδα σε θέματα υγιεινής και προσωπικής φροντίδας. • Πρόβλημα ψυχικών διαταραχών στις γυναίκες Ρομά και πρόβλημα αλκοολισμού, ναρκωτικών στους άντρες Ρομά.
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
• Αξιοποίηση πόρων από τα διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. • Η αυξανόμενη μεταστροφή του τρόπου ζωής σημαντικού τμήματος του πληθυσμού, καθώς δεν αποτελούν πλέον μετακινούμενη ομάδα πληθυσμού, δημιουργεί ευκαιρίες κοινωνικής ενσωμάτωσης.	• Τα αρνητικά στοιχεία που αφορούν στη φοίτηση και τη μαθητική διαρροή, διαιωνίζουν φαινόμενα δυσκολίας κοινωνικής ενσωμάτωσης των Ρομά αλλά και αρνητικών στερεοτύπων και προκαταλήψεων εναντίον τους. • Η διεύρυνση των κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων οδηγεί σε παραβατικές συμπεριφορές (εμπόριο ναρκωτικών, παραεμπόριο προϊόντων, γυναικεία εκμετάλλευση)

2.1.5 Αποτύπωση υφιστάμενης κατάστασης οικισμών Δήμου Ερυμάνθου

Στον Δήμο Ερυμάνθου υπάρχουν τέσσερες οικισμοί - καταυλισμοί Ρομά που βρίσκονται στις περιοχές Χαλανδρίτσα, Φαρραί, Βασιλικό και Δαφνούλα - Σταροχώρι. Το σύνολο των ατόμων Ρομά που διαβιούν σε αυτούς είναι 33 οικογένειες - 125 άτομα.

▪ Οικισμός Χαλανδρίτσας

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: 44 άτομα

Οικογένειες :10 Κατοικίες: Μια πέτρινη κατοικία και 6 παραπήγματα

Άνδρες : Γυναίκες :

Ενήλικες: 28 Ανήλικοι: 16

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο μη μετακινούμενο πληθυσμό.

1.ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των χαμηλών και κάτω του ορίου φτώχειας εισοδημάτων. Οι περισσότερες οικογένειες επιβιώνουν με επιδόματα Πρόνοιας, ή με τα επιδόματα Τριτέκνων και Πολυτέκνων.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Η πλειονότητα του πληθυσμού είναι τακτοποιημένη αστικοδημοτικά και είναι Δημότες του Δήμου Ερυμάνθου.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις στον ευρύτερο πληθυσμό της περιοχής έχουν εκλείψει, οι Ρομά της περιοχής δεν αντιμετωπίζονται με διακρίσεις από τον υπόλοιπο πληθυσμό και εξυπηρετούνται από τις δημόσιες υπηρεσίες.

Παιδική Εργασία: Δεν παρατηρείται παιδική εργασία.

Ενδοοικογενειακή Βία: Δεν καταγράφονται έντονα περιστατικά.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Οι Ρομά της Χαλανδρίτσας ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα και παρατηρείται συλλογικότητα συμμετοχής.

2.ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Ο οικισμός των Ρομά Χαλανδρίτσας βρίσκεται σε ιδιοκτησία του δασαρχείου και τους έχει παραχωρηθεί σ' αυτούς προσωρινά.

Τύπος Κατοικιών: Υπάρχει μια πέτρινη κατοικία όχι σε καλή κατάσταση και τα άλλα είναι ανοιχτές πρόχειρες κατασκευές - υπόστεγα στηριγμένα σε ξύλινα ή μεταλλικά δοκάρια με σκέπαστρο από νάυλον, εκτεθειμένα τριγύρω στα καιρικά

φαινόμενα. Ένα έχει τσιμεντένιο πάτωμα, σε μερικά υπάρχουν μικρά αντίσκηνα για τον ύπνο. Είδη οικιακής χρήσης κλπ ελάχιστα. Έξι σκηνές σε καταυλισμό.

Δίκτυα υποδομών: Ο οικισμός καλύπτεται από δίκτυο ύδρευσης, και ηλεκτρισμού. Ηλεκτρικό ρεύμα πηγαίνει στην κατοικία και από εκεί παίρνουν ρεύμα και τα παραπήγματα. Δεν υπάρχει αποχετευτικό δίκτυο.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχει κάδος απορριμμάτων.

3.ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Οι Ρομά του οικισμού είναι άνεργοι. Ορισμένοι εργάζονται περιστασιακά ως εργάτες γης ή εργάτες σε κάθε είδος εργασίας.

Ανεργία: Η ανεργία είναι το κύριο χαρακτηριστικό της ομάδας και οι πλειονότητα των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα. Οι άντρες, ως επί το πλείστον, παρά το ότι δουλεύουν περιστασιακά, εμφανίζονται ως άνεργοι.

Οικονομική Τακτοποίηση: Οι Ρομά δεν χαρακτηρίζονται για την τυπικότητα και τη συνέπεια όσον αφορά στις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Η πλειονότητα υποβάλλει φορολογική δήλωση με την κατάσταση να βελτιώνεται κάθε χρόνο.

Γυναικεία Απασχόληση: Δεν παρατηρείται.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Στον συγκεκριμένο οικισμό απουσιάζει η ύπαρξη επιχειρηματικής κίνησης, ενώ ταυτόχρονα δεν υπάρχουν ιδιαίτερες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη, λόγω απουσίας ικανών επαγγελματικών δεξιοτήτων.

4.ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Ο αναλφαβητισμός χαρακτηρίζει σχεδόν το σύνολο του ενήλικου πληθυσμού. Τα παιδιά στην πλειονότητα παρακολουθούν Σχολείο.

Μαθητική Διαρροή: Δεν παρατηρείται.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Όλα τα παιδιά – ανήλικοι του οικισμού παρακολουθούν το Σχολείο. Στο Νηπιαγωγείο φοιτούν 12 νήπια, Δημοτικό Σχολείο φοιτά 1 μαθητής και στο Γυμνάσιο φοιτούν 3 μαθητές. Τα κτίρια του Δημοτικού και Νηπιαγωγείου βρίσκονται σε αρκετά μεγάλη απόσταση από τον καταυλισμό.

Τα παιδιά των Ρομά φοιτούν στις ίδιες αίθουσες και εντάσσονται στις ίδιες σχολικές τάξεις με τα παιδιά μη Ρομά. Η αντιμετώπιση των παιδιών Ρομά από τους εκπαιδευτικούς είναι ισότιμη με τα άλλα παιδιά, ενώ πολλές φορές σε συνεργασία με την τοπική κοινωνία, οργανώνονται δράσεις συλλογής βασικών ειδών ένδυσης - υπόδησης στα παιδιά Ρομά.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: Στο Δημοτικό Σχολείο δεν λειτουργεί τμήμα ένταξης.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Δεν υπάρχει πρόγραμμα εκπαίδευσης ενηλίκων

5.ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: Οι Ρομά της περιοχής δεν αντιμετωπίζουν θέματα αποκλεισμού από τις Υπηρεσίες Υγείας.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Στα θέματα πρόληψης Υγείας οι Ρομά χρειάζονται συνεχή στήριξη και παρότρυνση. Η κατάσταση χαρακτηρίζεται μάλλον δραματική, με εξαίρεση τον τομέα των παιδικών εμβολιασμών.

Από άποψης Δημόσιας Υγείας, η κατάσταση είναι προβληματική. Έλλειψη προσωπικής φροντίδας και καθαριότητας σε ενήλικες και παιδιά, χαρακτηρίζει μεγάλο ποσοστό των Ρομά.

Στα θέματα πρόληψης γυναικολογικής φύσεως υπάρχει αμέλεια. Οι γυναίκες Ρομά, ως επί το πλείστον κάνουν τεστ-παπ και μαστογραφία, εάν τους παρουσιαστεί κάποιο πρόβλημα υγείας.

Τα μέλη της κοινότητας των Ρομά, δεν λαμβάνουν μέτρα αντισύλληψης με αποτέλεσμα να υπάρχει υψηλό ποσοστό αμβλώσεων ανεξαρτήτως αν βρίσκονται σε γάμο ή όχι, ακόμη και σε πολύ νεαρές κοπέλες.

Υγειονομική Ασφάλιση: Κύρια υγειονομική ασφάλιση για τους Ρομά της περιοχής θεωρείται η Πρόνοια.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: πολλοί Ρομά παρουσιάζουν συμπτώματα ψυχονευρωτικών διαταραχών στην υγεία τους – κατάθλιψη, αγχώδη διαταραχή, νευρολογικά νοσήματα- καθώς και ροπή προς εξαρτήσεις από ναρκωτικές ουσίες και αλκοόλ. Φυσικά σχεδόν όλοι καπνίζουν, ακόμη και από την παιδική ηλικία. Βέβαια το φαινόμενο του μεγάλου ποσοστού μη καλής ψυχικής υγείας, πέραν του γεγονότος αιτιολόγησής του λόγω του γενικότερου κοινωνικοοικονομικού χαρακτήρα του πληθυσμού Ρομά, πολλές φορές οφείλεται στο γεγονός ότι οι διάφορες ψυχικές ασθένειες γίνονται για αυτούς μέσο διεκδίκησης επιδομάτων (συνήθως πρόνοιακά και αναπηρίας).

▪ Οικισμός Φαρραι

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: 24 άτομα

Οικογένειες :4   Κατοικίες: Μια οικία και 2 παραπήγματα
Ενήλικες: 8   Ανήλικοι: 16

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο μη μετακινούμενο πληθυσμό.

1.ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των χαμηλών και κάτω του ορίου φτώχειας εισοδημάτων. Οι περισσότερες οικογένειες επιβιώνουν με επιδόματα Πρόνοιας, ή με τα επιδόματα Τριτέκνων και Πολυτέκνων.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Η πλειονότητα του πληθυσμού είναι τακτοποιημένη αστικοδημοτικά και είναι Δημότες του Δήμου Ερυμάνθου.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις στον ευρύτερο πληθυσμό της περιοχής έχουν εκλείψει, οι Ρομά της περιοχής δεν αντιμετωπίζονται με διακρίσεις από τον υπόλοιπο πληθυσμό και εξυπηρετούνται από τις δημόσιες υπηρεσίες.

Παιδική Εργασία: Παρατηρείται παιδική εργασία.

Ενδοοικογενειακή Βία: Δεν καταγράφονται έντονα περιστατικά.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Οι Ρομά των Φαρρών ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα και παρατηρείται συλλογικότητα συμμετοχής.

2.ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Ο οικισμός των Ρομά Φαρρών είναι σε περιοχή υπό κατάληψη σε ιδιοκτησία οικογένειας Δημότη, υπόθεση σε δικαστική συνδρομή.

Τύπος Κατοικιών: Υπάρχει μια πέτρινη κατοικία όχι σε καλή κατάσταση και τα άλλα σπίτια που είναι 2 το πλήθος αποτελούν παραπήγματα. Είδη οικιακής χρήσης κλπ ελάχιστα.

Δίκτυα υποδομών: Ο οικισμός καλύπτεται από δίκτυο ύδρευσης, και ηλεκτρισμού. Δεν υπάρχει αποχετευτικό δίκτυο.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχει κάδος απορριμμάτων.

3.ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Οι Ρομά του οικισμού είναι άνεργοι. Ορισμένοι εργάζονται περιστασιακά ως εργάτες γης ή εργάτες σε κάθε είδος εργασίας.

Ανεργία: Η ανεργία είναι το κύριο χαρακτηριστικό της ομάδας και οι πλειονότητα των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα. Οι άντρες, ως επί το πλείστον, παρά το ότι δουλεύουν περιστασιακά, εμφανίζονται ως άνεργοι.

Οικονομική Τακτοποίηση: Οι Ρομά δεν χαρακτηρίζονται για την τυπικότητα και τη συνέπεια όσον αφορά στις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Η πλειονότητα υποβάλλει φορολογική δήλωση με την κατάσταση να βελτιώνεται κάθε χρόνο.

Γυναικεία Απασχόληση: Δεν παρατηρείται.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Στον συγκεκριμένο οικισμό απουσιάζει η ύπαρξη επιχειρηματικής δραστηριοποίησης, ενώ ταυτόχρονα δεν υπάρχουν ιδιαίτερες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη, λόγω απουσίας ικανών επαγγελματικών δεξιοτήτων.

4.ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Ο αναλφαβητισμός χαρακτηρίζει σχεδόν το σύνολο του πληθυσμού.

Μαθητική Διαρροή: Παρατηρείται και είναι σημαντική. Από τα 16 παιδιά τα 3 μόνο πάνε νηπιαγωγείο.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Στο Νηπιαγωγείο φοιτούν 3 νήπια.

Τα παιδιά των Ρομά φοιτούν στις ίδιες αίθουσες και εντάσσονται στις ίδιες σχολικές τάξεις με τα παιδιά μη Ρομά. Η αντιμετώπιση των παιδιών Ρομά από τους εκπαιδευτικούς είναι ισότιμη με τα άλλα παιδιά, ενώ πολλές φορές σε συνεργασία με την τοπική κοινωνία, οργανώνονται δράσεις συλλογής βασικών ειδών ένδυσης - υπόδησης στα παιδιά Ρομά.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: Στο Δημοτικό Σχολείο δεν λειτουργεί τμήμα ένταξης.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Δεν υπάρχει πρόγραμμα εκπαίδευσης ενηλίκων

5.ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: Οι Ρομά της περιοχής δεν αντιμετωπίζουν θέματα αποκλεισμού από τις Υπηρεσίες Υγείας.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Στα θέματα πρόληψης Υγείας οι Ρομά χρειάζονται συνεχή στήριξη και παρότρυνση. Η κατάσταση χαρακτηρίζεται μάλλον δραματική. Από άποψης Δημόσιας Υγείας, η κατάσταση είναι προβληματική. Έλλειψη προσωπικής φροντίδας και καθαριότητας σε ενήλικες και παιδιά, χαρακτηρίζει μεγάλο ποσοστό των Ρομά.

Στα θέματα πρόληψης γυναικολογικής φύσεως υπάρχει αμέλεια. Οι γυναίκες Ρομά, ως επί το πλείστον δεν κάνουν τεστ-παπ και μαστογραφία, ούτε και αν τους παρουσιαστεί κάποιο πρόβλημα υγείας.

Τα μέλη της κοινότητας των Ρομά, δεν λαμβάνουν μέτρα αντισύλληψης με αποτέλεσμα να υπάρχει υψηλό ποσοστό αμβλώσεων ανεξαρτήτως αν βρίσκονται σε γάμο ή όχι, ακόμη και σε πολύ νεαρές κοπέλες.

Υγειονομική Ασφάλιση: Κύρια υγειονομική ασφάλιση για τους Ρομά της περιοχής θεωρείται η Πρόνοια.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: πολλοί Ρομά παρουσιάζουν συμπτώματα ψυχονευρωτικών διαταραχών στην υγεία τους – κατάθλιψη, αγχώδη διαταραχή, νευρολογικά νοσήματα- καθώς και ροπή προς εξαρτήσεις από ναρκωτικές ουσίες και αλκοόλ. Φυσικά σχεδόν όλοι καπνίζουν, ακόμη και από την παιδική ηλικία. Βέβαια το φαινόμενο του μεγάλου ποσοστού μη καλής ψυχικής υγείας, πέραν του γεγονότος αιτιολόγησής του λόγω του γενικότερου κοινωνικοοικονομικού χαρακτήρα του πληθυσμού Ρομά, πολλές φορές οφείλεται στο γεγονός ότι οι διάφορες ψυχικές ασθένειες γίνονται για αυτούς μέσο διεκδίκησης επιδομάτων (συνήθως προνοιακά και αναπηρίας).

▪ Οικισμός Βασιλικό

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: 26 άτομα

Οικογένειες :8   Κατοικίες: Παραπήγματα

Άνδρες :   Γυναίκες :

Ενήλικες: 12   Ανήλικοι: 14

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο μη μετακινούμενο πληθυσμό.

1.ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των χαμηλών και κάτω του ορίου φτώχειας εισοδημάτων. Οι περισσότερες οικογένειες επιβιώνουν με επιδόματα Πρόνοιας, ή με τα επιδόματα Τριτέκνων και Πολυτέκνων.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Η πλειονότητα του πληθυσμού είναι τακτοποιημένη αστικοδημοτικά και είναι Δημότες του Δήμου Ερυμάνθου.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις στον ευρύτερο πληθυσμό της περιοχής έχουν εκλείψει, οι Ρομά της περιοχής δεν αντιμετωπίζονται με διακρίσεις από τον υπόλοιπο πληθυσμό και εξυπηρετούνται από τις δημόσιες υπηρεσίες.

Παιδική Εργασία: Παρατηρείται παιδική εργασία.

Ενδοοικογενειακή Βία: Δεν καταγράφονται έντονα περιστατικά.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Οι Ρομά του Βασιλικού ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα και παρατηρείται συλλογικότητα συμμετοχής.

2.ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Ο οικισμός των Ρομά Βασιλικού είναι σε περιοχή υπό κατάληψη σε ιδιοκτησία οικογένειας Δημότη, υπόθεση σε δικαστική συνδρομή.

Τύπος Κατοικιών: Υπάρχουν 6 πρόχειρες κατασκευές σαν παραπήγματα. Είδη οικιακής χρήσης κλπ ελάχιστα.

Δίκτυα υποδομών: Ο οικισμός καλύπτεται από παροχή ύδρευσης. Δεν υπάρχει ηλεκτρικό και αποχετευτικό δίκτυο.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχει κάδος απορριμμάτων.

3.ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Οι Ρομά του οικισμού είναι άνεργοι. Ορισμένοι εργάζονται περιστασιακά ως εργάτες γης ή εργάτες σε κάθε είδος εργασίας.

Ανεργία: Η ανεργία είναι το κύριο χαρακτηριστικό της ομάδας και οι πλειονότητα των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα. Οι άντρες, ως επί το πλείστον, παρά το ότι δουλεύουν περιστασιακά, εμφανίζονται ως άνεργοι.

Οικονομική Τακτοποίηση: Οι Ρομά δεν χαρακτηρίζονται για την τυπικότητα και τη συνέπεια όσον αφορά στις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Η πλειονότητα υποβάλλει φορολογική δήλωση με την κατάσταση να βελτιώνεται κάθε χρόνο.

Γυναικεία Απασχόληση: Δεν παρατηρείται.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Στον συγκεκριμένο οικισμό απουσιάζει η ύπαρξη επιχειρηματικής δραστηριοποίησης, ενώ ταυτόχρονα δεν υπάρχουν ιδιαίτερες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη, λόγω απουσίας ικανών επαγγελματικών δεξιοτήτων.

4.ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Ο αναλφαβητισμός χαρακτηρίζει σχεδόν το σύνολο του πληθυσμού.

Μαθητική Διαρροή: Παρατηρείται σε σημαντικά ποσοστά. Από τα 14 παιδιά τα 5 μόνο παρακολουθούν κάποια βαθμίδα της εκπαίδευσης.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Στο Νηπιαγωγείο φοιτούν 2 νήπια και στο Δημοτικό σχολείο 3 μαθητές..

Τα παιδιά των Ρομά φοιτούν στις ίδιες αίθουσες και εντάσσονται στις ίδιες σχολικές τάξεις με τα παιδιά μη Ρομά. Η αντιμετώπιση των παιδιών Ρομά από τους εκπαιδευτικούς είναι ισότιμη με τα άλλα παιδιά, ενώ πολλές φορές σε συνεργασία με την τοπική κοινωνία, οργανώνονται δράσεις συλλογής βασικών ειδών ένδυσης - υπόδησης στα παιδιά Ρομά.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: Στο Δημοτικό Σχολείο δεν λειτουργεί τμήμα ένταξης.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Δεν υπάρχει πρόγραμμα εκπαίδευσης ενηλίκων

5.ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: Οι Ρομά της περιοχής δεν αντιμετωπίζουν θέματα αποκλεισμού από τις Υπηρεσίες Υγείας.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Στα θέματα πρόληψης Υγείας οι Ρομά χρειάζονται συνεχή στήριξη και παρότρυνση. Η κατάσταση χαρακτηρίζεται μάλλον δραματική. Από άποψης Δημόσιας Υγείας, η κατάσταση είναι προβληματική. Έλλειψη προσωπικής φροντίδας και καθαριότητας σε ενήλικες και παιδιά, χαρακτηρίζει μεγάλο ποσοστό των Ρομά.

Στα θέματα πρόληψης γυναικολογικής φύσεως υπάρχει αμέλεια. Οι γυναίκες Ρομά, ως επί το πλείστον δεν κάνουν τεστ-παπ και μαστογραφία, ούτε και αν τους παρουσιαστεί κάποιο πρόβλημα υγείας. Τα μέλη της κοινότητας των Ρομά, δεν λαμβάνουν μέτρα αντισύλληψης με αποτέλεσμα να υπάρχει υψηλό ποσοστό αμβλώσεων ανεξαρτήτως αν βρίσκονται σε γάμο ή όχι, ακόμη και σε πολύ νεαρές κοπέλες.

Υγειονομική Ασφάλιση: Κύρια υγειονομική ασφάλιση για τους Ρομά της περιοχής θεωρείται η Πρόνοια.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: πολλοί Ρομά παρουσιάζουν συμπτώματα ψυχονευρωτικών διαταραχών στην υγεία τους – κατάθλιψη, αγχώδη διαταραχή, νευρολογικά νοσήματα- καθώς και ροπή προς εξαρτήσεις από ναρκωτικές ουσίες και αλκοόλ. Φυσικά σχεδόν όλοι καπνίζουν, ακόμη και από την παιδική ηλικία. Βέβαια το φαινόμενο του μεγάλου ποσοστού μη καλής ψυχικής υγείας, πέραν του γεγονότος αιτιολόγησής του λόγω του γενικότερου κοινωνικοοικονομικού χαρακτήρα του πληθυσμού Ρομά, πολλές φορές οφείλεται στο γεγονός ότι οι διάφορες ψυχικές ασθένειες γίνονται για αυτούς μέσο διεκδίκησης επιδομάτων (συνήθως πρόνοιακά και αναπηρίας).

▪ Οικισμός Δαφνούλα - Σταροχώρι

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: 29 άτομα

Οικογένειες :11 Κατοικίες: Παραπήγματα

Ενήλικες: 24 Ανήλικοι: 13

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο μη μετακινούμενο πληθυσμό.

1.ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των χαμηλών και κάτω του ορίου φτώχειας εισοδημάτων. Οι περισσότερες οικογένειες επιβιώνουν με επιδόματα Πρόνοιας, ή με τα επιδόματα Τριτέκνων και Πολυτέκνων.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Η πλειονότητα του πληθυσμού είναι τακτοποιημένη αστικοδημοτικά και είναι Δημότες του Δήμου Ερυμάνθου.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις στον ευρύτερο πληθυσμό της περιοχής έχουν εκλείψει, οι Ρομά της περιοχής δεν αντιμετωπίζονται με διακρίσεις από τον υπόλοιπο πληθυσμό και εξυπηρετούνται από τις δημόσιες υπηρεσίες.

Παιδική Εργασία: Παρατηρείται παιδική εργασία.

Ενδοοικογενειακή Βία: Δεν καταγράφονται έντονα περιστατικά.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Οι Ρομά του Βασιλικού ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα και παρατηρείται συλλογικότητα συμμετοχής.

2.ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Ο οικισμός των Ρομά Δαφνούλα – Σταροχώρι, βρίσκεται στον οικισμό Δαφνούλα, στην διασταύρωση της Ν.Ε.Ο. Πατρών - Τριπόλεως προς το Σταροχώρι. Είναι κατάληψη και βρίσκεται σε ιδιοκτησία οικογένειας, που τους επιτρέπει να μένουν εκεί.

Τύπος Κατοικιών: Υπάρχουν 8 πρόχειρες κατασκευές σαν παραπήγματα. Είδη οικιακής χρήσης κλπ ελάχιστα.

Δίκτυα υποδομών: Ο οικισμός καλύπτεται από παροχή ύδρευσης. Δεν υπάρχει ηλεκτρικό και αποχετευτικό δίκτυο.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχει κάδος απορριμμάτων.

3.ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Οι Ρομά του οικισμού είναι άνεργοι. Ορισμένοι εργάζονται περιστασιακά ως εργάτες γης ή εργάτες σε κάθε είδος εργασίας.

Ανεργία: Η ανεργία είναι το κύριο χαρακτηριστικό της ομάδας και οι πλειονότητα των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα. Οι άντρες, ως επί το πλείστον, παρά το ότι δουλεύουν περιστασιακά, εμφανίζονται ως άνεργοι.

Οικονομική Τακτοποίηση: Οι Ρομά δεν χαρακτηρίζονται για την τυπικότητα και τη συνέπεια όσον αφορά στις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Η πλειονότητα υποβάλλει φορολογική δήλωση με την κατάσταση να βελτιώνεται κάθε χρόνο.

Γυναικεία Απασχόληση: Δεν παρατηρείται.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Στον συγκεκριμένο οικισμό απουσιάζει η ύπαρξη επιχειρηματικής κίνησης, ενώ ταυτόχρονα δεν υπάρχουν ιδιαίτερες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη, λόγω απουσίας ικανών επαγγελματικών δεξιοτήτων.

4.ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Ο αναλφαβητισμός χαρακτηρίζει σχεδόν το σύνολο του πληθυσμού.

Μαθητική Διαρροή: Δεν παρατηρείται.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Στο Νηπιαγωγείο φοιτούν 5 νήπια και στο Δημοτικό σχολείο 1 μαθητής.

Τα παιδιά των Ρομά φοιτούν στις ίδιες αίθουσες και εντάσσονται στις ίδιες σχολικές τάξεις με τα παιδιά μη Ρομά. Η αντιμετώπιση των παιδιών Ρομά από τους εκπαιδευτικούς είναι ισότιμη με τα άλλα παιδιά, ενώ πολλές φορές σε συνεργασία με την τοπική κοινωνία, οργανώνονται δράσεις συλλογής βασικών ειδών ένδυσης - υπόδησης στα παιδιά Ρομά.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: Στο Δημοτικό Σχολείο δεν λειτουργεί τμήμα ένταξης.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Δεν υπάρχει πρόγραμμα εκπαίδευσης ενηλίκων

5.ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: Οι Ρομά της περιοχής δεν αντιμετωπίζουν θέματα αποκλεισμού από τις Υπηρεσίες Υγείας.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Στα θέματα πρόληψης Υγείας οι Ρομά χρειάζονται συνεχή στήριξη και παρότρυνση. Η κατάσταση χαρακτηρίζεται μάλλον δραματική. Από άποψης Δημόσιας Υγείας, η κατάσταση είναι προβληματική. Έλλειψη προσωπικής φροντίδας και καθαριότητας σε ενήλικες και παιδιά, χαρακτηρίζει μεγάλο ποσοστό των Ρομά. Στα θέματα πρόληψης γυναικολογικής φύσεως υπάρχει αμέλεια. Οι γυναίκες Ρομά, ως επί το πλείστον δεν κάνουν τεστ-παπ και μαστογραφία, ούτε και αν τους παρουσιαστεί κάποιο πρόβλημα υγείας.

Τα μέλη της κοινότητας των Ρομά, δεν λαμβάνουν μέτρα αντισύλληψης με αποτέλεσμα να υπάρχει υψηλό ποσοστό αμβλώσεων ανεξαρτήτως αν βρίσκονται σε γάμο ή όχι, ακόμη και σε πολύ νεαρές κοπέλες.

Υγειονομική Ασφάλιση: Κύρια υγειονομική ασφάλιση για τους Ρομά της περιοχής θεωρείται η Πρόνοια.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: πολλοί Ρομά παρουσιάζουν συμπτώματα ψυχονευρωτικών διαταραχών στην υγεία τους – κατάθλιψη, αγχώδη διαταραχή, νευρολογικά νοσήματα- καθώς και ροπή προς εξαρτήσεις από ναρκωτικές ουσίες και αλκοόλ. Φυσικά σχεδόν όλοι καπνίζουν, ακόμη και από την παιδική ηλικία. Βέβαια το φαινόμενο του μεγάλου ποσοστού μη καλής ψυχικής υγείας, πέραν του γεγονότος αιτιολόγησής του λόγω του γενικότερου κοινωνικοοικονομικού χαρακτήρα του πληθυσμού Ρομά, πολλές φορές οφείλεται στο γεγονός ότι οι διάφορες ψυχικές ασθένειες γίνονται για αυτούς μέσο διεκδίκησης επιδομάτων (συνήθως πρόνοιακά και αναπηρίας).

2.1.5.1 Swot ανάλυση οικισμών Δήμου Ερυμάνθου

Οικισμοί Δήμου Ερυμάνθου	
ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
• Υγειονομική Κάλυψη του Μεγαλύτερου Μέρους του Πληθυσμού • Κάλυψη του μεγάλου μέρους του παιδικού πληθυσμού σε εμβολιασμό • Εύκολη πρόσβαση στα Νοσοκομεία Πατρών • Αστικοδημοτική τακτοποίηση Πληθυσμού. • Χαμηλή μαθητική διαρροή • Κοινωνική αποδοχή των ρομά από τους συμπολίτες του στα χωριά του Ερυμάνθου	• Χαμηλά εισοδήματα κατοίκων συχνά κάτω από τα όρια της φτώχειας • Εξαιρετικά κακές συνθήκες στέγασης – διαμονή • Καταπατήσεις ιδιωτικών περιουσιών • Υψηλό ποσοστό ανεργίας • Μη ύπαρξη σταθερής εργασίας - Εποχικότητα • Μικρή πρόσβαση γυναικείου πληθυσμού στην αγορά εργασίας • Απουσία προγραμμάτων ενισχυτικής διδασκαλίας • Παραβατικότητα συμπεριφορά. • Χαμηλό ενδιαφέρον, αμέλεια γυναικείου πληθυσμού για θέματα ατομικής υγείας • Υψηλό Ποσοστό πληθυσμού με προβλήματα Ψυχικής Υγείας και προβλήματα Ψυχικών εξαρτήσεων • Ύπαρξη φαινομένων ενδοοικογενειακής βίας
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
• Ευκαιρίες Χρηματοδότησης Δράσεων από Διαρθρωτικά Ταμεία • Χαμηλή κινητικότητα που δημιουργεί προϋποθέσεις εδραιοποίησης - ένταξης και κοινωνικής ενσωμάτωσης.	• Λίγες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη - εγκλωβισμός σε περιορισμένες επαγγελματικές ενασχολήσεις, λόγω έλλειψης ικανών επαγγελματικών δεξιοτήτων • Αδήλωτη εργασία • Διαιώνιση του Αναλφαβητισμού

2.1.6 Αποτύπωση υφιστάμενης κατάστασης οικισμών Δήμου Πηνειού

Στον Δήμο Πηνειού υπάρχουν τρεις οικισμοί - καταυλισμοί Ρομά που βρίσκονται στις περιοχές **Γαστούνης, Τραγανού** και **Καβάσιλων**. Το σύνολο των ατόμων Ρομά που διαβιούν σε αυτούς είναι περί τις 270 οικογένειες με πληθυσμό που ανέρχεται σε 1100 άτομα. Στον πληθυσμό των μονίμων διαβιούντων μπορεί να αναφέρει κανείς ότι προστίθενται και εποχικοί Ρομά της Βουλγαρίας που μετακινούνται στην περιοχή για εργασία.

▪ Οικισμός Γαστούνης

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: Εγγεγραμμένοι 650 άτομα περίπου

Οικογένειες :170 Κατοικίες: 25 (Λυόμενα και υπόλοιπα αντίσκηνα)

Ενήλικες: 350 Ανήλικοι: 300

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο μη μετακινούμενο πληθυσμό.

1.ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των χαμηλών και κάτω του ορίου φτώχειας εισοδημάτων, ενώ 30-40 οικογένειες αγγίζουν τα όρια της οικονομικής εξαθλίωσης. Πέντε με έξι (5-6) οικογένειες βρίσκονται σε μέτρια προς καλή οικονομική κατάσταση. Οι περισσότερες οικογένειες επιβιώνουν με επιδόματα Πρόνοιας, ή με τα επιδόματα Τριτέκνων και Πολυτέκνων.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Η πλειονότητα του πληθυσμού είναι τακτοποιημένη αστικοδημοτικά και είναι Δημότες του Δήμου Πηνειού.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις στον ευρύτερο πληθυσμό της περιοχής δεν έχουν εκλείψει, οι Ρομά της περιοχής αντιμετωπίζονται με διακρίσεις από τον υπόλοιπο πληθυσμό και εξυπηρετούνται με δυσκολίες από τις δημόσιες υπηρεσίες.

Παιδική Εργασία: Ένα τμήμα του παιδικού πληθυσμού απασχολείται σε εργασίες της οικογένειας (εμπόριο), στην επαιτεία και τελευταία βγαίνουν στα φανάρια των διασταυρώσεων στις πόλεις.

Ενδοοικογενειακή Βία: Αποτελεί έντονο κοινωνικό πρόβλημα (60-70% μεταξύ συζύγων-συντρόφων και έως 95% από τους γονείς προς τα παιδιά) και περιστατικά καταγράφονται συνεχώς

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Οι Ρομά της Γαστούνης δεν ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα και δεν παρατηρείται συλλογικότητα συμμετοχής.

2.ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Ο οικισμός Ρομά βρίσκεται στο νοτιοδυτικό της πόλεως της Γαστούνης αλλά και διάσπαρτοι, σε απόσταση 200 μέτρων από την επαρχιακή οδό Γαστούνης _ Βαρθολομιού, σε περιοχή που επιλέχτηκε από τους ίδιους τους Τσιγγάνους και είναι εκτός σχεδίου πόλης και ο χώρος εγκαταβίωσης τους είναι καταπατημένη δημόσια έκταση. Η έκταση της περιοχής του οικισμού καλύπτει τα 5 στρέμματα περίπου. Δεν υπάρχουν διαμορφωμένοι οδοί, που οδηγούν στον Οικισμό και το σύνολο των δρόμων του οικισμού είναι αδιαμόρφωτοι, χωρίς πεζοδρόμια και φωτισμό

Τύπος Κατοικιών: Οι κατοικίες περιλαμβάνουν 25 λυόμενα, που παραδόθηκαν αρχές 2012, οι άλλες είναι ανοιχτές πρόχειρες κατασκευές - υπόστεγα στηριγμένα σε ξύλινα ή μεταλλικά δοκάρια με σκέπαστρο από νάυλον, εκτεθειμένα τριγύρω στα καιρικά φαινόμενα. Ένα έχει τσιμεντένιο πάτωμα, σε μερικά υπάρχουν μικρά αντίσκηνα για τον ύπνο. Είδη οικιακής χρήσης κλπ ελάχιστα.

Δίκτυα υποδομών: Ο οικισμός δεν καλύπτεται από δίκτυο ύδρευσης, τηλεφωνικό και ηλεκτρισμού. Δεν υπάρχει αποχετευτικό δίκτυο.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και η αποκομιδή τους γίνεται δύο φορές την εβδομάδα.

3.ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Η κύρια ενασχόληση των Ρομά του Οικισμού επικεντρώνεται στις εμπορικές δραστηριότητες ως πωλητές σε λαϊκές αγορές και πανηγύρια. Ορισμένοι εργάζονται περιστασιακά ως εργάτες γης ή εργάτες σε κάθε είδος εργασίας.

Ανεργία: Η ανεργία είναι το κύριο χαρακτηριστικό της ομάδας και οι πλειονότητα των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα. Οι άντρες, ως επί το πλείστον, παρά το ότι δουλεύουν ως έμποροι, εμφανίζονται ως άνεργοι.

Οικονομική Τακτοποίηση: Οι Ρομά δεν χαρακτηρίζονται για την τυπικότητα και τη συνέπεια όσον αφορά στις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Η πλειονότητα υποβάλλει φορολογική δήλωση με την κατάσταση να βελτιώνεται κάθε χρόνο.

Γυναικεία Απασχόληση: Οι γυναίκες Ρομά απασχολούνται με τις οικογένειές τους στο εμπόριο.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Στον συγκεκριμένο οικισμό απουσιάζει η ύπαρξη επιχειρηματικής κίνησης, ενώ ταυτόχρονα δεν υπάρχουν ιδιαίτερες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη, λόγω απουσίας ικανών επαγγελματιών δεξιοτήτων.

4.ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Ο αναλφαβητισμός χαρακτηρίζει σχεδόν το σύνολο του πληθυσμού, ενώ λίγοι Ρομά έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Μαθητική Διαρροή: Σε ό,τι αφορά στην προσχολική αγωγή, αρκετοί Ρομά εγγράφουν τα παιδιά τους στον Βρεφονηπιακό Σταθμό ή στον Παιδικό Σταθμό. Ωστόσο, όταν φθάσουν σε ηλικία κατάλληλη για την είσοδό τους στο νηπιαγωγείο, τα αποσύρουν από το εκπαιδευτικό σύστημα. Η συνηθέστερη αιτιολόγηση αποτελεί η απόσταση του καταυλισμού από το νηπιαγωγείο. (ποσοστό 20% του πληθυσμού προσχολικής αγωγής παρακολουθεί το νηπιαγωγείο) και οι εργασίες της οικογένειας.

Στο Δημοτικό τα παιδιά εγγράφονται συνήθως μεγαλύτερα από την ηλικία που ορίζεται. Στις περισσότερες των περιπτώσεων όταν εγγράφονται στο Δημοτικό δεν γνωρίζουν καλά ελληνικά. Σχεδόν στο σύνολο τους οι τσιγγανόπαιδες απουσιάζουν πολλές περισσότερες ημέρες από το σχολείο, σε σχέση με τα υπόλοιπα παιδιά. Οι λόγοι που απουσιάζουν είναι διάφοροι, όπως η δεινή οικονομική κατάσταση και η έλλειψη σίτισης των παιδιών, η έλλειψη υπόδησης και ιματισμού τα επικριτικά σχόλια των συμμαθητών, η παιδική εργασία, οι γάμοι σε πολύ μικρή ηλικία (κυρίως τα κορίτσια) αλλά και η αδιαφορία.

Στις περισσότερες περιπτώσεις τα παιδιά που ολοκληρώνουν την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, δεν συνεχίζουν στην Δευτεροβάθμια (η κατάσταση αυτή χαρακτηρίζει κυρίως τα κορίτσια). Αλλά και όσα εγγράφονται στο Γυμνάσιο, σπανίως ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση. Δύο μόνο αγόρια από όλο τον καταυλισμό έχουν κατορθώσει να εγγραφούν σε Λύκειο της περιοχής.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Υπάρχει Βρεφονηπιακός Σταθμός, Παιδικός Σταθμός, Νηπιαγωγείο, Δημοτικό Σχολείο, γυμνάσιο και Λύκειο. Τα κτίρια του Δημοτικού και Νηπιαγωγείου βρίσκονται σε αρκετά μεγάλη απόσταση από τον οικισμό (περίπου 2χλμ.), στην άλλη μεριά του χωριού και τα παιδιά που πηγαίνουν περπατώντας, χρειάζεται να περάσουν τον κεντρικό δημόσιο δρόμο απ' όπου διέρχονται αυτοκίνητα και λεωφορεία. Το κτίριο του Παιδικού Σταθμού είναι πολύ πιο κοντά και δεν χρειάζεται η διάβαση του κεντρικού δρόμου.

Τα παιδιά των Ρομά φοιτούν στις ίδιες αίθουσες και εντάσσονται στις ίδιες σχολικές τάξεις με τα παιδιά μη Ρομά. Η αντιμετώπιση των παιδιών Ρομά από τους εκπαιδευτικούς είναι ισότιμη με τα άλλα παιδιά, ενώ πολλές φορές σε συνεργασία με την τοπική κοινωνία, οργανώνονται δράσεις συλλογής βασικών ειδών ένδυσης - υπόδησης στα παιδιά Ρομά.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: Οι Ρομά που είναι εγγεγραμμένοι στο Δημοτικό Σχολείο είναι 25. Στο Δημοτικό Σχολείο δεν λειτουργεί τμήμα ένταξης, το οποίο λόγω έλλειψης προσωπικού σταμάτησε.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Ο αναλφαβητισμός είναι χαρακτηριστικό των περισσότερων ενηλίκων του πληθυσμού Ρομά. Έχουν διενεργηθεί κατά το παρελθόν προγράμματα προκατάρτισης για Τεχνίτες Πέτρας, στα οποία συμμετείχαν συνολικά 25 Ρομά. Δεν αντιμετωπίστηκε όμως το πρόβλημα του εργασίας, αφού οι περισσότεροι το παρακολουθούσαν για το σχετικό επίδομα ανεργίας.

5.ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: Οι Ρομά της περιοχής δεν αντιμετωπίζουν θέματα αποκλεισμού από τις Υπηρεσίες Υγείας. Στη Γαστούνη λειτουργεί Κέντρο Υγείας όπου μπορούν να έχουν καθημερινή πρόσβαση σε αυτό Όσο για την πρόσβαση στο Νοσοκομείο, αυτό βρίσκεται στην πόλη της Αμαλιάδας και του Πύργου. σε απόσταση 27,2 χλμ. από τη Γαστούνη και η πρόσβαση σε αυτό γίνεται μέσω λεωφορείων του ΚΤΕΛ. Αυτή η απόσταση είναι μεγάλο πρόβλημα, ειδικά για όσους έχουν υγειονομική περίθαλψη Πρόνοιας.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας:: Στα θέματα πρόληψης Υγείας οι Ρομά χρειάζονται συνεχή στήριξη και παρότρυνση. Η κατάσταση χαρακτηρίζεται μάλλον δραματική, με εξαίρεση τον τομέα των παιδικών εμβολιασμών.

Από άποψης Δημόσιας Υγείας, η κατάσταση είναι προβληματική. Έλλειψη προσωπικής φροντίδας και καθαριότητας σε ενήλικες και παιδιά, χαρακτηρίζει μεγάλο ποσοστό των Ρομά.

Γενικώς στον πληθυσμό παρουσιάζεται έξαρση σε καρδιολογικά νοσήματα , και ασθένειες νευρολογικής και κυρίως ψυχολογικής φύσεως.

Η στοματική υγιεινή των Ρομά του οικισμού είναι κακή. Ειδικά τα παιδιά, δεν φροντίζουν το στόμα τους και τα περισσότερα έχουν χαλασμένα δόντια. Η κατάσταση επιβεβαιώνεται και από τον έλεγχο που έχει διενεργηθεί από την κινητή μονάδα των γιατρών του Κόσμου.

Στα θέματα πρόληψης γυναικολογικής φύσεως υπάρχει αμέλεια. Οι γυναίκες Ρομά, ως επί το πλείστον δεν κάνουν τεστ-παπ, ούτε μαστογραφία, παρά μόνο εάν τους παρουσιαστεί κάποιο πρόβλημα υγείας. Στο Κέντρο Υγείας Γαστούνης υπάρχει πρόγραμμα για τη διενέργεια γυναικολογικών εξετάσεων, αλλά υπάρχει αδιαφορία.

Τα μέλη της κοινότητας των Ρομά, δεν λαμβάνουν μέτρα αντισύλληψης με αποτέλεσμα να υπάρχει υψηλό ποσοστό αμβλώσεων ανεξαρτήτως αν βρίσκονται σε γάμο ή όχι, ακόμη και σε πολύ νεαρές κοπέλες.

Υγειονομική Ασφάλιση: Κύρια υγειονομική ασφάλιση για τους Ρομά θεωρείται η Πρόνοια. Υπάρχει ένα ποσοστό που έχει ασφάλιση ΙΚΑ, αλλά πρόκειται κυρίως για ανέργους ηλικίας 18-29 ετών, οι οποίοι βάσει νόμου καλύπτονται ιατροφαρμακευτικά από το ΙΚΑ μέσω κάρτας ανεργίας ΟΑΕΔ. Υπάρχει ένα 10% είναι ασφαλισμένο στον ΟΓΑ αλλά είναι αμφίβολο κατά πόσο μπορούν και καλύπτουν τις ασφαλιστικές τους εισφορές κάθε χρόνο. Απομένει

ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό που περιλαμβάνει τους ανασφάλιστους και τις αδιευκρίνιστες περιπτώσεις.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: πολλοί Ρομά παρουσιάζουν συμπτώματα ψυχονευρωτικών διαταραχών στην υγεία τους – κατάθλιψη, αγχώδη διαταραχή, νευρολογικά νοσήματα- καθώς και ροπή προς εξαρτήσεις από ναρκωτικές ουσίες και αλκοόλ. Φυσικά σχεδόν όλοι καπνίζουν, ακόμη και από την παιδική ηλικία. Βέβαια το φαινόμενο του μεγάλου ποσοστού μη καλής ψυχικής υγείας, πέραν του γεγονότος αιτιολόγησής του λόγω του γενικότερου κοινωνικοοικονομικού χαρακτήρα του πληθυσμού Ρομά, πολλές φορές οφείλεται στο γεγονός ότι οι διάφορες ψυχικές ασθένειες γίνονται για αυτούς μέσο διεκδίκησης επιδομάτων (συνήθως προνοιακά και αναπηρίας).

▪ Οικισμός Τραγανού

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: Εγγεγραμμένοι 360 άτομα περίπου και 200 εποχικά

Οικογένειες :90 και 40 εποχικές

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο γηγενή μη μετακινούμενο πληθυσμό και για εποχικούς μετανάστες Ρομά της Βουλγαρίας που πηγαίνουν και εργάζονται ως εργάτες γης.

1.ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των χαμηλών και κάτω του ορίου φτώχειας εισοδημάτων, ενώ 15-20 οικογένειες αγγίζουν τα όρια της οικονομικής εξαθλίωσης. Πέντε με έξι (5-6) οικογένειες βρίσκονται σε μέτρια προς καλή οικονομική κατάσταση. Οι περισσότερες οικογένειες επιβιώνουν με επιδόματα Πρόνοιας, ή με τα επιδόματα Τριτέκνων και Πολυτέκνων.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Η πλειονότητα του πληθυσμού είναι τακτοποιημένη αστικοδημοτικά και είναι Δημότες του Δήμου Πηνειού.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις στον ευρύτερο πληθυσμό της περιοχής δεν έχουν εκλείψει, οι Ρομά της περιοχής αντιμετωπίζονται με διακρίσεις από τον υπόλοιπο πληθυσμό και εξυπηρετούνται με δυσκολίες από τις δημόσιες υπηρεσίες.

Παιδική Εργασία: Ένα τμήμα του παιδικού πληθυσμού απασχολείται σε εργασίες της οικογένειας (εμπόριο), στην επαιτεία και τελευταία βγαίνουν στα φανάρια των διασταυρώσεων στις πόλεις.

Ενδοοικογενειακή Βία: Αποτελεί έντονο κοινωνικό πρόβλημα (60-70% μεταξύ συζύγων-συντρόφων και έως 95% από τους γονείς προς τα παιδιά) και περιστατικά καταγράφονται συνεχώς

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Οι Ρομά του Τραγανού δεν ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα και δεν παρατηρείται συλλογικότητα συμμετοχής.

2.ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Ο οικισμός Ρομά βρίσκεται στο νοτιοδυτικό του χωριού Τραγανό και κοντά στο κέντρο, σε περιοχή που επιλέχτηκε από τους ίδιους τους Τσιγγάνους και είναι εκτός σχεδίου πόλης και ο χώρος διαβίωσης τους είναι καταπατημένη δημόσια έκταση. Η έκταση της περιοχής του οικισμού καλύπτει τα 3 στρέμματα περίπου. Δεν υπάρχουν διαμορφωμένοι οδοί, που οδηγούν στον Οικισμό και το σύνολο των δρόμων του οικισμού είναι αδιαμόρφωτοι, χωρίς πεζοδρόμια και φωτισμό

Τύπος Κατοικιών: Οι κατοικίες είναι ανοιχτές πρόχειρες κατασκευές - υπόστεγα στηριγμένα σε ξύλινα ή μεταλλικά δοκάρια με σκέπαστρο από νάυλον, εκτεθειμένα τριγύρω στα καιρικά φαινόμενα και αντίσκηνα. Είδη οικιακής χρήσης κλπ ελάχιστα.

Δίκτυα υποδομών: Ο οικισμός δεν καλύπτεται από δίκτυο ύδρευσης, τηλεφωνικό και ηλεκτρισμού. Δεν υπάρχει αποχετευτικό δίκτυο.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και η αποκομιδή τους γίνεται δύο φορές την εβδομάδα.

3.ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Η κύρια ενασχόληση των Ρομά του Οικισμού επικεντρώνεται στις εμπορικές δραστηριότητες ως πωλητές σε λαϊκές αγορές και πανηγύρια. Ορισμένοι εργάζονται περιστασιακά ως εργάτες γης ή εργάτες σε κάθε είδος εργασίας.

Ανεργία: Η ανεργία είναι το κύριο χαρακτηριστικό της ομάδας και οι πλειονότητα των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα. Οι άντρες, ως επί το πλείστον, παρά το ότι δουλεύουν ως έμποροι, εμφανίζονται ως άνεργοι.

Οικονομική Τακτοποίηση: Οι Ρομά δεν χαρακτηρίζονται για την τυπικότητα και τη συνέπεια όσον αφορά στις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Η πλειονότητα υποβάλλει φορολογική δήλωση με την κατάσταση να βελτιώνεται κάθε χρόνο.

Γυναικεία Απασχόληση: Οι γυναίκες Ρομά απασχολούνται με τις οικογένειές τους στο εμπόριο.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Στον συγκεκριμένο οικισμό απουσιάζει η ύπαρξη επιχειρηματικής κίνησης, ενώ ταυτόχρονα δεν υπάρχουν ιδιαίτερες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη, λόγω απουσίας ικανών επαγγελματικών δεξιοτήτων.

4.ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Ο αναλφαβητισμός χαρακτηρίζει σχεδόν το σύνολο του πληθυσμού, ενώ λίγοι Ρομά έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Μαθητική Διαρροή: Σε ό,τι αφορά την προσχολική αγωγή, αρκετοί Ρομά εγγράφουν τα παιδιά τους στον Βρεφονηπιακό Σταθμό ή στον Παιδικό Σταθμό. Ωστόσο, όταν φθάσουν σε ηλικία κατάλληλη για την είσοδό τους στο νηπιαγωγείο, τα αποσύρουν από το εκπαιδευτικό σύστημα. Η συνηθέστερη αιτιολόγηση αποτελεί η απόσταση του καταυλισμού από το νηπιαγωγείο και οι εργασίες της οικογένειας.

Στο Δημοτικό τα παιδιά εγγράφονται συνήθως μεγαλύτερα από την ηλικία που ορίζεται. Στις περισσότερες των περιπτώσεων όταν εγγράφονται στο Δημοτικό δεν γνωρίζουν καλά ελληνικά. Σχεδόν στο σύνολο τους οι τσιγγανόπαιδες απουσιάζουν πολλές περισσότερες ημέρες από το σχολείο, σε σχέση με τα υπόλοιπα παιδιά. Οι λόγοι που απουσιάζουν είναι διάφοροι, όπως η δεινή οικονομική κατάσταση και η έλλειψη σίτισης των παιδιών, η έλλειψη υπόδησης και ιματισμού τα επικριτικά σχόλια των συμμαθητών, η παιδική εργασία, οι γάμοι σε πολύ μικρή ηλικία (κυρίως τα κορίτσια) αλλά και η αδιαφορία. Στις περισσότερες περιπτώσεις τα παιδιά που ολοκληρώνουν την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, δεν συνεχίζουν στην Δευτεροβάθμια (η κατάσταση αυτή χαρακτηρίζει κυρίως τα κορίτσια). Αλλά και όσα εγγράφονται στο Γυμνάσιο, σπανίως ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση. Δύο μόνο αγόρια από όλο τον καταυλισμό έχουν κατορθώσει να εγγραφούν σε Λύκειο της περιοχής .

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Υπάρχει Βρεφονηπιακός Σταθμός, Παιδικός Σταθμός, Νηπιαγωγείο, Δημοτικό Σχολείο, γυμνάσιο και Λύκειο. Τα κτίρια του Δημοτικού και Νηπιαγωγείου βρίσκονται στην άλλη μεριά του χωριού και τα παιδιά που πηγαίνουν περπατώντας, χρειάζεται να περάσουν τον κεντρικό δημόσιο δρόμο απ' όπου διέρχονται αυτοκίνητα και λεωφορεία. Τα παιδιά των Ρομά φοιτούν στις ίδιες αίθουσες και εντάσσονται στις ίδιες σχολικές τάξεις με τα παιδιά μη Ρομά. Η αντιμετώπιση των παιδιών Ρομά από τους εκπαιδευτικούς είναι ισότιμη με τα άλλα παιδιά, ενώ πολλές φορές σε συνεργασία με την τοπική κοινωνία, οργανώνονται δράσεις συλλογής βασικών ειδών ένδυσης - υπόδησης στα παιδιά Ρομά.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: Οι Ρομά που είναι εγγεγραμμένοι στο Δημοτικό Σχολείο είναι 15. Στο Δημοτικό Σχολείο δεν λειτουργεί πλέον τμήμα ένταξης, το οποίο λόγω έλλειψης προσωπικού σταμάτησε.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Ο αναλφαβητισμός είναι χαρακτηριστικό των περισσότερων ενηλίκων του πληθυσμού Ρομά. Έχουν διενεργηθεί κατά το παρελθόν προγράμματα προκατάρτισης για Τεχνίτες Πέτρας, στα οποία συμμετείχαν συνολικά 25 Ρομά. Δεν αντιμετωπίστηκε όμως το πρόβλημα του εργασίας, αφού οι περισσότεροι το παρακολουθούσαν για το σχετικό επίδομα ανεργίας.

5.ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: Οι Ρομά της περιοχής δεν αντιμετωπίζουν θέματα αποκλεισμού από τις Υπηρεσίες Υγείας. Στη Γαστούνη λειτουργεί Κέντρο Υγείας όπου μπορούν να έχουν καθημερινή πρόσβαση σε αυτό Όσο για την πρόσβαση στο Νοσοκομείο, αυτό βρίσκεται στην πόλη της Αμαλιάδας και του Πύργου. Σε απόσταση 27,2 χλμ. από τη Γαστούνη και η πρόσβαση σε αυτό γίνεται μέσω λεωφορείων του ΚΤΕΛ. Αυτή η απόσταση είναι μεγάλο πρόβλημα, ειδικά για όσους έχουν υγειονομική περίθαλψη Πρόνοιας.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας:: Στα θέματα πρόληψης Υγείας οι Ρομά χρειάζονται συνεχή στήριξη και παρότρυνση. Η κατάσταση χαρακτηρίζεται μάλλον δραματική, με εξαίρεση τον τομέα των παιδικών εμβολιασμών.

Από άποψης Δημόσιας Υγείας, η κατάσταση είναι προβληματική. Έλλειψη προσωπικής φροντίδας και καθαριότητας σε ενήλικες και παιδιά, χαρακτηρίζει μεγάλο ποσοστό των Ρομά.

Γενικώς στον πληθυσμό παρουσιάζεται έξαρση σε καρδιολογικά νοσήματα , και ασθένειες νευρολογικής και κυρίως ψυχολογικής φύσεως.

Η στοματική υγιεινή των Ρομά του οικισμού είναι κακή. Ειδικά τα παιδιά, δεν φροντίζουν το στόμα τους και τα περισσότερα έχουν χαλασμένα δόντια. Η κατάσταση επιβεβαιώνεται και από τον έλεγχο που έχει διενεργηθεί από την κινητή μονάδα των γιατρών του Κόσμου.

Στα θέματα πρόληψης γυναικολογικής φύσεως υπάρχει αμέλεια. Οι γυναίκες Ρομά, ως επί το πλείστον δεν κάνουν τεστ-παπ, ούτε μαστογραφία, παρά μόνο εάν τους παρουσιαστεί κάποιο πρόβλημα υγείας. Στο Κέντρο Υγείας Γαστούνης υπάρχει πρόγραμμα για τη διενέργεια γυναικολογικών εξετάσεων, αλλά υπάρχει αδιαφορία.

Τα μέλη της κοινότητας των Ρομά, δεν λαμβάνουν μέτρα αντισύλληψης με αποτέλεσμα να υπάρχει υψηλό ποσοστό αμβλώσεων ανεξαρτήτως αν βρίσκονται σε γάμο ή όχι, ακόμη και σε πολύ νεαρές κοπέλες.

Υγειονομική Ασφάλιση: Κύρια υγειονομική ασφάλιση για τους Ρομά θεωρείται η Πρόνοια. Υπάρχει ένα ποσοστό που έχει ασφάλιση ΙΚΑ, αλλά πρόκειται κυρίως για ανέργους ηλικίας 18-29 ετών, οι οποίοι βάσει νόμου καλύπτονται ιατροφαρμακευτικά από το ΙΚΑ μέσω κάρτας ανεργίας ΟΑΕΔ. Υπάρχει ένα 10% είναι ασφαλισμένο στον ΟΓΑ αλλά είναι αμφίβολο κατά πόσο μπορούν και καλύπτουν τις ασφαλιστικές τους εισφορές κάθε χρόνο. Απομένει ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό που περιλαμβάνει τους ανασφάλιστους και τις αδιευκρίνιστες περιπτώσεις.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: πολλοί Ρομά παρουσιάζουν συμπτώματα ψυχονευρωτικών διαταραχών στην υγεία τους – κατάθλιψη, αγχώδη διαταραχή, νευρολογικά νοσήματα- καθώς και ροπή προς εξαρτήσεις από ναρκωτικές ουσίες και αλκοόλ. Φυσικά σχεδόν όλοι καπνίζουν, ακόμη και από την παιδική ηλικία. Βέβαια το φαινόμενο του μεγάλου ποσοστού μη καλής

ψυχικής υγείας, πέραν του γεγονότος αιτιολόγησής του λόγω του γενικότερου κοινωνικοοικονομικού χαρακτήρα του πληθυσμού Ρομά, πολλές φορές οφείλεται στο γεγονός ότι οι διάφορες ψυχικές ασθένειες γίνονται για αυτούς μέσο διεκδίκησης επιδομάτων (συνήθως προνοιακά και αναπηρίας).

▪ Οικισμός Καβασιλών

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: Εγγεγραμμένοι 70 άτομα

Οικογένειες :12

Κατοικίες: 4

Ενήλικες: 35

Ανήλικοι: 35

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο μη μετακινούμενο πληθυσμό.

1.ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των χαμηλών και κάτω του ορίου φτώχειας εισοδημάτων, ενώ οι οικογένειες διαβιούν στα όρια της οικονομικής εξαθλίωσης. Οι περισσότερες οικογένειες επιβιώνουν με επιδόματα Πρόνοιας, ή με τα επιδόματα Τριτέκνων και Πολυτέκνων.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Η πλειονότητα του πληθυσμού είναι τακτοποιημένη αστικοδημοτικά και είναι Δημότες του Δήμου Πηνειού.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις στον ευρύτερο πληθυσμό της περιοχής δεν έχουν εκλείψει, οι Ρομά της περιοχής αντιμετωπίζονται με διακρίσεις από τον υπόλοιπο πληθυσμό και εξυπηρετούνται με δυσκολίες από τις δημόσιες υπηρεσίες.

Παιδική Εργασία: Ένα τμήμα του παιδικού πληθυσμού απασχολείται σε εργασίες της οικογένειας (εμπόριο), στην επαιτεία και τελευταία βγαίνουν στα φανάρια των διασταυρώσεων στις πόλεις.

Ενδοοικογενειακή Βία: Αποτελεί έντονο κοινωνικό πρόβλημα (60-70% μεταξύ συζύγων-συντρόφων και έως 95% από τους γονείς προς τα παιδιά) και περιστατικά καταγράφονται συνεχώς

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Οι Ρομά των Καβασιλών ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα και δεν παρατηρείται συλλογικότητα συμμετοχής σε δίκτυα και συνεταιρισμούς.

2.ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Ο οικισμός Ρομά βρίσκεται στο νοτιοδυτικό του χωριού Καβάσιλα και κοντά στο κέντρο, σε περιοχή που επιλέχτηκε από τους ίδιους τους Τσιγγάνους και είναι εκτός σχεδίου πόλης. Η

έκταση της περιοχής του οικισμού καλύπτει τα 5 στρέμματα περίπου. Δεν υπάρχουν διαμορφωμένοι οδοί, που οδηγούν στον Οικισμό και το σύνολο των δρόμων του οικισμού είναι αδιαμόρφωτοι, χωρίς πεζοδρόμια και φωτισμό.

Τύπος Κατοικιών: Οι κατοικίες είναι 4 το πλήθος και οι υπόλοιπες 15 ανοιχτές πρόχειρες κατασκευές - υπόστεγα στηριγμένα σε ξύλινα ή μεταλλικά δοκάρια με σκέπαστρο από νάυλον, εκτεθειμένα τριγύρω στα καιρικά φαινόμενα και αντίσκηνα. Είδη οικιακής χρήσης κλπ ελάχιστα.

Δίκτυα υποδομών: Ο οικισμός εκτός των 4 κατοικιών, δεν καλύπτεται από δίκτυο ύδρευσης, τηλεφωνικό και ηλεκτρισμού. Δεν υπάρχει αποχετευτικό δίκτυο.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και η αποκομιδή τους γίνεται δύο φορές την εβδομάδα.

3.ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Η κύρια ενασχόληση των Ρομά του Οικισμού επικεντρώνεται στις εμπορικές δραστηριότητες ως πωλητές σε λαϊκές αγορές και πανηγύρια. Ορισμένοι εργάζονται περιστασιακά ως εργάτες γης ή εργάτες σε κάθε είδος εργασίας.

Ανεργία: Η ανεργία είναι το κύριο χαρακτηριστικό της ομάδας και οι πλειονότητα των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα. Οι άντρες, ως επί το πλείστον, παρά το ότι δουλεύουν ως έμποροι, εμφανίζονται ως άνεργοι.

Οικονομική Τακτοποίηση: Οι Ρομά δεν χαρακτηρίζονται για την τυπικότητα και τη συνέπεια όσον αφορά στις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Η πλειονότητα υποβάλλει φορολογική δήλωση με την κατάσταση να βελτιώνεται κάθε χρόνο.

Γυναικεία Απασχόληση: Οι γυναίκες Ρομά απασχολούνται με τις οικογένειές τους στο εμπόριο.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Στον συγκεκριμένο οικισμό απουσιάζει η ύπαρξη επιχειρηματικής κίνησης, ενώ ταυτόχρονα δεν υπάρχουν ιδιαίτερες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη, λόγω απουσίας ικανών επαγγελματικών δεξιοτήτων.

4.ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Ο αναλφαβητισμός χαρακτηρίζει σχεδόν το σύνολο του πληθυσμού, ενώ λίγοι Ρομά έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Μαθητική Διαρροή: Σε ό,τι αφορά στην προσχολική αγωγή, αρκετοί Ρομά επιδιώκουν να εγγράψουν τα παιδιά τους στον Βρεφονηπιακό Σταθμό ή στον Παιδικό Σταθμό. Ωστόσο, όταν φθάσουν σε ηλικία κατάλληλη για την είσοδό τους στο νηπιαγωγείο, τα αποσύρουν από το εκπαιδευτικό σύστημα. Η

συνηθέστερη αιτιολόγηση αποτελεί η απόσταση του καταυλισμού από το νηπιαγωγείο. (ποσοστό 30% του πληθυσμού προσχολικής αγωγής παρακολουθεί το νηπιαγωγείο) και οι εργασίες της οικογένειας.

Στο Δημοτικό τα παιδιά εγγράφονται συνήθως μεγαλύτερα από την ηλικία που ορίζεται. Στις περισσότερες των περιπτώσεων όταν εγγράφονται στο Δημοτικό δεν γνωρίζουν καλά ελληνικά. Σχεδόν στο σύνολο τους οι τσιγγανόπαιδες απουσιάζουν πολλές περισσότερες ημέρες από το σχολείο, σε σχέση με τα υπόλοιπα παιδιά. Οι λόγοι που απουσιάζουν είναι διάφοροι, όπως η δεινή οικονομική κατάσταση και η έλλειψη σίτισης των παιδιών, η έλλειψη υπόδησης και ιματισμού τα επικριτικά σχόλια των συμμαθητών, η παιδική εργασία, οι γάμοι σε πολύ μικρή ηλικία (κυρίως τα κορίτσια) αλλά και η αδιαφορία.

Στις περισσότερες περιπτώσεις τα παιδιά που ολοκληρώνουν την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, δεν συνεχίζουν στην Δευτεροβάθμια (η κατάσταση αυτή χαρακτηρίζει κυρίως τα κορίτσια). Αλλά και όσα εγγράφονται στο Γυμνάσιο, σπανίως ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Υπάρχει Βρεφονηπιακός Σταθμός, Παιδικός Σταθμός, Νηπιαγωγείο, Δημοτικό Σχολείο, γυμνάσιο και Λύκειο. Τα κτίρια του Δημοτικού και Νηπιαγωγείου βρίσκονται σε αρκετά μεγάλη απόσταση από τον οικισμό στην άλλη μεριά του χωριού και τα παιδιά που πηγαίνουν περπατώντας, χρειάζεται να περάσουν τον κεντρικό δημόσιο δρόμο απ' όπου διέρχονται αυτοκίνητα και λεωφορεία. Το κτίριο του Παιδικού Σταθμού είναι πολύ πιο κοντά και δεν χρειάζεται η διάβαση του κεντρικού δρόμου.

Τα παιδιά των Ρομά φοιτούν στις ίδιες αίθουσες και εντάσσονται στις ίδιες σχολικές τάξεις με τα παιδιά μη Ρομά. Η αντιμετώπιση των παιδιών Ρομά από τους εκπαιδευτικούς είναι ισότιμη με τα άλλα παιδιά, ενώ πολλές φορές σε συνεργασία με την τοπική κοινωνία, οργανώνονται δράσεις συλλογής βασικών ειδών ένδυσης - υπόδησης στα παιδιά Ρομά.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: Οι Ρομά που είναι εγγεγραμμένοι στο Δημοτικό Σχολείο είναι 9. Στο Δημοτικό Σχολείο δεν λειτουργεί τμήμα ένταξης, το οποίο λόγω έλλειψης προσωπικού σταμάτησε.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Ο αναλφαβητισμός είναι χαρακτηριστικό των περισσότερων ενηλίκων του πληθυσμού Ρομά.

5.ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: Οι Ρομά της περιοχής δεν αντιμετωπίζουν θέματα αποκλεισμού από τις Υπηρεσίες Υγείας. Στη Γαστούνη λειτουργεί Κέντρο Υγείας όπου μπορούν να έχουν καθημερινή πρόσβαση σε αυτό Όσο για την πρόσβαση στο Νοσοκομείο, αυτό βρίσκεται στην πόλη της Αμαλιάδας και του Πύργου. Σε απόσταση 27,2 χλμ. από τη Γαστούνη και η πρόσβαση σε αυτό γίνεται μέσω λεωφορείων του ΚΤΕΛ. Αυτή η απόσταση είναι μεγάλο πρόβλημα, ειδικά για όσους έχουν υγειονομική περίθαλψη Πρόνοιας.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Στα θέματα πρόληψης Υγείας οι Ρομά χρειάζονται συνεχή στήριξη και παρότρυνση. Η κατάσταση χαρακτηρίζεται μάλλον δραματική, με εξαίρεση τον τομέα των παιδικών εμβολιασμών.

Από άποψης Δημόσιας Υγείας, η κατάσταση είναι προβληματική. Έλλειψη προσωπικής φροντίδας και καθαριότητας σε ενήλικες και παιδιά, χαρακτηρίζει μεγάλο ποσοστό των Ρομά.

Γενικώς στον πληθυσμό παρουσιάζεται έξαρση σε καρδιολογικά νοσήματα , και ασθένειες νευρολογικής και κυρίως ψυχολογικής φύσεως.

Η στοματική υγιεινή των Ρομά του οικισμού είναι κακή. Ειδικά τα παιδιά, δεν φροντίζουν το στόμα τους και τα περισσότερα έχουν χαλασμένα δόντια. Η κατάσταση επιβεβαιώνεται και από τον έλεγχο που έχει διενεργηθεί από την κινητή μονάδα των γιατρών του Κόσμου.

Στα θέματα πρόληψης γυναικολογικής φύσεως υπάρχει αμέλεια. Οι γυναίκες Ρομά, ως επί το πλείστον δεν κάνουν τεστ-παπ, ούτε μαστογραφία, παρά μόνο εάν τους παρουσιαστεί κάποιο πρόβλημα υγείας. Στο Κέντρο Υγείας Γαστούνης υπάρχει πρόγραμμα για τη διενέργεια γυναικολογικών εξετάσεων, αλλά υπάρχει αδιαφορία.

Τα μέλη της κοινότητας των Ρομά, δεν λαμβάνουν μέτρα αντισύλληψης με αποτέλεσμα να υπάρχει υψηλό ποσοστό αμβλώσεων ανεξαρτήτως αν βρίσκονται σε γάμο ή όχι, ακόμη και σε πολύ νεαρές κοπέλες.

Υγειονομική Ασφάλιση: Κύρια υγειονομική ασφάλιση για τους Ρομά θεωρείται η Πρόνοια. Υπάρχει ένα ποσοστό που έχει ασφάλιση ΙΚΑ, αλλά πρόκειται κυρίως για ανέργους ηλικίας 18-29 ετών, οι οποίοι βάσει νόμου καλύπτονται ιατροφαρμακευτικά από το ΙΚΑ μέσω κάρτας ανεργίας ΟΑΕΔ. Υπάρχει ένα 10% είναι ασφαλισμένο στον ΟΓΑ αλλά είναι αμφίβολο κατά πόσο μπορούν και καλύπτουν τις ασφαλιστικές τους εισφορές κάθε χρόνο. Απομένει ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό που περιλαμβάνει τους ανασφάλιστους και τις αδιευκρίνιστες περιπτώσεις.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: πολλοί Ρομά παρουσιάζουν συμπτώματα ψυχονευρωτικών διαταραχών στην υγεία τους – κατάθλιψη, αγχώδη διαταραχή, νευρολογικά νοσήματα- καθώς και ροπή προς εξαρτήσεις από ναρκωτικές ουσίες και αλκοόλ. Φυσικά σχεδόν όλοι καπνίζουν, ακόμη και από την παιδική ηλικία. Βέβαια το φαινόμενο του μεγάλου ποσοστού μη καλής ψυχικής υγείας, πέραν του γεγονότος αιτιολόγησής του λόγω του γενικότερου κοινωνικοοικονομικού χαρακτήρα του πληθυσμού Ρομά, πολλές φορές οφείλεται στο γεγονός ότι οι διάφορες ψυχικές ασθένειες γίνονται για αυτούς μέσο διεκδίκησης επιδομάτων (συνήθως προνοιακά και αναπηρίας).

2.1.6.1 Swot ανάλυση οικισμών Δήμου Πηνειού

Οικισμοί Γαστούνης, Τραγανού, Καβάσιλων	
ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
• Υγειονομική Κάλυψη του Μεγαλύτερου Μέρους του Πληθυσμού • Κάλυψη παιδικού πληθυσμού σε εμβολιασμούς • Μικρή απόσταση από το Κέντρο Υγείας(Γαστούνη) • Αστικοδημοτική τακτοποίηση του μεγαλύτερου μέρους του πληθυσμού.	• Χαμηλά εισοδήματα κατοίκων συχνά κάτω από τα όρια της φτώχειας • Ύπαρξη φαινομένων παιδικής εργασίας, επαιτεία • Ύπαρξη φαινομένων ενδοοικογενειακής βίας • Περιστασιακή άσκηση εκλογικών δικαιωμάτων. • Έλλειψη ελέγχου επέκτασης του οικισμού, υψηλό ποσοστό καταπατημένων εκτάσεων • Κακές Συνθήκες Στέγασης- ύπαρξη παραπηγμάτων και λυομένων • Έλλειψη διαμορφωμένων Κοινόχρηστων Χώρων - Κακής ποιότητας οδικό Δίκτυο • Έλλειψη διασφαλισμένης διαδρομής για την μετακίνηση μαθητών από και προς το σχολείο-κίνδυνος ατυχημάτων (Τραγανό, Καβάσιλα) • Ελλιπή σύνδεση οικισμού με ΚΤΕΛ (Τραγανό, Καβάσιλα) • Ανυπαρξία αποχετευτικού δικτύου (σε όλους τους οικισμούς / καταυλισμούς). • Ανεπαρκής κάλυψη οικισμού με κάδους απορριμμάτων) • Υψηλά ποσοστά ανεργίας • Μικρή πρόσβαση γυναικείου πληθυσμού στην αγορά εργασίας • Μαθητική Διαρροή • Δυσχερής μετακίνηση κατοίκων στο Κέντρο Υγείας και το Νοσοκομείο (Τραγανό, Καβάσιλα) • Ανεπάρκεια αιθουσών στους βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς • Χαμηλό ενδιαφέρον, αμέλεια γυναικείου πληθυσμού για θέματα ατομικής υγείας • Υψηλό Ποσοστό πληθυσμού με προβλήματα Ψυχικής Υγείας και προβλήματα Ψυχικών εξαρτήσεων

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
• Ευκαιρίες Χρηματοδότησης Δράσεων από Διαρθρωτικά Ταμεία • Χαμηλή κινητικότητα που δημιουργεί προϋποθέσεις εδραιοποίησης - ένταξης και κοινωνικής ενσωμάτωσης. • Έφεση τοπικού πληθυσμού στην άσκηση αυτοαπασχολούμενης εργασίας.	• Φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού • Χαμηλή συμμετοχή σε εκλογική διαδικασία • Έλλειμμα κοινωνικής εκπροσώπησης • Λίγες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη - εγκλωβισμός σε περιορισμένες επαγγελματικές ενασχολήσεις, λόγω έλλειψης ικανών επαγγελματιών δεξιοτήτων • Αναλφαβητισμός

2.1.7 Αποτύπωση υφιστάμενης κατάστασης οικισμών Δήμου Ήλιδας

Στον Δήμο Ήλιδας υπάρχουν τρεις οικισμοί - καταυλισμοί Ρομά που βρίσκονται στις περιοχές **Κέντρου, Παπακαυκά και Τσιχλέϊκων**. Το σύνολο των ατόμων Ρομά που διαβιούν σε αυτούς είναι περί τα 2130 άτομα.

▪ Οικισμός Δημοτικού διαμερίσματος Κέντρου

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά:

Πληθυσμός: 630 άτομα

Άνδρες : 250

Γυναίκες : 380

Ενήλικες: 430

Ανήλικοι: 200

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο μη μετακινούμενο πληθυσμό.

1.ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των χαμηλών και κάτω του ορίου φτώχειας εισοδημάτων, ενώ 35 οικογένειες αγγίζουν τα όρια της οικονομικής εξαθλίωσης. Δέκα με δεκαπέντε (10-15) οικογένειες βρίσκονται σε μέτρια προς καλή οικονομική κατάσταση. Τα εισοδήματα προέρχονται από αγροτικές εργασίες και επιδόματα Πρόνοιας, ή με τα επιδόματα Τριτέκνων και Πολυτέκνων.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Η πλειονότητα του πληθυσμού είναι τακτοποιημένη αστικοδημοτικά και είναι Δημότες του Δήμου Ήλιδας.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις στον ευρύτερο πληθυσμό της περιοχής έχουν εκλείψει, οι Ρομά της περιοχής δεν αντιμετωπίζονται με διακρίσεις από τον υπόλοιπο πληθυσμό και εξυπηρετούνται από τις δημόσιες υπηρεσίες.

Παιδική Εργασία: Δεν παρατηρείται παιδική εργασία..

Ενδοοικογενειακή Βία: Στον οικισμό αυτό των Ρομά η ενδοοικογενειακή βία εμφανίζεται σε μικρό ποσοστό.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Οι Ρομά του Οικισμού του Δ.Δ. Κέντρου του Δήμου Ήλιδας Στον οικισμό αυτό των Ρομά η ενδοοικογενειακή βία εμφανίζεται σε μικρό ποσοστό.

2.ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Ο Οικισμός του Δ.Δ. Κέντρου, βρίσκεται στα βορειοανατολικά του Δήμου δίπλα από την τεχνική λίμνη του Πηνειού, σε έκταση 50 στρεμμάτων. Η έκταση είναι ιδιοκτησία των κατοίκων, που αγόρασαν τα οικόπεδα από τους ιδιοκτήτες κατοίκους του οικισμού. Η πρόσβαση γίνεται με το υπάρχον οδικό επαρχιακό δίκτυο που είναι σε καλή κατάσταση.

Υπάρχουν διαμορφωμένοι δρόμοι στον οικισμό αλλά αιτείται η βελτίωσή τους και η προέκταση μερικών οδών για την κάλυψη όλου του οικισμού. Οι δρόμοι κυρίως είναι ασφαλτοστρωμένοι ή τσιμεντοστρωμένοι, αλλά δεν υπάρχουν πεζοδρόμια, κάτι που απαιτείται. Υπάρχουν αδιαμόρφωτοι κοινόχρηστοι χώροι. Ο οικισμός εξυπηρετείται με αστική συγκοινωνία.

Τύπος Κατοικιών: Οι κατοικίες κατά το πλείστον οικίες κτισμένες, υπάρχουν και μερικές λυόμενες.

Δίκτυα υποδομών: Ο οικισμός καλύπτεται από δίκτυο ύδρευσης, τηλεφωνικό και ηλεκτρισμού. Χρειάζεται συμπλήρωση του δικτύου ύδρευσης, επέκταση ηλεκτροφωτισμού δημοτικού και κατοικιών και κατασκευή αποχετευτικού δικτύου οικιών (λυμάτων) και όμβριων υδάτων.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και γίνεται η αποκομιδή.

3.ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Η κύρια ενασχόληση των Ρομά του Οικισμού επικεντρώνεται στις αγροτικές εργασίες ως εργάτες γης, καθώς επίσης και με εμπορικές δραστηριότητες κάθε μορφής.

Ανεργία: Η ανεργία είναι το κύριο χαρακτηριστικό της ομάδας και ανέρχεται στο 60%. Μεγάλο μέρος των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα.

Οικονομική Τακτοποίηση: Οι Ρομά δεν χαρακτηρίζονται για την τυπικότητα και τη συνέπεια όσον αφορά στις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Η

πλειονότητα υποβάλλει φορολογική δήλωση με την κατάσταση να βελτιώνεται κάθε χρόνο.

Γυναικεία Απασχόληση: Οι γυναίκες Ρομά απασχολούνται με την οικογένειά τους σε προσωρινές εργασίες.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Στον συγκεκριμένο οικισμό απουσιάζει η ύπαρξη επιχειρηματικής κίνησης, ενώ ταυτόχρονα δεν υπάρχουν ιδιαίτερες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη.

4.ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Ο αναλφαβητισμός χαρακτηρίζει σχεδόν το σύνολο του πληθυσμού, ενώ λίγοι Ρομά έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Μαθητική Διαρροή: Σε ό,τι αφορά στην προσχολική αγωγή, οι Ρομά του οικισμού εγγράφουν τα παιδιά τους στον Βρεφονηπιακό Σταθμό και στο Δημοτικό Σχολείο. Στις περισσότερες περιπτώσεις τα παιδιά που ολοκληρώνουν την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, συνεχίζουν στη Δευτεροβάθμια

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Υπάρχει Βρεφονηπιακός Σταθμός, που λειτουργεί με την φροντίδα της Μητρόπολης Ηλείας, Δημοτικό Σχολείο στα όρια του Δημοτικού Διαμερίσματος. Γυμνάσιο και Λύκειο είναι στα 20 χλμ. Τα παιδιά των Ρομά φοιτούν στις ίδιες αίθουσες και εντάσσονται στις ίδιες σχολικές τάξεις με τα παιδιά μη Ρομά. Η αντιμετώπιση των παιδιών Ρομά από τους εκπαιδευτικούς είναι ισότιμη με τα άλλα παιδιά.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: Στο Δημοτικό Σχολείο δεν λειτουργεί τμήμα ένταξης.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Δεν έχουν διενεργηθεί κατά το παρελθόν προγράμματα κατάρτισης.

5.ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: Οι Ρομά της περιοχής δεν αντιμετωπίζουν θέματα αποκλεισμού από τις Υπηρεσίες Υγείας. Στη Αμαλιάδα λειτουργεί Νοσοκομείο όπου μπορούν να έχουν καθημερινή πρόσβαση σε αυτό.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Στα θέματα πρόληψης Υγείας οι Ρομά χρειάζονται συνεχή στήριξη και παρότρυνση. Η κατάσταση χαρακτηρίζεται μάλλον προβληματική, με εξαίρεση τον τομέα των παιδικών εμβολιασμών.

Υγειονομική Ασφάλιση: Κύρια υγειονομική ασφάλιση για τους Ρομά θεωρείται η Πρόνοια. Υπάρχει ένα ποσοστό που έχει ασφάλιση ΙΚΑ, αλλά πρόκειται κυρίως για ανέργους ηλικίας 18-29 ετών, οι οποίοι βάσει νόμου καλύπτονται ιατροφαρμακευτικά από το ΙΚΑ μέσω κάρτας ανεργίας ΟΑΕΔ. Υπάρχει ένα ποσοστό που είναι ασφαλισμένο στον ΟΓΑ αλλά είναι αμφίβολο κατά πόσο μπορούν και καλύπτουν τις ασφαλιστικές τους εισφορές κάθε χρόνο. Απομένει ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό που περιλαμβάνει τους ανασφάλιστους και τις αδιευκρίνιστες περιπτώσεις.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: Δεν παρουσιάζουν συμπτώματα ψυχονευρωτικών διαταραχών στην υγεία τους – κατάθλιψη, αγχώδη διαταραχή, νευρολογικά νοσήματα- καθώς και ροπή προς εξαρτήσεις από ναρκωτικές ουσίες. Παρατηρείται κυρίως στις μεγαλύτερες ηλικίες ροπή προς το αλκοόλ.

▪ Οικισμός Παπακαυκά

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά: Πληθυσμός: 1250 άτομα.

Άνδρες : 600

Γυναίκες : 650

Ενήλικες: 705

Ανήλικοι: 545

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο μη μετακινούμενο πληθυσμό.

1.ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των χαμηλών εισοδημάτων. Οι περισσότερες οικογένειες επιβιώνουν με επιδόματα Πρόνοιας, ή με τα επιδόματα Τριτέκνων και Πολυτέκνων.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Η πλειονότητα του πληθυσμού είναι τακτοποιημένη αστικοδημοτικά και είναι Δημότες του Δήμου Ήλιδας.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις στον ευρύτερο πληθυσμό της περιοχής έχουν εκλείψει, οι Ρομά της περιοχής δεν αντιμετωπίζονται με διακρίσεις από τον υπόλοιπο πληθυσμό και εξυπηρετούνται από τις δημόσιες υπηρεσίες.

Παιδική Εργασία: Ένα τμήμα του παιδικού πληθυσμού απασχολείται σε εργασίες της οικογένειας (εμπόριο-λαϊκές αγορές).

Ενδοοικογενειακή Βία: Στον οικισμό αυτό των Ρομά η ενδοοικογενειακή βία εμφανίζεται σε μικρό ποσοστό.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Οι Ρομά του οικισμού Παπακαυκά ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα και παρατηρείται συλλογικότητα συμμετοχής.

2.ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Ο οικισμός βρίσκεται στο Βόρειο τμήμα της πόλης της Αμαλιάδας δίπλα από τις Εργατικές κατοικίες της Αγίας Άννας, σε έκταση 150 στρεμμάτων. Η έκταση είναι ιδιοκτησία των κατοίκων, που αγόρασαν τα οικοπέδα από τον παπα-Καυκά (εξού και η ονομασία του οικισμού) το 1960-62. Η πρόσβαση γίνεται με το υπάρχον οδικό επαρχιακό δίκτυο που είναι σε καλή κατάσταση. Ο οικισμός είναι εντός σχεδίου πόλεως

Υπάρχουν διαμορφωμένοι δρόμοι στον οικισμό αλλά αιτείται η βελτίωσή τους και η προέκταση μερικών οδών για την κάλυψη όλου του οικισμού. Οι δρόμοι κυρίως είναι ασφαλτοστρωμένοι, αλλά δεν υπάρχουν πεζοδρόμια, κάτι που απαιτείται. Υπάρχουν αδιαμόρφωτοι κοινόχρηστοι χώροι.

Τύπος Κατοικιών: Οι κατοικίες είναι οικίες, όπου διαμένει το μεγαλύτερο ποσοστό του οικισμού. Εντός του οικισμού υπάρχουν και κάποια παραπήγματα.

Δίκτυα υποδομών: Ο οικισμός καλύπτεται από δίκτυο ύδρευσης, τηλεφωνικό και ηλεκτρισμού. Χρειάζεται συμπλήρωση του δικτύου ύδρευσης, επέκταση του

δημοτικού ηλεκτροφωτισμού και ολοκλήρωση του αποχετευτικού δικτύου οικιών (λυμάτων) και όμβριων υδάτων.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και γίνεται η αποκομιδή.

3.ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Η κύρια ενασχόληση των Ρομά του Οικισμού επικεντρώνεται στις εμπορικές δραστηριότητες ως πωλητές σε λαϊκές αγορές και πανηγύρια..

Ανεργία: Η ανεργία είναι το κύριο χαρακτηριστικό της ομάδας και ανέρχεται στο 35%. Μέρος των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα

Οικονομική Τακτοποίηση: Η πλειονότητα υποβάλλει φορολογική δήλωση με την κατάσταση να βελτιώνεται κάθε χρόνο.

Γυναικεία Απασχόληση: Οι γυναίκες Ρομά απασχολούνται με τις οικογένειές τους στο εμπόριο-λαϊκές αγορές.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Στον συγκεκριμένο οικισμό απουσιάζει η ύπαρξη επιχειρηματικής κίνησης, ενώ ταυτόχρονα δεν υπάρχουν ιδιαίτερες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη.

4.ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Ο αναλφαβητισμός χαρακτηρίζει τις μεγάλες ηλικίες του πληθυσμού.

Μαθητική Διαρροή: Σε ό,τι αφορά στην προσχολική αγωγή, οι Ρομά του οικισμού εγγράφουν τα παιδιά τους στο Νηπιαγωγείο και στο Δημοτικό Σχολείο. Στις περισσότερες περιπτώσεις τα παιδιά που ολοκληρώνουν την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, δεν συνεχίζουν στην Δευτεροβάθμια (η κατάσταση αυτή χαρακτηρίζει κυρίως τα κορίτσια). Αλλά και όσα εγγράφονται στο Γυμνάσιο, σπανίως ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση. Τέσσερα μόνο αγόρια από όλο τον οικισμό έχουν κατορθώσει να εγγραφούν σε Λύκειο της περιοχής.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: Στα Δημοτικά Σχολεία λειτουργούν τμήματα ένταξης τσιγγανοπαίδων.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Έχουν διενεργηθεί κατά το παρελθόν προγράμματα κατάρτισης, στα οποία συμμετείχαν συνολικά εβδομήντα (70) Ρομά.

5.ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: Οι Ρομά της περιοχής δεν αντιμετωπίζουν θέματα αποκλεισμού από τις Υπηρεσίες Υγείας. Στη Αμαλιάδα λειτουργεί Νοσοκομείο όπου μπορούν να έχουν καθημερινή πρόσβαση σε αυτό.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Στα θέματα πρόληψης Υγείας οι Ρομά χρειάζονται συνεχή στήριξη και παρότρυνση. Η κατάσταση χαρακτηρίζεται μάλλον προβληματική, με εξαίρεση τον τομέα των παιδικών εμβολιασμών.

Στα θέματα πρόληψης γυναικολογικής φύσεως υπάρχει αμέλεια. Οι γυναίκες Ρομά, ως επί το πλείστον δεν κάνουν τεστ-παπ, ούτε μαστογραφία, παρά μόνο εάν τους παρουσιαστεί κάποιο πρόβλημα υγείας.

Τα μέλη της κοινότητας των Ρομά, λαμβάνουν μέτρα αντισύλληψης .

Υγειονομική Ασφάλιση: Κύρια υγειονομική ασφάλιση για τους Ρομά θεωρείται η Πρόνοια. Υπάρχει ένα ποσοστό που έχει ασφάλιση ΙΚΑ, αλλά πρόκειται κυρίως για ανέργους ηλικίας 18-29 ετών, οι οποίοι βάσει νόμου καλύπτονται ιατροφαρμακευτικά από το ΙΚΑ μέσω κάρτας ανεργίας ΟΑΕΔ.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: Ένα μικρό ποσοστό Ρομά παρουσιάζουν συμπτώματα ψυχονευρωτικών διαταραχών στην υγεία τους – κατάθλιψη, αγχώδη διαταραχή, νευρολογικά νοσήματα- καθώς και ροπή προς εξαρτήσεις από ναρκωτικές ουσίες και αλκοόλ. Βέβαια το φαινόμενο του μεγάλου ποσοστού μη καλής ψυχικής υγείας, πέραν του γεγονότος αιτιολόγησής του λόγω του γενικότερου κοινωνικοοικονομικού χαρακτήρα του πληθυσμού Ρομά, πολλές φορές οφείλεται στο γεγονός ότι οι διάφορες ψυχικές ασθένειες γίνονται για αυτούς μέσο διεκδίκησης επιδομάτων (συνήθως πρόνοιακά και αναπηρίας).

▪ Οικισμός Τσιχλέικα

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά: Πληθυσμός: 300 άτομα.

Οικογένειες :

Άνδρες : 130

Ενήλικες: 140

Κατοικίες:

Γυναίκες : 170

Ανήλικοι: 160

Κινητικότητα Πληθυσμού: Πρόκειται για μόνιμο μη μετακινούμενο πληθυσμό.

1.ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Τα περισσότερα νοικοκυριά εντάσσονται στην κατηγορία των χαμηλών εισοδημάτων. Οι περισσότερες οικογένειες επιβιώνουν με επιδόματα Πρόνοιας, ή με τα επιδόματα Τριτέκνων και Πολυτέκνων.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Η πλειονότητα του πληθυσμού είναι τακτοποιημένη αστικοδημοτικά και είναι Δημότες του Δήμου Ήλιδας.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις στον ευρύτερο πληθυσμό της περιοχής έχουν εκλείψει, οι Ρομά της περιοχής δεν αντιμετωπίζονται με διακρίσεις από τον υπόλοιπο πληθυσμό και εξυπηρετούνται από τις δημόσιες υπηρεσίες.

Παιδική Εργασία: Ένα τμήμα του παιδικού πληθυσμού απασχολείται σε εργασίες της οικογένειας (εμπόριο).

Ενδοοικογενειακή Βία: Στον οικισμό αυτό των Ρομά η ενδοοικογενειακή βία εμφανίζεται σε μικρό ποσοστό.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Οι Ρομά του οικισμού Τσιχλέικα ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα και παρατηρείται συλλογικότητα συμμετοχής.

2.ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Ο οικισμός βρίσκεται στο Βορειοανατολικό τμήμα της πόλης της Αμαλιάδας στο δρόμο που οδηγεί στο Δημοτικό Διαμέρισμα Κρυονερίου, σε έκταση 5 στρεμμάτων. Η έκταση είναι ιδιοκτησία των κατοίκων. Η πρόσβαση γίνεται με το υπάρχον οδικό δίκτυο που είναι σε καλή κατάσταση. Ο οικισμός είναι εκτός Σχεδίου πόλεως αλλά είναι οικισμός Ρομά χαρακτηρισμένος, οριοθετημένος με το πρόγραμμα Ρομά και με χρηματοδότηση από το Υπουργείο Εσωτερικών τόσο για τις υποδομές όσο και για τις λυόμενες κατοικίες.

Ο κεντρικός δρόμος είναι ασφαλτοστρωμένος και απαιτείται η κατασκευή πεζοδρομίων. Υπάρχουν διαμορφωμένοι οδοί στον οικισμό αλλά απαιτείται η βελτίωση τους και η διαμόρφωση παράπλευρων χωμάτινων οδών. Δεν υπάρχουν κοινόχρηστοι χώροι.

Τύπος Κατοικιών: Οι κατοικίες είναι λυόμενες οικίες, όπου διαμένει το μεγαλύτερο ποσοστό του οικισμού. Εντός του οικισμού υπάρχουν και κάποια παραπήγματα.

Δίκτυα υποδομών: Ο οικισμός καλύπτεται από δίκτυο ύδρευσης, τηλεφωνικό και ηλεκτρισμού. Χρειάζεται συμπλήρωση του δικτύου ύδρευσης, επέκταση του δημοτικού ηλεκτροφωτισμού και κατασκευή του αποχετευτικού δικτύου οικιών (λυμάτων) και όμβριων υδάτων.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και γίνεται η αποκομιδή.

3.ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Η κύρια ενασχόληση των Ρομά του Οικισμού επικεντρώνεται στο πλανόδιο εμπόριο.

Ανεργία: Η ανεργία είναι χαρακτηριστικό της ομάδας και ανέρχεται στο 55%. Μέρος των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα

Οικονομική Τακτοποίηση: Η πλειονότητα υποβάλλει φορολογική δήλωση με την κατάσταση να βελτιώνεται κάθε χρόνο.

Γυναικεία Απασχόληση: Οι γυναίκες Ρομά απασχολούνται με τις οικογένειές τους στο εμπόριο.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Στον συγκεκριμένο οικισμό απουσιάζει η ύπαρξη επιχειρηματικής κίνησης, ενώ ταυτόχρονα δεν υπάρχουν ιδιαίτερες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη.

4.ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Υπάρχει αναλφαβητισμός στο σύνολο του πληθυσμού του οικισμού.

Μαθητική Διαρροή: Παρουσιάζεται μεγάλη έλλειψη ενδιαφέροντος για φοίτηση στα Σχολεία. Λειτουργούν Δημοτικά Σχολεία πολύ κοντά στον οικισμό.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: Στα Δημοτικά Σχολεία λειτουργούν τμήματα ένταξης τσιγγανοπαίδων.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Δεν έχουν διενεργηθεί κατά το παρελθόν προγράμματα κατάρτισης.

5.ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: Οι Ρομά της περιοχής δεν αντιμετωπίζουν θέματα αποκλεισμού από τις Υπηρεσίες Υγείας. Στη Αμαλιάδα λειτουργεί Νοσοκομείο όπου μπορούν να έχουν καθημερινή πρόσβαση σε αυτό.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας: Στα θέματα πρόληψης Υγείας οι Ρομά χρειάζονται συνεχή στήριξη και παρότρυνση. Η κατάσταση χαρακτηρίζεται μάλλον προβληματική, με εξαίρεση τον τομέα των παιδικών εμβολιασμών.

Στα θέματα πρόληψης γυναικολογικής φύσεως υπάρχει αμέλεια. Οι γυναίκες Ρομά, ως επί το πλείστον δεν κάνουν τεστ-παπ, ούτε μαστογραφία, παρά μόνο εάν τους παρουσιαστεί κάποιο πρόβλημα υγείας.

Τα μέλη της κοινότητας των Ρομά, δεν λαμβάνουν μέτρα αντισύλληψης με αποτέλεσμα να υπάρχει υψηλό ποσοστό αμβλώσεων ανεξαρτήτως αν βρίσκονται σε γάμο ή όχι, ακόμη και σε πολύ νεαρές κοπέλες.

Υγειονομική Ασφάλιση: Κύρια υγειονομική ασφάλιση για τους Ρομά θεωρείται η Πρόνοια. Υπάρχει ένα ποσοστό που έχει ασφάλιση ΙΚΑ, αλλά πρόκειται κυρίως για ανέργους ηλικίας 18-29 ετών, οι οποίοι βάσει νόμου καλύπτονται ιατροφαρμακευτικά από το ΙΚΑ μέσω κάρτας ανεργίας ΟΑΕΔ.

Εξαρτήσεις - Ψυχική Υγεία: Δεν παρουσιάζουν συμπτώματα ψυχονευρωτικών διαταραχών στην υγεία τους – κατάθλιψη, αγχώδη διαταραχή, νευρολογικά νοσήματα- καθώς και ροπή προς εξαρτήσεις από ναρκωτικές ουσίες και αλκοόλ.

2.1.7.1 Swot ανάλυση οικισμών Δήμου Ήλιδας

Οικισμοί Κέντρου, Παπακαυκά, Τσιχλέϊκα	
ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
• Υγειονομική Κάλυψη του Μεγαλύτερου Μέρους του Πληθυσμού • Κάλυψη παιδικού πληθυσμού σε εμβολιασμούς • Μικρή απόσταση από το Νοσοκομείο Αμαλιάδας • Αστικοδημοτική τακτοποίηση του μεγαλύτερου μέρους του πληθυσμού. • τακτική άσκηση εκλογικών δικαιωμάτων. • Απασχόληση στα προγράμματα Κοινωφελούς εργασίας (Αμαλιάδα). • Προγράμματα ένταξης τσιγγανοπαίδων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση • Ενασχόληση με τον αθλητισμό • Απασχόληση με παραδοσιακές τέχνες(καλαθοπλεκτική στο Δ.Δ. Κέντρου)	• Χαμηλά εισοδήματα κατοίκων συχνά κάτω από τα όρια της φτώχειας • Ύπαρξη φαινομένων παιδικής εργασίας, επαιτεία • Ύπαρξη φαινομένων ενδοοικογενειακής βίας • Έλλειψη ελέγχου επέκτασης του οικισμού, υψηλό ποσοστό καταπατημένων εκτάσεων • Έλλειψη διαμορφωμένων Κοινόχρηστων Χώρων • Ανυπαρξία αποχετευτικού δικτύου (Παπακαυκά, Τσιχλέϊκα). • Ανεπαρκής κάλυψη οικισμών με δίκτυο υδροδότησης • Υψηλά ποσοστά ανεργίας • Μικρή πρόσβαση γυναικείου πληθυσμού στην αγορά εργασίας • Μαθητική Διαρροή στη β' βάρθμια εκπαίδευση • Χαμηλό ενδιαφέρον, αμέλεια γυναικείου πληθυσμού για θέματα ατομικής υγείας • Υψηλό Ποσοστό πληθυσμού με προβλήματα Ψυχικής Υγείας και προβλήματα Ψυχικών εξαρτήσεων
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
• Ευκαιρίες Χρηματοδότησης Δράσεων από Διαρθρωτικά Ταμεία • Χαμηλή κινητικότητα που δημιουργεί προϋποθέσεις εδραιοποίησης - ένταξης και κοινωνικής ενσωμάτωσης. • Έφεση τοπικού πληθυσμού στην άσκηση αυτοαπασχολούμενης εργασίας.	• Λίγες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη - εγκλωβισμός σε περιορισμένες επαγγελματικές ενασχολήσεις, λόγω έλλειψης ικανών επαγγελματικών δεξιοτήτων • Αναλφαβητισμός

2.1.8 Αποτύπωση υφιστάμενης κατάστασης οικισμών Δήμου Πύργου

Στον Δήμο Πύργου υπάρχουν εικοσιένα (21) οικισμοί - καταυλισμοί Ρομά που βρίσκονται στις περιοχές: ΒΙΔΙΑ, ΑΓΓΙΝΑΡΑ, ΠΑΡΑΛΙΑ ΑΛΦΕΙΟΥ, ΚΟΛΛΙΡΕΙΚΕΣ ΠΑΡΑΓΚΕΣ, ΒΥΤΙΝΑΙΙΚΑ, ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟ ΣΕΤΤΗΛ, ΚΟΛΛΙΡΙ, ΒΑΡΒΑΣΑΙΝΑ, ΒΟΥΝΑΡΓΟ, ΛΑΜΠΕΤΙ (ΑΓΙΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ), ΛΑΜΠΕΤΙ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ), ΜΥΡΤΙΑ, ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΛΑΣΤΑΙΙΚΑ (ΣΤΑΘΜΟΣ), ΛΑΣΤΑΙΙΚΑ, ΑΓ. ΙΩΑΝΝΗΣ, ΣΚΟΥΡΟΧΩΡΙ, ΤΕΡΜΑ ΑΛΦΕΙΟΥ, ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (ΠΑΛΑΙΑ ΒΡΥΣΗ), ΤΡΑΓΑΝΟ, ΠΡΑΣΙΝΟ, ΚΟΥΒΕΛΟΣ, ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ, ΥΦΗΤΟΥ, ΣΑΧΤΟΥΡΗ, ΚΟΛΥΡΙΟΥ, ΑΝΑΠΑΥΣΕΩΣ, ΤΕΡΜΑ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ, ΛΙΘΑΡΑΚΙΑ, ΜΠΕΛΟΥΣΗ, ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ. Το σύνολο των ατόμων Ρομά που διαβιούν σε αυτούς είναι περί τα 800 άτομα, μόνιμοι κάτοικοι, χωρίς να υπολογίζονται οι μετακινούμενοι από άλλη χώρα

Στο παρακάτω πίνακα φαίνονται αναλυτικά τα δημογραφικά στοιχεία κάθε οικισμού και το σύνολό τους.

ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΑΝΔΡΕΣ	ΕΝΗΛΙΚΕΣ	ΑΝΗΛΙΚΟΙ
ΒΙΔΙΑ	131	64	61	60	72
ΑΓΓΙΝΑΡΑ	55	32	23	28	27
ΠΑΡ.ΑΛΦΕΙΟΥ	15	6	9	12	3
ΚΟΛΛΙΡΕΙΚΕΣ ΠΑΡΑΓΚΕΣ	70	40	30	37	33
ΒΥΤΙΝΑΙΙΚΑ	16	8	8	6	10
ΣΤΡΑΤ.ΣΕΤΤΗΛ	12	7	5	4	8
ΚΟΛΛΙΡΙ	7	4	3	3	4
ΒΑΡΒΑΣΑΙΝΑ	14	7	7	6	8
ΒΟΥΝΑΡΓΟ	13	10	3	9	4
ΛΑΜΠΕΤΙ (ΑΓΚΥΠΡΙΑΝΟΣ)	30	14	16	13	17
ΛΑΜΠΕΤΙ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ)	43	22	21	19	24

ΜΥΡΤΙΑ	45	22	23	23	22
ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ	24	14	10	6	18
ΛΑΣΤΑΙΙΚΑ (ΣΤΑΘΜΟΣ)	30	16	15	11	19
ΛΑΣΤΑΙΙΚΑ	11	5	6	5	6
ΑΓ. ΙΩΑΝΝΗΣ	8	4	4	2	6
ΣΚΟΥΡΟΧΩΡΙ	17	8	9	6	11
ΤΕΡΜΑ ΑΛΦΕΙΟΥ	140	75	65	77	63
ΑΓ.ΓΕΩΡΓΙΟΣ(ΠΑΛΑΙΑ ΒΡΥΣΗ)	11	5	6	6	5
ΤΡΑΓΑΝΟ	8	5	3	8	
ΠΡΑΣΙΝΟ	16	8	8	10	6
ΚΟΥΒΕΛΟΣ	10	6	4	4	6
ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ	5	2	3	2	3
ΥΦΗΤΟΥ	16	9	7	8	8
ΣΑΧΤΟΥΡΗ	4	3	1	2	2
ΚΟΛΥΡΙΟΥ	10	4	6	6	4
ΑΝΑΠΑΥΣΕΩΣ	6	5	1	5	1
ΤΕΡΜΑ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ	7	4	3	3	4
ΛΙΘΑΡΑΚΙΑ	4	2	2	2	2
ΜΠΕΛΟΥΣΗ	8	3	5	3	5
ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ	6	3	3	6	
ΣΥΝΟΛΑ	792	417	370	392	401

Από 1/1/2012 στο Κέντρο εξυπηρετούνται και ευπαθείς κοινωνικές ομάδες π.χ μετανάστες οι οποίοι δεν συμπεριλαμβάνονται στο πίνακα καθώς και Ρομά οι οποίοι ανήκουν στο μετακινούμενο πληθυσμό και δεν εξυπηρετούνται από το ΙΑΚ.

1.ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΜΑΤΑ

Οικονομική Κατάσταση νοικοκυριών: Η οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών στη πλειοψηφία τους βρίσκεται κάτω ή πλησίον του ορίου της φτώχειας. Το ενδιαφέρον των Ρομά επικεντρώνεται στην εξασφάλιση της επαγγελματικής απασχόλησης που θα τους οδηγήσει σε ένα καλύτερο επίπεδο ζωής.

Η κοινωνική εξαθλίωση είναι γεγονός αναμφισβήτητο. Προσπάθεια του ΙΑΚ είναι η βοήθεια των ευπαθών οικογενειών με διανομές ειδών ένδυσης, υποδημάτων, σχολικών ειδών και τροφίμων.

Η αгаστή συνεργασία μας με τις κοινωνικές υπηρεσίες του Δήμου, με το «Χαμόγελο του Παιδιού», την Εθελοντική Δράση Πύργου, καθώς και με επιχειρηματίες και ιδιώτες του Πύργου, κάνει το έργο μας πιο αποτελεσματικό.

Αστικοδημοτική Τακτοποίηση: Οι Τσιγγάνοι λόγω του τρόπου με τον οποίο είναι αναγκασμένοι να επιβιώνουν έχουν συχνότατα σοβαρές εκκρεμότητες ως δημότες και ως πολίτες. Το γεγονός αυτό πυροδοτεί με την σειρά του όλα τα υπόλοιπα προβλήματα των Ρομά, εμποδίζοντας την επίλυσή τους. Ένα αδήλωτο παιδί (ή παιδί αδήλωτων γονιών) δεν μπορεί να εγγραφεί στο σχολείο. Ο αδήλωτος πολίτης απλούστατα, δεν υπάρχει για το κράτος.

Το πρόβλημα του αναλφαβητισμού και η έλλειψη εξοικείωσης των Ρομά με την γραφειοκρατία δυσκολεύουν την διαδικασία νομιμοποίησής τους. Μέχρι πρόσφατα οι Ρομά θεωρούσαν εχθρικό το Ελληνικό κράτος απέναντι τους. Ευτυχώς η νεότερη γενιά έχει συνειδητοποιήσει τη σημασία της νομιμοποίησης και τακτοποιεί τις εκκρεμότητες αυτού του τύπου.

Βασική παράμετρος για την ένταξη των Ρομά αποτελεί το ΙΑΚ που έχει αναλάβει να εξομαλύνει τη συμβίωση τους με το κοινωνικό σύνολο και να επιλύει τις αστικοδημοτικές εκκρεμότητές τους.

Η εγγραφή τους στα δημοτολόγια, η έκδοση ταυτότητας, τα βιβλιάρια ασφάλισης από την πρόνοια (600 βιβλιάρια υγείας σε σύνολο), αιτήσεις για συλλόγους τριτέκνων ή πολυτέκνων, εγγραφές στα σχολεία, εκκρεμότητες με την εφορία, είναι λίγα παραδείγματα μόνο του έργου που παράγει το ΙΑΚ.

Κοινωνικός αποκλεισμός – διακρίσεις: Ζώντας μονίμως στο περιθώριο της κοινωνίας, κατατρεγμένοι, κυνηγημένοι, στιγματισμένοι πριν καλά- καλά γεννηθούν με το σημάδι της «διαφοράς», οι Τσιγγάνοι προσπαθούν να επιβιώσουν και να αντέξουν μέσα σε μια ζωή που μοιάζει περισσότερο με κυνήγι εξοστρακισμού. Χωρίς δικαίωμα στην εκπαίδευση στην δουλειά και στην μόνιμη εγκατάσταση αποτελούν ανέκαθεν την πληγή κάθε πολιτισμένης –κατά τα άλλα- κοινότητας. Οι διακρίσεις είναι υπαρκτές στα σχολεία, στις γειτονιές, στις υπηρεσίες, στην εργασία, στην υγεία, στην κοινωνική ασφάλιση.

Παιδική Εργασία: Η παιδική εκμετάλλευση είναι μια έννοια που συνδέεται, με την παιδική εργασία. Σύμφωνα με τους τσιγγάνους γονείς, η πλειοψηφία των

εργαζομένων τσιγγανόπαιδων απασχολείται στην δουλειά του πατέρα τους (έμποροι σε λαϊκές αγορές, μικροπωλητές, παλιατζήδες). Υπάρχει το ποσοστό που απασχολείται στη δουλειά κάποιου συγγενή ή κάπου γείτονα, φίλου. Βεβαίως πολλοί τσιγγάνοι χρησιμοποιούν τα παιδιά τους σε διάφορες παραλλαγές επαγγελματικής δραστηριότητας με την προβολή της αιτιολογίας ότι και οι ίδιοι έτσι ανατράφηκαν. Το ΙΑΚ συνεργάζεται με τα σχολεία και τους εκπαιδευτικούς της περιοχής θεωρώντας ότι η εκπαίδευση, όχι μόνο της νέας γενιάς (αλλά και των αναλφάβητων όλων των ηλικιών που το επιθυμούν) πρέπει να προσεχτεί ιδιαίτερα γιατί είναι το κλειδί που θα ανοίξει τις πόρτες της κοινωνίας στην περιθωριοποιημένη αυτή ομάδα. Παράλληλα προσεγγίζει τα παιδιά και τους γονείς συμβουλευόντας και αναζητώντας λύσεις όσον αφορά τα παιδιά.

Ενδοοικογενειακή Βία: Το χαμηλό βιοτικό επίπεδο, η έλλειψη παιδείας τα εισοδήματα, πλησίον ή κάτω από τα όρια της φτώχειας, οι άθλιες συνθήκες διαβίωσης έχουν ως απόρροια τις διαμάχες και την οικογενειακή βία. Μια εξαιρετικά ευάλωτη ομάδα είναι αυτή των γυναικών που άλλοτε πέφτουν θύματα κακοποίησης σωματικής βίας και άλλοτε ψυχολογικής. Πρόκειται για γυναίκες με κλονισμένο ψυχισμό και υποβιβασμένη προσωπικότητα λόγω της βίας την οποία έχουν υποστεί. Βέβαια τα θύματα της βίας είναι άτομα διαφόρων ηλικιών και φύλων. Κύριο στοιχείο στην στάση των θυμάτων είναι η συνεχής έκπτωση στον αυτοσεβασμό και το τελικό στάδιο είναι η απώλεια κάθε ενδιαφέροντος για την ζωή. Οι ψυχολόγοι του ΙΑΚ παρέχουν συμβουλευτική υποστήριξη σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο και ενημερώνουν για θέματα οικογένειας. Διοργανώνουν, επίσης ημερίδες ή μικρές συζητήσεις όσον αφορά το θέμα της βίας. Έρχονται σε επαφή με τους κοινωνικούς λειτουργούς της πρόνοιας και του νοσοκομείου για ανάλογα θέματα. Η βία στην οικογένεια είναι μείζον κοινωνικό πρόβλημα με πολλές και διαφορετικές διαστάσεις στην κοινωνία που το ΙΑΚ με τα μέσα και τα στελέχη που διαθέτει προσπαθεί, να αντιμετωπίσει.

Συμμετοχικότητα – Εκπροσώπηση - Άσκηση πολιτικών δικαιωμάτων: Ο βαθμός οργάνωσης των Ρομά έχει βελτιωθεί σημαντικά και τυγχάνουν διεθνούς οργάνωσης και εκπροσώπησης. Μεγάλος όμως αριθμός των Ρομά παραμένει όπως και πριν ανένταχτος και ζει στο περιθώριο της κοινωνίας.

Όταν δεν εξαλείφονται οι γενεσιουργίες αιτίες που τους στερούν το δικαίωμα για αλλαγή του τρόπου ζωής και δεν διασφαλίζονται τα πολιτικά τους δικαιώματα, θα συνεχίζουν να αποτελούν πολίτες δεύτερης κατηγορίας. Στην περιοχή του Πύργου πάντως το ποσοστό της συμμετοχής και της άσκησης των πολιτικών δικαιωμάτων είναι αρκετά υψηλό. Σε αυτό έχει συντελέσει και η επί χρόνια εκπροσώπησή τους από τον «βασιλιά της φυλής τους» αλλά και τους κατά τόπους συλλόγους τους.

2.ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΟΙΚΙΣΜΟ

A. Δημοτική ενότητα Πύργου

▪ Οικισμός Βίδια

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Βρίσκεται κοντά στα όρια της πόλης. Παραπλεύρως της εθνικής οδού Πύργου –Κυπαρισσίας. Είναι ο πιο κοντινός καταυλισμός σε σχέση με το ΙΑΚ πύργου. Καλύπτει περίπου 5 στρέμματα έκτασης. Η περιοχή του οικισμού επιλέχθηκε από τους ίδιους και η έκταση ιδιοκτησιακά τους ανήκει. Η προσπελασιμότητα και η επικοινωνία του οικισμού με την πόλη είναι εύκολη. Υπάρχουν δρόμοι ασφαλτοστρωμένοι, ως επί το πλείστον σπίτια με 2-3 παραπήγματα.

Τύπος Κατοικιών: Οι κατοικίες περιλαμβάνουν οικίες με 2-3 παραπήγματα.

Δίκτυα υποδομών: Τα σπίτια διαθέτουν ηλεκτρικό ρεύμα, νερό, W/c, θέρμανση και αποχετευτικό σύστημα.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων.

▪ Αγγινάρα

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Βρίσκεται κοντά στην περιοχή «κεραία» και πολύ κοντά στο 3ο Δημοτικό σχολείο. Καταλαμβάνει περίπου 4 στρέμματα έκτασης. Καλή προσπελασιμότητα και με αυτοκίνητο. Η έκταση είναι δική τους ιδιοκτησία. Η περιοχή του οικισμού επιλέχθηκε από τους ίδιους. Δεν υπάρχουν πεζοδρόμια ούτε κοινόχρηστοι χώροι.

Τύπος Κατοικιών: Παράγκες και λυόμενα στα οποία έχουν γίνει προεκτάσεις

Δίκτυα υποδομών: Τα σπίτια δεν διαθέτουν ηλεκτρικό ρεύμα, νερό, και αποχετευτικό σύστημα.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό δεν υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και προτείνεται η τοποθέτηση τουλάχιστον 3 κάδων.

▪ Πάροδος Αλφειού

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Βρίσκεται κοντά στον οικισμό Αγγινάρα. Καταλαμβάνει περίπου 3-4 στρέμματα έκτασης. Καλή προσβασιμότητα. Έχει ασφαλτοστρωμένους δρόμους Η έκταση είναι δική τους ιδιοκτησία. Η περιοχή του οικισμού επιλέχθηκε από τους ίδιους. Δεν υπάρχουν πεζοδρόμια ούτε κοινόχρηστοι χώροι.

Τύπος Κατοικιών: Οι κατοικίες περιλαμβάνουν οικίες.

Δίκτυα υποδομών: Τα σπίτια διαθέτουν ηλεκτρικό ρεύμα, νερό, W/c, θέρμανση και αποχετευτικό σύστημα.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων.

▪ **Τέρμα Αλφειού**

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Βρίσκεται πολύ κοντά στον ποταμό Αλφειό, 5 χλμ από το Κέντρο του Πύργου. Καταλαμβάνει περίπου 10 στρέμματα έκτασης. Καλή προσβασιμότητα με ασφαλτοστρωμένους δρόμους. Έχει ασφαλτοστρωμένους δρόμους ο οικισμός βρίσκεται σε γή που έχει παραχωρήσει η Μητρόπολη Ηλίας. Δεν υπάρχουν πεζοδρόμια και κοινόχρηστοι χώροι.

Τύπος Κατοικιών: Οι κατοικίες περιλαμβάνουν οικίες.

Δίκτυα υποδομών: Τα σπίτια διαθέτουν ηλεκτρικό ρεύμα, νερό, W/c, θέρμανση και αποχετευτικό σύστημα..

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων.

▪ **Κολλιρείκές παράγκες**

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Βρίσκεται σε απόσταση 3 χλμ από την πόλη του Πύργου, παραπλεύρως της εθνικής οδού Πύργου – Ολυμπίων. Καταλαμβάνει περίπου 4 στρέμματα έκτασης. Καλή προσβασιμότητα. Έχει ασφαλτοστρωμένους δρόμους Η έκταση είναι δική τους ιδιοκτησία. Η περιοχή του οικισμού επιλέχθηκε από τους ίδιους. Υπάρχουν πεζοδρόμια και κοινόχρηστοι χώροι.

Τύπος Κατοικιών: Οι κατοικίες περιλαμβάνουν οικίες.

Δίκτυα υποδομών: Τα σπίτια διαθέτουν ηλεκτρικό ρεύμα, νερό, W/c, θέρμανση και αποχετευτικό σύστημα.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων.

▪ **Λασταίικα**

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Βρίσκεται σε απόσταση 3 χλμ από την πόλη του Πύργου, και βρίσκεται κοντά σε σιδηροδρομικές γραμμές. Καταλαμβάνει περίπου 4 στρέμματα έκτασης. Καλή προσβασιμότητα. Έχει ασφαλτοστρωμένους δρόμους Η έκταση είναι δική τους ιδιοκτησία και η επιλογή έγινε από τους ίδιους. Δεν υπάρχουν πεζοδρόμια και κοινόχρηστοι χώροι. Δίπλα στον οικισμό χωροθετείται και ο οικισμός ΕΡΜΗΣ στον οποίο διαμένουν 15 οικογένειες ευπαθών ομάδων.

Τύπος Κατοικιών: Οι κατοικίες περιλαμβάνουν οικίες και λυόμενες κατοικίες.

Δίκτυα υποδομών: Τα σπίτια διαθέτουν ηλεκτρικό ρεύμα, νερό, W/c, θέρμανση και αποχετευτικό σύστημα.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων.

▪ **Βαρβάσαινα**

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Βρίσκεται στο Δημοτικό Διαμέρισμα Βαρσάσαινας, το οποίο βρίσκεται κοντά στην εθνική οδό Πύργου – Ολυμπίων. Καταλαμβάνει περίπου 3-4 στρέμματα έκτασης. Καλή προσβασιμότητα. Έχει ασφαλτοστρωμένους δρόμους. Η έκταση είναι δική τους ιδιοκτησία. Η περιοχή του οικισμού επιλέχθηκε από τους ίδιους. Δεν υπάρχουν πεζοδρόμια και κοινόχρηστοι χώροι. Το οικισμό εξυπηρετούν Μέσα μαζικής Μεταφοράς.

Τύπος Κατοικιών: Οι κατοικίες περιλαμβάνουν οικίες.

Δίκτυα υποδομών: Τα σπίτια διαθέτουν ηλεκτρικό ρεύμα, νερό, W/c, θέρμανση και αποχετευτικό δίκτυο.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων.

▪ **Τραγανό**

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Βρίσκεται κοντά στο Στρατόπεδο ΣΕΤΤΗΛ. Καταλαμβάνει περίπου 3-4 στρέμματα έκτασης. Καλή προσβασιμότητα. Έχει ασφαλτοστρωμένους δρόμους. Η έκταση είναι δική τους ιδιοκτησία. Η περιοχή του οικισμού επιλέχθηκε από τους ίδιους. Δεν υπάρχουν πεζοδρόμια ούτε κοινόχρηστοι χώροι.

Τύπος Κατοικιών: Οι κατοικίες περιλαμβάνουν οικίες.

Δίκτυα υποδομών: Τα σπίτια διαθέτουν ηλεκτρικό ρεύμα, νερό, W/c, θέρμανση και αποχετευτικό σύστημα.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων.

▪ **Στρατόπεδο ΣΕΤΤΗΛ**

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Βρίσκεται στο Στρατόπεδο ΣΕΤΤΗΛ. Καταλαμβάνει περίπου 3-4 στρέμματα έκτασης. Καλή προσβασιμότητα. Έχει ασφαλτοστρωμένους δρόμους. Η έκταση είναι δική τους ιδιοκτησία. Η περιοχή του οικισμού επιλέχθηκε από τους ίδιους. Δεν υπάρχουν πεζοδρόμια ούτε κοινόχρηστοι χώροι.

Τύπος Κατοικιών: Οι κατοικίες είναι παράγκες και λυόμενα.

Δίκτυα υποδομών: Τα σπίτια διαθέτουν ηλεκτρικό ρεύμα, νερό, χωρίς αποχετευτικό σύστημα.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό δεν υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και προτείνεται η τοποθέτηση κάδων.

▪ **Λαμπέτι (Αγ. Κυπριανός)**

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Στην περιοχή του Λαμπέτι έχουμε οικισμούς σε δυο σημεία του χωριού. Στον πρώτο οικισμό που βρίσκεται στην περιοχή Αγ. Κυπριανός και καταλαμβάνει περίπου 1,5 στρέμμα έκτασης, οι Ρομά διαθέτουν σπίτια με όλα τα απαραίτητα και σύνδεση με το αποχετευτικό σύστημα

Τύπος Κατοικιών: Οι κατοικίες περιλαμβάνουν οικίες, αλλά υπάρχουν και κάποιοι που έχουν καταπατήσει ιδιωτική έκταση και έχουν φτιάξει παραπήγματα και σκηνές

Δίκτυα υποδομών: Τα σπίτια διαθέτουν ηλεκτρικό ρεύμα, νερό, W/c, θέρμανση και αποχετευτικό σύστημα. Τα παραπήγματα και οι σκηνές είναι χωρίς ρεύμα, νερό, και σύνδεση με το αποχετευτικό σύστημα.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων.

▪ **Λαμπέτι (τέρμα Πολυτεχνείου)**

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Στην περιοχή του Λαμπέτι έχουμε οικισμούς σε δυο σημεία του χωριού. Ο δεύτερο οικισμό που βρίσκεται στην περιοχή Τέρμα Πολυτεχνείου και αποτελείται από σκηνές και παραπήγματα χωρίς νερό, ρεύμα.

Τύπος Κατοικιών: Οι κατοικίες είναι παραπήγματα και σκηνές

Δίκτυα υποδομών: Τα παραπήγματα και οι σκηνές είναι χωρίς ρεύμα, νερό, και σύνδεση με το αποχετευτικό σύστημα.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό δεν υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και προτείνεται η τοποθέτη 1 κάδου.

▪ **Μυρτιά**

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Στην περιοχή της Μυρτιάς υπάρχουν δύο οικισμοί. Ο πρώτος οικισμός βρίσκεται στην είσοδο του χωριού. Καταλαμβάνει περίπου ένα στρέμμα και αποτελείται από σκηνές και παραπήγματα, με εύκολη προσβασιμότητα. Δεν υπάρχει νερό, ηλεκτρικό ρεύμα και σύνδεση με το αποχετευτικό σύστημα.

Στον δεύτερο οικισμό της Μυρτιάς τα πράγματα είναι τελείως διαφορετικά. Οι Ρομά εκεί έχουν σπίτια με όλα τα απαραίτητα και σύνδεση στο αποχετευτικό σύστημα.

Τύπος Κατοικιών: Οι κατοικίες περιλαμβάνουν οικίες, αλλά υπάρχουν και κάποιοι που έχουν καταπατήσει ιδιωτική έκταση και έχουν φτιάξει παραπήγματα και σκηνές

Δίκτυα υποδομών: Τα σπίτια διαθέτουν ηλεκτρικό ρεύμα, νερό, W/c, θέρμανση και αποχετευτικό σύστημα. Τα παραπήγματα και οι σκηνές είναι χωρίς ρεύμα, νερό, και σύνδεση με το αποχετευτικό σύστημα.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό δεν υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και προτείνεται η τοποθέτηση 2 κάδων.

▪ Άγιος Γεώργιος

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Βρίσκεται σε απόσταση 3 χλμ από την πόλη του Πύργου. Καλή προσβασιμότητα. Δεν είναι μεγάλος οικισμός. Έχει ασφαλτοστρωμένους δρόμους. Η έκταση είναι δική τους ιδιοκτησία. Η περιοχή του οικισμού επιλέχθηκε από τους ίδιους. Δεν υπάρχουν πεζοδρόμια ούτε κοινόχρηστοι χώροι.

Τύπος Κατοικιών: Οι κατοικίες περιλαμβάνουν οικίες και λυόμενα.

Δίκτυα υποδομών: Τα σπίτια διαθέτουν ηλεκτρικό ρεύμα, νερό, W/c, θέρμανση και αποχετευτικό σύστημα.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων.

▪ Άγιος Ιωάννης

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Βρίσκεται σε απόσταση 3 χλμ από την πόλη του Πύργου κοντά στην επαρχιακή οδό Πύργου Κατάκολου. Έχει καλή προσβασιμότητα και είναι ενσωματωμένος εντός των συνόρων του χωριού Άγιος Ιωάννης.

Τύπος Κατοικιών: Οι κατοικίες περιλαμβάνουν οικίες.

Δίκτυα υποδομών: Τα σπίτια διαθέτουν ηλεκτρικό ρεύμα, νερό, W/c, θέρμανση και αποχετευτικό σύστημα.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων.

▪ Σκουροχώρι

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Βρίσκεται απέχει 4 χλμ από την πόλη του Πύργου. Καταλαμβάνει περίπου 3-4 στρέμματα έκτασης. Δεν έχει καλή προσβασιμότητα. Η έκταση είναι δική τους ιδιοκτησία. Δεν υπάρχουν πεζοδρόμια ούτε κοινόχρηστοι χώροι.

Τύπος Κατοικιών: Οι κατοικίες είναι παραπήγματα και σκηνές

Δίκτυα υποδομών: Δεν διαθέτει ρεύμα, νερό, και σύνδεση με το αποχετευτικό σύστημα.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό δεν υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων.

▪ Βυτιναίικα

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Βρίσκεται απέχει 8 χλμ από την πόλη του Πύργου. Καταλαμβάνει περίπου 3-4 στρέμματα έκτασης. Δεν έχει καλή προσβασιμότητα. Η έκταση είναι δική τους ιδιοκτησία. Δεν υπάρχουν πεζοδρόμια ούτε κοινόχρηστοι χώροι.

Τύπος Κατοικιών: Οι κατοικίες είναι παραπήγματα και σκηνές

Δίκτυα υποδομών: Διαθέτει ηλεκτρικό ρεύμα. Δεν διαθέτει νερό, και σύνδεση με το αποχετευτικό σύστημα.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό δεν υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων

Β. Δημοτική ενότητα Ιάρδανου

▪ Βούναργο

Χωροθέτηση οικισμού - Αστικό περιβάλλον: Βρίσκεται στο Δημοτικό Διαμέρισμα Βουνάργου. Απέχει περίπου 7-8 χλμ από την πόλη του Πύργου. Ο οικισμός βρίσκεται εντός του χωριού. Τον οικισμό εξυπηρετούν Μέσα μαζικής Μεταφοράς.

Η έκταση είναι δική τους ιδιοκτησία. Η περιοχή του οικισμού επιλέχθηκε από τους ίδιους. Δεν υπάρχουν πεζοδρόμια ούτε κοινόχρηστοι χώροι.

Τύπος Κατοικιών: Οι κατοικίες περιλαμβάνουν οικίες.

Δίκτυα υποδομών: Τα σπίτια διαθέτουν όλα τα απαραίτητα, όπως όλα τα σπίτια του χωριού.

Αποκομιδή Απορριμμάτων: Στον οικισμό υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων.

3.ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Τομείς Απασχόλησης- Εποχικότητα – Κινητικότητα: Ως προς τη θέση, των Ρομά στην αγορά εργασίας, προκύπτει μια εικόνα αποκοπής από αυτήν, χωρίς βιώσιμες οικονομικά προοπτικές. Υπάρχει αποκλεισμός των Ρομά από την αγορά

εργασίας, που έχει επιδράσεις σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής τους. Από την μια πλευρά περιορίζει σε χαμηλά επίπεδα, την δυνατότητα παραγωγής εισοδήματος και από την άλλη εντείνει την αποκοπή από το κοινωνικό σώμα και οδηγεί στην περιθωριοποίηση. Η κύρια επαγγελματική ασχολία τους, περιστρέφεται γύρω από το περιφερόμενο εμπόριο (γυρολόγοι) και αγροτικές εργασίες (εργάτες έκτασης και όχι αγρότες) καθώς και παλιατζήδες. Οι Ρομά απασχολούνται ακόμα με την μαναβική, συλλογή παλαιού σιδήρου, μουσική και μερικοί είναι και καλαθοποιοί.

Ανεργία: Η ανεργία είναι το κύριο χαρακτηριστικό της ομάδας και οι πλειονότητα των οικογενειών δεν διαθέτουν σταθερό εισόδημα. Ανεργία μακροχρόνια, μεγάλος ο αριθμός των ανέργων. Για τους Ρομά η ανεργία αφορά στην απουσία ισότητας ευκαιριών, στην εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση και τον επαγγελματικό προσανατολισμό καθώς και την κοινωνική συμμετοχή. Οι άντρες, ως επί το πλείστον, και αυτοί που εργάζονται, εμφανίζονται ως άνεργοι.

Οικονομική Τακτοποίηση: Οι Ρομά δεν χαρακτηρίζονται για την τυπικότητα και τη συνέπεια όσον αφορά στις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Τους προτρέπουμε να βγάζουν το Α.Φ.Μ. και να μην έχουν οικονομικές εκκρεμότητες με την Δ.Ο.Υ. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού τα στελέχη του ΙΑΚ βρίσκονται πάντα σε συνεργασία με τα Διευθυντικά Στελέχη.

Γυναίκεια Απασχόληση: Κυρίως οι γυναίκες, βοηθούν τους άνδρες τους και ασχολούνται με το νοικοκυριό, την ανατροφή παιδιών και οικιακά. Μέσω Ο.Α.Ε.Δ. παρακολουθούν επιμορφωτικά και χρηματοδοτούμενα προγράμματα, σεμινάρια, έχοντας την κάρτα ανεργίας.

Ευκαιρίες για Επαγγελματική Εξέλιξη – Επιχειρηματικότητα: Κάποιοι υπογράφουν σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου, ως οδοκαθαριστές (καθαριστές) στον Δήμο. Στόχος είναι να γεφυρωθεί το χάσμα στο τομέα της απασχόλησης μεταξύ των Ρομά και άλλων πολιτών. Μέσω του ΙΑΚ προωθείται η απασχόληση (με στόχο την κοινωνική τους ένταξη), η ενδυνάμωση των γυναικών, (ενεργά άτομα στην κοινωνία). Ο ρόλος της γυναίκας ως πολίτης, ως εργαζόμενη, ρόλος γονέων κ.λ.π. Γίνεται ενημέρωση για σεμινάρια, θέσεις εργασίας, επιδοτούμενα προγράμματα του Ο.Α.Ε.Δ. Συνοδεύει όπου χρειάζεται

(π.χ. για κάρτα ανεργίας). Εκπαιδεύονται οι ωφελούμενοι, στην προσπάθεια για απασχόληση, βήμα - βήμα και παρακολουθείται η πρόοδος τους (π.χ. πως ψάχνω για δουλειά, πως κάνω βιογραφικό κ.λ.π).

4.ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναλφαβητισμός: Ο αναλφαβητισμός είναι πρώτιστος κοινωνικό πρόβλημα που εκφεύγει των στενών ορίων του εκπαιδευτικού συστήματος. Χιλιάδες συμπολίτες μας παραμένουν αναλφάβητοι, όχι γιατί το επιλέγουν αλλά γιατί κοινωνικά και ιστορικά αίτια το επιβάλλουν. Όπως στην περίπτωση των τσιγγανών. Το 60% του συνόλου είναι αναλφάβητοι. Το γεγονός αυτό από μόνο του είναι αρκετό, για να δεικνύει τον κοινωνικό αποκλεισμό των τσιγγανών.

Μαθητική Διαρροή: Οι τσιγγάνοι αποδίδουν την σχέση τους με το σχολείο, ως προϊόν επιλογής. Κατά κάποιο τρόπο επιλέγουν τα παιδιά τους να μην πηγαίνουν σχολείο. Από την άλλη πλευρά οι λόγοι που εγκαταλείπουν ή έχουν ελλιπή φοίτηση είναι αρκετοί. Αρχικά τα παιδιά νοιώθουν πολλοί ανασφαλής γιατί το περιβάλλον στο σπίτι τους τείνει να είναι ασταθές. Οι μεγάλες εντάσεις και τα προβλήματα συνδέονται με το βιοτικό επίπεδο και τον τρόπο με τον οποίο ζουν. Ο τρόπος ζωής των οικογενειών με μακρές μετακινήσεις είναι αν μη τι άλλο ακατάλληλος για μάθηση. Η πλειοψηφία των γονιών είναι άνεργοι και δουλεύουν περιστασιακά. Οικογένειες πολυμελής ζουν σε τριτοκοσμικές συνθήκες. Δεν έχουν τα απαραίτητα για να πάνε στο σχολείο, είτε είναι αυτά ρούχα είτε σχολικά είδη. Τα παιδιά Ρομά κινδυνεύουν να μην πάνε σχολείο γιατί δεν υπάρχει λεωφορείο να τα μεταφέρει χιλιόμετρα μακριά από τον τόπο διαμονής τους. Το πρόβλημα οφείλεται εν πολλοίς και στο γεγονός ότι τα παιδιά Ρομά μιας περιοχής διασκορπίζονται σε πολλά σχολεία για να αποφευχθεί η υποβάθμιση ενός σχολείου λόγω υπερβολικής συγκέντρωσης Ρομά σε αυτό.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση: Σε άλλες περιοχές πάλι τα τσιγγανόπαιδα αποκλείονται λόγω αντιδράσεων της τοπικής κοινωνίας. Ο σχολικός διαχωρισμός και αποκλεισμός είναι πραγματικότητα για την πλειονότητα των τσιγγανοπαίδων. Τα στερεότυπα που ερμηνεύουν τους λόγους της μη παρακολούθησης των τσιγγανοπαίδων δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα. Τα παιδιά Ρομά ανταποκρίνονται καλά όταν η εκπαιδευτική

διαδικασία λαμβάνει υπόψιν της ανάγκες και ιδιαιτερότητες των μαθητών. Όταν αντιμετωπίζονται ισότιμα από το εκπαιδευτικό προσωπικό, τα παιδιά ανταποκρίνονται αναλόγως. Όταν όμως το εκπαιδευτικό προσωπικό δεν είναι ευαισθητοποιημένο τα παιδιά είναι φυσικό να νοιώθουν ανεπιθύμητα, να απογοητεύονται και να εγκαταλείπουν το σχολείο. Από τα παιδιά που έχουν καταγραφεί στο ΙΑΚ, 50 μαθητές φοιτούν σε τάξεις που δεν ανήκουν ηλικιακά. Πολλά 12χρονα και 14χρονα φοιτούν στις πρώτες τάξεις του δημοτικού πράγμα που σημαίνει ότι υπάρχει γενικότερο πρόβλημα μέσα στην τάξη, στους δασκάλους και στα υπόλοιπα παιδιά. Άλλο σοβαρό πρόβλημα είναι η μη συμβατότητα μαθησιακών γνώσεων και φοίτησης. Έχουμε πολλά παραδείγματα παιδιών που φοιτούν στην Έ και ΄ΣΤ τάξη ή ακόμη έχουν τελειώσει το δημοτικό και τους λείπουν οι βασικές γνώσεις γραφής και ανάγνωσης. Ευτυχώς στον Δήμο Πύργου δεν υπάρχουν σχολεία ή τάξεις για Ρομά, ελαχιστοποιώντας έτσι τον σχολικό διαχωρισμό. Οι τσιγγάνοι μαθητές βρίσκονται σε δυσμενέστατη θέση δεδομένου ότι οι οικογένειες τους δεν μπορούν να ενισχύσουν την εκπαίδευσή τους στο σπίτι, αλλά ούτε και να διαπραγματευτούν με τους εκπροσώπους του εκπαιδευτικού συστήματος και να διεκδικήσουν υπέρ των παιδιών τους. Το ΙΑΚ λοιπόν έχει αυτόν τον ρόλο και αντί των γονέων συνεργάζεται με τους εκπαιδευτικούς για τυχόν προβλήματα αλλά και ενισχύει μαθησιακά τα παιδιά. Προετοιμάζει, εμψυχώνει και στηρίζει τα παιδιά στις μαθητικές τους δραστηριότητες. Διανέμει σχολικές τσάντες και γραφική ύλη δίνοντας κίνητρα στους γονείς και βέβαια στα παιδιά στο να ξεκινήσουν την σχολική χρονιά, με ευχαρίστηση και χωρίς άγχος. Τα καινούργια προγράμματα του υπουργείου δηλαδή οι τάξεις ένταξης ενισχυτικής διδασκαλίας αλλά και το ολοήμερο έχουν ομαλοποιήσει την εκπαίδευση και την προσαρμογή των Ρομά στα σχολεία. Η εκπαίδευση των ανηλίκων είναι πρωταρχική φροντίδα της πολιτείας.

Προγράμματα ένταξης στην εκπαίδευση: Οι Ρομά που είναι εγγεγραμμένοι στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (Δημοτικό Σχολείο και Νηπιαγωγείο) είναι 300, στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο και Λύκειο) 15. Η φοίτησή τους είναι συχνά ελλιπής και σποραδική. Στο Δημοτικό Σχολείο δεν λειτουργεί τμήμα ένταξης, το οποίο λόγω έλλειψης προσωπικού και πόρων σταμάτησε.

Εκπαίδευση Ενηλίκων: Τα στελέχη του ΙΑΚ ενθαρρύνουν τις οικογένειες με σκοπό τα παιδιά να παρακολουθούν υποχρεωτικά Βρεφονηπιακό Σταθμό και Νηπιαγωγεία που θα προλειτουργούν το έδαφος για την ένταξη των παιδιών στο εκπαιδευτικό σύστημα. Επίσης προτρέπουν τους γονείς να συμμετέχουν σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων ώστε να ενταχθούν ομαλά στην κοινωνία.

5.ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Πρόσβαση στην Υγεία: Η υγεία και η κοινωνική φροντίδα των Ρομά αποτελεί ένα μεγάλο κεφάλαιο και μια ιδιαίτερη πρόκληση για όλους τους εργαζομένους του ΙΑΚ. Τα προβλήματα είναι πολλά και ενίοτε σοβαρά. Οι Ρομά της περιοχής δεν αντιμετωπίζουν θέματα αποκλεισμού από τις Υπηρεσίες Υγείας. Στον Πύργο λειτουργεί το Νοσοκομείο, όπου μπορούν να έχουν καθημερινή πρόσβαση σε αυτό. Έχουν όμως πολύ συχνά πρόβλημα με τα έγγραφά τους (βιβλιάρια υγείας και λοιπά πιστοποιητικά) ενώ δυσκολεύονται και στη συνεννόηση. Παρόλα αυτά είναι συνεπής στα ραντεβού τους.

Πρόληψη και Προαγωγή Υγείας:: Η κατάσταση της υγείας του πληθυσμού ιδίως των σκηνιτών είναι επισφαλής λόγω των κάκιστων συνθηκών διαβίωσης αλλά και της εξαπλωμένης χρήσης ναρκωτικών ουσιών. Το 77% είναι εντελώς ανασφάλιστοι. Η μόνη περίθαλψη που έχουν είναι των απόρων δηλαδή μπορούν να καταφεύγουν στα δημόσια νοσοκομεία. Η εξασφάλιση των βιβλιαρίων απορίας είναι δύσκολη υπόθεση κυρίως για γραφειοκρατικούς λόγους. Όσον αφορά τη πρόληψη και προαγωγή της υγείας, το ΙΑΚ έχει εμβολιάσει 160 παιδιά, την περίοδο 2009-2010 όπου το ΙΑΚ είχε γιατρό και επισκέπτρια υγείας στο κέντρο. Προγράμματα αγωγή υγείας πραγματοποιούνται και στο κέντρο αλλά και στα σχολεία σε συνεργασία πάντα με τους εκπαιδευτικούς, από όλα τα στελέχη. Επίσης, συνεργαζόμαστε απολύτως με το ιατρικό προσωπικό του νοσοκομείου Πύργου και συστηματικά παρακολουθείται η ατομική υγεία των ωφελουμένων. Κλείνονται καθημερινά ιατρικά ραντεβού σε όλα τα νοσοκομεία για προγραμματισμένες εξετάσεις, έλλειψη τηλεφώνου από τσιγγάνους και τους ενημερώνουμε σχετικά.

Η προάσπιση της υγείας αυτής της ομάδας έχει πρωτεύοντα ρόλο στο ΙΑΚ. Τα μέλη της κοινότητας των Ρομά, δεν λαμβάνουν μέτρα αντισύλληψης με

αποτέλεσμα να υπάρχει υψηλό ποσοστό αμβλώσεων ανεξαρτήτως αν βρίσκονται σε γάμο ή όχι, ακόμη και σε πολύ νεαρές κοπέλες. Πολύ υψηλό είναι επίσης το ποσοστό των γεννήσεων.

Υγειονομική Ασφάλιση: Κύρια υγειονομική ασφάλιση για τους Ρομά θεωρείται η Πρόνοια. Το ΙΑΚ έχει κατορθώσει να εκδώσει 600 βιβλιάρια υγείας σε συνεργασία με τις υπηρεσίες της πρόνοιας. Υπάρχει ένα ποσοστό που έχει ασφάλιση ΙΚΑ, αλλά πρόκειται κυρίως για ανέργους ηλικίας 18-29 ετών, οι οποίοι βάσει νόμου καλύπτονται ιατροφαρμακευτικά από το ΙΚΑ μέσω κάρτας ανεργίας ΟΑΕΔ. Υπάρχει ένα 10% είναι ασφαλισμένο στον ΟΓΑ αλλά είναι αμφίβολο κατά πόσο μπορούν και καλύπτουν τις ασφαλιστικές τους εισφορές κάθε χρόνο. Απομένει ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό που περιλαμβάνει τους ανασφάλιστους και τις αδιευκρίνιστες περιπτώσεις.

Εξαρτήσεις – Ψυχική Υγεία: Πολλοί Ρομά παρουσιάζουν συμπτώματα ψυχονευρωτικών διαταραχών στην υγεία τους – κατάθλιψη, αγχώδη διαταραχή, νευρολογικά νοσήματα- καθώς και ροπή προς εξαρτήσεις από ναρκωτικές ουσίες και αλκοόλ. Φυσικά σχεδόν όλοι καπνίζουν, ακόμη και από την παιδική ηλικία. Οι εξαρτήσεις σε αυτήν την ομάδα είναι πολλές, ναρκωτικά, αλκοόλ. Η ψυχική υγεία τους διατρέχει σοβαρό κίνδυνο. Οι ενημερώσεις και οι συμβουλευτικές συνεδρίες γίνονται στο κέντρο ατομικά και ομαδικά ιδίως στα παιδιά. Βέβαια το φαινόμενο του μεγάλου ποσοστού μη καλής ψυχικής υγείας, πέραν του γεγονότος αιτιολόγησής του λόγω του γενικότερου κοινωνικοοικονομικού χαρακτήρα του πληθυσμού Ρομά, πολλές φορές οφείλεται στο γεγονός ότι οι διάφορες ψυχικές ασθένειες γίνονται για αυτούς μέσο διεκδίκησης επιδομάτων (συνήθως προνοιακά και αναπηρίας).

2.1.8.1 Swot ανάλυση οικισμών Δήμου Πύργου

Οικισμοί Δ.Ε. Πύργου	
ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
• Υγειονομική Κάλυψη του Μεγαλύτερου Μέρους του Πληθυσμού • Κάλυψη παιδικού πληθυσμού σε εμβολιασμούς • Μικρή απόσταση από το περιφερειακό νοσοκομείο Πύργου • Αστικοδημοτική τακτοποίηση του μεγαλύτερου μέρους του πληθυσμού. • Τακτική άσκηση εκλογικών δικαιωμάτων. • Απασχόληση στα προγράμματα Κοινωφελούς εργασίας	• Χαμηλά εισοδήματα κατοίκων συχνά κάτω από τα όρια της φτώχειας • Μετακίνηση για εξεύρεση εργασίας - απασχόληση σε γυρολογικό εμπόριο, ανακύκλωση υλικών κλπ • Υψηλά ποσοστά ανεργίας • Μικρή πρόσβαση γυναικείου πληθυσμού στην αγορά εργασίας • Ύπαρξη φαινομένων παιδικής εκμετάλλευσης, επαιτεία • Έλλειψη ελέγχου επέκτασης του οικισμού, υψηλό ποσοστό καταπατημένων εκτάσεων • Κακές Συνθήκες Στέγασης- ύπαρξη παραπηγμάτων και λυομένων • Έλλειψη διαμορφωμένων Κοινόχρηστων Χώρων - Κακής ποιότητας οδικό Δίκτυο • Ανυπαρξία αποχετευτικού δικτύου (σε πολλούς συνοικισμούς ή/και καταυλισμούς). • Μαθητική Διαρροή (κυρίως στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση) • Χαμηλό ενδιαφέρον, αμέλεια γυναικείου πληθυσμού για θέματα ατομικής υγείας • Υψηλό Ποσοστό πληθυσμού με προβλήματα Ψυχικής Υγείας και προβλήματα Ψυχικών εξαρτήσεων • Ύπαρξη φαινομένων ενδοοικογενειακής βίας
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
• Ευκαιρίες Χρηματοδότησης Δράσεων από Διαρθρωτικά Ταμεία • Λειτουργία του ΙΑΚ • Έφεση τοπικού πληθυσμού στην άσκηση αυτοαπασχολούμενης εργασίας.	• Φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού (σε πολλούς συνοικισμούς ή/και καταυλισμούς) • Λίγες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη - εγκλωβισμός σε

	περιορισμένες επαγγελματικές ενασχολήσεις, λόγω έλλειψης ικανών επαγγελματικών δεξιοτήτων • Αναλφαβητισμός • Παραβατικότητα διογκούμενη

2.2 Επιτελική σύνοψη

- Ο πληθυσμός των Ρομά της Περιφέρειας, σε υψηλό ποσοστό, ζει κάτω από τα όρια της φτώχειας.
- Τα ποσοστά ανεργίας στην κοινωνία των Ρομά είναι πολύ υψηλά, ενώ σε κάποιους οικισμούς η ανεργία είναι καθολική.
- Οι κύριοι τομείς απασχόλησης, είναι οι εποχικές αγροτικές εργασίες, η μουσική σε κέντρα διασκέδασης & υπαίθρια πανηγύρια, η ανακύκλωση υλικών και το πλανόδιο εμπόριο.
- Η είσοδος εργατικού δυναμικού για αγροτικές εργασίες από γειτονικές χώρες, καθώς και η γενικότερη οικονομική κρίση, επηρέασε αρνητικά την απασχόλησή τους και το εισοδηματικό τους επίπεδο. Λιγότερο φαίνεται να πλήττονται οι αυτοαπασχολούμενοι, οι οποίοι είναι πολύ περισσότερο ευέλικτοι.
- Μία από τις βασικές πηγές εισοδήματος είναι οι προνοιακές παροχές, οι οποίες όμως μειώνονται δραματικά λόγω της οικονομικής κρίσης, γεγονός που απειλεί, περαιτέρω το βιοτικό τους επίπεδο.
- Υπάρχει ασφαλιστική κάλυψη, κυρίως από την Πρόνοια.
- Το υψηλό ποσοστό αστικοδημοτικής τακτοποίησης και η εγγραφή στα Φορολογικά Μητρώα, αποτελεί ασπίδα απέναντι στον κοινωνικό αποκλεισμό και τις διακρίσεις, τουλάχιστον όσον αφορά τις σχέσεις των Ρομά με τις Υπηρεσίες της Δημόσιας Διοίκησης και την άσκηση των πολιτικών τους δικαιωμάτων.
- Οι οικισμοί, συνήθως βρίσκονται στις παρυφές των πόλεων, σε αμφισβητούμενες, ως προς το ιδιοκτησιακό καθεστώς εκτάσεις. Συχνά υπάρχει πρόβλημα με την ανεξέλεγκτη επέκτασή τους και την καταπάτηση ξένης ιδιοκτησίας. Ωστόσο ο πληθυσμός των οικισμών είναι μόνιμα εγκατεστημένος εκεί με δική του επιλογή, για πολλά χρόνια. Ο μετακινούμενος πληθυσμός είναι πολύ μικρός σε σύγκριση με άλλες περιοχές της χώρας.
- Οι οικισμοί ή/και καταυλισμοί είναι διάσπαρτοι σε μεγάλες αποστάσεις από την έδρα του δήμου αναφοράς με περιστασιακή ή και ανύπαρκτη εξυπηρέτησή τους από αστικές συγκοινωνίες.

- Οι οικισμοί που βρίσκονται εντός, ή στις παρυφές των πόλεων διακρίνονται από έλλειψη βασικών υποδομών. Θετικό στοιχείο αποτελεί η κάλυψη των περισσότερων οικισμών από δίκτυα υδροδότησης και ηλεκτροδότησης, με τα οποία εξυπηρετούνται οι οικίες των κατοίκων.
- Οι συνθήκες στέγασης σε αρκετούς οικισμούς είναι κακές, υπάρχει στενότητα χώρου και σε κατοικίες λίγων τετραγωνικών, φιλοξενούνται δύο ή και τρεις οικογένειες.
- Ο αναλφαριθμητισμός των ενηλίκων βρίσκεται σε πολύ υψηλά επίπεδα, αποτελώντας εμπόδιο στην ομαλή ένταξη των Ρομά στις τοπικές κοινωνίες, μειώνοντας παράλληλα τις δυνατότητες επαγγελματικής εξέλιξης και κινητικότητας. Αντίθετα, τα ποσοστά μαθητικής διαρροής, διαφοροποιούνται ανάλογα με την περιοχή αναφοράς, ωστόσο εμφανίζει τάσεις μείωσης με τη βοήθεια σχετικών υποστηρικτικών προγραμμάτων.
- Σε αρκετούς οικισμούς παρατηρείται έλλειψη σχολικών αιθουσών, ενώ σε μερικούς άλλους η πρόσβαση είναι δύσκολη λόγω της μεγάλης απόστασης του οικισμού από το σχολείο.
- Η γενικότερη κατάσταση της υγείας τους είναι κακή, για λόγους που οφείλονται στην έλλειψη πρόληψης, τις κακές συνθήκες διαβίωσης, την ανέχεια και την έλλειψη πληροφόρησης.
- Υψηλό ποσοστό του πληθυσμού παρουσιάζει προβλήματα Ψυχικής Υγείας και εξαρτήσεων από ουσίες. Γενικά υπάρχει πρόσβαση στα Νοσοκομεία και τα Κέντρα υγείας της περιοχής, δυσκολία αντιμετωπίζουν μόνο κάποιοι απομακρυσμένοι οικισμοί.
- Οι εμβολιασμοί είναι τακτικοί, ειδικά στους οικισμούς που λειτουργούν ΙΑΚ.
- Η παιδική εκμετάλλευση, καθώς και η ενδοοικογενειακή βία – όπου αναφέρεται- υφίστανται σε μεγάλο βαθμό, αλλά συναρτώνται κυρίως με την οικονομική κατάσταση των οικογενειών.
- Σε αστικές περιοχές λαμβάνει χώρα το φαινόμενο της σεξουαλικής κακοποίησης και της γυναικείας εκμετάλλευσης.
- Σε αστικές περιοχές λαμβάνει χώρα το φαινόμενο της αύξησης παραβατικότητας με δράση σε τομείς εμπορίας ναρκωτικών, παραεμπορίου, κλοπών και επαιτείας.

Κεφάλαιο 3ο : Αρχές και στόχοι του σχεδίου δράσης

Με το παρόν σχέδιο Επιχειρησιακού Προγράμματος εξετάζονται οι ειδικότερες πτυχές των θεμάτων που άπτονται στο ζήτημα της βιοτικής εγκατάστασης και της στέγασης των Ρομά, θεωρώντας το κομβικό ζήτημα γύρω από το οποίο αρθρώνονται τα ποικίλα προβλήματα κοινωνικού αποκλεισμού που αυτοί αντιμετωπίζουν. Στο πλαίσιο της προώθησης των αρχών, της ισότητας των ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης, αποδίδεται ιδιαίτερη σημασία σε παράγοντες του δομικού αποκλεισμού σε βάθος χρόνου, όπως είναι κατ' εξοχήν η εκπαίδευση, η υγεία, η απασχόληση, η δημοτολογική τακτοποίηση και οι υποδομές κοινής ωφέλειας.

Ο όρος «κοινωνικός αποκλεισμός» περιγράφει την «αδυναμία ή την παρεμπόδιση αξιοποίησης κοινωνικών και δημόσιων αγαθών, όπως είναι το αγαθό της εκπαίδευσης, του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης, της συμμετοχής στο πολιτικό γίνεσθαι κτλ., η έλλειψη των οποίων οδηγεί συνήθως και στην οικονομική «ανέχεια».

Ο κοινωνικός αποκλεισμός είναι μια ευρύτερη έννοια από την φτώχεια, που δεν αφορά μόνο στις κακές συνθήκες διαβίωσης και την απουσία υλικών μέσων, αλλά γενικότερα στην ποιότητα ζωής και την ανικανότητα του ατόμου να συμμετέχει αποτελεσματικά στην οικονομική, κοινωνική, πολιτική και πολιτιστική ζωή.

Η αξιοποίηση του δημόσιου πλούτου συνδέεται αντιστρόφως ανάλογα με την πιθανότητα να βρεθεί ένα άτομο σε κατάσταση φτώχειας. Όσο περισσότερο δημόσιο και κοινωνικό πλούτο απορροφά ένας άνθρωπος, τόσο μικρότερη είναι η πιθανότητα να διολισθήσει σε συνθήκες φτώχειας. Ο βαθμός, όμως, απορρόφησης του δημόσιου πλούτου δεν είναι τυχαίο γεγονός, καθώς ορισμένες ομάδες ανθρώπων έχουν περισσότερες δυνατότητες να απορροφήσουν δημόσιο πλούτο και άλλες λιγότερο. Διαφορετικές ομάδες ατόμων έχουν διαφορετικές δυνατότητες να αξιοποιήσουν δημόσιο πλούτο.

Σύμφωνα με το Παρατηρητήριο των Ευρωπαϊκών Επιτροπών για τις Εθνικές Πολιτικές, ο κοινωνικός αποκλεισμός συνδέεται με τα κοινωνικά δικαιώματα των

πολιτών, με ένα συγκεκριμένο βασικό βιοτικό επίπεδο και με τη συμμετοχή σε σημαντικές κοινωνικές και επαγγελματικές ευκαιρίες. Ο αποκλεισμός πληθυσμιακών ομάδων δημιουργεί προβλήματα συνοχής στο πλαίσιο λειτουργίας της κοινωνίας.

Ο κοινωνικός αποκλεισμός υφίσταται όταν οι άνθρωποι αντιμετωπίζουν έναν συνδυασμό προβλημάτων, όπως ανεργία, έλλειψη δεξιοτήτων, χαμηλά εισοδήματα, διαβίωση σε περιβάλλον με υψηλή εγκληματικότητα, κακή υγεία και οικογενειακή αποξένωση (Social Exclusion Unit, 1997, Economic and Social Research Council, 2004).

Η διάκριση ανάμεσα στη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό αποτελεί μια διάκριση ανάμεσα στους ανεπαρκείς και άνισους υλικούς πόρους και στην ανεπαρκή και άνιση συμμετοχή στην κοινωνική ζωή. Η έννοια της φτώχειας περιγράφει αδυναμία απόκτησης αγαθών και υπηρεσιών, ενώ η έννοια του κοινωνικού αποκλεισμού υπερβαίνει την περίπτωση του αποκλεισμού από την καταναλωτική κοινωνία και εκτείνεται μέχρι και τον αποκλεισμό από μια θέση στην κοινωνία. Οι δύο έννοιες αλληλοκαλύπτονται σε αρκετά μεγάλο βαθμό: σε πολλές περιπτώσεις η φτώχεια συνεπάγεται και κοινωνικό αποκλεισμό, όμως υπάρχουν και περιπτώσεις φτωχών οι οποίοι είναι ενταγμένοι σε κοινωνικά δίκτυα και έχουν μικρότερο κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού.

Η σχέση φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού εξαρτάται και από τον τύπο της κοινωνίας. Στις κοινωνίες που στηρίζονται στην αγορά και παρουσιάζουν υψηλού βαθμού ανισότητες στην κατανομή του εισοδήματος είναι πολύ πιθανό οι χαμηλοί βασικοί πόροι (σχετική φτώχεια) να προκαλέσουν αποκλεισμό κάποιων ανθρώπων από την κοινωνική ζωή περισσότερο από ό,τι αυτό συμβαίνει στις παραδοσιακές κοινωνίες χαμηλού εισοδήματος.

Προκειμένου να σχηματιστούν οι διαδικασίες ενσωμάτωσης ή αποκλεισμού ατόμων και ομάδων στις μορφές ζωής του κοινωνικού συνόλου, χρησιμοποιείται η ιδέα του **τριγώνου της πρόνοιας**, το οποίο περιλαμβάνει το κράτος, τις οικονομικές αγορές (αγορά εργασίας) και την κοινωνία των πολιτών (μη κυβερνητικές οργανώσεις που ασχολούνται με ζητήματα ατομικής και προσωπικής ζωής, όπως οικογενειακά και προσωπικά δίκτυα, κοινότητες και εθελοντικοί οργανισμοί)(σχ.1)

Αγορά / χρήμα

Κράτος / εξουσία

Κοινωνία των πολιτών / αλληλεγγύη

(Σχ.1)Τρίγωνο πρόνοιας

Η αδύναμη σχέση με μία ή περισσότερες από τις τρεις παραπάνω δομές συνεπάγεται και έναν αντίστοιχο κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού, ενώ φυσικά η αδύναμη σχέση με περισσότερες από μία από τις δομές αυτές πολλαπλασιάζει τον κίνδυνο αποκλεισμού. Ως άτομα που βρίσκονται σε υψηλό κίνδυνο αποκλεισμού και συνεπώς οι ομάδες σε κατάσταση κινδύνου, προσδιορίζονται τα άτομα και οι ομάδες που παρουσιάζουν αδύναμη σχέση με μία από τις τρεις δομές: το κράτος, την αγορά εργασίας και τα οικογενειακά και προσωπικά δίκτυα.

Παρότι στις μέρες μας φαίνεται να αναγνωρίζεται το πρόβλημα του κοινωνικού αποκλεισμού για διάφορες κοινωνικές ομάδες, εντούτοις η αντιμετώπιση των αιτιών του φαινομένου δεν είναι εύκολη.

Στο πλαίσιο του παρόντος σχεδίου Επιχειρησιακού Προγράμματος, η κατάσταση αυτή δεν εκλαμβάνεται ως επιλογή των ίδιων των Ρομά, ούτε θεωρείται ότι συνδέεται με πολιτισμικές στάσεις και συμπεριφορές. Οι συνθήκες που καταγράφονται είναι το αποτέλεσμα του κοινωνικού αποκλεισμού ως μια διαδικασία γεγονότων και αιτίων. Κατά συνέπεια κάθε προσπάθεια καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού θα πρέπει να στοχεύει στην προσπάθεια άρσης των αιτίων του και όχι απλά στην ενίσχυση των αποκλεισμένων κοινωνικών ομάδων.

Η έως σήμερα άσκηση πολιτικών για τους Ρομά¹⁵ είχε συνήθως, τομεακό χαρακτήρα και παρεμβάσεις σε θεματικό επίπεδο, στοχεύοντας σε έναν από

---

15 Λαμβάνοντας υπόψη τα πορίσματα της αποτίμησης και των αποτελεσμάτων των παρεμβάσεων, όπως αυτά περιλαμβάνονται στη συγχρηματοδοτούμενη από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο μελέτης: 'Καταγραφή Υφιστάμενης Κατάστασης των ΡΟΜΑ στην Ελλάδα. Απολογισμός Δράσεων και Εκπόνηση Σχεδίου Δράσης για την 4η Προγραμματική Περίοδο.

τους παραπάνω τομείς χωριστά, ανάλογα κυρίως με τη διαθεσιμότητα πόρων από τον εκάστοτε φορέα χρηματοδότησης. Αποτέλεσμα ήταν να έχουν υπάρξει αρκετές σοβαρές δράσεις σε τομεακό επίπεδο, που όμως δεν κατάφερναν να αντιμετωπίσουν τα θέματα του αποκλεισμού των Ρομά σφαιρικά.

Ειδικότερα, η αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού, επιβάλλει την υιοθέτηση συγκεκριμένων βασικών αρχών οι οποίες συνοψίζονται παρακάτω:

- **Συμμετοχικότητα** – Συναίνεση και η εμπλοκή της ομάδας στόχου στο σχεδιασμό, έτσι ώστε ο σχεδιασμός να ικανοποιεί τις πραγματικές ανάγκες των Ρομά και να επιτύχει κατά την υλοποίηση τη μέγιστη δυνατή αποδοχή των παρεμβάσεων και την ανταπόκριση των μελών της ομάδας στόχου των κατοίκων της περιοχής, Ρομά και μη Ρομά και των φορέων άσκησης πολιτικής, μέσα από διαδικασίες διαβούλευσης, προβολής και ανάδειξης των υφιστάμενων προβλημάτων.

Με αυτό τον τρόπο τόσο οι κάτοικοι Ρομά και μη Ρομά, όσο και οι φορείς σχεδιασμού, έρχονται αντιμέτωποι με τα προβλήματα, τις διαφορετικές προσεγγίσεις, αλλά και τις εγγενείς δυσκολίες που υπάρχουν για την επίλυση των προβλημάτων. Με αυτόν τον τρόπο καλλιεργείται και διαμορφώνεται μία ενιαία κουλτούρα για τις δυνατότητες αντιμετώπισής τους, ώστε οι λύσεις και μέτρα που θα προκριθούν να είναι προϊόν συναινετικών διαδικασιών που θα διασφαλίσουν τη βιωσιμότητά τους

- **Ολιστική Προσέγγιση** - Ανάπτυξη δράσεων σε όλο το φάσμα των παραμέτρων που επηρεάζουν τις συνθήκες διαβίωσης των Ρομά και συνθέτουν τα φαινόμενα του Κοινωνικού Αποκλεισμού.

Μέσα από αυτή την προσέγγιση, είναι δυνατή η ουσιαστική και συντονισμένη αντιμετώπιση των καθημερινών προβλημάτων που πλήττουν τους Ρομά της Περιφέρειας. Στόχος μίας τέτοιας προσέγγισης είναι η κατά το δυνατόν εξάλειψη φαινομένων ανάπτυξης αποσπασματικών παρεμβάσεων που αναπαράγουν την καχυποψία της ομάδας στόχου, αλλά και τη δυσφορία της υπόλοιπης κοινωνίας για αναποτελεσματική διάθεση πόρων σε περιόδους οικονομικής ύφεσης.

- **Σεβασμός** στις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες και αποδοχή του δικαιώματος αυτοπροσδιορισμού της ομάδας στόχου και του τρόπου που η ίδια επιλέγει τον τρόπο ζωής της

Οι σχεδιαζόμενες δράσεις θα πρέπει να αποβλέπουν στην αμοιβαία αποδοχή και κατανόηση των πολιτών σε επίπεδο γειτονιάς και τοπικής κοινωνίας με την συμμετοχή των ίδιων των Ρομά στις εκδηλώσεις της τοπικής κοινωνίας, σε όλα τα επίπεδά της.

- **Χρονικός προγραμματισμός** των δράσεων, η ιεράρχηση των δράσεων με βάση την αμεσότητα της ανάγκης εφαρμογής, αλλά και η διαδοχή των ενεργειών ώστε να διασφαλιστεί η αλληλουχία των παρεμβάσεων και η διασφάλιση της αποτελεσματικότητας τους παρεμβάσεων, αποτελεί στόχο του επιχειρησιακού που διακρίνει τις σχεδιαζόμενες δράσεις σε βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες.

Σε συμφωνία με το «Πλαίσιο Εθνικής Στρατηγικής Για Τους Ρομά» ως γενικός σκοπός του Περιφερειακού Σχεδίου Δράσης τίθεται: **η δημιουργία προϋποθέσεων υπέρβασης των εμποδίων του κοινωνικού αποκλεισμού των Ρομά και ο καθορισμός των όρων και προϋποθέσεων της κοινωνικής ένταξης των Ρομά, Ελλήνων και αλλοδαπών που διαβιούν νόμιμα στην χώρα.**

Κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα να ζει σ' ένα ικανοποιητικό βιοτικό επίπεδο το οποίο θα του διασφαλίζει την υγεία και την ευημερία του, καθώς και την τροφή, την ένδυση, τη στέγαση, την ιατρική περίθαλψη και άλλες απαραίτητες κοινωνικές παροχές, όπως κοινωνική ασφάλεια, εκπαίδευση κ.ά. Οποιοσδήποτε άνθρωπος έχει δικαίωμα, επίσης, να ζει σε ένα περιβάλλον απαλλαγμένο από διακρίσεις, ρατσισμό, ξενοφοβία, αντισημιτισμό και μισαλλοδοξία. Το δικαίωμα καθορίζει τη ζωή των ατόμων στην κοινωνία, τις μεταξύ τους σχέσεις και τις σχέσεις των ίδιων με την κρατική εξουσία. Ο άνθρωπος ως άτομο και οι κυβερνήσεις έχουν δικαίωμα να ενεργούν βάσει αυτών των σταθερών, ενώ, ταυτόχρονα, έχουν υποχρέωση να σέβονται τα δικαιώματα των άλλων.

Η εκπαίδευση τυπική και άτυπη των Ρομά στα ανθρώπινα δικαιώματα, αφορά στη μετάδοση των σχετικών ιδεών και πληροφοριών, καθώς και στην ανάπτυξη αξιών και στάσεων που οδηγούν στην υποστήριξη των δικαιωμάτων.

Τα βήματα, λοιπόν, τα οποία πρέπει να ακολουθηθούν είναι: α) απόκτηση γνώσης για τα δικαιώματα και τις ευθύνες, β) καλλιέργεια του σεβασμού, γ) μετάδοση και δ) υπεράσπιση των δικαιωμάτων.

Κάθε άνθρωπος ζει στο δικό του μικρόκοσμο και πρέπει να εξισορροπεί τα δικαιώματα με τις ευθύνες/υποχρεώσεις του, για να έχει θετική επίδραση στη ζωή του. Και στην κατεύθυνση αυτή έχει δομηθεί η διαθεματική προσέγγιση της υφιστάμενης παρέμβασης, σε συνάρτηση με τη διαμόρφωση προϋποθέσεων «**Ενδυνάμωσης**» και ανάπτυξης κοινωνικών υποχρεώσεων των Ρομά, μέσω προγραμμάτων εκπαίδευσης, ανάπτυξης κοινωνικών δεξιοτήτων, ανάδειξης ταλέντων στους τομείς του πολιτισμού και του αθλητισμού.

Ο όρος «ενδυνάμωση» (empowerment) χρησιμοποιείται, για να εκφράσει συνολικά αυτά που πρέπει να αναπτύξουν οι Ρομά μέσω των προγραμμάτων παρέμβασης, ώστε να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν. Η ενδυνάμωση πρέπει να συντελείται ταυτόχρονα σε τρία διαφορετικά επίπεδα: α) στο ατομικό επίπεδο, β) το επίπεδο της αυτονομίας κρίσης και γ) το επίπεδο της κοινότητας. **Στο ατομικό επίπεδο** η ενδυνάμωση εστιάζεται στο να καταστήσει τον Ρομά ικανό να κάνει πράγματα για τον εαυτό του. Για παράδειγμα, να είναι σε θέση να σχεδιάζει επαγγελματικές δράσεις, να εφαρμόζει ένα πρόγραμμα πρόληψης υγείας και προληπτικής ιατρικής για τον εαυτό του, να μπορεί να οργανώνει το χρόνο του. Επίσης, όμως, εστιάζεται στην κατανόηση του ρόλου της ατομικής ικανότητας ως παράγοντα αποκλεισμού.

Στο επίπεδο της **αυτονομίας της κρίσης** η ενδυνάμωση εστιάζεται στο να καταστήσει τον Ρομά ικανό να διαμορφώνει τη δική του γνώμη, αφού πρώτα έχει επεξεργαστεί όλες τις διαφορετικές θέσεις και απόψεις. Για παράδειγμα, να είναι ικανός να διαχειρίζεται τη διαφήμιση, την προπαγάνδα, τις πολιτικές και θρησκευτικές αντιθέσεις κ.ά.

Τέλος, στο **επίπεδο της κοινότητας** η ενδυνάμωση εστιάζεται στο να καταστήσει τον Ρομά ικανό να συνεργάζεται και να ζει αρμονικά με άλλους. Για παράδειγμα, να είναι σε θέση να ισορροπεί τις προσωπικές του επιθυμίες με την κοινωνική ευθύνη του, να αναπτύξει αλτρουισμό και ενσυναίσθηση κ.ά.

Έχοντας περιγράψει και αναδείξει μέσω της αποτύπωσης της υφιστάμενης κατάστασης στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, επιβεβαιώνεται τόσο η περιφερειακή κι εθνική διάσταση του ζητήματος των Ρομά όσο και η επιτακτική ανάγκη για άμεση εφαρμογή πολλαπλών προγραμμάτων και δράσεων αποκατάστασης και κοινωνικής στήριξης στοχεύοντας σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Τέτοιες δράσεις θα έχουν πιθανότητες επιτυχίας και θα επιφέρουν θετικά αποτελέσματα, μόνον εφόσον συνδυάζονται και συντονίζονται μεταξύ τους, αλλά και τελούν υπό τη στενή παρακολούθηση και έλεγχο εκ μέρους του περιφερειακού συντονιστή στην ΕΔΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ. Σκοπός είναι η διατύπωση προτάσεων που διέπονται όχι από το πρίσμα μίας στενής τοπικής οπτικής, αλλά υπό την θεώρηση της εναρμόνισης των τοπικών και περιφερειακών πολιτικών με τις Εθνικές και Ευρωπαϊκές πολιτικές. Επιδιώκεται έτσι η μέγιστη δυνατή αξιοποίηση των ευκαιριών που παρουσιάζονται σε επίπεδο αξιοποίησης πόρων, όσο και σε επίπεδο υιοθέτησης καλών πρακτικών που έχουν εφαρμοσθεί σε Εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Στο πλαίσιο της ορθής κι αποτελεσματικής διαχείρισης του έργου, της λογοδοσίας των εμπλεκόμενων φορέων, της επίτευξης του σκοπού του προτεινόμενου σχεδίου Επιχειρησιακού Προγράμματος κρίνεται επιτακτική η ιεράρχηση κι άμεση εφαρμογή των στόχων ως εξής:

- α. Να διαμορφωθούν συνθήκες μόνιμης στέγασης των Ρομά, με ταυτόχρονη μεταβολή του νομικού καθεστώτος ιδιοκτησίας και με προώθηση των ρυμοτομικών σχεδίων
- β. Να ρυθμιστούν τα προβλήματα σύνδεσης οργανισμών κοινής ωφέλειας, δηλαδή με τα δίκτυα νερού, ηλεκτρισμού και αποχέτευσης
- γ. Να δημιουργηθούν σε οικισμούς ή/και καταυλισμούς υποδομές για μετακινούμενες ομάδες πληθυσμού
- δ. Να εξασφαλιστεί η συμμετοχή των ανήλικων Ρομά στην εκπαίδευση και να προωθηθεί η καταπολέμηση του αναλφαβητισμού των ενηλίκων ρομά
- ε. Να παρέχονται αδιαλείπτως υπηρεσίες υγείας και ανάλογη ενημέρωση για την πρόληψη νοσημάτων και κινδύνων για τη δημόσια υγεία

στ. Να επιδιωχθεί η αποτροπή παράνομων και επιβλαβών για όλους δραστηριοτήτων βιοπορισμού, μέσω της προσφοράς εναλλακτικών πόρων διαβίωσης

ζ. Να προταχθεί η δημόσια διαβούλευση για τη μετακίνηση των Ρομά, όπου απαιτείται, και η μετεγκατάσταση των καταυλισμών σε οικισμούς και περιοχές μετεγκατάστασης με κατάλληλες υποδομές, οι οποίες εξασφαλίζουν συνθήκες αξιοπρεπούς διαβίωσης.

Κεφάλαιο 4: αποτύπωση – καταγραφή παρεμβάσεων του σχεδίου δράσης και ανάλυση σε οριζόντιες υποστηρικτικές και χωρικά στοχευμένες παρεμβάσεις

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο αποτυπώνονται οι παρεμβάσεις για την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και της ποιότητας ζωής των ρομά της Δυτικής Ελλάδας. Οι παρεμβάσεις σχεδιάστηκαν με βάση τις ανάγκες όπως αυτές αποτυπώθηκαν κατά την καταγραφή λαμβάνοντας υπόψη τις προτεραιότητες και το σχεδιασμό της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Οι δράσεις και οι παρεμβάσεις στοχεύουν αφενός στην ανακούφιση των πληθυσμών που διαβιούν σε άσχημες συνθήκες όπως και στην άμβλυνση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων που εντείνουν το πρόβλημα του κοινωνικού αποκλεισμού των συγκεκριμένων ομάδων. Επίσης έχουν προβλεφθεί δράσεις για τους πληθυσμούς που παρουσιάζουν καλύτερη ενσωμάτωση στον κοινωνικό και οικονομικό ιστό των τοπικών κοινωνιών με σκοπό την περαιτέρω αναβάθμιση του κοινωνικού, οικονομικού και μορφωτικού τους επιπέδου. Ακολουθούν αναλυτικοί πίνακες ανά οικισμό, δήμο και δημοτική ενότητα.

